

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 för Stockholms stad

Inriktning för 2015 och 2016

INLEDNING	1
NÄMNDER OCH STYRELSER UTOM ROTELINDELNING	
Kommunstyrelsen m.m.....	33
Revisorskollegiet	47
Valnämnden	49
STADSDELSNÄMNDERNA	
Stadsdelsnämndernas uppgifter.....	51
Förskoleverksamhet	53
Verksamhet för barn, kultur och fritid	58
Äldreomsorg	61
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	66
Individ- och familjeomsorg.....	69
Stadsmiljö	74
Ekonomiskt bistånd.....	76
Arbetsmarknadsåtgärder	78
FACKNÄMNDER	
Arbetsmarknadsnämnden	81
Exploateringsnämnden	89
Fastighetsnämnden	97
Idrottsnämnden	103
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	109
Kulturnämnden: stadsarkivet	115
Kyrkogårdsnämnden	119
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	123
Servicenämnden	129
Socialnämnden	133
Stadsbyggnadsnämnden	145
Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet	155
Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet	166
Utbildningsnämnden	169
Äldrenämnden	187
Överförmyndarnämnden	193
Central Medelsreserv	197
Finansförvaltning	199

BOLAG INOM STOCKHOLMS STADSHUS AB	
Koncernen Stockholms Stadshus AB (S-husAB)	207
Bostadsbolagen: AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem	213
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	223
Stockholms Stads Bostadsförmedling AB	227
Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB	229
Stockholm Vatten AB	233
Stockholms Hamn AB	235
AB Stokab	239
Stockholms Stads Parkerings AB	241
Stockholms Stadsteater AB	245
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	249
Stockholm Business Region AB	251
S:t Erik Försäkrings AB	255
S:t Erik Livförsäkring AB	257
S:t Erik Markutveckling AB	259

INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB	
Mässfastigheter i Stockholm AB.....	261

BOLAG UTANFÖR STOCKHOLMS STADSHUS AB	
AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad	263

STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND	
Storstockholms brandförsvaret (SSBF).....	265

BILAGOR	
1. Budgeten i sammandrag	267
2. CESAM-bilaga	269
3. Investeringsplan.....	293
4. Stadsdelsnämndernas budget	303
5. Kommunfullmäktiges indikatorer.....	317
6. Peng, schabloner och ersättningsnivåer samt volymer	325
7. Avgifter m.m.	337
8. Regler för ekonomisk förvaltning.....	367
9. Stadens ledning och styrning	385
10. Stadsövergripande styrdokument.....	391
11. Organisationsförändringar	397
12. Ärenden som avslutas eller besvaras i samband med budgeten.....	399
13. Basnyckeltal.....	403

Budget 2014 för Stockholms stad och inriktning för 2015-2016 samt ägardirektiv 2014-2016 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Ett Stockholm där alla kan växa

Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har enats om att tillsammans förelägga kommunfullmäktige detta förslag till budget för Stockholms stad 2014.

Vår vision för Stockholm är en grön, trygg, tillåtande och framtidsinriktad stad med spännande jobb, många företag och företagare, där tusentals studenter utbildar sig vid våra universitet och högskolor och där familjer trivs, skaffar barn och skapar sig ett hem. Det ska finnas bra förskolor och skolor i hela staden med fokus på kunskap. Stockholm ska vara en stad för alla där tillgängligheten ständigt utvecklas. I Stockholm ska äldre känna sig trygga i vetskapen om att det finns en modern äldreomsorg med hög kvalitet och valfrihet.

Staden är till för invånarna och de ska stå i centrum för allt arbete i staden. Stadens service till invånarnas ska vara av hög kvalitet, vara tillgänglig, miljövänlig och kostnadseffektiv. All myndighetsutövning ska vara rättssäker och präglas av både gott bemötande och effektiv hantering. Det är invånarnas behov av utbildning, omsorg, bostäder, arbetsplatser och transportsätt som vägleder ett växande Stockholm.

Vår politik för fler jobb med låg skatt, trygg välfärd och en fungerande vardag har prövats i två val och vunnit stockholmarnas förtroende.

Stockholmarna ska ha frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar om ett bra liv. Det personliga ansvaret kan aldrig ersättas av politiska beslut. Därför ska politiken riva hinder och skapa förutsättningar istället för att bestämma hur stockholmarna ska leva sina liv. Vi ska sträva efter att förenkla för invånare och företag i relationerna med staden. Vid beslutsfattande ska barnperspektivet beaktas.

Vi tror på människors förmåga, mer än på politikens. Vi vill fortsätta att utveckla valfriheten. De avgörande besluten ska fattas av stockholmarna själva, oavsett om det gäller val av barnomsorg, skola och pedagogisk inriktning, vård- och omsorgsboende eller andra välfärdstjänster. Regelförenklingsarbetet som syftar till att minska byråkratien och kostnader för stockholmarna fortskrider och kommer att resultera i konkreta åtgärdsförslag.

All välfärdsverksamhet i Stockholms stad ska hålla en hög kvalitet, oavsett utförare. Stockholmarna ska vara trygga med att staden har rätt verktyg och metoder för att säkra kvaliteten. År 2014 införs en ny uppföljning av äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden. Bedömare ska genom platsbesök på alla enheter följa upp hur verksamheten bedrivs. Syftet är såväl kvalitetssäkring som kvalitetsutveckling. Alla enheter ska få återkoppling. Stockholmarna ska alltid kunna känna sig trygga med att den service de väljer håller god kvalitet.

Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en tät levande stad och grönområden av hög kvalitet. Miljön är en stor del av stadens varumärke, därför är miljöpolitiken ambitiös. Vi bygger vidare på den trygga, tillåtande och framtidsinriktade staden, som så många älskar och allt fler väljer att bo i. Vi gör detta utifrån vår vision om att göra Stockholm till världens bästa stad att bo, leva och arbeta i - i dag

och i framtiden när vi i början av 2020-talet når en miljon invånare. Under 2014 kommer en revidering av stadens vision 2030 att föreläggas kommunfullmäktige för ställningstagande.

Stockholm – en växande storstad i ständig utveckling

Det ökade internationella utbytet, globaliseringen av ekonomin och inte minst samarbetet inom EU har inneburit att stadens internationella kontakter har ökat kraftigt under senare år.

Allt internationellt arbete staden bedriver syftar till att bidra till Stockholms utveckling och utgår från den internationella strategins inriktningar: positionering, verksamhetsutveckling samt bevakning och påverkan.

Stockholm är en stad som lockar allt fler. Aldrig i modern tid har vi varit så många och vuxit så snabbt som nu. Det är oerhört positivt att så många vill bo och verka i Stockholm och det är fantastiskt att Stockholm erbjuder en livsmiljö och livsvillkor som gör att allt fler vill leva här och låta sina barn växa upp i staden.

Stockholm står sig i dag mycket väl i internationella jämförelser. Utmaningen är att även i framtiden klara den allt hårdare internationella konkurrensen om arbetskraft och investeringar. Stockholm kan och ska erbjuda unika livskvaliteter som få andra städer kan matcha; ett stort utbud och utmärkt kvalitet i offentligt finansierade tjänster, trygghet, en ren och vacker miljö och ett spännande kulturliv.

Ett rikt utbud av mat är en viktig del av en attraktiv stad. Föregående års succé med tillstånd för foodtrucks utökas därför. Därigenom tar Stockholm ytterligare ett steg mot att bli en av Europas främsta matstäder.

Det populära försöket med ”Open Streets” förstärks till att gälla en stor, centralt belägen gata varje helg under hela sommaren. Projektgruppen som ansvarar för detta har till uppgift att tillsammans med föreningsliv, näringsliv och stockholmarna själva fylla den med kommers, kultur och aktiviteter.

Attraktiviteten förpliktigar. Stockholms stad måste ha en ledning som har förmåga att både säkerställa byggandet av nya bostäder, arbetsplatser och infrastruktur och samtidigt ta ansvar för att värna livsmiljön som finns i parker, grönområden och i närheten till vatten. All den service som invånare i alla åldrar behöver ska vara tillgänglig och hålla hög kvalitet. Korta beslutsvägar, dialog, förmåga till prioriteringar, värnandet av stadens gröna och blå värden förenat med ett ekonomiskt ansvarstagande behövs för att säkerställa ett Stockholm i världsklass, i dag och i framtiden. För att den växande staden ska kunna erbjuda goda idrottsmöjligheter för barn och unga genomförs en stor satsning på att bygga nya enkla idrottshallar och nya konstgräsplaner.

Stockholm ska vara attraktivt i alla dess delar. Arbetet med att utveckla ytterstaden finns konkretiserat i Vision Järva 2030, Vision Söderort 2030 och Vision Hässelby-Vällingby 2030. Ytterstaden ska utvecklas genom förbättrad trygghet, goda utbildningsmöjligheter, tillgång till fler jobb, bättre infrastruktur och stadsmiljö. Utvecklingen av stadens tyngdpunkter enligt översiktsplanens strategier är central. Under 2014 ska de olika ytterstadsprogrammen samlas i ett gemensamt program för ytterstadens utveckling.

Stockholms attraktionskraft kommer att i framtiden möjliggöra bostadsbyggande på platser som idag ej är ekonomiskt genomförbara. En av Stockholms översiktsplans målsättningar är att stärka stadens centrala delar.

Stadens ambition är att tillsammans med berörda aktörer utveckla järnvägsområdet i city i det som kan komma att bli den nya, vackra stadsdelen Nya Klara.

Andra delar av staden som genom att länkas samman kan få ny spännande bebyggelse är området kring Gullmarsplan och Globen som en ny del av Söderstaden. En utveckling av dessa områden skapar förutsättningar för att bygga bostäder och kontor i centralt belägna lägen. Ett annat exempel på Stockholms spännande framtida utveckling är att göra om Södertäljevägen till en stadsgata, under bron, med kopplingar mellan Hornstull, Liljeholmen och Årstavik och viss bebyggelse.

Den ideella sektorn är en viktig del av vår stad. Stockholm skulle vara en fattigare stad utan alla föreningar och verksamheter som fångar upp och engagerar människor, demokratiserar och skapar en känsla av samhällsgemenskap och tillhörighet. Stadens överenskommelse med den idéburna sektorn är viktig i detta sammanhang.

Stockholm är en av de mest innovativa städerna i världen. Här finns världsledande företag och forskning inom bland annat informationsteknik, hälsovetenskaper och miljöteknik. Det gör att många söker sig till Stockholm för att jobba, forska och leva – både från övriga delar av Sverige och från hela världen.

Stadens tjänster med ökad kvalitet och hög service görs mer tillgängliga dygnet runt och förenklar stockholmarnas vardag. Hittills har ett 60-tal e-tjänster utvecklats och fler är på väg. Nästa steg i utvecklingen är att åstadkomma fler gemensamma e-tjänster mellan kommuner och landsting i Stockholms län.

Genom utvecklandet av en strategi för hållbar informationshantering vilken bl.a. omfattar stadens arbete med öppna data och offentlighetsprincipens tillämpning i e-förvaltningen skapas nya möjligheter till smartare lösningar av stadens kommunikation till medborgarna samt nya affärsmöjligheter. Öppna data ger också medborgare ökade möjligheter till insyn hos myndigheter vilket fördjupar demokratin.

Genom jobb får stockholmarna försörjning, men också samhörighet och trygghet, vänner och möjlighet till utveckling och välbefinnande. En skola med fokus på kunskap ger Stockholms unga goda förutsättningar för fortsatta studier och jobb. Med målsättningen att alla stockholmarna ska kunna arbeta och utbilda sig utifrån sina egna förutsättningar, fortsätter staden att utveckla jobbtorgen för de som behöver stöd på vägen till egen försörjning.

Stockholm är på väg att bli en miljonstad. Det ställer krav på oss att låta staden växa på ett miljövänligt sätt, där vi gör det enkelt för våra invånare att göra kloka och miljövänliga val. Stockholm ska även som miljonstad vara en stad där parker och grönområden erbjuder stockholmarna möjligheter till rekreation. Genom att vi bygger tätare kan staden fungera effektivare samtidigt som vi värnar om Stockholms träd och gröna oaser. Med varierad arkitektur, gröna väggar och tak, skapar vi en attraktiv stadsbild. Det är av stor vikt att gestaltungsfrågorna får en framträdande roll när nya områden planeras. Variation i byggandet såväl i form och färg som i höjd och fasadval är viktigt för att skapa en dynamisk och attraktiv stad. Ett sätt att öka variationen i arkitekturen kan vara att låta fler arkitekter och byggföretag vara med och planera exploateringsprojekt.

Det ska vara lätt att komma fram i Stockholm. Stockholmarna ska enkelt och tryggt kunna ta sig från hemmet till arbetsplatsen, lämna barnen på förskolan, träffa vännerna på kvällen, åka ut på landet till helgen och handla mat efter jobbet. I syfte att skapa en mer trafiksäker miljö och en bättre stadsmiljö ska hastighetsgränsen 30 km/h införas på gator och huvudgator i innerstaden där separerad cykelbana saknas. På gator där

miljökvalitetsnormen för luft inte uppnås ska det prövas att sänka hastigheten till 30 km/h.

En fortsatt utbyggnad av kollektivtrafiken är nödvändig när staden och regionen växer snabbt. Vi vill att Förbifart Stockholm för bort bilar från dagens hårt trafikerade gator. I syfte att ge mer plats åt cyklisterna kommer Götgatan att omstruktureras under året. Framkomligheten i staden ökar genom satsningar på ett utbyggt cykelnät, tunnelbana, modern spårväg samt kollektivtrafik på vatten. Projekteringen av gångbron som kommer att tillgängliggöra de centralt belägna och natursköna Årsta holmar kommer under året att gå in i sin slutfas. Naturreservatsbildningen innebär ett ökat skydd för holmarna och dess växt- och djurliv.

Goda lösningar av framtida infrastruktur kräver nära samverkan mellan staden, grannkommuner, trafiknämnden i Stockholms läns landsting och Trafikverket. En snabbt växande stad med alla dess utmaningar, kräver ett ledarskap som klarar av att lägga grunden för det Stockholm våra barn och barnbarn ska växa upp och leva i. Vi fortsätter ta ansvar för att utveckla staden med eftertanke, så att vi kan behålla den goda livskvalitet som är kännetecknande för Stockholm – en blå, grön och trygg stad, som förklarar en tillgänglig, innovativ och urban miljö med närhet till vatten och natur.

140 000 nya bostäder till 2030

Befolkningsprognoserna har successivt reviderats till följd av den allt snabbare befolkningstillväxten. Staden har agerat ansvarsfullt för att möta de allt fler stockholmarna genom att gradvis öka bostadsproduktionen. Senast 2011 höjdes målen för markanvisningar från 3 000 per år till 4 000 per år.

Stockholm stad möter tillväxten med stor tillförsikt. För att klara bostadsförsörjningen höjs nu kravet på antalet markanvisningar för nya bostäder till totalt 40 000 mellan åren 2014 och 2018. Ökningen sker i etapper för att inte äventyra livskvalitén för dagens och framtidens stockholmare. Bostäderna ska byggas hållbart, i första hand som täta stadsområden i kollektivtrafiknära lägen där det är enkelt att gå, cykla och åka kollektivt.

Fram till 2022 kommer Stockholm att öka med 100 000 invånare och därmed bli en miljonstad. Nu kraftsamlar staden för att möta befolkningstillväxten med de bostäder som behövs. Fram till 2022 ska 58 000 bostäder vara klara att flytta in i.

När staden växer samman följer flera utmaningar som behöver mötas på ett ansvarsfullt sätt. Den ökade bostadsproduktionen måste följas av fler förskolor, skolor, idrottsytor, säkrad plats för fritid och rekreation, samt olika former av specialbostäder.

De ambitiösa mål som tidigare bedömts vara nödvändiga måste nu ytterligare höjas. Stockholms stads nuvarande målsättning om 100 000 bostäder fram till 2030 höjs med ytterligare 40 000. År 2030 ska 140 000 nya bostäder vara färdigställda.

I dag finns en stor efterfrågan på små bostäder. Därför ska hälften av de tillkommande 40 000 bostäderna som ska byggas vara små bostäder.

Stadens tre bostadsbolag kommer att vara en viktig del i detta arbete.

En kraftigt ökad bostadsproduktion sker med ansvar och respekt för Stockholms unika värden.

BOSTÄDER 40/20 I KORTFORM:

- 40 000 markanvisningar 2014-2018
- Varav 20 000 markanvisningar för små bostäder 2014-2018
- 40 000 ytterligare bostäder som står redo att flytta in i 2030
- Totalt 140 000 färdigställda bostäder till 2030

Företagande och jobb

Stockholms stad har stabila finanser och en ekonomisk styrka som möjliggör att staden investerar för framtiden och klarar god kvalitet i servicen till stockholmarna. En avgörande förutsättning för detta är att så många stockholmare som möjligt arbetar. Endast en varaktigt hög sysselsättning kan trygga en stabil finansiering av välfärden. Invånare i Stockholm ska vara eller ges verktyg för att bli självförsörjande. Detta är nyckeln till fortsatt låg skatt samtidigt som vi kan stärka kvaliteten i förskolan, skolan och omsorgen samt finansiera byggandet av framtidens Stockholm.

Stockholm ska vara en attraktiv stad för företag att starta och utvecklas i, med en dynamisk arbetsmarknad där framtidens jobb kan växa fram. Det kräver högstående akademier och forskningsmöjligheter. Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft och framtidsvillkor. Stockholms ställning är i dag stark, men ytterligare kraftansträngningar krävs för att göra Stockholm till den naturliga staden och regionen för företag att etablera sig i framför andra städer i Europa. Gentemot näringslivet ska stadens nämnder och bolag i sitt dagliga arbete arbeta för att skapa förutsättningar för nya etableringar och för att utveckla de redan befintliga. Stockholm marknadsför regionen som ”Stockholm the Capital of Scandinavia”, tillsammans med 51 andra kommuner. Gemensamt arbetar vi för att locka nya företag till regionen och etablerar Stockholm som den ledande tillväxtregionen i norra Europa. Nu går vi vidare med sikte på att bli Europas ledande, hållbara tillväxtregion.

Styrkan i Stockholms arbetsmarknad är bredden och mångfalden; små, medelstora och stora företag, forskare, entreprenörer, kreatörer och ingenjörer. Det ska vara enkelt att byta mellan olika arbeten och mellan arbete, utbildning och företagande. Stockholm behöver fler arbetsplatser. Nya jobb och företag behöver växa fram i hela staden. Stockholm ska vara en stad där trösklarna är låga för nya idéer som föder morgondagens jobb. Den kanske viktigaste styrkan i vår internationella konkurrenskraft är befolkningens höga utbildningsnivå och intresse för att pröva nya lösningar inom olika områden.

Stockholm ska tydligt präglas av arbetslinjen och respekt för människors egna önskemål och behov. Alla som kan arbeta och försörja sig själva måste ges förutsättningar att göra detta utifrån sin egen förmåga. Staden ska via nämnder och bolag bidra till fler arbetsplatser i ytterstaden genom att verksamheter flyttar från innerstaden till ytterstaden, i enlighet med kommunstyrelsens beslut. Staden ska verka för att anställa ungdomar enligt det avtal om yrkesintroduktion som har slutits av arbetsmarknadens parter. Samtliga nämnder och bolag ska, så långt det är möjligt, bidra till att stadens ungdomar ska få möjlighet till feriejobb. Särskilt fokus är på ungdomar i ytterstaden. Arbetet med att få fram fler feriejobb i privat sektor fortgår i samverkan med näringslivet.

Möjligheten att själv få ta ansvar och kunna påverka livet för sig själv och sina närmaste är viktig. Det är genom ökade möjligheter och eget ansvar som starka, självständiga individer kan utvecklas.

130 000 nya stockholmare

De senaste sex åren har Stockholm vuxit med 100 000 invånare. År 2022 är Stockholm en miljonstad. De investeringar som görs i olika former av infrastruktur idag är nödvändiga för att livet i Stockholm ska fungera även när vi blir många fler. Spår, vägar och cykelbanor byggs ut för att möta den hållbara miljonstadens utmaningar. Framkomligheten i regionen ska öka.

Den växande staden behöver fler bostäder. Därför byggs hyresrätter, bostadsrätter, studentbostäder, hus och ägarlägenheter med målet 140 000 nya bostäder mellan år 2010 och 2030. En stor del av dessa bostäder kommer att byggas i nya, banbrytande miljöstadsdelar. I planeringen av nya stadsdelar ska framkomlighet, hållbarhet, tillgänglighet och arkitektonisk mångfald vara viktiga ledstjärnor. Det är även viktigt att planera för den service som invånarna i en ny stadsdel behöver, såväl offentligt finansierad som kommersiell. Bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning, liksom försöks- och träningslägenheter, ska finnas i staden.

Genom att bygga i goda kollektivtrafiklägen får stadens invånare smidigare resor och miljön blir bättre. Den växande staden förutsätter att vi bygger nya parker och bevarar de gamla, uppmuntrar boende att engagera sig i sin hemmiljö och utvecklar stadens arkitektoniska historia. Därtill behöver nya förskolor, skolor och olika former av omsorgsboenden byggas och befintliga rustas upp för att klara framtidens behov och förväntningar.

Staden måste skyndsamt skapa bästa möjliga förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande och bli mer effektiv när vi tar fram detaljplaner. Stadens arbete med att planera för bostäder måste gå snabbare genom att vara mer effektivt. En hög takt i bostadsbyggandet är avgörande för Stockholms tillväxt. Staden, stockholmarna, byggindustrin och fastighetsägarna måste samarbeta redan på ett tidigt stadium för att nå de höga mål som ställts upp.

Alla stockholmare ska kunna känna stolthet över sin stad, oavsett var man bor. Stockholmarnas delaktighet i stadens utveckling är viktig. Det ska vara enkelt att framföra synpunkter och idéer kring stadens utveckling. Den fortsatta utvecklingen av ytterstaden är väsentlig för Stockholms framtid och ställer krav på en tydligare sammanvävning av staden, där nya kopplingar skapas och befintliga samband stärks.

Under året implementeras riktlinjerna för idéburen stadsförbättring, i stadens nämnder och styrelser. Målet är att låta stockholmarna själva utveckla stadsrummet genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala.

En modern och tät stad är en miljövänlig stad

En hållbar stadsutveckling och en uthållig ekonomisk tillväxt kan aldrig skapas genom regleringar. Däremot ska staden vara pådrivande i utvecklingen genom sitt eget agerande och genom att samarbeta med andra aktörer. Genom att använda den bästa och mest kostnadseffektiva tekniken som finns tillgänglig, når vi våra mål. Svaret på våra utmaningar finns inte i gårdagens lösningar, utan i framtidens innovationer. Det handlar inte om att ändra på det vi gör, utan hur vi gör det. Stadens miljöarbete bedrivs i samarbete med invånare, näringsliv, akademi, organisationer och myndigheter. Stadens krav på hållbarhet i nya stadsdelar och mikromiljöprofilområden utmanar företagen, skapar en testbädd för innovationer och förutsättningar för nya jobb.

Frågor som rör miljö och klimat känner inga nations- eller kommungränser, vilket gör internationell samverkan kring frågorna centrala. Stockholm har bland annat signerat

EU:s borgmästaröverenskommelse för effektivare energianvändning i Europas städer, rapporterar utsläpp till Carbon Disclosure Project Cities samt samarbetar och leder delprojekt inom internationella organisationer som EUROCITIES och C40-Climate Leadership Group kring städernas långsiktiga miljöarbete. Klimat- och miljöfrågorna utgör en viktig del av förverkligandet av Vision 2030, både i det globala och lokala perspektivet.

Miljöprogrammet är ryggraden i stadens klimat- och miljöarbete. Där har kommunfullmäktige antagit målsättningen att Stockholm ska vara fossilbränslefritt till år 2050 och vägleds av stadens färdplan för målet. Under året kommer staden även att implementera en färdplan för en fossilbränsleoberoende organisation till år 2030.

Stockholm står inför utmaningar när det gäller att bygga miljonstaden som en miljövänlig stad. Luftkvaliteten är stadens mest prioriterade lokala miljöfråga. Arbete med att begränsa förekomsten av partiklar och luftföroreningar, få fram bättre mätmetoder och få tillgång till och införa nya åtgärder, såsom en dubbdäcksavgift, förstärks och fortgår. Laddinfrastrukturen för elbilar ska i samverkan med marknaden byggas ut under året och gröna p-tal bidrar till en ännu större flexibilitet för att tillgodose transportbehovet i nya bostadsområden.

Stadens ambitionshöjning avseende matavfallsinsamlingen bidrar till en effektivare avfallshantering och ökar tillgången på biogas i regionen. Arbetet enligt stadens handlingsplan intensifieras under året och syftar till att nå regeringens mål om 50 procent insamling av matavfall till 2018. Staden värnar om en giftfri miljö, frisk luft och rent vatten. Ett nytt kemikaliecentrum inrättas under miljö- och hälsoskyddsnämnden, vars uppgift är att vägleda stadens nämnder och bolag vid upphandling samt fungera som en kontaktyta i kemikaliefrågor mot företag och stockholmare. Inventeringen av historiskt förorenade områden förstärks. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska ta hänsyn till effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete.

Stockholms stad satsar målmedvetet för att bli en cykelstad som kan konkurrera med städer som Köpenhamn och Amsterdam när det kommer till cykelvänlighet och cykelsäkerhet. Som ett led i detta arbete kommer staden att ansöka om att stå värd för cykelkonferensen VeloCity år 2017. Staden kommer inför cykelsäsongen 2014 att genomföra en samordnad cykel- och elcykelupphandling för nämnderna. Syftet är att sprida stadens cykelvarumärke och erbjuda stadens anställda ett alternativt, miljövänligt och kostnadseffektivt transportmedel i tjänsten. Stockholms stad investerar sammanlagt en miljard kronor 2013 till 2018 för att bygga ut infrastrukturen för cykling i Stockholm. Genom cykelmiljarden genomförs cykelplanens mest prioriterade åtgärder och cykeln som transportmedel får betydligt högre prioritet än tidigare. Cykelplanen gör att Stockholm kommer att utvecklas till en av världens främsta cykelstäder. Cykelleder som binder ihop stadens olika delar och cykelstråken mellan kommunerna i länet utgör ryggraden i denna satsning. Dessutom kommer lånecykelsystemet att byggas ut, antalet nybyggda cykelparkeringsplatser att flerdubblas, snöröjningen och vårstädningen av cykelbanor att tidigareläggas, och den nya cykelparkeringen vid Järnvägs-parken att byggas ut under året. Stadens cykeljourstyrka renodlas till insatsgrupp vars uppdrag är att skyndsamt undanröja enklare hinder för cyklisterna. Stockholm rustas för att möta en kraftig ökning av antalet cyklisterna de kommande åren.

Alla stadens utmaningar stannar inte vid kommungränsen. Därför samarbetar staden med övriga kommuner i länet för att bygga bostäder, cykelstråk, kollektivtrafik, spår och vägar i världsklass för den växande huvudstadsregionen. Genom bättre kommunikationer kan fler bo i en kommun och arbeta i en annan.

Världens mest tillgängliga huvudstad

Stockholm har under 2012 kommit tvåa i EU:s tävling om mest tillgängliga EU-stad och även fått en utmärkelse från Förenta Nationerna för arbetet med tillgängliga lekplatser.

Stockholm ska vara en tillgänglig stad i världsklass. Enkelt avhjälpta hinder ska snabbt och effektivt åtgärdas och stadens webbplats för felanmälan ska marknadsföras som en kanal för anmälan om otillgänglighet i staden. Övriga brister som finns i tillgängligheten när det gäller utemiljön och i stadens fastigheter ska avhjälpas. I planering av nya stadsdelar och nya byggnader för offentlig service ska tillgänglighetsperspektivet finnas med.

Tillgänglighet ska ses ur ett brett perspektiv. Det handlar inte bara om fysisk tillgänglighet, utan också om delaktighet i samhället, att kunna ha en aktiv fritid, att vara välkommen på arbetsmarknaden och om att se människors förmågor istället för oförmågor. Målsättningen är att fler personer ska kunna gå från daglig verksamhet till ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Stockholms stad ska som arbetsgivare vara ett föredöme och utbyggnaden av bostäder för personer med funktionsnedsättning ska öka för att säkra tillgången långsiktigt. Alla stadens nämnder och bolag ska ta ansvar för och se tillgänglighetsfrågorna som en naturlig del av den dagliga verksamheten och utse en kontaktperson i tillgänglighetsfrågor. Det ska råda samma principer inom och mellan stadsdelsnämnderna när det gäller hur tillgången till gemensamhetsutrymmen påverkar hyressättningen.

Nämnder och styrelser ska alltid eftersträva att involvera råden för funktionshinderfrågor i ett tidigt skede i beslutsprocessen för att inhämta råd och synpunkter.

Det ska vara enkelt för medborgarna att kontakta Stockholms stad. E-tjänsterna ska vara tillgängliga för alla stockholmare. En dialog ska föras med funktionshinderorganisationer i syfte att i största möjliga mån åtgärda kvarstående brister. De nämnder som ännu inte har utsett en kontaktperson i tillgänglighetsfrågor ska göra det. Denna person ska ha en övergripande kunskap inom nämndens ansvarsområde.

Kunskap i världsklass

Samarbetet med ledande universitet och högskolor samt med världsledande städer och företag inom strategiska framtidsbranscher som informationsteknik, hälsovetenskap och miljöteknik ska stärkas. Genom att samverka och nå samsyn åstadkommer näringslivet, staden och akademierna att vi når ännu längre i Stockholms utveckling och ökar regionens attraktivitet för både företag och personer.

Kunskap och bildning ger människor makt att själva forma sina liv. Framtidens jobb kräver en skola i världsklass. Kvaliteten på Stockholms skolor ska därför höjas ytterligare. Läraryrket ska stärkas genom ökade möjligheter till karriärvägar. Lärarnas löneutveckling är av stor betydelse. Karriärtjänster ökar möjligheten till en särskild god löneutveckling för yrkesskickliga lärare. Fokus ska ligga på elevernas kunskaper och förbättrade studieresultat och goda exempel på framgångsrikt arbete i stadens skolor ska tas tillvara och spridas. I en organisation där vi lär av varandra höjer vi resultaten. Läxhjälp erbjuds på alla skolor och elever som inte når skolans mål erbjuds sommarskola redan från årskurs sex.

Stadens utbildningsväsende ska hålla hög kvalitet och förbereda eleverna för både yrkesarbete och akademiska studier, samtidigt som det skapar många vägar in i arbetslivet. Genom en nära samverkan mellan näringsliv, grund- och gymnasieskolor, universitet och högskolor skapas naturliga bryggor i allt från trainee- och praktikplatser till mentorskap och lärlingsutbildningar.

Den lässatsning som pågår i Stockholm skolor fortsätter. En särskild lässatsning genomförs i förskolan med fokus på högläsning.

Vi ser gärna att entreprenörer och forskare regelbundet träffar skolelever för att berätta om sitt arbete.

I Stockholm satsar vi på en mångfald av förskolor med generösa öppettider. Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn det de behöver för att lära och utvecklas. Lika naturligt som valfriheten att välja förskola eller skola ska det vara att alla skolor, of-fentliga såväl som fristående, ska leva upp till högt ställda kvalitetskrav. En lugn och trygg skola lägger grunden för nyfikenhet och kunskap.

Omsorg med hög kvalitet

Stockholms välfärdstjänster ska präglas av god kvalitet och service. I Stockholm är det medborgarnas krav och behov som driver utvecklingen av kvalitet och service. Inspirerad av det framgångsrika arbetet med kvalitetsinspektionen för trygghet i äldreomsorgen ska kommunstyrelsen även utreda hur de kvalitetsinspektioner som redan finns i stadens olika verksamheter kan samlas och utvärderas centralt för att sedan redovisas för stockholmarna. De höga kraven på kvalitet och kvalitetsuppföljning ska garantera stockholmarna bästa möjliga service och bemötande i välfärden. Staden ska också arbeta med hur det allmännas stöd till de allra mest utsatta förstärks.

Ett viktigt mål för stadens äldreomsorg är att kunna ge äldre goda förutsättningar för ett så självständigt och innehållsrikt liv som möjligt. Stockholms äldre blir allt friskare och lever längre. Genom satsningar på valfrihet och kvalitet i äldreomsorg, hemtjänst och service, får äldre som vill bo kvar i sina lägenheter på ålderns höst större makt över sina liv.

Inom kommunstyrelsen pågår ett arbete med att ta fram en modell för fördjupad kvalitetsuppföljning. Modellen syftar till att stärka kvalitetsutveckling, kvalitetssäkring och uppföljning inom äldreomsorgen. Modellen kommer att införas successivt under 2014.

Äldre som vill bo kvar hemma ska kunna känna sig trygga i det valet. En väl fungerande hemtjänst är en förutsättning för att äldre ska kunna leva självständiga liv och stanna kvar i sina hem så länge de önskar. Hemtjänsten ska präglas av hög kvalitet, god arbetsmiljö för medarbetarna och valfrihet för den äldre. För att åstadkomma detta krävs ett transparent system och långsiktiga spelregler för hemtjänstaktörerna i Stockholm. Fr.o.m. 1 januari 2014 införs ett nytt ersättningssystem inom hemtjänsten.

Inom hemtjänsten gör teknikutveckling och medvetna satsningar det möjligt att utförare av hemtjänst ersätts genom faktiskt utförd tid. I vård- och omsorgsboenden införs fr.o.m. 1 januari 2014 ett nytt ersättningssystem med två nivåer, en för somatisk vård och en för demensvård. Stadens riktade satsningar på att prioritera omsorgen om personer med demenssjukdom fortsätter och ersättningen för utförandet av demensomsorg är högre per dygn än för somatisk vård.

De äldre lever idag längre och är friskare. Samtidigt minskar antalet äldre de kommande åren. Sammantaget medför detta ett minskat behov av vård- och omsorgsboenden i staden fram till början av 2020-talet. En omstrukturering av vissa boenden kan frigöra fastigheter eller delar av fastigheter för till exempel boende för personer med funktionsnedsättning eller studentbostäder.

Under året utreds hur valfrihetssystem för servicehus utvecklas för att ytterligare öka äldres möjligheter till valfrihet i boendet. Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till ålder och ensamhet.

Intresset är stort bland privata aktörer att etablera egen vård- och omsorgsboendeverksamhet i staden. Privata boenden som upphandlas enligt lagen om valfrihetssystem, LOV, är viktiga för att öka utbudet och mångfalden.

Staden ska erbjuda äldre en mångfald av boendeformer. Äldre par med olika vårdbehov ska kunna leva ihop hela livet och detta säkerställs genom parboendegarantin. För att ge Stockholms äldre en god vård och omsorg behövs engagerade och utbildade medarbetare som möter de äldre på deras villkor och ser varje individ som en unik person med rätt att få sina individuella behov tillgodosedda. Under året kommer en utevistelsegaranti att tas fram. Staden ska fortsätta jobba med att höja kompetensen och stärka de enskilda medarbetarna i deras yrkesroll.

Valfrihet och systematisk kvalitetsutveckling ska säkerställa stöd och hjälp till de personer som behöver detta. Omsorgen om personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning ska präglas av respekt, och den enskilde personens möjlighet till ett så självständigt liv som möjligt ska stå i centrum.

Innovationer i vardagen förenklar många stockholmares liv. Det är en självklarhet att även äldre har möjlighet att ta en aktiv del i den utveckling som sker på området genom att innovationer får ta plats i äldreomsorgen.

Ett starkt samhälle med stöd till de mest utsatta

En grunduppgift för staden är att finnas till hands för de mest utsatta. Vår ambition är att Stockholm ska ha Sveriges bästa socialtjänst. Barn och unga som far illa ska få stöd och hjälp i ett tidigt skede. Vi vill arbeta för att frivilligkrafter och staden har gemensamma mål och program för att bekämpa hemlösheten. Ett nära samarbete mellan polis, skola och socialtjänst ska ge unga stockholmare ett snabbt stöd. Genom kraftfulla insatser ska staden arbeta för att minska droganvändandet bland Stockholms unga.

Arbetet mot den akuta hemlösheten är fortsatt prioriterat. Stockholm ska ligga i framkant när det gäller att pröva och utveckla nya metoder i arbetet mot hemlöshet. ”Bostad först” som metod mot hemlöshet ska fortsätta att utvecklas och under året fördubblas. Våld i nära relationer och arbetet mot kvinnors utsatthet kommer särskilt att prioriteras.

En ny grupp som har uppmärksamats är barn som säljer sex eller barn som använder sex som självskadebeteende. Därför utvecklas nu arbetet för att nå och hjälpa dessa utsatta barn.

Många av dem som stått långt från arbetsmarknaden har funnit en väg tillbaka till egen försörjning genom Jobbtorg Stockholm. Arbetet med att minska utanförskapet genom jobb istället för bidrag ska därför fortsätta.

Kultur och idrott en del av Stockholms attraktivitet

Stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm. För att markera kulturens betydelse i stadens utveckling har en stadsövergripande kulturvision antagits. Stockholms stads kulturverksamheter bidrar till ett fritt och öppet kulturliv som präglas av hög kvalitet, mångfald i kulturella uttryck, bredd i antalet aktörer och tillgänglighet för alla. Ett självständigt och oberoende kulturliv är en viktig del av

demokratien och ett pluralistiskt samhälle. Ett nytt kulturkluster skapas kring gasklockorna i miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden, bland annat genom att en av gasklockorna blir en kulturscen.

Ett fritt och självständigt kulturliv är en förutsättning för att Stockholm ska utvecklas. Kulturen vårdar och utvecklar ett bildningsideal som är viktigt att upprätthålla, inte minst inom skolan. Kulturlivet är en garant för det fria ordet och ett livfullt offentligt samtal och därför måste tillväxten i kultursektorn stärkas. Böcker och bibliotek är centrala delar i Stockholms kulturpolitik. Särskilt viktigt är att nå ut till barn och ungdomar. Stockholms goda förutsättningar att kombinera ett aktivt stadsliv med ett levande idrotts-, motions- och friluftsliv är en viktig källa till hälsa.

Under 2014 genomförs ett särskilt barnkulturår i Stockholm.

Engagemang i det civila samhället skapar ett bättre samhälle i stort. Därför strävar stadens kultur- och idrottspolitik efter att stärka det fria kulturlivets och idrottsförningarnas frihet, ekonomiska självständighet och livskraft. Möjligheten för kulturskapare att leva på sina yrken ska förbättras, och idrottsförningarnas förutsättningar att bedriva näringsverksamhet i anknytning till evenemang och anläggningar ska öka.

Genom ett brett utbud av idrottsaktiviteter i staden kan stockholmarna stimuleras att röra på sig och motionera mera. Staden vill stärka den ideella sektorn och fortsätter att satsa på föreningsbidrag. Idrottspolitikens stora utmaning är att vända en utveckling där allt färre ungdomar motionerar regelbundet. Det är särskilt angeläget att barn och ungdomar grundlägger goda vanor kring idrottande och motion så tidigt som möjligt i livet. En målsättning för stadens idrottsåtgärder är att få fler ungdomar, som aldrig tidigare idrottat, att motionera.

Stadens prioriteringar och satsningar inom idrott ska genomsyras av ett jämställdhets- och folkhälsoperspektiv, i samarbete med både Stockholms fria och kommersiella aktörer.

Modern och öppen stad

Stockholm ska vara en modern och öppen stad. När människor blir accepterade för sin person, sin livsstil, religion och kultur ökar toleransen och förståelsen för olikheter. Arbete, tolerans, en väl fungerande skola och goda kunskaper i svenska är de viktigaste förutsättningarna för att bryta utanförskap.

Stockholm ska vara en trygg och tillåtande stad för alla, där kulturer, religioner och traditioner möts. Genom att göra hela Stockholm attraktivt i alla dess delar kan tryggheten öka, jobben bli fler samt kultur och lokalt stadsliv blomstra.

Vägen till egen försörjning är avgörande för integrationen. I Stockholm ska det finnas en individuellt anpassad och tydlig etableringskedja för nyanlända, som snabbt leder till egen försörjning. Staden kommer också att ta initiativ till en fadderverksamhet för nyanlända. Ytterstadens stadsdelar ska stå i fokus för ökat företagande och fler arbetstillfällen.

Såväl invånare som anställda i Stockholms stad ska bli bemötta med respekt och kunskap oavsett sexuell läggning. En policy för stadens HBT-arbete ska tas fram under året.

Enkelt att vara stockholmare

Det ska vara enkelt att vara stockholmare. Att hämta på förskolan, att ta sig till och från arbetet, att hinna till barnens fritidsaktiviteter, handla och träffa vänner – allt måste fungera för att vardagen ska gå ihop.

Stockholms stad ska erbjuda förutsägbarhet – att stockholmarna kan känna sig trygga med att av staden finansierade verksamheter och service fungerar. Stockholm ska vara en stad för hela livet och där alla får plats. Tillgängligheten ska vara hög, trafiken ska flyta, avfallshanteringen ska vara enkel och välfärdstjänster av toppkvalitet ska finnas på plats när de behövs.

Service i Stockholms stad ska vara tillgänglig dygnet runt, stadens myndigheter ska snabbt och professionellt svara och lotsa. Utbyggnaden av e-tjänster ska fortsätta. Stockholmarna ska erbjudas valfrihet och ökad mångfald och alla verksamheter staden driver ska vara effektiva och av hög kvalitet.

Trygg stad

Stockholm ska vara en trygg stad oavsett plats eller tid på dygnet. Stockholms stad ska säkerställa trygga, rena och väl upplysta stadsmiljöer. Förutom att hålla en hög ambitionsnivå för renhållning och klottersanering, ska staden kraftsamla för att höja kvaliteten på stadens parkmark och grönytor.

Återkommande trygghetsmätningar genomförs för hela staden. Resultatet från dessa ingår som underlag i stadens trygghetsarbete. Staden ska aktivt arbeta med att öka säkerheten i stadsdelarna, till exempel genom regelbundna trygghetsvandringar. En nära och strukturerad samverkan med olika föreningar som kan bidra med frivilliga krafter i arbetet är önskvärt. Staden ska också satsa vidare på trygghetsskapande åtgärder. Alla ska våga vara ute på kvällen. Mörka och otrygga platser ska lysas upp.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska göra risk- och sårbarhetsanalyser i enlighet med stadens trygghets- och säkerhetsprogram. Syftet är att öka stadens möjligheter att klara extraordinära händelser så bra som möjligt samt att förebygga oönskade händelser. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska också genomföra minst en krisledningssövning på ledningsgruppsnivå.

Stadens samlade trygghetsarbete förstärks under året genom arbetet med ”Trygga Stockholm”.

Modern arbetsgivare

Viktigast för pålitliga och kvalitativa välfärdstjänster, liksom för rättsäker myndighetsutövning, är de som utför arbetsinsatsen. Staden blir på allt fler områden beställare av välfärdstjänster snarare än utförare av dessa. Detta ger valfrihet och säkerställer en bredd av kunskap och erfarenheter, men det ställer också ökade krav på välformulerade kvalitetskrav och uppföljning samt att såväl stadens anställda som anställda hos stadens entreprenörer är välutbildade och motiverade. Som arbetsgivare ska staden vara ansvarstagande, med tydliga program för dem som vill utvecklas. Staden ska erbjuda villkor som motsvarar de som finns på arbetsmarknaden i Stockholms län, så att staden kan attrahera välutbildade och kompetenta medarbetare. Staden har som beställare av offentligt finansierad service också ett ansvar för och intresse av att värna attraktiviteten på arbetsmarknaden för en rad olika yrken.

För de som idag har ofrivillig deltid och vill arbeta mer ska heltid erbjudas och det ska finnas goda möjligheter till kompetensutveckling.

Stadens chefer och ledare har en central roll att i sitt ledarskap målmedvetet kommunicera, engagera och skapa förståelse hos alla medarbetare eftersom de har en betydelsefull del i att förverkliga visionen om ett Stockholm i världsklass. Det kommunikativa ledarskapet ska genom bemötande, tydliga förväntningar, hantering av synpunkter, återkopplingar och förmåga att engagera skapa nytta för medborgare och brukare. Staden genomför medarbetarundersökningar där chefer på alla nivåer ska ges en återkoppling. Undersökningarna är en betydelsefull del i stadens utvecklingsarbete.

Som en av regionens största arbetsgivare ska Stockholms stad vara en förebild när det gäller jämställdhet, mångfald och meddelarfrihet. Staden ska också vara en förebild vad gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och möjligheter för unga att få in en fot på arbetsmarknaden. Stadens nämnder och bolag ska därför verka för att fler unga får möjlighet till en yrkesintroduktionsanställning i staden.

Arbetet med att sprida goda exempel på de insatser som görs för ökad jämställdhet och mångfald ska fortsätta. Genom en kvalitetssäkrad rekryteringsprocess garanteras att det är kompetensen som är avgörande och att diskriminering inte förekommer.

Arbetet med att sänka sjukfrånvaron fortsätter. Stadens rehabiliteringsprocess och tidiga insatser vid sjukfrånvaro är avgörande. I arbetet med att sänka sjukfrånvaron har stadens chefer och ledare en betydande roll i att engagera och göra medarbetare delaktiga. Kontinuitet bland medarbetarna är en kvalitetsfråga.

Stadens chefer och ledare ska stärkas i sitt ledarskap och chefsförsörjningen säkras långsiktigt. Staden har ett traineeprogram för akademiker för att locka morgondagens ledare. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta med chefsutveckling. Medarbetarna ska stimuleras och stödjas att ta chefsuppdrag.

Staden ska som arbetsgivare erbjuda medarbetarna möjlighet att ta ledigt på andra dagar än de traditionella.

Nämnderna ska ha en kontinuerlig personalplanering för att klara kompetensförsörjningen vid till exempel pensionsavgångar och förändrade behov i verksamheten.

Stadens inriktningsmål

En god ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare kommer att ställa på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar. Budgeten ska innehålla mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Ekonomin är en förutsättning för verksamheten, men också en begränsning. Budgeten ska hållas. Nämnder och bolagsstyrelser ska därför löpande följa sina verksamheter och göra omprioriteringar om det behövs, för att nå målen inom givna budgetramar.

Genom tydliga mål för verksamheterna klargörs vilka uppdrag som har ålagts nämnderna och bolagsstyrelserna och vad som är möjligt att uppnå med befintliga resurser. Målen ska vara mätbara och utvärderas i samband med budgetuppföljningen. I verksamhetsberättelsen ska måluppfyllelsen redovisas. Avvikelser hanteras och stäms av under året.

I denna budget för 2014 med inriktning för 2015 och 2016 ligger de tre inriktningsmålen fast för stadens verksamheter:

- Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

- Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras
- Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

Under respektive inriktningsmål redovisas kommunfullmäktiges mål för verksamheterna. Dessa följs upp av kommunstyrelsen med mätbara indikatorer som redovisas per mål i bilaga 5. Under respektive nämnd eller verksamhetsområde redovisas kommunfullmäktiges indikatorer och aktiviteter. Därutöver finns i förekommande fall obligatoriska nämnd/bolagsindikatorer, som nämnden eller bolaget följer upp.

Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Verksamhetsmålet ”Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa” följs upp med följande indikatorer:

- Antal nystartade företag
- Företagens nöjdhet med effektiviteten
- Företagens nöjdhet med information från staden
- Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet
- Andel upphandlad verksamhet i konkurrens
- Företagens nöjdhet med bemötandet

Verksamhetsmålet ”Invånare i Stockholm är självförsörjande” följs upp med följande indikatorer:

- Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm
- Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha
- Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd
- Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen
- Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare

Verksamhetsmålet ”Stockholms livsmiljö är hållbar” följs upp med följande indikatorer:

- Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter
- Andel elbilar
- Andel markanvisningar med kravet att energianvändningen är högst 55 kwh/m²
- Andel miljöbilar i stadens bilflotta
- Andel miljöklassade byggnader
- Elanvändning per m²
- Energianvändning per m²
- Andel m² area som energieffektiviserats vid större ombyggnad
- Mängd/andel matavfall som stadens invånare och verksamheter sorterar ut för biologisk behandling
- Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling
- Total fosforhalt i sjöar
- Växthusgasutsläpp per stockholmare (ton/inv)

Verksamhetsmålet ”Det byggs många bostäder i Stockholm” följs upp med följande indikatorer:

- Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner
- Antal färdigställda bostäder
- Antal färdigställda studentbostäder
- Antal markanvisade bostäder
- Antal påbörjade bostäder
- Antal påbörjade hyresrätter

Verksamhetsmålet ”Framkomligheten i regionen är hög” följs upp med följande indikatorer:

- Antalet cyklande
- Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden
- Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden
- Procentuell förlängning av restiden, innerstadsgator. Förändring från föregående år.
- Procentuell förlängning av restiden, inre infarter. Förändring från föregående år.
- Procentuell förlängning av restiden, tvärleder. Förändring från föregående år.
- Procentuell förlängning av restiden, yttre infarter. Förändring från föregående år.
- Andel gångpendlare i resvaneundersökningen

Verksamhetsmålet ”Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm” följs upp med följande indikatorer:

- Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms idrottsliv
- Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms kulturliv
- Ungdomars nöjdhet med möjligheterna till eget utövande av kulturaktiviteter
- Ungdomars nöjdhet med tillgång till spontanidrott
- Ungdomars nöjdhet med tillgången till organiserad idrott

Verksamhetsmålet ”Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad” följs upp med följande indikatorer:

- Andel invånare som vet var information finns för att komma i kontakt med stadens verksamheter
- Andel personer som tycker att det är lätt att kommunicera med Stockholms stad
- Andelen som upplever Stockholm som en tillgänglig stad för alla
- Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor
- Stockholmarnas nöjdhet avseende sanering av klotter/skadegörelse
- Stockholmarnas nöjdhet med rent och städat
- Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden
- Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)

Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras

Verksamhetsmålet ”Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald” följs upp med följande indikatorer:

- Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom barnomsorg
- Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning
- Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom skola
- Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, hemtjänst
- Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, vård- och omsorgsboende

Verksamhetsmålet ”Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden” följs upp med följande indikatorer:

- Andel förskollärare av antal anställda
- Andel nöjda föräldrar
- Antal barn per grupp
- Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)
- Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"
- Andel behöriga lärare i grundskolan
- Andel elever i årskurs 6 som uppnått målen i alla ämnen
- Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan
- Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen
- Andel elever som uppnått godkänd nivå på delproven i det nationella provet i matematik i årskurs 3

- Andel elever som uppnått godkänd nivå på delproven i det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3
- Andel elever som är behöriga till nationella program
- Ogiltig frånvaro i grundskolan
- Andel behöriga lärare i gymnasieskolan
- Andel gymnasieelever med minst godkänt i alla kurser i slutbetyget vid vårterminens slut
- Andel gymnasieelever som är trygga i skolan
- Andel invånare, 20 år, med fullföljd gymnasieutbildning
- Ogiltig frånvaro i gymnasieskolan
- Andel kursdeltagare inom SFI med godkänt betyg efter fullföljd kurs
- Antal godkända SFI-elever efter 600 timmar
- Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs
- Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs

Verksamhetsmålet ”Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg” följs upp med följande indikatorer:

- Andel barn och ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak (IoF)
- Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)
- Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes (IoF)
- Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol (IoF)
- Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika (IoF)
- Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (IoF)
- Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden
- Antal förmedlade försöks- och träningslägenheter via Bostad Stockholm (IoF)
- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)
- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)
- Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)
- Nöjda brukare - daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)
- Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)
- Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)
- Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg)
- Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)
- Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)
- Maten smakar bra – vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)
- Måltiden är en trevlig stund på dagen – vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)
- Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)
- Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)
- Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet – vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)

Verksamhetsmålet ”Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten” följs upp med följande indikatorer:

- Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi

- Aktivt Medskapandeindex
- Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid
- Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare
- Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.
- Sjukfrånvaro

Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

Verksamhetsmålet ”Budgeten är i balans” följs upp med följande indikatorer:

- Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt
- Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt
- Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar
- Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar
- Nämndens prognossäkerhet T2
- Stadens ekonomiska resultat (lägst)
- Stadens kapitalkostnader per nettodriftskostnader (max)
- Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter (max)
- Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt
- Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt

Verksamhetsmålet ”Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva” följs upp med följande indikatorer:

- Administrationens andel av de totala kostnaderna
- Andel invånare som anser att stadens verksamheter har en god service

Förutsättningar

Samhällsekonomiska förutsättningar

SVAG GLOBAL KONJUNKTUR, MEN TECKEN PÅ VÄNDNING

Under det första halvåret 2013 har den ekonomiska tillväxten varit fortsatt svag såväl internationellt som i Sverige. Utvecklingen påverkas fortfarande av krisen i eurozonen och risknivån i den internationella ekonomin bedöms fortsatt hög. Handeln liksom industriproduktionen växer långsamt i stora delar av världen. Enligt Konjunkturinstitutet (KI) finns det dock flera tecken på att en global konjunkturåterhämtning är nära förestående. Förtroendeindikatorer från hushåll och företag visar på en starkare utveckling i framförallt USA men även i Europa och övriga OECD-området. I tillväxtekonomierna visar motsvarande konjunkturindikatorer däremot inte samma tecken på vändning av konjunkturen. Strukturella problem i flera av de stora tillväxtekonomierna förväntas hålla tillbaka tillväxten, exempelvis överinvesteringar i Kina och lågt förtroende för penningpolitiken i Indien.¹

Den svenska BNP-tillväxten mattades av under år 2012 och för helåret var tillväxten 0,7 procent. Under de två första kvartalen 2013 har tillväxten i Sverige varit fortsatt låg. Enligt KI:s senaste bedömning kommer BNP-tillväxten uppgå till 1,1 procent i år, för att stiga till 2,5 procent år 2014. Den förbättring som förväntas i ekonomin är dock inte tillräckligt stark för att få fart på sysselsättningen och pressa tillbaka arbetslösheten.

KONJUNKTUREN I STOCKHOLM

Den ekonomiska tillväxten i Stockholm fortsätter, men takten har dämpats. Det finns dock signaler om en vändning. Handelskammarens konjunkturindikator för Stockholms näringsliv steg under andra kvartalet från 5 till 11 och ligger nu nära det historiska genomsnittet sedan år 2000. Detta tyder på en stabilisering av den ekonomiska utvecklingen. Undersökningen bygger på Konjunkturinstitutets rikstäckande konjunkturbarometer och visar hur företag i olika branscher upplever nuläget och vad de har för förväntningar om den närmaste framtiden när det gäller orderingång, produktion och sysselsättning.

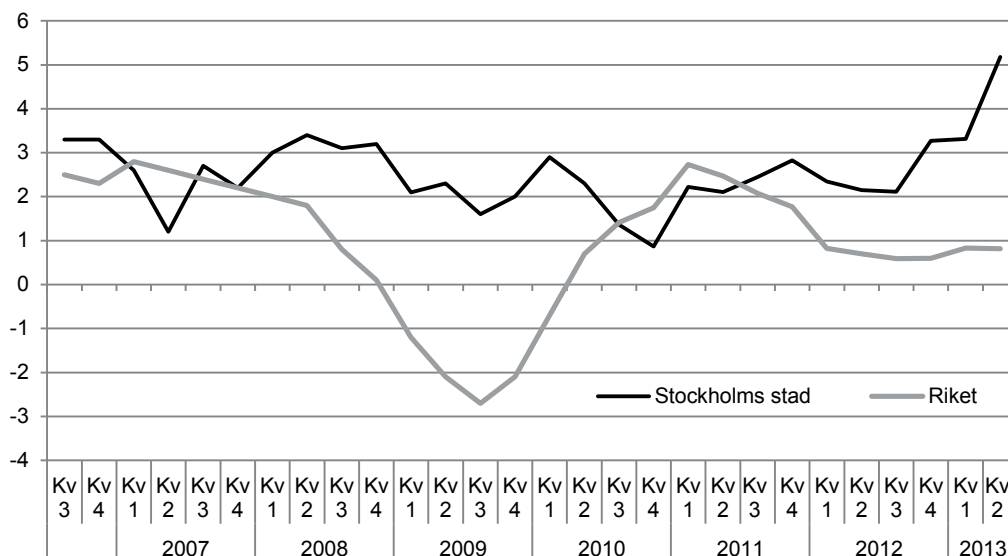
Även sysselsättningsutvecklingen indikerar en konjunkturförstärkning. Sysselsättningen i Stockholms stad har utvecklats positivt genom hela konjunkturedgången, men under första halvåret 2013 har tillväxttakten stigit kraftigt. Andra kvartalet 2013 ökade sysselsättningen i staden med drygt 5 procent, i riket totalt var motsvarande ökning 0,8 procent (0,2 procent om Stockholms län räknas bort).

---

¹ Konjunkturinstitutet 28 augusti 2013

Sysselsättningstillväxten i Stockholms stad och riket

Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Källa: SCB

Trots en stark sysselsättningsökning har arbetslösheten ökat något. Andra kvartalet 2013 var arbetslösheten i relation till arbetskraften 7,3 procent i Stockholms stad enligt SCB:s statistik. Nivån på antalet inskrivna på arbetsförmedlingen är högre än under motsvarande period 2012. Att både sysselsättningen och arbetslösheten ökar beror på att allt fler personer söker sig till Stockholms arbetsmarknad, både till följd av stora ungdomskullar och inflyttning av personer i arbetsför ålder.

Ungdomsarbetslösheten är relativt låg i Stockholm. Som andel av den registerbaserade arbetskraften i länet var arbetslösheten bland unga 11,1 procent. Denna andel var den lägsta i riket. Rikssnittet låg i slutet av juli månad på 16,8 procent. Arbetsförmedlingens prognos över arbetsmarknaden i Stockholms län visar på en försiktig optimism för resten av 2013 och 2014. Stockholms stora inslag av privata tjänsteföretag som klarar sig bättre i den svaga omvärldskonjunkturen är en av förklaringarna. En ständig befolkningsökning gör också att den offentliga tjänstesektorn i länet väntar sig en fortsatt hög efterfrågan.

Budgetens finansiering

KONJUNKTURENS PÅVERKAN PÅ STADENS SKATTEUNDERLAG

Trots signaler om konjunkturvändning innebär den höga risknivån i den internationella utvecklingen att stadens ekonomiska planering är fortsatt sårbar. Stockholms stads finansiering bygger till övervägande del på skatteintäkter, som i sin tur beror på såväl stadens som rikets skatteunderlag och på det kommunala utjämningsystemet. Skatteunderlagstillväxten bestäms av hur lönesumman utvecklas², det vill säga av löneökningar och antalet arbetade timmar.

² Ungefär tre fjärdedelar av det kommunala skatteunderlaget utgörs av lönesumman i samhället.

STABIL SKATTEUNDERLAGSTILLVÄXT UNDER KOMMANDE ÅR

Den beräknade skatteunderlagsutvecklingen bygger på SKL:s cirkulär 13:53 som presenterades i augusti. Skatteunderlaget beräknas växa med 3,5 procent 2013 och med 2,9 procent 2014, se tabellen nedan. Lägre lönehöjningar och något mindre ökning av arbetade timmar medför en dämpning av skatteunderlagstillväxten år 2013 jämfört med 2012. Nästa år beräknas skatteunderlagets tillväxt avta ytterligare trots större lönehöjningar och sysselsättningsökning i samma storleksordning som i år. Det förklaras främst av att den automatiska balanseringen av allmänna pensioner bidrar till att pensionsinkomsterna knappt ökar alls. Åren närmast därefter väntas en konjunkturell återhämtning med stark sysselsättningsutveckling och större löneökningar samtidigt som även pensionsinkomsterna ökar snabbare. Då får vi också en rejäl skatteunderlagstillväxt.

Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2012	2013	2014	2015	2016	2012–2016
SKL okt 2013	4,1	3,5	2,9	4,6	5,6	22,5
SKL aug 2013	4,2	3,3	3,2	4,5	5,3	22,2
BP sep 2013	4,3	3,9	2,7	4,4	5,2	22,2

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting

BUDGETPROPOSITIONEN 2014

I budgetpropositionen för år 2014 konstateras att svensk ekonomi tydligt har påverkats av de senaste årens svaga internationella utveckling. BNP-tillväxten väntas uppgå till 1,2 procent i år och 2,5 procent år 2014, samtidigt som riskerna för en svagare utveckling fortfarande dominerar. Arbetslösheten förväntas ligga kvar på omkring 8 procent år 2014. Först under 2015 bedöms arbetslösheten minska mer påtagligt.

Den utdragna lågkonjunkturen medför att de offentliga finanserna väntas visa underskott både 2013 och 2014. Den starkare ekonomiska utvecklingen åren därefter gör att det finansiella sparandet gradvis stärks till ett överskott på drygt 1,2 procent år 2017.

Regeringens bedömning av det kommunala skatteunderlagets utveckling visas i form av uppräkningsstal i budgetpropositionen, se tabellen ovan. Regeringens uppräkningsstal för åren 2012-2016 ligger i nivå med SKL:s prognos från oktober. Uppräkningsstalet för 2013 är 0,4 procentenheter högre samtidigt som uppräkningsstalet för 2014 är 0,2 procentenheter lägre. Detta kommer att påverka slutavräkningarna för år 2013 och 2014.

Regeringen presenterar i budgetpropositionen för 2014 förslag till åtgärder för att stödja tillväxten och varaktigt öka sysselsättningen. Totalt aviserar regeringen åtgärder för drygt 24 miljarder kronor 2014. De största reformerna är att jobbskatteavdraget förstärks i ett ytterligare steg samtidigt som brytpunkten för statlig inkomstskatt höjs. Satsningen är på sammanlagt 15 miljarder kronor och beräknas totalt sett leda till en ökning av antalet arbetade timmar med motsvarande 20 000 helårsarbetskrafter. Regeringen föreslår även ytterligare skattelättnader för landets pensionärer på 2,5 miljarder kronor. Förhöjt grundavdrag för personer som fyllt 65 år påverkar kommunernas skatteunderlag och kommer enligt finansieringsprincipen att justeras genom regleringsposten i utjämningsystemet.

De stora reformerna för kommunsektorn därutöver är att de besparingar på gymnasieskolan för 2014 som tidigare aviserats inte fullföljs och att högre ersättning ges till de

kommuner som bidrar till att ta emot fler flyktingar. Det görs också flera satsningar inom skolan.

Det nya förslaget till kommunalekonomisk utjämning i enlighet med regeringens tidigare förslag finns nu i budgetpropositionen och föreslås börja gälla från och med den 1 januari 2014, vilket kommenteras nedan.

FÖRÄNDRINGAR I UTJÄMNINGSSYSTEMET

Regeringen föreslår i budgetproposition för år 2014 förändringar i det kommunala utjämningsystemet. Förändringarna innebär i korthet att inkomstutjämningsens effekter för de kommuner som betalar en avgift till inkomstutjämningsen mildras. Samtidigt görs förändringar i kostnadsutjämningsen, vilka i huvudsak är att större hänsyn tas till barnens vistelsetider i förskolan, delmodellerna för individ- och familjeomsorg liksom äldreomsorgen görs om helt samt att skillnader i lönekostnader mellan kommuner ska kompenseras fullt ut.

För att finansiera förändringarna görs en justering av regleringsposten som är den komponent där regleringar mellan stat och kommunsektorn görs. Sammantaget slår förändringarna ganska mycket och åt olika håll för landets kommuner. Ett införande-bidrag införs de närmaste åren för att begränsa de omedelbara effekterna. Den exakta storleken på förändringarna är ännu osäker eftersom beslut och slutliga beräkningar till följd av förändringarna inte blir klara förrän senare under hösten. För stadens del uppskattas förändringarna medföra minskade intäkter om drygt 200 miljoner kronor för år 2014 och ca 460 miljoner kronor för år 2015.

God ekonomisk hushållning

En plan över god ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar. Planen ska innehålla mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Staden har fastställt sex finansiella mål för 2014, vilka redogörs för nedan.

Styrsystemen ska underlätta budgethållning och främja effektivitet. Det är en självklarhet att givna budgetramar hålls.

Det är nödvändigt att frigöra resurser för prioriterade verksamheter genom ökad produktivitet/effektivitet i stadens nämnder/bolagsstyrelser. Detta sker bland annat genom en bättre samordnad styrning och förtydligade former för uppföljning och jämförelser. Ett utökat samarbete mellan olika nämnder leder till ökad effektivitet och kvalitet samtidigt som det minskar sårbarheten.

Arbetet ska fortgå med att minska stadens administration och lokalkostnader. En rad gemensamma stödfunktioner har införts så att stadens verksamheter kan vara kostnadseffektiva och fokusera på kärnprocesserna. Införandet av gemensamma lösningar innebär minskade kostnader för stadens administration. För att effektiviseringarna ska få fullt genomslag måste stadens nämnder se över sina administrativa resurser, så att de dimensioneras till de nya förutsättningarna och att ineffektivt dubbelarbete inte uppstår. Ytterligare gemensamma lösningar som samlat kan öka effektiviteten i staden, säkra en hög kompetens även inom smala funktioner och minska sårbarheten, ska prövas.

Arbetet med att etablera e-tjänster för medborgare, företag och besökare fortsätter inom it-programmet – program för digital förnyelse 2013-2018. Exempel på e-tjänster som lanseras under 2014 och som finansierats via e-tjänstprogrammet är tjänster för

valadministration och ytterligare redovisningstjänster för gode män. Då har sammanlagt ett 70-tal e-tjänster lanserats sedan 2009. Under 2014 förväntas effektiviseringarna uppgå till 5,2 mnkr.

För att ta tillvara möjligheterna att förenkla för stadens leverantörer samt effektivisera upphandlingsarbetet och informationsspidningen, inför staden ett gemensamt elektroniskt upphandlingssystem som ska användas på ett likartat sätt i stadens upphandlingar.

En prioriterad fråga är tillgängliggörande av stadens information såsom öppen data. En plattform för öppen data förvaltningsetablerades inom kommunstyrelsen under 2013. Samtliga nämnder ska fortsatt se över vilka data som kan tillgängliggöras som öppen data. Uppdraget att registrera all producerad geodata i stadens gemensamma geodataportal kvarstår.

MÅL FÖR VERKSAMHETEN AV BETYDELSE FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Kommunfullmäktige upprättar inriktningsmål för planperioden samt mål för verksamhetsområdet. Kommunfullmäktige fastställer även indikatorer vilka syftar till att mäta i vilken mån nämnder och styrelser uppfyller kommunfullmäktiges mål. Vidare formuleras aktiviteter, som är en riktad insats under en begränsad tidsperiod. Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen. Staden använder ILS-webb som verktyg för att styra mot och följa upp kommunfullmäktiges mål genom beslutade indikatorer och aktiviteter. Uppföljning sker i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse. Staden har en god ekonomisk hushållning och merparten av kommunfullmäktiges mål för verksamheten bedöms vara uppfyllda under budgetåret.

FINANSIELLA MÅL AV BETYDELSE FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Årets ekonomiska resultat

Årets ekonomiska resultat fastställs varje år i stadens budget och följs upp i tertialrapporter och bokslut. Detta mål är det som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan också mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för 2014 ska uppgå till 0,1 mnkr. På längre sikt bör staden överväga ett större överskott för att säkra en god ekonomisk hushållning.

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter

Måttet visar hur stor del av löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter överstiger 100 procent kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten. Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från koncernen. Målet är därför att nettokostnaderna inte ska överstiga skatteintäkterna inklusive finansiellt resultat och utdelning.

Stadens soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. Ett mål för soliditeten finns både för staden och för kommunkoncernen. För att få en samlad och komplett bild ska detta mål redovisas inklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Soliditeten ska varken för staden eller kommunkoncernen understiga 34,0 procent på lång sikt och 30,0 procent på kort sikt. Tanken är att soliditeten enskilda år kan gå under 34,0 procent, men att detta ska ses som en varningsgräns för när åtgärder behöver vidtas. Soliditeten ska 2014 inte understiga 34,0 procent för staden eller kommunkoncernen. Vid uppföljning av soliditetsmålet i staden ska även tillgångsförändringen beaktas.

Samband mellan investeringar och ekonomiskt utrymme

Stadens investeringar medför årliga drift- och kapitalkostnader, som i flera fall överstiger beräknade inkomster/intäkter från investeringarna. Sådana projekt motiveras utifrån andra än ekonomiska skäl och belastar stadens löpande ekonomi. Investeringsvolymen måste anpassas efter stadens finansiella resurser, annars kommer utrymmet för befintlig verksamhet och andra nya angelägna behov att behöva begränsas. Det långsiktiga målet för staden är att kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftkostnader (inklusive kapitalkostnader) inte överstiger 7,0 procent.

Budgetföljsamhet

En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten.

Budgetföljsamheten mäts som avvikelse i procent, mellan årets prognoser och utfall, inklusive resultatenheterens resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheterens resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet för budgetföljsamheten är minst 100 procent.

Prognossäkerhet

Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla givna budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheterens resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Målet är att prognossäkerheten i tertiärrapport 2, jämfört med utfallet, ska vara högst +/- 1 procent.

Kommunkoncernens investeringar

Vision Stockholm 2030 är en vägledning för stadens nämnder och bolag i vad som är prioriterade områden i den fortsatta planeringen. Det är ett löfte om ett Stockholm i världsklass. En viktig förutsättning för att stockholmarna ska kunna bli fler är att nya bostäder och arbetsplatser byggs och att infrastrukturen utvecklas. Om dagens takt i befolkningsökningen står sig kommer vi att passera en miljon stockholmare redan år 2022. För att möta den ökade efterfrågan höjs takten i bostadsbyggandet och staden ska skapa förutsättningar för 140 000 bostäder till år 2030. Därtill kommer investeringar i gator, parker, idrottshallar, förskolor, skolor, gruppboenden och äldreboenden. Uppskattad investeringsutgift för att realisera ambitionerna i nuvarande översiktsplan och Vision Stockholm 2030, är brutto cirka 100-120 mdkr fram till 2030. Översiktsplanens strategier innebär att ett växande Stockholm på många ställen blir tätare och mer sammankopplat.

FRAMTIDA INVESTERINGAR OCH INVESTERINGSSTRATEGI

Ökade resurser krävs för att finansiera de omfattande investeringar som behövs för att möta stadens befolkningstillväxt. Eftersom de finansiella resurserna är begränsade blir det särskilt angeläget att tydligt prioritera mellan stadens framtida investeringsprojekt. Kommunfullmäktige har beslutat om en investeringsstrategi för att säkerställa en utbyggnad av staden i enlighet med Vision Stockholm 2030 och som anpassas till att stadens finansiella resurser är begränsade. Investeringsstrategin har legat till grund för nämndernas/bolagens 5-åriga investeringsplaner i budget 2014. Stadens planerade investeringsprojekt som ännu inte fått genomförandebeslut har samlats, kategoriserats och prioriterats utifrån beslutskriterier som måluppfyllelse, koppling till översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier, resultatpåverkan, driftskostnadskonsekvenser, projektrisk, projektberoenden och tidsprioritet.

Det är viktigt att tidigt, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i investeringsprojekten. Lönsamheten i exploateringarna kommer att vara avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturlösningar. Detta innebär också god ekonomisk hushållning, eftersom det blir möjligt att utnyttja redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för social service.

För att skapa förutsättningar för en enhetlig projektstyrning och förbättrad kontroll av stadens stora investeringar infördes den 1 januari 2010 en ny projektstyrningsmetod för investeringsprojekt med en investeringsutgift större än 300 mnkr. Från och med 2013 tillämpas projektstyrningsmetoden i delar på investeringsprojekt med en investeringsutgift större än 50 mnkr. Staden har nu en enhetlig metod för styrning av samtliga investeringsprojekt som beslutas av kommunfullmäktige.

FINANSIERINGSSTRATEGI

Det investeringsutrymme som finns och som investeringsstrategin grundar sig på tar sin utgångspunkt i det långsiktiga ekonomiska utrymmet. Parallellt med arbetet att fastställa en investeringsstrategi tas därför en finansieringsstrategi fram som bland annat ska definiera tillgängligt investeringsutrymme. Syftet med finansieringsstrategin är att ange hur kassaflödet ska styras utifrån en god ekonomisk hushållning, vilket handlar om relationen mellan avgiftsfinansiering, egen finansiering och skuldsättning. Finansiella nyckeltal, som ska vara långsiktigt hållbara, ska fastställas utifrån denna relation: exempelvis soliditet, skuldsättningsgrad, självfinansieringsgrad, räntetäckningsgrad och kapitalkostnadernas andel av nettodriftskostnader.

INVESTERINGSNIVÅ, KAPITALKOSTNADER OCH FINANSIERING

Stadens investeringar leder till årliga drift- och kapitalkostnader som i flera fall överskrider beräknade inkomster/intäkter från investeringarna. Dessutom tillkommer ökade driftkostnader för nya gatu- och parkytor, idrottsanläggningar, bibliotek med mera. För att stadens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar och för att utrymmet för befintlig verksamhet och andra angelägna behov inte ska behöva begränsas, har kommunfullmäktige fastställt att kapitalkostnadernas andel av nettodriftskostnader, inklusive kapitalkostnader, långsiktigt inte ska överstiga 7,0 procent. Investeringsnivån måste därför anpassas till en långsiktigt hållbar nivå utifrån de finansiella förutsättningarna. Kommunkoncernens investeringar finansieras med internt tillförda medel från den löpande verksamheten, försäljningsinkomster och utökad/ny upplåning. Ökad grad av lånefinansiering inom kommunkoncernen påverkar såväl kommunkoncernens som stadens soliditet negativt eftersom all upplåning sker genom stadens försorg. En viktig förutsättning för att Stockholm ska kunna genomföra investeringsplanen med bibehållen

finansiell styrka kommer att vara balansen mellan egen finansiering och upplåning. En fortsatt inriktning på markförsäljning vid bostadsbebyggelse genererar försäljningsinkomster. Staden bör därför sträva efter att realisera de markvärden som skapas genom planläggning av tidigare oattraktiva områden.

NÄMNDERNAS INVESTERINGAR

Merparten av stadens investeringar är i infrastruktur som gör det möjligt att bygga bostäder. Underlag från nämnderna för kommande år visar en fortsatt hög investeringstakt. Planeringsnivåer för 2014-2018 ökar avsevärt i nämndernas underlag jämfört med motsvarande nivåer i budget 2013. Nämnderna har i underlag för budget 2014 beskrivit och prioriterat större planerade investeringsprojekt utifrån de beslutskriterier som ingår i investeringsstrategins beslutsstöd. Syftet är att visa de ekonomiska konsekvenserna och koppla dem till stadens verksamhetsmål och översiktsplan. Nämndernas planerade investeringsprojekt utgör grunden till den investeringsplan för stadens nämnder som fastställs i denna budget (se bilaga 3).

Exploateringsnämnden redovisar höjda investeringsnivåer för att uppnå kommunfullmäktiges mål om att planera för 140 000 bostäder fram till år 2030. Stadens satsning på stadsutvecklingsstrategin ”fortsätta stärka centrala Stockholm” bedöms dock ha goda förutsättningar att resultera i lönsamma projekt. De undantag som finns är projekt med stora infrastrukturella utgifter, där kommunfullmäktige har fattat beslut om genomförande av bland annat Slussen och stadsutvecklingsområdet Hagastaden.

Budgeten innehåller en utökad investeringsram för uppförandet av ett nytt tekniskt nämndhus i Söderstaden. Investeringen bedöms vara av den storleksordningen att den inte ryms inom fastighetsnämndens långsiktiga investeringsplan.

BOLAGENS INVESTERINGAR

Stockholms stad är en av landets största fastighetsägare och majoriteten av stadens fastigheter förvaltas av bolag inom koncernen Stockholms Stadshus AB. Det innebär att en betydande del av bolagskoncernens verksamhet är inriktad på förvaltning och utveckling av fastigheter. Fastigheterna inom koncernen representerar olika användningsområden såsom bostäder, skolor, omsorgsfastigheter, lokaler för evenemang, kommersiella anläggningar samt hamn- och parkeringsanläggningar.

Bolagskoncernens planerade investeringsvolym ligger på en fortsatt hög nivå. Detta är möjligt tack vare en god finansiell stabilitet, vilket är en effekt av de försäljningar som stadens bolag genomfört under senare år. Förutom Stimulans för Stockholm innebär Vision Stockholm 2030:s mål om fler bostäder en hög volym. Den planerade nivån för nyproduktion uppgår till cirka 5 000 påbörjade lägenheter för de tre bostadsbolagen under perioden 2014-2016.

Investeringsplanen för stadens bolag framgår av bilaga 3. Bolagens förslag till investeringsplaner innehåller betydande ökning av investeringsnivåerna i jämförelse med föregående års planeringsförslag. Flera av de infrastrukturprojekt inom Stockholm Hamn AB som varit föremål för miljöprövning har kommit igång under år 2013. Även flera av bostadsbolagens nyproduktionsprojekt som varit föremål för förseningar beräknas komma igång under perioden. Dessa förskjutningar i kombination med nytilkomna projekt har medfört att investeringsnivåerna för år 2015 och 2016 ökar kraftigt i bolagens förslag.

Bolagskoncernens planerade investeringar under perioden 2014 - 2016 uppgår till cirka 33,5 mdkr. De tre bostadsbolagen står för cirka 18,0 mdkr av den totala investe-

ringsplanen. Infrastrukturbolagen Stockholm Vatten AB, Stockholms Hamn AB och AB Stokab planerar investeringar om cirka 9,0 mdkr för perioden. För Stockholm Vattens avloppsreningsverk utgör stadens tillväxt och de skärpta miljökraven en stor utmaning som kommer att leda till stora investeringar i ny infrastruktur.

Den positiva befolkningsutvecklingen medför en stor efterfrågan på nya förskolor och skolor. Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) bedömer att de kommer att investera 4,5 mdkr till och med 2016. Investeringarna gäller nyproduktion samt upprustning och ombyggnad i befintliga lokaler.

MEDFINANSIERING

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansierare i ett antal stora statliga infrastrukturprojekt. De projekt som nu är aktuella är Norra Länken, Citybanan, Trafikplats Lindhagensgatan samt överdäckning av E18 vid Tensta och Rinkeby. Under åren 2014-2016 kommer staden att medfinansiera projekt med cirka 100-400 mnkr per år. Totalt beräknas kvarvarande beslutade åtaganden för staden sammanlagt uppgå till 7,9 mdkr. I beloppet ingår åtaganden för övriga spårförbindelser i Stockholmsregionen enligt Stockholmsförhandlingen.

LOKALER

Nämnder och bolagsstyrelser ska i första hand hyra lokaler av staden eller stadens egna fastighetsbolag. Stadens nämnder och bolag ska söka effektiva lokaler. Det är viktigt att staden bidrar till att säkerställa arbetsplatser även i ytterstaden. En prövning av vilka nämnder och bolag som kan flytta från innerstaden till ytterstaden ska göras. Bolagen ska i nära samverkan med staden, och med koncernnyttan i fokus, underlätta lokaleffektiviseringar, omstrukturering och avveckling. SISAB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB ska erbjuda kostnadseffektiva lösningar. Stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga, moderna, area- och energieffektiva lokaler. Staden ska även underlätta för enskilda utförare att driva verksamhet. Det finns en stor potential i det befintliga lokalbeståndet. Staden behöver utveckla och effektivisera utnyttjandet av befintliga lokaler samt förbättra samarbetet med näringslivet och externa utförare. Via markanvisning/försäljning av mark, planprocessen, rationellt och optimalt byggande med mera finns möjlighet att påverka situationen.

För att underlätta planeringen för nya kommunala verksamhetslokaler och bostäder tas modeller på flexibelt byggda lokaler och bostäder fram av kommunstyrelsen. Där det är möjligt kommer utförande enligt modellerna att rekommenderas.

En strategisk fråga är att behovet av olika verksamhetslokaler, till exempel förskolor och bostäder för personer med funktionsnedsättning, kan tillgodoses i samband med byggprojekt till rimliga villkor. I samband med plan- och markanvisningsprocessen ska förekomsten av sådana lokaler fortlöpande redovisas under projektets gång. Detta arbete underlättas så att berörda nämnder kan lämna besked om vilka behov som finns så tidigt som möjligt. Inriktningen är att hyresavtal ska baseras på marknadshyra och långa inledande hyrestider. Vid köp av bostadsrätter är inriktningen att detta ska ske till självkostnad. I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska berörda nämnder pröva om projekten kan innehålla en andel om minst 5 procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar.

Stadens bostadsbolag har en central roll för att klara målet om fler bostäder och svarar för en stor del av utbyggnaden av nya lägenheter i Stockholm. I samband med denna utbyggnad behöver ofta olika verksamhetslokaler integreras i bostadsprojekten. Ex-

empel kan vara förskolor och gruppboendestäder. Vanligtvis står stadens nämnder som beställare av dessa lokaler. För att öka mångfalden är det viktigt att fler aktörer ges tillfälle att starta nya verksamheter. Stadens bostadsbolag ska därför i samband med nyproduktion och i befintliga lokaler främja och verka för att enskilda utförare ges möjlighet att beställa och hyra lokaler direkt av bolagen, bland annat för förskoleverksamhet och gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättningar inom ramen för stadens LOV-avtal.

Delar av stadens fastighetsbestånd för särskilt boende för äldre är ålderstiget och har restriktioner och klarar inte dagens krav på standard, arbetsmiljö med mera. De är inte heller alltid möjliga att bygga om till rimliga villkor. Viss nybyggnation kommer därför att krävas. I samband med olika stadsutvecklingsprojekt är det lämpligt att pröva att bygga nya, ändamålsenliga och flexibla äldreboenden som är anpassade för framtiden och som motsvarar de önskemål och behov som väntar.

Respektive stadsdelsnämnd eller region kan inte tillgodose alla de olika behov och önskemål om äldreboende som efterfrågas. Valfrihetssystemet och erfarenheterna från den centrala köhanteringen ökar behovet av samordning på en stadsövergripande nivå.

Stadsdelsnämnderna/regionerna ska årligen i samband med arbetet med underlag för budget ta fram, ett per region, gemensamt underlag till åtgärder för att klara behovet av vård- och omsorgsboende på kort och lång sikt. Arbetet samordnas av äldrenämnden. Äldrenämnden ska därefter tillsammans med kommunstyrelsen bearbeta förslagen ur ett stadsövergripande perspektiv och lämna konkreta förslag på åtgärder och inriktning på kort och lång sikt. Arbetet med denna äldreboendeplanering samordnas av en styrgrupp som leds av kommunstyrelsen.

Nämndernas löpande beslut om större förändringar av stadens särskilda boenden gällande omstrukturering till annan boendeform och/eller omstrukturering av sådan boendeform, ska vara i enlighet med den övergripande äldreboendeplaneringen. Till stöd för stadens äldreboendeplanering har äldrenämnden en referensgrupp. För att säkerställa även mindre projekt eller förändringar som rör stadens samlade resurser avseende särskilt boende ska all omstrukturering/avveckling/ändrad inriktning av lägenheter för äldreboende och korttidsvård underställas referensgruppen för yttrande.

Fastighetsnämnden hyr idag Campus Konradsberg av Akademiska Hus AB för vidareuthyrning till stadens nämnder för i huvudsak pedagogisk verksamhet. Då lokalerna behövs långsiktigt ska SISAB i samverkan med berörda nämnder pröva att förvärva Campus Konradsberg.

Det tillfälliga bidraget för kostnader som uppstår för tomgångshyror i samband med omvandling av servicehus kvarstår 2014. Nämnderna kan få bidrag för omstrukturering för annat ändamål eller avveckling.

I bokslut har medel avsatts för kostnader i samband med ny-, om- och tillbyggnad av särskilda boenden för äldre. Bidraget är under avveckling. Bidrag beviljas tills dess medlen är förbrukade.

I bokslut har medel avsatts för kostnader i samband med nybyggnad av grupp- och serviceboendestäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning.

Utbyggnaden av förskolor fortsätter i hög takt. Det stimulansbidrag som tidigare beslutats av kommunfullmäktige och som kunnat sökas under 2013, finns kvar även 2014. Staden ska även underlätta omstrukturering av befintliga förskolor som kan behöva ersättas med nya mer ändamålsenliga lokaler.

Direktiv till nämnderna och bolagsstyrelserna

Styrning och uppföljning

Budgeten är upprättad i balans och finansierad. Nämnderna ska rymma sina verksamheter inom den budget som kommunfullmäktige har fastställt. Eventuella kostnadsökningar finansieras genom omprioriteringar inom nämndens budget. I nämndernas budget har endast kostnader för den egna verksamheten budgeterats. Omslutningsförändringar till följd av köp och försäljning av tjänster mellan olika nämnder ska beräknas och redovisas till kommunstyrelsen i samband med nämndens budget/verksamhetsplan för 2014.

För varje verksamhetsområde finns mätbara mål och indikatorer samt aktiviteter angivna. Dessa kompletteras av basnyckeltalen som redovisas till kommunfullmäktige. Ett förtydligande av styrmodellen ILS och begreppsdefinitioner framgår av bilaga 9. För att kunna analysera och bedöma måluppfyllelsen kommer kommunstyrelsen att följa upp målen genom de utvalda indikatorerna och aktiviteterna. Indikatorerna redovisas per mål i bilaga 5. Indikatorer och aktiviteter anges även under respektive verksamhetsområde och nämnd. Uppföljning av indikatorer ska ske i samband med tertialrapporter och årsredovisning. Uppföljningsmodellen och indikatorerna kommer att vidareutvecklas under planperioden.

Nämnder och bolagsstyrelser ska, med utgångspunkt från kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena, fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden. Därutöver ska nämnder och bolagsstyrelser utforma de indikatorer som krävs för att kunna följa upp sina verksamhetsspecifika mål och åtaganden.

Nämnderna ska i sin planering fokusera på att målen är uppföljningsbara och mätbara samt i uppföljningen förstärka resultatredovisning, analys och utvärdering av den egna verksamheten. Programmet för kvalitetsutveckling gäller alla nämnder och bolag och betonar vikten av att utveckla analysen av verksamheternas resultat samt vikten av att alla nämnder och bolag arbetar mer systematiskt med att sprida och ta till sig goda exempel på resultat och verksamhetsutveckling.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta i enlighet med stadens ledningssystem, ILS, och i den webbaserade ILS-webben för uppföljning av kommunfullmäktiges mål. För att förenkla och förtydliga stadens styrdokument kommer översynen av dessa att fortsätta under 2014. Uppföljningen ska ske i det webbaserade planerings- och uppföljningssystemet. Gällande stadsövergripande styrdokument redovisas i bilaga 10.

Nämnder och bolagsstyrelser ska i samband med att verksamhetsplanen upprättas utarbeta en internkontrollplan. Planerna ska utarbetas utifrån en risk- och väsentlighetsanalys. För att kunna bedöma risken för att staden inte når kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena, ska nämnder och bolagsstyrelser upprätta en risk- och väsentlighetsanalys för dessa mål. I riskanalysen ska även åtgärder för att minimera riskerna redovisas.

Nämnderna ansvarar för att den interna kontrollen är tillräcklig inom verksamheten. Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över nämndernas interna kontroll. Kommunstyrelsen respektive styrelsen för Stockholms Stadshus AB har i uppdrag att följa upp att nämnder och bolagsstyrelser följer ILS. Kommunstyrelsen respektive Stockholms Stadshus AB får även i uppdrag att följa upp nämnders och bolagsstyrelserns effektivitet. Kommunstyrelsen ska samordna och följa upp att kvalitetsjämförelser tas fram och

publiceras för samtliga verksamhetsområden. Jämförelserna ska göras både inom staden och mellan andra organisationer.

Nämnder och bolagsstyrelser ska fortsätta arbetet med att säkerställa en effektiv användning av externa konsulter.

Skattesats

Det långsiktiga målet är att ytterligare pressa skatteuttaget nedåt. Detta måste dock göras i kombination med fortsatta kvalitetssatsningar i välfärden. Skatteuttagets nivå ska prövas mot bland annat den allmänna ekonomiska utvecklingen, skatteunderlagets utveckling samt ambitions- och prestationshöjningar inom kärnverksamheterna.

För år 2014 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17:33 per skattekrona, vilket är samma nivå som föregående år.

För år 2014 föreslås en oförändrad utdebitering av begravningsavgiften med 6,5 öre per skattekrona.

Stockholm den 16 oktober 2013

STEN NORDIN

Resultatbudget

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Verksamhetens intäkter	7 525,6	7 720,1	7 760,6	7 808,8
Verksamhetens kostnader (-)	-41 060,3	-42 772,5	-42 463,6	-42 469,1
Avskrivningar (-)	-821,7	-898,0	-991,3	-1 084,1
Central medelsreserv (-)				
Oförutsedda behov	-768,5	-718,5	-718,5	-718,5
Prestationsreserv	-883,6	-783,4	-1 464,7	-2 221,7
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter	-689,5	-733,6	-672,9	-715,3
Verksamhetens nettokostnader	-36 698,0	-38 185,9	-38 550,4	-39 399,9
<i>Relativförändring</i>		4,1 %	1,0 %	2,2 %
Skatter	35 599,6	37 029,0	38 730,2	40 899,1
Begravningsavgift	133,5	139,1	145,3	153,4
Inkomstutjämning	-1 957,0	-1 407,9	-1 469,1	-1 551,6
Kostnadsutjämning	1 102,0	-4,8	-118,4	-123,0
Regleringspost	302,9	194,5	114,4	-156,5
Införandebidrag	0,0	600,3	214,9	0,0
Fastighetsavgift	1 115,9	1 071,8	1 071,8	1 071,8
LSS-utjämning	-739,3	-858,5	-867,7	-876,5
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	242,1	216,0	282,0	275,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	900,0	1 000,0	600,0	600,0
Utdelning AB Fortum Värme Holding	0,0	200,0	0,0	0,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-1,6	0,2	-2,4	-16,5
Disposition/avsättning renhållningsfond	0,0	6,3	3,3	5,3
Summa finansiering	36 698,1	38 186,0	38 704,3	40 280,5
<i>Relativförändring</i>		4,1 %	1,4 %	4,1 %
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	153,9	880,6

Investeringsplan

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Investeringsutgifter	-4 978,0	-5 986,2	-6 313,8	-6 548,2
Investeringsinkomster	269,6	733,3	1 023,8	743,8
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 350,0	- 350,0	- 300,0	- 300,0
Nettoinvesteringar (-)	-5 058,4	-5 602,9	-5 590,0	-6 104,4
Finansiering investeringsplan				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	153,9	880,6
Avskrivningar	821,7	898,0	991,3	1 084,1
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	4 036,6	4 504,8	4 244,8	3 939,7
Summa finansiering investeringsplan	5 058,4	5 602,9	5 590,0	6 104,4
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0

Kommunstyrelsen m.m.

Budgettiteln Kommunstyrelsen m.m. omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar.

Kommunfullmäktige är stadens högsta beslutande organ. Fullmäktiges 101 ledamöter väljs av stockholmarna vart fjärde år. Fullmäktige beslutar i principiella ärenden samt fastställer mål och riktlinjer för stadens verksamheter.

Kommunstyrelsen består av tretton ledamöter. Antalet ledamöter från varje parti är proportionellt till representationen i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen bereder och yttrar sig över ärenden som beslutas av fullmäktige. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolag. Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomiutskott, personal- och jämställdhetsutskott samt stadsmiljöråd.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Uppdraget framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget. Kontoret ska stödja kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i deras uppdrag att effektivt leda och samordna den samlade kommunala verksamheten. Kontoret är även stödfunktion till kommunfullmäktige och kommunstyrelsen inför sammanträden.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 385,6	-1 370,0	-1 324,7	-1 324,7
Drift och underhåll	-1 385,6	-1 370,0	-1 324,7	-1 324,7
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	46,6	46,6	46,6	46,6
Netto	-1 339,0	-1 323,4	-1 278,1	-1 278,1
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0

Budgeten för 2014 minskar med 15,6 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen

För år 2014 budgeteras följande för rotlar och partikanslier (tkr):

Moderata Samlingspartiet (finansroteln, trafik- och arbetsmarknadsroteln, stadsbyggnads- och idrottsroteln, äldre- och ytterstadsroteln samt socialroteln)	34 497
Socialdemokratiska Arbetarpartiet	14 971
Folkpartiet liberalerna (skolroteln samt kultur- och fastighetsroteln)	13 226
Miljöpartiet de gröna	8 717
Centerpartiet (stadsmiljöroteln)	6 311
Vänsterpartiet	4 617
Kristdemokraterna	3 192
SUMMA	85 531

Kostnaderna avser främst arvoden till förtroendevalda, omkostnader i den politiska organisationen och viss representation. Partiernas budgetmedel används fritt inom kommunallagens ram. Över- eller underskott som uppstår ett år, överförs till kommande år. De partier som har överskott i sina budgetar vid utgången av föregående mandatperiod, får överföra detta överskott till den nya mandatperioden.

Partistödet beräknas enligt följande per år (tkr):

Grundstöd per parti	480
Partistöd per mandat	344

Ersättning ges för att skapa möjligheter för ledamöter och ersättare att själva införskaffa nödvändigt it-stöd med 200 kr i månaden per kommunfullmäktigeledamot och ersättare.

För att möta efterfrågan från de förtroendevalda att enkelt få tillgång till handlingar inför och under ett sammanträde i nämnder och styrelser, tar staden fram en teknisk lösning som gör det möjligt att via olika tekniska plattformar inklusive läsplattor, läsa, spara och anteckna i handlingar som är tillgängliga på internet och via e-post. Detta är ett första steg mot ett stadsgemensamt system för digital ärende- och dokumenthantering.

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

De nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget ska beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara på samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1 000 kr per nämndeman och mandatperiod.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret har bland annat ett övergripande ansvar för:

- strategiska framtidsfrågor för staden
- ekonomi- och verksamhetsstyrning samt resultatuppföljning

- förvaltning och utveckling av ekonomi-, personal- och verksamhetssystem samt it-infrastruktur
- kommunikationsstrategier, it-strategier, konkurrensstrategier och strategier för kvalitetsutveckling
- personalstrategier, ledarförsörjning, arbetsgivar- och pensionsfrågor
- utveckling av valfrihetssystem inom stadens verksamheter
- upphandlings- och inköpsstrategier i staden
- säkerhetsarbete
- internationellt arbete
- strategiska mark-, exploaterings-, fastighets- och lokalfrågor samt bedömningar av förslag till större investeringar, inhyrningar och avvecklingar av lokaler
- service inom juridik- och skatteområdet till kommunstyrelsen och stadens nämnder och bolagsstyrelser
- stadsövergripande brukarundersökningar
- service och sekretariatsuppgifter åt kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, kommunfullmäktiges presidium, beredningar med mera
- säkerställa kommunkoncernens finansieringsbehov
- strategisk näringslivsutveckling

Fullmäktiges särskilda utredningsresurs, som ansvarar för att rotlar, partikanslier med flera får information, utbildning, stöd och service, ingår i stadsledningskontoret. Servicen ska vara saklig och relevant för alla förtroendevalda.

Vision Stockholm 2030

Stockholms förutsättningar ändras i allt snabbare takt. För att stadens övergripande vision inte ska tappa i relevans och kraft behöver en omfattande revidering genomföras. När Vision Stockholm 2030 beslutades i kommunfullmäktige beräknades Stockholm vara en stad med en miljon invånare till 2030. Enligt dagens prognoser växer Stockholm till en miljonstad redan 2022. Utmaningen ligger förutom i den kraftiga befolkningsökningen i demografiförändringar, att stockholmarnas förväntningar på service och kvalitet höjs, att staden byggs på ett hållbart sätt samt globaliseringens effekter på näringslivet. Kommunstyrelsen genomför därför en revidering av Vision Stockholm 2030. Den reviderade visionen ska föreläggas kommunfullmäktige för beslut under 2014.

Regelförenklingsarbete

Kommunstyrelsen har under år 2013 samordnat ett genomgripande regelförenklingsarbete. Syftet var att rationalisera stadens regelverk och skulle resultera i en total minskning av stadens byråkrati och förbud samt en minskning av kostnader för enskilda och näringsliv. Under första halvåret 2014 ska genomlysningen tillsammans med åtgärdsförslag redovisas i samtliga nämnder.

Central samordning av stadens angelägenheter

Stadsledningskontoret har en central, strategisk roll som stöd till kommunstyrelsen. Kontoret har ett övergripande ansvar för styrning, uppföljning och utveckling av stadens ekonomi och verksamhet samt ansvarar för frågor som rör valfrihet, e-tjänster, effektivitet med mera och kan vid behov också initiera utvecklingsfrågor. Kontoret utgör stadens professionella lokalstrategiska funktion.

Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling. Staden fortsätter att växa med fler bostäder, kommersiella lokaler, kultur- och idrottslokaler samt utveckling av ny infrastruktur. Förverkligandet av den nya översiktsplanen innebär stora investeringar, vilket kräver god samordning i både övergripande frågor och i enskilda projekt samt ekonomisk och tidsmässig prioritering.

I takt med att Stockholm växer ställs krav på att fler bostäder byggs. Staden har antagit en ambitiös målsättning om 140 000 nya bostäder mellan åren 2010 och 2030.

Kommunstyrelsen ska, i samverkan med berörda nämnder, ta initiativ till ett regionalt samarbete kring plan- och miljöfrågor kopplat till plan- och byggprocessen. Tillämpning av industribuller utomhus i planeringen och gemensam standard för att ställa enhetliga byggkrav är exempel på områden där ett länsgemensamt förhållningssätt kan bidra till ett ökat byggande och kortare planeringsprocess. Kommunstyrelsen ansvarar tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden för att leda och samordna förhandlingar om genomförandeavtal för transportinfrastrukturprojekt med Trafikverket och trafiknämnden i Stockholms läns landsting.

I arbetet med att utveckla Stockholm som en kunskapsstad ska kommunstyrelsen samordna arbetet med framtagandet av nya studentbostäder med berörda nämnder.

Kommunstyrelsen ska aktivt bidra till att främja utvecklingen av Stockholm som en kunskapsregion och företagsstad. Staden medverkar i flera strategiska samarbeten tillsammans med flera av regionens lärosäten och aktörer såsom Kungliga Tekniska Högskolan, Karolinska Institutet, Stockholms universitet och Södertörns högskola samt landstinget och länsstyrelsen. Syftet är att skapa ett gemensamt och öppet forum för att tillsammans analysera komplexa samhällsproblem, ett *OpenLab*. Staden samverkar även med lärosätena inom ramen för Stockholms Akademiska Forum.

Kommunstyrelsen ansvarar för det stadsövergripande säkerhetsarbetet och stadens förmåga att i händelse av kris agera i enlighet med det geografiska områdesansvaret. Under perioden ska säkerhetsarbetet fokusera på att dels fördjupa samarbetet inom staden, dels på att stärka samarbeten mellan stadens säkerhetsarbete, brottsförebyggande arbete och trygghetsarbete.

Kommunstyrelsen medverkar i arbetet med att utveckla ett Nobelcenter i Stockholms stad.

Kommunstyrelsen, i samråd med Stockholms Stadshus AB, söker möjlig alternativ lokalisering för oljeverksamheten vid Loudden.

I OECD-rapporten *Grön tillväxt i Stockholm* samt London School of Economics rapport *Stockholm Green Economy Leader* lämnades värdefulla rekommendationer som utgör stöd i kommunstyrelsen fortsatta arbete. Bland förslagen märks ett tydligare arbete med att kartlägga, uppmuntra och prioritera gröna kluster, så kallade cleantech kluster, i staden. Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholm Business Region och berörda nämnder samordna detta arbete. Information om arbetet ska ges till kommunstyrelsens stadsmiljøråd. Ytterligare ett förslag är att uppmuntra privata fastighetsägare till energieffektiviseringsprojekt.

Enligt Stockholms miljöprogram ska staden arbeta för att fler byggnader blir miljöklassade. Inom ramen för arbetet med Vision City ska staden verka för att byggnader i City miljöklassas vid ny- och ombyggnation. I detta syfte ska kommunstyrelsen aktivt samverka med fastighetsägare i City samt ta fram en strategi för ändamålet. I samband med detta ska även möjligheten att miljöklassa City eller delar av City undersökas.

Tillgänglighetsarbete

Arbetet med att ta fram en modell för inventering av tillgängligheten i stadens lokaler fortgår.

Kommunstyrelsen ska ta fram förslag till ändring i den lokala ordningsstadgan där service- och signalhundar ska likställas med ledarhundar.

Stadsledningskontoret ska, i samråd med funktionshinderombudsmannen, säkerställa att Stockholms stads hemsida innehåller god information om tillgänglighet.

Under 2014 ska S:t Julianpriset delas ut.

Stadsledningskontoret ska utreda hur Stockholm kan utvecklas som turistmål för personer med funktionsnedsättning.

Kompetensförsörjning med stockholmarnas behov som utgångspunkt

Kommunstyrelsen ansvarar för att staden ska ha ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor samt utarbetar och genomför insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen.

Insatser för utveckling av dagens och morgondagens chefer är prioriterade. Stadens samlade arbete med personalfrågor ska underlättas genom enhetliga och effektiva processer och verktyg som förenklar chefernas vardag.

Stadens traineeprogram för akademiker ska fortsätta. Ett antal traineeplatser i programmet ska erbjudas akademiker med funktionsnedsättning. Stadens chefsprogram ska bidra till att höja kompetensen om olika funktionsnedsättningar och öka medvetenheten om att även personer med funktionsnedsättning ska erbjudas arbeten i stadens verksamheter. Det är särskilt viktigt att attrahera utrikes födda chefer för att säkra att den framtida kompetensförsörjningen speglar befolkningens sammansättning.

Tillväxtmotorn Stockholm

Kommunstyrelsen har det strategiska ansvaret för näringslivsfrågor. Samtliga nämnder ska ha en tillmötesgående och problemlösande inställning till företagets etablering och utveckling i Stockholm. Näringslivsperspektivet ska vara en naturlig del av stadens arbete. Kommunstyrelsen har också det strategiska ansvaret för evenemangsfrågor.

Kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden ska tillsammans fortsätta med en gemensam produktionsplanering.

För att säkerställa att nödvändiga infrastrukturinvesteringar håller jämna steg med den höga befolkningstillväxten, samtidigt som staden värnar sina begränsade finansiella resurser, ska kommunstyrelsen ta fram en samfinansieringsstrategi.

Innovationer

För att Stockholm ska behålla och stärka sin position i den globala konkurrensen behövs ett fortsatt gott innovationsklimat med goda möjligheter till kommersialisering. Staden ska i samarbete med näringslivet och övriga berörda aktörer arbeta för att skapa innovativa former för samverkan. För att driva på utvecklingen ska staden arbeta med innovationsupphandling och tillgängliggörande av offentlig data samt verka för att tillväxt drivande kompetensnoder utvecklas.

Stadsmiljöråd

I syfte att stärka stadens arbete för en bättre stadsmiljö och förbättra samordningen mellan stadens insatser finns sedan 2011 ett särskilt stadsmiljöråd som kommunalrättsligt är en beredning. Stadsmiljörådet ansvarar för stadens strategiska miljö- och klimatfrågor och leds av stadsmiljöborgarrådet. Till beredningen knyts personal på stadsledningskontoret och, via kommunstyrelsen, medel för olika satsningar och projekt. Rådet ansvarar bland annat för det gemensamma arbetet för:

- stadens luftkvalitet och dubbdäcksbegränsningar
- beredning av gemensamma program för stadens parker och torg
- beredning av cykelprogram och informationsinsatser för att öka cyklandet i staden
- insatser för att minska bullret från fordonstrafiken
- målsättningen om ett fossilbränslefritt Stockholm år 2050 och en fossilbränsleoberoende organisation 2030

Beredningen består av sju ordinarie ledamöter och sju ersättare.

Stockholms stad har höjt ambitionen avsevärt när det gäller matavfallsinsamling för att öka tillgången till biogas i regionen. Insamlingen ska ske genom modern optisk teknik och vara anpassad efter stadens olika förutsättningar för att nå det nationella målet om 50 procent insamling av matavfall för biologisk behandling år 2018. Under år 2013 har en handlingsplan för att nå målsättningen arbetats fram. Staden ska under år 2014 skyndsamt gå vidare med de investeringar och organisationsförändringar som krävs enligt handlingsplanen och fortsätta med utökad insamling från såväl privathushåll som storhushåll. Regeringens avfallsutredning har landat i slutsatsen att direktkopplade avfallskvarnar idag inte uppfyller kraven på ändamålsenlig matavfallsinsamling för biologisk behandling.

Cykelstaden Stockholm

Cyklandet har ökat kraftigt i Stockholm de senaste åren och Stockholm har en uttalad målsättning som ledande cykelstad. För att dra lärdom av andra cykelstäder, och marknadsföra Stockholm som en cykelstad, ska staden ansöka om att stå värd för cykelkonferensen Velo-City år 2017.

Ett ökat cyklande ställer höga krav på det strategiska cykelarbetet och berör flera olika verksamheter såväl inom staden som med externa parter. Samordning, cykelsäkerhet, skapandet av nya cykelparkeringar och kommunikation motiverar ett samlat arbetssätt. Stadsledningskontoret samordnar, leder och utvecklar det strategiska cykelarbetet i Stockholms stad i syfte att bygga ett stadsövergripande cykelvarumärke. Arbetet avrapporteras till kommunstyrelsens stadsmiljöråd.

Handlingsplan för fossilbränsleoberoende organisation 2030

Kommunfullmäktige har antagit målsättningen att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad år 2050. Kommunstyrelsen har under år 2013 utrett förutsättningarna, möjligheterna och kostnaderna för stadens egen organisation att vara fossilbränsleoberoende år 2030. Utredningen omfattar stadens egen organisation och de varor och tjänster som staden upphandlar inom den geografiska staden, och ska under år 2014 implementeras.

Uppföljning för miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden

Exploateringsnämnden är ansvarig för miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden. Nämnden ska återrapportera projektet till kommunstyrelsen utifrån byggande och uppföljning av miljöprogrammet.

Ytterstadsutveckling

Genom samordnade satsningar inom målområdena boende och stadsmiljö, trygghet i vardagen, skola och utbildning samt jobb och företagande ska stadsdelarna i Järva, Hässelby-Vällingby och Söderort utvecklas mot ökad ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Särskilt angeläget är en fokusering på utvecklingen av Rågsved inom ramen för Söderortsvisionen.

Inom ramen för visionsarbetet för ytterstaden ska under 2014 fortsatt fokus läggas på att förbättra resultatet i skolan samt insatser för att fler ska försörja sig på ett eget arbete.

Ansvar för samordning av ytterstadsutvecklingen och för uppföljning och utvärdering ligger hos kommunstyrelsen. Ansvar för genomförande ligger hos nämnder och bolag. Nydanande projekt som arbetar för visionerna och i linje med handlingsplanerna ska kunna beviljas ekonomiska medel. Resultaten från projekten ska kunna inordnas i den ordinarie verksamheten. Medel beviljas inte till investeringar eller arbeten inom ordinarie verksamhet som saknar finansiering.

Arbetet med att göra Stockholm attraktivt i alla dess delar sker långsiktigt och i dialog med de boende. Boendedialogerna som inleddes 2008 ska fortsätta under 2014 och samtliga berörda nämnder och styrelser ska vara delaktiga och medverka till att de boende får en god återkoppling, och till att relevanta insatser görs utifrån dialogernas resultat. En viktig del i ytterstadsutvecklingen är att lyfta fram de boendes uppfattningar och önskemål samt identifiera det som bör åtgärdas.

Lokal utveckling bygger på lokal samverkan och den ska stödjas såväl i Järva som i Söderort och Hässelby-Vällingby. I dessa områden är fler arbetsplatser och företagstableringar angelägna och stadens styrelser och nämnder ska underlätta en sådan utveckling. Fler jobb och ökat företagande är ett av de viktigaste uppdragen inom ytterstadsarbetet, liksom skolor av god kvalitet.

Stadens satsningar på feriejobb ska fortsätta såväl genom medel avsatt under arbetsmarknadsåtgärder som inom ramen för ytterstadsarbetet. En viss andel ska erbjudas ungdomar med funktionsnedsättning.

Ideella föreningars engagemang är av stor vikt för att lyfta ytterstaden och för att erbjuda människor gemenskap. Staden ska lägga särskilt fokus på att stötta de föreningar som främjar integration och arbetar för att nå ut till bredare målgrupper med sin ordinarie verksamhet.

Strategisk it-utveckling

Den 29 april 2013 antog kommunfullmäktige ett nytt it-program för Stockholms stad – Ett program för digital förnyelse. Av programmet framgår att informationsteknikens uppgift i staden är att öka verksamheternas förmåga att nå sina mål. Att se it som ett verktyg i det dagliga arbetet, och att använda det på ett nytt och innovativt sätt är mycket betydelsefullt. Utgångspunkten för all it-verksamhet är att it ska hjälpa staden att nå vision 2030.

I enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag pågår arbetet med ett nytt koncerngemensamt ekonomisystem. Målbilden för det nya ekonomisystemet omfattar möjlighet till koncernkonsolideringar, effektiv ekonomiadministration, gemensam utveckling samt kostnadseffektiviseringar. Under 2014 förväntas upphandlingen avslutas med att avtal tecknas. Införandet av ekonomisystemet på nämnder och bolag kommer sedan pågå till och med år 2017. Enligt kommunfullmäktiges beslut ska den del av upphandlingen som avser ett ekonomisystem för stadens nämnder ske genom disposition av de

i eget kapital särskilt reserverade medlen för verksamhetsutveckling med it. Finansieringen för den del av upphandlingen som avser stadens bolag finansieras av Stockholms Stadshus AB.

Kommunfullmäktige har beslutat att kommunstyrelsen ska genomföra en detaljerad krav- och behovsanalys för stadens avtal med gemensam it-service och med utgångspunkt i detta arbete påbörja ny upphandling eller förlänga det befintliga avtalet med Volvo IT för gemensam it-service. Underlag för ett sådant beslut ska överlämnas av stadsledningskontoret första halvåret 2014 för att utrymme att genomföra en ny upphandling ska finnas om kommunstyrelsen beslutar det.

I syfte att skapa ett tydligt ansvar och en effektiv it-organisation införs, i enlighet med bilaga 11, en funktion för sammanhållen styrning av it-leveranserna vid kommunstyrelsen från och med 1 januari 2014.

Under 2013 har en översyn av förvaltningsorganisationen för ledningsinformationssystem, LIS, genomförts. Implementering av den nya förvaltningsorganisationen pågår.

Under 2014 och 2015 slutförs projekt SIKT, Stockholm IKT, vilket innebär att staden från och med utgången av 2014 kommer att ha nya avtal inom systemdrift och -förvaltning, telefoni, datakommunikation och terminaler samt Service Desk för dessa funktioner.

En viktig strategisk satsning för staden är att ha en sammanhållen process för e-handel. Det vill säga it-stöd i en heltäckande kedja från att fånga upp behov inför en upphandling till avtalsuppföljning. Projekt Effektivt inköp kommer att bidra till utvecklingen av stadens e-handel.

Stadens webbplats anpassas successivt för att göra det enkelt för stockholmarna och ge dem optimal nytta så att webbplatsen fortsätter att vara Sveriges bästa kommunwebb. Anslutning av alla stadens processer och system till det stadsgemensamma e-arkivet ska fortsätta. Införande av ett stadsgemensamt arbetssätt för hantering av ärende och dokument inleddes under 2013 och ska på sikt leda till ett gemensamt diariesystem för staden.

Upphandling av ett gemensamt dokument- och ärendehanteringssystem för hela staden, e-dok, kommer att ske. Vid införandet av e-dok kommer stadens sätt att arbeta med dokument och ärenden att standardiseras.

Finansiering av stadens stora it-projekt sker genom disposition av eget kapital. I bedömningen av den framtida utvecklingen ska det säkerställas att en utpekad ägare finns och att kostnaderna för drift och förvaltning av det nya it-stödet är accepterade av verksamheten. De framtida licensutgifter som it-projekten medför ska, om de uppfyller kraven, definieras som en immateriell tillgång.

Skolplanering för ett växande Stockholm

Antalet barn och elever ökar kraftigt de kommande åren. För att stärka samplaneringen av ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor finns en särskild skolplaneringsamordnare inom kommunstyrelsen med det övergripande ansvaret att åstadkomma en mer effektiv samverkan mellan berörda parter. Kommunstyrelsen ska i det fortsatta arbetet med förskole- och skolutbyggnad hitta metoder för att minska byggkostnader för att undvika att en allt för stor del av produktionskostnaden läggs på hyran. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för en tillväxt av fristående alternativ i skolplaneringen.

Utbyggnadstakten i förskolan ska vara fortsatt hög. Stadsdelsnämnderna ska i sin planering av förskoleplatser utgå från ett riktvärde om 25 förskoleplatser per 100 lägenheter, anpassat efter lokala förhållanden. Denna nivå utgör stadens förskoletal vid förskoleplanering i samband med större projekt med nya bostäder.

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare ska kommunstyrelsen i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal. En viktig del i detta är att verka för fler manliga pedagoger i förskolan.

Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda en sammanhållen organisation för öppenvårdsinsatser för barn och unga.

Kommunstyrelsen ska följa behovet av finskspråkig förskola och i samverkan med stadsdelsnämnderna säkerställa att utbudet av platser motsvarar behovet.

Resursfördelning inom de pedagogiska verksamheterna

Utbildningsnämndens budget består till största delen av schabloner för elever inom grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskolan. Under de senaste åren har förutsättningarna ändrats, till exempel till följd av elevantalsförändringar och gemensam länsprislista för gymnasieprogrammen. Dessutom skiljer sig resursfördelningen inom vuxenutbildningen från övriga pedagogiska verksamheter. Därför ska kommunstyrelsen tillsammans med utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden se över resursfördelningssystemen inom de pedagogiska verksamheterna.

Såväl invånare som anställda i Stockholms stad ska bli bemötta med respekt och kunskap oavsett sexuell läggning. En policy för stadens HBT-arbete ska tas fram under året.

Kommunförsäkring

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, VD- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2014 är 18,5 mnkr för stadens samtliga nämnder och finansieras av medel avsatta under Kommunstyrelsen m.m.

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under Kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Ersättningarna fördelar sig enligt följande (tkr):

Mottagare

Partistöd med mera	38 104
Stadens hederspriser	700
Medlemsavgift Sveriges Kommuner och Landsting, SKL	19 293
Medlemsavgift Kommunförbundet Stockholms Län, KSL	14 100
Medlemsavgift Mälardalsrådet	1 350
Sveriges Tonsättares Internationella Musikbyrå, STIM	1 200
Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI	225
Handelshögskolan i Stockholm	1 100
Institutet för kommunal ekonomi, IKE	500
Professur i stadshistoria	280

Coompanion Stockholms län f.d. KIC, Kooperativ utveckling i Stockholms län	500
Stockholm Business Region AB inkl. Stockholm Visitors Board AB	106 600
Stockholmsregionens Europaförening	2 500
Eurocities	200
Union of the Capitals of European Union	10
Cities for Cyclists	20
European Cities Against Drugs, ECAD	500
ECAD medlemsavgift	75
ECAD hyreskostnad	330
Livrantor, Mälarens vattenvårdsförbund, S:t Eriksveteranerna, Stadshusetets konstförening, SKIMF, Eldkvarns IF	1 530
Föreningen Spårvagnsstäderna	100
Vetenskapsstaden	2 600
Stockholms Akademiska Forum, StAF	2 600
OpenLab	2 800
Medlemsavgift till Storstockholms brandförsvär, SSBF	368 000
Summa	565 217

Partistödet beräknas till 80 procent av det totala beloppet för partiernas allmänna verksamhet i riksdagen.

Stockholm Business Region AB och dess verksamhet finansieras via ersättning från stadens budget med 100,6 mnkr för 2014.

Stockholm Visitors Board AB handlägger ärenden om marknadsföringsstöd inom ramen för stadens evenemangsstrategi (utl. 2012:92). Stödet ska rymmas inom en årlig ram om 5,0 mnkr. Medlen är avsatta under Kommunstyrelsen m.m. och utbetalas efter styrelsebeslut i Stockholm Business Region AB. Bolaget beslutar om marknadsföring av evenemang och hanterar utbetalningar för detta.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd
	Antal dygn över normvärdet för PM 10 i luft	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal färdigställda studentbostäder	300	300	300
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel invånare som vet var information finns för att komma i kontakt med stadens verksamheter	50 %	51 %	52 %
	Andel personer som tycker att det är lätt att kommunicera med Stockholms stad	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel medborgare som vet var information finns för att kunna göra sina val	52 %	53 %	54 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
3.1 Budgeten är i balans	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
	Stadens ekonomiska resultat (lägst)	0,1 mnkr	0,1 mnkr	0,1 mnkr
	Stadens kapitalkostnader per nettodriftskostnader (max)	7 %	7 %	7 %
	Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter (lägst)	100 %	100 %	100 %
	Stadens soliditet exkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	Andel invånare som anser att stadens verksamheter har en god service	48 %	49 %	50 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Involvera och öka beställarkompetensen hos stadens egna verksamheter gällande OpenLab samarbetet (1.1)	2013-01-01	2014-12-31
Ansöka om att staden ska arrangera Velo-City år 2017 (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Kommunstyrelsen ska i samråd med Stockholms Stadshus AB samordna arbetet med att ta fram nya studentbostäder (1.4)	2013-01-01	2014-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska ta ett initiativ till att gemensamt med övriga kommuner i länet hitta en länsgemensam standard för att ställa enhetliga byggkrav i samband med plan- och byggprocessen (1.4)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden ska tillsammans fortsätta med en gemensam produktionsplanering (1.4)	2014-01-01	2014-12-31
Inom ramen för arbetet med Vision City ska staden verka för att byggnader i City miljöklassas vid ny- och ombyggnation. I detta syfte ska kommunstyrelsen aktivt samverka med fastighetsägare i City samt ta fram en strategi för ändamålet (1.4)	2014-01-01	2014-12-31
I samarbete med äldre- och stadsdelsnämnderna utveckla principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen (2.3)	2013-01-01	2014-12-31
Utveckla arbetet med att analysera metoder och arbetssätt som ger goda resultat (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Utveckla och kvalitetssäkra Jämför service så att den alltid innehåller den senast relevanta informationen (2.3)	2013-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldre- och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för förenklad biståndsbedömning för avlastningsvård/korttidsvård (2.3)	2013-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att utveckla en mer ändamålsenlig organisering av det arbete som genomförs till stöd för ensamkommande barn i samband med att de ankommer till staden (2.3)	2014-01-01	2014-06-30
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda en sammanhållen organisation för öppenvårdsinsatser för barn och unga (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsens ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med samtliga stadsdelsnämnder utreda möjligheterna till utökad friskvård för medarbetare inom barn- och äldreomsorg, samt medarbetare som arbetar med personer med funktionsnedsättning (2.4)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal (2.4)	2014-01-01	2014-12-31
Leda utvecklingen av stadens investeringsstrategi (3.1)	2014-01-01	2014-12-31
Arbetet med nya utvecklingsmodeller och metoder i nämnders och bolags verksamheter ska analyseras och spridas när de visar positiva resultat (3.2)	2013-01-01	2014-12-31
Genomföra upphandling av ekonomisystem för stadens nämnder och bolag (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Fortsätta arbetet med att genomföra en ev. kommunalisering av hemsjukvården (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Genomföra upphandling av e-dok (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden utreda resursfördelningssystemen inom de pedagogiska verksamheterna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Implementera SIKT i stadens nämnder och bolag (3.2)	2014-01-01	2014-08-01
Kommunstyrelsen ska förändra den kommunala författningssamlingen i syfte att avveckla överförmyndarnämndens dagliga tjänstgöring för ledamöterna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden ta fram förslag på organisation och tjänstekatalog för rekryteringsstöd till stadens chefer (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Utreda möjligheterna för utveckling av användning av LIS (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen och koncernstyrelsen ska i samarbete med trafik- och renhållningsnämnden och Stockholm Vatten utreda den bästa lösningen till hur en bolagisering av stadens renhållningsverksamhet ska gå till och vilken organisatorisk tillhörighet bolaget ska ha (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska påbörja upphandlingen att ersätta det lokaladministrativa systemet LOIS (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med servicenämnden och stadsdelsnämnderna se över riktlinjerna för vårdnadsbidrag (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
I samråd med utbildningsnämnden, de fristående förskolorna och stadsdelsnämnderna införa den nya gemensamma ingången till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
I samråd med servicenämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna införa central avgiftshantering för bland annat förskola (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Leda arbetet med regelförenklingsprocessen (3.2)	2014-01-01	2014-08-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Kommunstyrelsen m.m.** godkänns.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisionssed. Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgets mål och indikatorer.

Förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-30,3	-30,3	-30,3	-30,3
Intäkter	2,6	2,6	2,6	2,6
Netto	-27,7	-27,7	-27,7	-27,7

Budgeten för 2014 är oförändrad jämfört med 2013.

I stadsrevisionens revisionsplan för 2013 med inriktning 2014-2015 beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetssätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. Planerade större revisionsprojekt beskrivs med utgångspunkt från stadens huvudsakliga verksamhetsområden.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I samband med verksamhetsplan formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Revisorskollegiet** godkänns.

Valnämnden

Nämndens uppgifter

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till EU-parlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar.

Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

Förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-7,0	-79,7	-3,4	-3,4
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-7,0	-79,7	-3,4	-3,4

Budgeten för 2014 ökar med 72,7 mnkr jämfört med 2013. Ökningen beror främst på förberedelser inför valen 2014 samt en organisatorisk förändring i förhållande till kommunstyrelsen. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

År 2014 genomförs två val. I maj är det val till Europaparlamentet och i september genomförs de allmänna valen till riksdag, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Det har tidigare aldrig genomförts två val så tätt inpå varandra.

Valnämnden kommer fortsatt att arbeta med att valen genomförs med hög kvalitet och rättsäkerhet för att väljarna ska känna hög trovärdighet inför valsyste­met. Exempelvis kommer nämnden särskilt att arbeta med att stärka röst­mottagarnas roll. Informationen i vallokalerna ska utvecklas och särskilda infor­matörer ska rekryteras till valbyggnader där behov finns. Staden ska arbeta aktivt för att vallokalerna är tillgängliga för alla.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
	Obligatorisk nämndindikator			
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Erbjuda goda möjligheter till förtidsröstning (2.1)	2014-01-01	2014-05-31
Säkerställa att valen genomförs på ett korrekt och rättssäkert sätt (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Utveckla informationen i vallokalerna (3.2)	2014-01-01	2014-05-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

3. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Valnämnden** godkänns.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämnderna har en viktig roll i staden genom att vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan medborgare och stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, barn, kultur och fritid utbetalning av vårdnadsbidrag. Stadsdelsnämnderna ansvarar också för stadsmiljöarbete, viss tillsynsverksamhet, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Stadens fem jobbtorg förstärker stadsdelsnämndernas arbete för att öka sysselsättningen och minska bidragsberoendet.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-18 393,6	-18 939,0	-18 936,1	-18 936,1
Drift och underhåll	-18 337,7	-18 879,4	-18 876,5	-18 876,5
Avskrivningar	-37,4	-41,9	-41,9	-41,9
Internräntor	-18,5	-17,7	-17,7	-17,7
Intäkter	561,1	596,5	596,5	596,5
Summa stadsdelsnämnder - netto	-17 832,5	-18 342,5	-18 339,6	-18 339,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-160,0	-120,0	-110,0	-110,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-160,0	-120,0	-110,0	-110,0

Resursfördelningen till stadsdelsnämnderna

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningens struktur. Det ger stadsdelsnämnderna frihet att själva välja sin organisation. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen inkluderas samtliga löpande kostnader för att bedriva en verksamhet inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt. Stadsdelsnämnderna ska utifrån att Stockholm växer klara framtida volymförändringar med hög kvalitet inom verksamheterna utifrån de ramar som volymförändringarna ger, men i övrigt med befintliga resurser. Stadsdelsnämnderna ska samverka med varandra i syfte att lära av varandra, sprida goda exempel och utveckla effektiviteten. Budgeten för maskiner och inventarier minskar med 50,0 mnkr, förändringarna framgår av bilaga 3.

Det är viktigt att stadsdelsnämnderna arbetar övergripande kring trygghetsfrågorna, i enlighet med Trygg- och säkerhetsprogrammet, och lär av varandras goda exempel. Utgångspunkten ska vara erfarenheter från ytterstadsarbetet där stadsdelsnämndernas trygghetssamordning arbetar nära andra aktörer såsom polis, brandförsvaret, fastighetsägare, anhöriga, föräldrar och föreningar.

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda ett personligt möte vid budget- och skuldrådgivning. Det är särskilt viktigt att familjer med barn snabbt erbjuds rådgivning. Inga barnfamiljer ska behöva vänta mer än en vecka på att få sitt första budget- och skuldrådgivningssamtal. Stadsdelsnämnderna ska arbeta med Idéernas Stockholm utifrån beslutade riktlinjer i staden.

Stadsdelsnämnderna ska delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	20 %	25 %	30 %
	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
	Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Förskoleverksamhet

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet och att barnomsorgsgarantin uppfylls. Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljssystem och allmän förskola.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-4 405,9	-4 631,5	-4 631,5	-4 631,5
Kostnader (-)	-4 701,2	-4 936,2	-4 936,2	-4 936,2
Intäkter	295,3	304,7	304,7	304,7

Budgeten för 2014 ökar med 225,6 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Grundschablonen för förskoleverksamheten utgår enligt bilaga 6. Bilagan visar prognos för perioden 2013 till 2016 över förväntat antal barn i förskoleverksamhet. Den kommunala förskolepengen är 80 procent av grundschablonen för barn i förskola och 94 procent för barn i pedagogisk omsorg. Lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola.

För att klara utbyggnaden av förskolelokaler ska alltid möjligheten att utnyttja skollokaler undersökas. Staden ska även samverka med fastighetsägare, näringslivet och andra aktörer för att hitta nya lösningar på behovet av förskolelokaler och platser. Staden ska ha en välkomnande attityd till förskolor på arbetsplatser om arbetsgivare visar intresse av att starta fristående arbetsplatsförskolor. För att säkerställa att behoven möts ska stadsdelsnämnderna samverka med fristående driven

verksamhet vid start av nya förskolor. Stadsdelsnämnden ska också verka för att successivt öka antalet förskolor med tillagningskök.

Ansvar för att uppfylla barnomsorgsgarantin innebär att det ska finnas en långsiktig och framsynt planering av förskolelokaler. Stadsdelsnämnderna har därmed en central roll för att säkra behovet av förskolelokaler i planeringen av nya stadsdelar. Stadsdelsnämnderna kan däremot med fördel överlåta åt andra aktörer att driva verksamheten.

Utbyggnaden av förskolor fortsätter i hög takt. Det stimulansbidrag som tidigare beslutats av kommunfullmäktige och som kunnat sökas under 2013 finns kvar även 2014. Antalet barn i förskoleålder ökar enligt prognosen med cirka 1 800 barn under perioden 2013 till 2016, för att sedan minska något fram till år 2020. Ökningen innebär utmaningar för stadens lokalförskörning.

Staden har sedan 1999 ett särskilt bidrag till förskolor med hög hyra. Bidraget kvarstår även 2014 och utgår med 50 procent av den del av årshyran som överstiger en takhyra om 2 200 kr per kvadratmeter. Nivån för takhyran år 2014 justeras efter utvecklingen av konsumentprisindex (oktober).

Kommunfullmäktiges mål för verksamheten

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är att barns och ungdomars nyfikenhet och lust att lära tas tillvara från förskola till grund- och gymnasieskola. Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet är att barn och elever inhämtar kunskaper och värden. Stockholms barn och ungdomar ska erbjudas en förskola och skola i världsklass. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar och fristående alternativ, där kunskap och lärande står i fokus. Stockholm erbjuder en trygg och inspirerande miljö för barn och ungdomar att växa upp i.

Brukarundersökningen för förskolan som årligen genomförs bland vårdnadshavare med barn i förskola och pedagogisk omsorg visar att Stockholms förskolor generellt får höga betyg.

Tydliga mål i förskolan

Förskolan lägger grunden till ett livslångt lärande. Stockholms förskolor ska erbjuda en verksamhet som är rolig, stimulerande, trygg och utmanande, full av möjligheter. Tiden i förskolan ska vara en tid av omsorg och lek och av lustfyllt lärande och utgångspunkten ska vara varje barns förmåga, lust och vilja att lära.

Stockholms stads förskoleprogram ”Framtidens förskola” har antagits 2013 och anger fokus för verksamheten i stadens förskolor. Förskolechefens ledarskap är av avgörande betydelse för förskolans kvalitet. Verksamhetens utveckling kräver ett pedagogiskt ledarskap, som långsiktigt och uthålligt skapar förutsättningar för att arbeta mot uppställda mål och driva ett systematiskt kvalitetsarbete.

Läroplanen för förskolan har förtydligats och kompletterats med nya mål när det gäller språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik. Förskolans pedagogiska uppdrag har förtydligats och även förskolläraans ansvar. Arbetet med matematik och språkutveckling är även fortsättningsvis prioriterade områden där arbetet i förskolan ska fördjupas. Det är viktigt att de pedagogiska miljöerna utvecklas. Förskolläraans roll ska stärkas och utvecklas. Förskolläraren ska initiera, leda och stöda det pedagogiska utvecklingsarbetet och kvalitetsarbetet i arbetslag och på för-

skolan. Informations- och kommunikationsteknologi (IKT) ska integreras i förskoleverksamheten och bli ett verktyg för barnets lärande.

Som en del av demokratiuppdraget ska förskolan arbeta aktivt med jämställdhet inom alla delar av verksamheten så att alla barn får tillgång till alla de möjligheter och utmaningar som förskolan erbjuder. Alla barnen ska få bredda sina lekmönster och intressen och utvidga sina möjligheter att utvecklas och lära på alla områden, oavsett kön.

Kultur i förskolan omfattar kultur för, med och av barn. Genom en strukturerad samverkan mellan förskolan och kulturlivet finns en unik möjlighet att säkra barns rätt till kulturell delaktighet och eget skapande. Personalen ska ha god kulturkompetens och möjlighet till kompetensutveckling inom detta område. Barnkulturplanen – Kultur i ögonhöjd – är en viktig del i detta arbete.

Förskolans fysiska miljö ska väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande. Miljön både i förskolan och i dess närområde ska ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse. Utemiljön ska också ses som ett av förskolans pedagogiska rum. Det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs redan i förskoleåldern. Alla barn ska få god, varierad och näringsriktig mat i förskolan.

Att delta i en pedagogisk verksamhet redan från tidig ålder kan ge många barn stora möjligheter till individuell utveckling. Det ger också en möjlighet att på ett tidigt stadium uppmärksamma barn med behov av särskilt stöd. Barn med läs- och skrivsvårigheter får större möjligheter att lära sig läsa och skriva om deras svårigheter uppmärksammas tidigt i livet. Förskolechefen ansvarar för att barn som behöver extra stöd får det och att det sker i samverkan med föräldrarna. Stödet ska utformas så att det stärker barnets egen lust att lära och utvecklas samt främja inkludering i gruppen. Alla barn har samma möjligheter till stöd oavsett om de går i kommunal eller fristående förskola. En ny språkförskola har öppnats under 2013 i Bromma stadsdelsnämnd. Reimers specialförskola har utökat antalet platser under 2013. Det är angeläget att fortsatt följa utvecklingen av behovet och tillgången på platser, både på specialförskolan och i språkförskolorna.

Litteraturen ska ha en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion där högläsning är ett viktigt inslag. För att stödja och stärka förskolans arbete med barns språkutveckling införs en lässatsning i Stockholms förskolor. Utbildningsnämnden ska i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och kulturnämnden inom projektet Stockholm högläser verka för att litteratur och läsning ska bli en än mer naturlig del i barnens utbildning. Projektet ska utformas så att det blir en integrerad del i förskolans ordinarie verksamhet.

Ett utvecklingsområde för stadens förskolor är arbetet med flerspråkiga barn och mångkulturellt arbete. Barnen i förskolan ska mötas av ett interkulturellt förhållningssätt, vilket innebär att de olika erfarenheter som alla barn har med sig av olika sätt att vara tillsammans på, att samtala, att berätta, att läsa böcker och så vidare ska tas tillvara. Det är angeläget att förskolan har en bra kompetens om barns språkutveckling och kan stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska. Kommunstyrelsen ska följa behovet av finskspråkig förskola och i samverkan med stadsdelsnämnderna säkerställa att utbudet av platser motsvarar behovet. Stadsdelsnämnderna ska, utifrån minoritetslagstiftningen, kunna erbjuda hela eller delar av förskoleverksamhet på finska. Varje stadsdelsnämnd ska vara tydlig i sin information om tillgången till förskoleverksamhet på finska.

Då många förskolor gått ifrån de traditionella gruppindelningarna är en god personaltäthet ett viktigt mått för kvaliteten i förskolan. Antalet barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) bör inte vara fler än 14 barn per grupp och grupperna för de äldre barnen (4-5 år) bör inte bestå av fler än 18 barn. Förskolans organisation ska säkerställa att alla barn blir sedda och känner sig trygga, därför är det viktigt att beakta barngruppernas storlek.

Ökad valfrihet

Föräldrarnas val och önskemål påverkar inriktning och utbud i Stockholm. Lika villkor ska råda mellan kommunala och fristående alternativ. Full etableringsfrihet ska gälla för fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Staden vill se en mångfald bland utförare och olika pedagogiska verksamheter. För att ytterligare öka föräldrars valfrihet ska stadsdelsnämnderna uppmuntra och underlätta för enskilda aktörer att bedriva förskoleverksamhet i Stockholm och bland annat erbjuda flerfamiljssystem och pedagogisk omsorg. Föräldrar ska ha tillgång till god information om olika utförare och olika former av barnomsorg för att kunna göra ett aktivt val. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna verkar för att det ska finnas många alternativ att välja mellan.

Stockholms stad klarar att upprätthålla barnomsorgsgarantin. Detta är en angelägen uppgift för stadsdelsnämnderna även kommande år. I syfte att underlätta för föräldrarna samt förbättra planeringsförutsättningarna för förskolorna och staden har kommunfullmäktige beslutat om att införa en ny webbaserad gemensam ingång till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer. Den gemensamma ingången innebär också att lediga platser kan förmedlas snabbare, vilket leder till att barnomsorgsgarantin kan uppfyllas. En särskild ersättning om 1 000 kr per barn för att upprätthålla barnomsorgsgarantin tilldelas de förskolor som är anslutna till stadens gemensamma förskolekö.

En ökad andel fristående förskolor ställer ökade krav på samverkan mellan stadsdelsnämnderna och de fristående förskolorna i stadsdelsnämndsområdet. I det fortsatta arbetet med att öka förutsättningarna för en likvärdig hantering av fristående respektive kommunala verksamheter är det viktigt att se över de delar som idag hanteras olika.

I dag arbetar många stockholmare utanför traditionell kontorstid. Staden ska säkerställa att de som har ett fastställt behov av barnomsorg utanför stadens ramtider (06.30-18.30) får möjlighet till detta i enlighet med stadens gällande regelverk. Staden ska söka stimulansmedel inom ramen för de av regeringen aviserade stimulansmedlen för ändamålet.

Stadsdelsnämnderna ska löpande kontrollera att ramöppettiderna följs. Förskolorna ska vara tydliga i sin information till föräldrar om ramöppettiderna samt rätten till annan barnomsorg om förskolan har stängt.

Förskolebarn vars vårdnadshavare är föräldralediga enligt föräldraledighetslagen för vård av nyfött syskon, har rätt till plats om maximalt 30 timmar per vecka fördelade under fyra eller fem dagar. Dagen kan enligt regelverket starta mellan klockan 8-9 och sluta mellan klockan 14-16.

Medarbetarnas kompetens är avgörande

Barnkullarna i förskolan är fortsatt rekordstora varför frågan om kompetensförsörjning på det området aktualiseras i större omfattning än tidigare. Den som leder den dagliga verksamheten och har det pedagogiska ansvaret på en förskoleavdelning eller förskola ska vara förskollärare. För att genomföra läroplanens intentioner är det viktigt att stadsdelsnämnderna prioriterar arbetet med att öka andelen förskollärare. Målsättningen är att minst hälften av medarbetarna ska ha pedagogisk högskoleutbildning, för att på sikt öka ytterligare. Barnskötare har en viktig roll att spela i förskolans verksamhet och ska ha goda möjligheter att utvecklas i sitt yrke.

För att trygga en fortsatt personalförsörjning är det viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att kontinuerligt erbjuda förskolans chefer och medarbetare möjlighet till kompetensutveckling. Utbildningsnämnden tillskjuts medel i syfte att under år 2014 fortsätta satsningen på kompetensutveckling för barnskötare och förskollärare inom såväl kommunala som fristående förskolor. Satsningen ska löpande följas upp och utvärderas.

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare ska kommunstyrelsen i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal. En viktig del i detta är att verka för fler manliga pedagoger i förskolan.

Stockholm ska aktivt arbeta med att öka förskollärarkraftens attraktionskraft. Regeringen har aviserat en karriärreform för förskollärare liknande den som nu genomförs i grund- och gymnasieskolan. Stadsdelsnämnderna ska bistå utbildningsnämnden och kommunstyrelsen i arbetet med att utveckla stadsgemensamma principer för karriärvägar för förskolans personal.

Från och med den 1 december 2013 ställs krav på lärarlegitimation för att tillsvidareanställas som förskollärare.

Samverkan

Staden har 2013 antagit riktlinjer som förtydligar hur arbetet med barns övergång från förskola och skola ska organiseras. En god samverkan mellan förskola och skola är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Stadsdelsnämnderna har, i samverkan med utbildningsnämnden, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter. Stadens riktlinjer omfattar även fristående förskolor och skolor.

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och vårdnadshavare. Föräldrars/vårdnadshavares kännedom om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling ska öka, liksom förskolans dokumentation och uppföljning. Resultatet av förskoleundersökningen ska vara vägledande i förskolans arbete med dokumentation och dialog.

Varje förskola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom barnomsorg	77 %	78 %	79 %
2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden	Andel förskollärare av antal anställda	41 %	42 %	42 %
	Andel nöjda föräldrar	85 %	85 %	85 %
	Antal barn per grupp	16	16	16
	Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	4,9
	Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,7	3,8	3,8

Obligatorisk nämndindikator				
	Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska i samverkan ta fram konkreta strategier för att säkerställa att andelen legitimerade förskollärare ökar (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller legitimerade förskollärare (2.2)	2011-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska säkerställa att handlingsplaner är framtagna för övergången förskola - skola i enlighet med stadens riktlinjer (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i nära samarbete med utbildningsnämnden och kulturnämnden inom projektet Stockholm högläser verka för att litteratur och läsning ska bli en än mer naturlig del i barnens utbildning (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med språkutveckling i förskolan (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med matematik, naturvetenskap och teknik i förskolan (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal (2.4)	2014-01-01	2014-12-31
I samråd med kommunstyrelsen, servicenämnden och utbildningsnämnden införa central avgiftshantering för bland annat förskola (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
I samråd med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och de fristående förskolorna införa den nya gemensamma ingången till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med servicenämnden och stadsdelsnämnderna se över riktlinjerna för vårdnadsbidrag (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
I samverkan med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden se över riktlinjerna för barnomsorg på obekvämt arbetstid (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar, såsom öppen förskola och parklekar samt sommarkoloniverksamhet för barn i grundskola under sommaren. Stadsdelsnämnderna ansvarar för konsumentrådgivning och lokal kulturverksamhet samt för bidragsgivning till föreningar med utpräglat lokal verksamhet. Kultur- och föreningsstöd kan i dag sökas från kulturnämnden, äldrenämnden, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	0,0	-491,7	-491,7	-491,7
Kostnader (-)	0,0	-491,7	-491,7	-491,7
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Verksamhet för barn, kultur och fritid innefattar de tidigare verksamhetsområdena barn och ungdom samt kultur och förening. Budgeten för barn, kultur och fritid uppgår till 491,7 mnkr. Särskild satsning om 5,0 mnkr för parklekar inryms i anslaget. Förändringar framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är att Stockholm erbjuder en trygg och inspirerande miljö för barn och ungdomar att växa upp i. Det finns ett rikt utbud av kultur, idrott och fritidsaktiviteter som bidrar till att utveckla barn och ungdomars fysiska och psykiska hälsa och sociala förmåga. Staden har många miljöer som är stimulerande för barn och där familjer kan umgås. I samverkan med föreningslivet finns gott om lokaler och platser utomhus där barn och unga kan få stimulerande aktiviteter och upplevelser på fritiden. Staden ska tillhandahålla en god fritidsverksamhet för barn och ungdomar. I samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer ska en mångfald av verksamheter för barn och unga erbjudas. Det är angeläget att man i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar tar särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

I ett led för att bidra till barn och ungdomars fritidsaktiviteter görs en satsning om 5,0 mnkr till stadens parklekar.

Aktiviteter för barn och unga

Stadsdelsnämnderna arrangerar en rad olika aktiviteter för barn och unga i åldrarna 10-17 under skolloven. Aktiviteterna är väldigt populära och antalet deltagande barn och unga har ökat de senaste åren.

Fritidsgårdar erbjuder många ungdomar en mötesplats på lov, kvällar och helger. Fritidsgårdarna samarbetar med föreningar och organisationer kring ungas fritid. Under sommaren arrangeras dagkollo i olika former. Bland annat erbjuds utflykter med fiske, idrott och kultur som inriktning. Utflykter med badbussar och till olika djurparker genomförs. Parklekar har arrangerat midsommarfirande. I samband med övriga skollov organiseras idrottsturneringar, olika typer av lägerverksamheter, teaterbesök, bowling med mera.

Ungdomar med funktionsnedsättning erbjuds att delta på samma villkor som alla andra. Utöver detta anordnas lovaktiviteter speciellt riktade för målgruppen såsom festkvällar med disco.

Kultur för alla

Alla barn och ungdomar som vill ska, oavsett förutsättningar, ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta sitt arbete med att utöka utbudet av fritids- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Verksamheter och föreningar som riktar sig till personer med funktionsnedsättning ska uppmuntras.

Sommarkoloniverksamhet

Sommarkoloniverksamhet i olika former är en av många viktiga verksamheter för barn och unga i Stockholm och ska finnas tillgänglig under sommarmånaderna. Barn som av olika skäl har större behov än andra av att åka på sommarkoloni bör prioriteras. Det är viktigt att sommarkoloniverksamhet förblir en mötesplats för barn och unga med olika etnisk och social bakgrund. Nämnderna ska säkerställa att familjer på ett enkelt sätt kan ansöka till kollo digitalt genom den nya driftsatta e-tjänsten. Nämnderna ska även arbeta uppsökande med information och erbjudande om kollo. Nämnderna anordnar därutöver egen sommarkolloverksamhet. I samverkan med lokala idrottsföreningar genomförs även olika typer av dagkollo.

Fler barn och unga med funktionsnedsättning ska erbjudas möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet. Inom verksamhet för LSS-kollo finns kollogårdar med olika inriktningar och anpassningar beroende på deltagarnas ålder och typ av funktionsnedsättning.

En lika viktig del är alla de verksamheter som sker under dagtid i form av bland annat dagkollo, idrottsskolor med mera som finns i stadsdelsnämndsområdena. Det samarbete som i dag sker med frivilligorganisationer kring denna verksamhet ska utvecklas. Stadsdelsnämnder som deltar i ytterstadsvisionerna ska särskilt prioritera denna verksamhet.

Från och med 2014 får Södermalms stadsdelsnämnd i egenskap av samordnande nämnd ett bredare uppdrag och utökat mandat kring beslut för uppföljning av sommarkollo. Inom nämndens utökade ansvar ingår bland annat koordinering av verksamhetsfrågor, marknadsföringsinsatser och upphandling av utförare tillsammans med servicenämnden, samt ansvar för den befintliga e-tjänsten Söka kollo. Södermalms stadsdelsnämnd ska även i samråd med övriga stadsdelsnämnder utveckla nya former för sommarkollo som leder till att fler barn åker på kollo. Möjligheten till anmälan finns både digitalt och manuellt.

Öppna förskolan, ett viktigt komplement

Den öppna förskolan är exempel på verksamhet som uppskattas och efterfrågas av barn och föräldrar. Verksamheten erbjuder stimulans och gemenskap till barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten och stöd och utbyte till föräldrar och dagbarnvårdare. Öppna förskolan kan med fördel bedrivas i samarbete med frivilligorganisationer.

Parklekar

Stockholms parklekar är en verksamhet som sedan den infördes haft betydelse för många barn. Lokalerna bör användas längre tid på dagarna för att bidra till parklekarnas fortlevnad. Som ett led i den växande staden bör utbudet av parklekar förstärkas genom att staden aktivt arbetar med att engagera externa aktörer som vill anlägga parklekar i fler av Stockholms parker.

Hemgårdar

I Stockholm finns sex hemgårdar; Birkagården, Skeppsholmsgården, Södergården, Midsommargården, Mäster Olofsgården och Timmermansgården. Stadsdelsnämnderna ska samverka med hemgårdarna för att främja utövande och utvecklingen av deras verksamhet.

Föreningsstöd

Föreningslivet, som i det närmaste når 50 procent av stadens barn och ungdomar, är en viktig del i stadens folkhälsoarbete. För att stimulera lokala föreningar och därigenom kulturliv och idrottsaktiviteter för stadens ungdomar finns föreningsstöd att söka.

Feriejobb

Stadsdelsnämnderna ska planera för att erbjuda ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och vinterlov.

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Södermalms stadsdelsnämnd ska utveckla nya former för sommarkollo. (1.6)	2014-01-01	2014-12-31

Äldreomsorg

Äldreomsorgen ska hålla hög kvalitet. De äldre ska kunna känna sig trygga och omsorgen ska uppfylla deras behov och ta hänsyn till deras önskemål. Det är viktigt att äldre bemöts med respekt och att de ges möjlighet att påverka sin egen livssituation och omsorg.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-6 770,1	-6 886,9	-6 884,0	-6 884,0
Kostnader (-)	-6 945,6	-7 088,4	-7 085,5	-7 085,5
Intäkter	175,5	201,5	201,5	201,5

Budgeten för år 2014 ökar med 116,8 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Äldre som har behov av äldreomsorg har rätt att välja utförare. De äldre kan idag själva välja vård- och omsorgsboende, dagverksamhet och utförare av hemtjänst.

Ett nytt ersättningssystem för vård- och omsorgsboende genomförs från och med 1 januari 2014. Istället för de tre omsorgsnivåer som tidigare gällt införs nu en nivå för personer med demensdiagnos och en nivå för personer med somatiska behov. Detta eliminerar de skillnader i nivåbedömning som finns i nuvarande system. Fokus flyttas från ersättningen till uppföljning av att individen får sina behov tillgodosedda. För enheter upphandlade enligt LOV utgår även en peng för lokaler. För boenden med demensinriktning tillförs 100,0 mnkr, vilket innebär en höjning av den föreslagna dygnsersättningen. Inför 2014 indexuppräknas nivån för pengarna med 2,49 procent. För att få en mer konkurrensneutral ersättning till de olika regiformerna har en förändring av moms-kompensationen samt en differentiering av lokalpengen mellan kommunal och enskilda utförare genomförts. Förändringarna framgår av bilaga 6.

Även för hemtjänst i eget boende gäller ett nytt ersättningssystem. Systemet är baserat på timmar och det finns en timpeng för dag, en för natt och en ersättning per larmkund. Beräkningarna i det nya ersättningssystemet baserar sig på 2013 års nivå. Ersättningen för hemtjänst i ordinärt boende,

avlösning och ledsagning höjs med totalt tre procent jämfört med 2013 års nivå. Förändringar framgår av bilaga 6.

Ersättningen för dagverksamhet är oförändrad i jämförelse med 2013.

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. Under de närmaste tio åren kommer antalet personer äldre än 80 år att minska i Stockholm för att sedan öka igen och därmed ökar också behovet av olika former av vård- och omsorgsboende. Servicehusen ska kvarstå som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns. Äldrenämnden uppdras att följa avslagen för servicehus som överklagas för att kartlägga olika samband. Det kan till exempel handla om att se över behovsgrunderna för att ansöka om plats, utformningen av servicehusens innehåll och verksamhet samt rusta och utveckla moderna alternativ. Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till ålder och ensamhet. Äldrenämnden uppdras även att utreda effekterna av att alla stockholmare över en viss ålder som söker till vård- och omsorgsboende beviljas plats.

Äldre har olika önskemål. Det vanligaste är att den som flyttar in på ett äldreboende tar med sig egna möbler, men för dem som föredrar att flytta till ett färdigmöblerat boende utvecklas just nu detta alternativ.

Det har påbörjats ett arbete med inriktningen att Stockholms läns kommuner ska ta över och skatteväxla hemsjukvården. Det övergripande målet för detta arbete är ”en god, trygg och säker vård samt en effektiv användning av samhällets resurser”. En förutsättning för överförandet av hemsjukvård till kommunerna är att samtliga kommuner inom länet är överens med varandra och med Stockholms läns landsting om gränsdragning och ekonomisk skatteväxling. Staden har för avsikt att utreda möjligheten att staden, som en försöksverksamhet, driver hemsjukvård tillsammans med landstinget utan att skatteväxling sker.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, innebär att Stockholm är en trygg stad att åldras i. Äldreomsorgen präglas av personligt inflytande, trygghet och respekt. Genom att fånga upp enskilda människors verkliga behov håller vården och omsorgen en god kvalitet.

En samlad kvalitetshöjning inom äldreomsorgen

Den enskilde har rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid. Stadens riktlinjer för biståndsbedömning stärker den enskildes inflytande och innebär att den äldre kan påverka hemtjänstinsatsen och omdisponera denna inom ramen för det beviljade biståndsbeslutet.

Hur väl staden lyckas uppfylla verksamhetens mål och ge stockholmarna en god service är i hög grad beroende av kompetens och engagemang hos medarbetare och chefer. För att ge äldre i Stockholm en god vård och omsorg krävs ett gott ledarskap samt engagerad och utbildad personal. Inom äldreomsorgen finns ett behov av grundutbildning som måste mötas. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning. Därtill är det viktigt att ta tillvara kunskaperna hos personer som talar andra språk, eller har kulturell eller annan kompetens som kan höja kvaliteten i omsorgen som ges till Stockholms åldrande befolkning med bakgrund i andra länder.

Samtliga medarbetare i Stockholms stad som i sitt arbete kommer i kontakt med demenssjuka eller anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC.

Stockholms stad genomför årligen brukarundersökningar där synpunkter på bland annat insatsernas kvalitet efterfrågas. Undersökningarna används också för att följa upp målen för verksamheten. Resultaten är ett viktigt verktyg för staden i det kontinuerliga kvalitetsarbetet.

Stadsledningskontoret har påbörjat ett arbete i syfte att ta fram en modell som styr vård- och omsorgsboendes verksamhet till god kvalitet och kvalitetsutveckling med effektiv användning av resurser. Målet är att identifiera kvalitetsdrivande och kvalitetsutvecklande faktorer inom äldreboenden. De faktorer som identifieras ska kunna användas i framtida upphandlingar och främja kvalitetsutveckling. Modellen ska kunna användas oavsett utförare och gå att anpassa till annan verksamhet. Modellen kan beskrivas som verksamhetsuppföljning på individnivå. Uppföljningsmetoden, observation, handlar om att, utifrån ett brukarperspektiv, fånga upp professionell kvalitet i mötet mellan brukare och vårdpersonal. Ett viktigt inslag i denna uppföljning är den återföring som ges till verksamhetens chef, i syfte att utveckla kvaliteten. Modellen kommer successivt att införas under 2014.

I budget 2012 tillfördes äldrenämnden 10,0 mnkr för implementering av demensteam inom hemtjänsten. Under 2013 fortsatte arbetet med demensteam och en satsning på totalt 18,0 mnkr. Även 2014 satsas 18,0 mnkr för detta ändamål. Kunskap om demenssjukdom bör stärkas även på stadens demensboenden. En målsättning bör vara att spetskompetens som vårdare och handledare inom demensvård ska finnas på alla demensboenden. Rollen som handledare innefattar att sprida kunskap om de demenssjukas behov både till närstående och till kollegor.

Anhöriga som vårdar äldre i hemmet gör en viktig insats. Avlastning är av stor vikt för att många ska orka, vilket innebär att tillgängligheten till avlastningsboende måste öka.

Informationen om vård- och omsorgsboenden i staden ska förbättras. Södermalms stadsdelsnämnd har utvecklat en metod för att möjliggöra insamling av de äldres synpunkter på sitt vård- och omsorgsboende. Modellen möjliggör för andra äldre att få enkel information om vård- och omsorgsboendens popularitet. Denna modell kan vara en god förebild för hur detta arbete kan utvecklas i samtliga stadsdelsnämnder.

Stadsdelsnämnderna ska eftersträva en god kontinuitet vad gäller biståndshandläggare.

Rehabilitering och förebyggande arbete

För att ge äldre möjlighet att behålla och/eller förbättra sina funktioner och ge förutsättningar för ett så självständigt liv som möjligt är det prioriterat att satsa på rehabiliterande insatser. Att exempelvis kunna komma ut från sin bostad är mycket betydelsefullt. Boende i vård- och omsorgsboende har rätt till utevistelse. Promenader är en viktig förebyggande insats som på sikt kan motverka ökat vårdbehov. Alla stadsdelsnämnder ska erbjuda möjlighet för äldre att komma iväg på dagsutflykter under hela året och särskilt under sommaren.

Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt.

Ökad livskvalitet och en värdig vardag

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och vill och kan klara sig själva. Det finns dock ett antal äldre som i olika utsträckning behöver service, omsorg och vård. Samtliga omsorgstagare ska ha en uppdaterad individuell genomförandeplan där även individuella, sociala och andra aktiviteter ingår. Personalen måste vara införstådd med och ha kunskap om syftet med dokumentation och vilka uppgifter som ska dokumenteras enligt socialtjänstlagen. Alla äldre som vill och kan ska få delta i sociala aktiviteter på sina vård- och omsorgsboenden. Kultur kan vara

en viktig del i detta för att främja trivseln. Uppsökande verksamhet ska erbjudas personer över 80 år. De ska då samtidigt erbjudas möjlighet att fylla i ”Dokumentet om mig själv”. En särskild satsning på kultur för äldre ska genomföras. Individualiseringen av omsorgen ska fortsätta genom ett närvarande ledarskap i verksamheten.

Ungdomsbesök i äldreomsorgen innebär ökad trivsel för de äldre, skapar en brygga mellan generationerna samt ger unga en inblick i vård- och omsorgsycket, vilket är positivt för framtida rekrytering. Ungdomsbesöken förstärks med ett projekt, kopplat till stadens träffpunkter för äldre.

Måltiden är en viktig stund på dagen och det är viktigt att maten har ett bra näringsinnehåll och att den smakar gott. Den äldre ska ha möjlighet att påverka vad som ska serveras, och boendet ska tillgodose att så sker antingen i dialog i ett tidigt skede eller genom att den äldre kan välja maträtt direkt vid bordet.

Det är av stor vikt att den äldre får god och näringsriktig mat och en lustfylld måltidsupplevelse.

Under året ska en utevistelsegaranti definieras i syfte att öka möjligheten för äldre i vård- och omsorgsboenden att vistas utomhus och delta i aktiviteter även utanför boendet. Ungdomsvårdar och den ideella sektorn kan vara en del i att uppfylla dessa mål.

Staden ska även i fortsättningen erbjuda ett varierat och flexibelt utbud av stöd och hjälpinsatser till de som vårdar anhöriga och närstående. De som vårdar sina anhöriga i hemmet bör också kunna erbjudas avlastning i form av korttidsboenden. Tillgång ska finnas till anhörigkonsulenter och stödplaner och korttidsvård. Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd. De insatser som idag utförs för att stötta anhöriga fortsätter att utvecklas och utökas med uppsökande verksamhet. Äldrenämnden får i uppdrag att utreda en regionalisering av organisationen för anhörigkonsulenterna.

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och äldrenämnden fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

Staden ska på olika sätt stimulera tillkomsten av öppna verksamheter för samvaro och aktiviteter, bland annat genom att uppmuntra ideella och frivilliga insatser.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, hemtjänst	90 %	90 %	90 %
	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, vård- och omsorgsboende	84 %	85 %	85 %
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet	95 %	95 %	95 %
	Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende	85 %	85 %	86 %
	Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende	85 %	85 %	86 %
	Maten smakar bra - vård och omsorgsboende	77 %	78 %	78 %
	Måltiden är en trevlig stund på dagen - Vård och omsorgsboende	76 %	77 %	77 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende	76 %	77 %	77 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende	86 %	86 %	86 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende	90 %	90 %	90 %

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnder ska successivt under 2014 införa den fördjupade kvalitetsanalysen med uppföljare/observerare för förändrad kravställning och uppföljning (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utöka arbetet och registrerandet i Senior alert och svenska palliativregistret för att gynna verksamhetsutvecklingen inom äldreomsorgen (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Bistå äldrenämnden i att ta fram en utvistelsegaranti för äldre i vård- och omsorgsboenden (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Utveckla stadens information om vård- och omsorgsboendens popularitet (2.3)	2014-01-01	2014-06-30

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla människor ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte. Människor med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och ta bort det som hindrar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Omsorg och insatser ska präglas av värdighet och respekt och hänsyn ska tas till de olika behov som yngre och äldre har. Personer med funktionsnedsättning kan själva välja boende och korttidsboende samt utförare av daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning och personlig assistans.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-2 991,7	-3 079,5	-3 079,5	-3 079,5
Kostnader (-)	-2 993,7	-3 081,5	-3 081,5	-3 081,5
Intäkter	2,0	2,0	2,0	2,0

Budgeten för 2014 ökar med 87,8 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Schablon och peng för barn- och vuxenboende har höjts med 1,5 procent.

Verksamhetsområdet har kompensrats för effekten av höjningar av pengerna för hemtjänst och vård- och omsorgsboende.

Avgiften för mat tas från och med 2014 ut av utföraren istället för av beställaren, vilket påverkar pengarna inom daglig verksamhet.

Stockholm – en stad för alla

Stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska så långt det är möjligt göras tillämpligt i uppdrag som staden ger andra organisationer. Det övergripande målet med programmet är att alla i Stockholms stad ska ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Programmet innehåller sju mål/resultat som ska uppnås för målgruppen. Nämnder och styrelser ska i sin verksamhetsplanering besluta om vilka tre relevanta aktiviteter per mål de ska prioritera för att under kommande år bidra till att målen uppfylls. I syfte att stödja nämnderna i deras framtagning av aktiviteter har funktionshindringsombudsmannen i samråd med representanter från handikapporganisationer tagit fram förslag på aktiviteter som stöder målen i programmet. Nämnderna uppmanas att ta del av förslagen.

Kvalitetsutveckling i fokus

Stockholms stad genomför årligen brukarundersökningar. Undersökningarna används också för att följa upp målen för verksamheten. Resultaten utgör ett viktigt verktyg för staden i det kontinuerliga kvalitetsarbetet. Svarefrekvensen har ökat. Det är viktigt att metoder kring brukarundersökningar utvecklas vidare så att fler brukare kommer till tals.

Personer med insatserna LSS-boende för vuxna och barn, daglig verksamhet samt korttidshem är överlag nöjda med kvaliteten på stadens service. Nöjdheten per verksamhet är för LSS-boende 82 procent, daglig verksamhet 83 procent och för korttidshem 85 procent. Andelen som kände sig väl bemötta av stadens personal är 82 procent.

Stadsdelsnämnder ska på ett strukturerat sätt arbeta för att utveckla kvaliteten i verksamheten. Nämnderna ska ta fram mål, åtagande och aktiviteter som bidrar till att förbättra kvaliteten där resultaten i undersökningarna varit mindre bra. Frågor som rör brukarens inflytande och delaktighet i att påverka den insats som ges ska prioriteras.

Stadsdelsnämnderna ska eftersträva en god kontinuitet vad gäller biståndshandläggare.

Nya bostäder

Utbyggnadstakten av bostäder för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar ska öka. Detta är ett stadsgemensamt ansvar och stadsdelsnämnderna ska säkerställa att årsmålet klaras, bland annat i samverkan med bostadsbolagen och fastighetsnämnden. Nämnderna ska kontinuerligt planera för att tillgodose behovet av dessa bostäder och löpande redovisa arbetet till kommunstyrelsens genomförandegrupp. Stadsdelsnämnderna ges ökade möjligheter att reservera nya boendeplatser för stadsdelsnämndens egna behov av bostäder. 2014 får stadsdelsnämnderna utöka reserverade platser från 30 procent till 50 procent.

Det ska råda samma principer inom och mellan stadsdelsnämnderna vad gäller hur tillgång till gemensamhetsutrymmen påverkar hyressättningen.

Kompetensutveckling

I socialnämndens budget ingår 5,0 mnkr för utbildningsinsatser för verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Under en tvåårsperiod ska medlen användas till utbildningsinsatser inom bas- och specialistnivå. Inom basnivån är bemötandefrågor viktiga. Prioriterade områden är upphandling, uppföljning och samverkan med privata utförare och entreprenörer.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, finns tillgång till en samhällsservice av högsta kvalitet. Servicen är offentligt finansierad, men driften präglas av mångfald.

Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Staden ska fortsätta sitt arbete med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpta hinder och öka såväl den fysiska tillgängligheten som tillgängligheten och delaktigheten i samhället i stort.

Stadens arbete ska präglas av ett tydligt brukarfokus. Alla personer med funktionsnedsättning ska erbjudas en god omsorg, stöd och service. Insatserna ska utformas med respekt för den enskildes önskemål och syfta till att skapa förutsättningar för självständighet och delaktighet i samhället. Den enskildes rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid ska följas. Dokumentationsverktyget DUR ska implementeras inom funktionshinderområdet.

Personer med funktionsnedsättning ska ges ett värdigt bemötande i sina kontakter med personal hos stadens nämnder, bolag och samarbetspartners. Här är Stockholms stads bemötandeguide, som har tagits fram av socialnämnden i samråd med funktionshinderrörelsen, ett viktigt redskap.

Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd.

Personer som bor i gruppboende eller servicelägenhet har rätt till kontaktperson.

Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att kommunicera med staden eller att utnyttja e-tjänster ska i största möjliga mån vara lika god som för övriga invånare. Information som publiceras på stadens webbplats ska även vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Förbättringsförslag ska tas fram i dialog med funktionshinderrörelsen.

Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med arbetsmarknadsnämnden i syfte att visa vägar till arbete.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
Obligatoriska nämndindikatorer				
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal färdigställda bostäder med särskild service	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal påbörjade bostäder med särskild service	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
2.1 Stockholmarena upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning	69 %	70 %	71 %
2.3 Stockholmarena upplever att de får god service och omsorg	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal	84 %	85 %	86 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning	74 %	75 %	76 %
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn	91 %	91 %	91 %
	Nöjda brukare - daglig verksamhet	91 %	91 %	91 %
	Nöjda brukare - korttidsboende	91 %	91 %	91 %
	Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn	90 %	91 %	91 %

Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel genomförda utredningar enligt DUR inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne- och utemiljö är tillgänglig och användbar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	91 %	91 %
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
	Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	tas fram av nämnderna	tas fram av nämnderna	tas fram av nämnden
	Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andelen personer med funktionsnedsättning som övergår till lönearbete efter deltagande i dagliga verksamheter enligt LSS eller dagverksamheter enligt SoL	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna, exploaterings- samt stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med varandra i tidigt skede planera för omsorgslägenheter i stadsutvecklingsområden (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samråd med bostadsbolagen och fastighetsnämnden inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till grupp- bostäder eller servicebostäder (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska redovisa hur arbetet med att tillgodose behovet av bostäder med särskilt stöd och service fortskrider. Arbetet ska redovisas till kommunstyrelsens genomförandegrupp (2.3)	2014-01-01	2014-12-31

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser till barn och ungdomar som riskerar att fara illa eller som genom kriminalitet och missbruk riskerar att skada sin egen hälsa och utveckling. Tidiga insatser är av central betydelse. Nämnderna ansvarar också för insatser till vuxna med behov av stöd och hjälp för att komma ifrån missbruk eller som är i behov av annat stöd, till exempel våldsutsatta kvinnor, hemlösa och anhöriga till missbrukare. En god och kvalitativ öppenvård ska prioriteras i syfte att förebygga och minska institutionsvården. I ansvaret ingår även att tillhandahålla anpassat boende och boendestöd samt arbete och sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ansvarar även för att i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden arbeta med uppföljningsansvaret för 16-19-åringar.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-1 673,9	-1 734,4	-1 734,4	-1 734,4
Kostnader (-)	-1 710,8	-1 771,3	-1 771,3	-1 771,3
Intäkter	36,9	36,9	36,9	36,9

Budgeten för 2014 ökar med 60,5 mnkr jämfört med 2013. Förändringen utgörs bland annat av en höjning om 70,0 mnkr till barn- och ungdomsdelen inom verksamhetsområdet. Övriga förändringar framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm världsledande i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Staden arbetar med vetenskapliga arbetsätt för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola och det civila samhället arbetar tätt tillsammans för att förebygga att människor far illa och reagerar snabbt och effektivt om det ändå sker.

Socialtjänstens arbete ska grundas på respekt för den enskilde individens önskemål och val. Den enskilde ska också ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av sin insats. I detta arbete ska möjligheten att ta stöd av den enskildes sociala nätverk beaktas. Arbetet ska baseras på kunskaper och erfarenheter där metoder och insatser ska vara evidensbaserade och visa på goda resultat. Nämnderna ska utarbeta uppföljningsbara aktiviteter och indikatorer för att kunna mäta resultatet av beslutade och utförda insatser.

Nämnderna ska fortsatt beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.

En aktiv och meningsfull fritid är viktig för alla barn och ungdomar i staden. Staden ska på lämpliga sätt främja fritidsverksamhet för barn i utsatta miljöer. Det kan till exempel handla om att biståndshandläggare vid kontakt med familjer informerar om fritidsverksamheter och möjligheten till fritidspeng.

Förebyggande arbete och tidiga insatser för barn och ungdomar

En god skolgång har av forskningen identifierats som en av de främsta skyddsfaktorerna för barn som riskerar att fara illa. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt prioritera förebyggande arbete och tidiga insatser till barn och ungdomar och samverka mellan skolan och socialtjänsten ska intensifieras för att uppnå en tydligare helhetssyn kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa. Föräldrastödinsatser som ger goda effekter, exempelvis motverkar kriminalitet, enligt forskningsresultat ska prioriteras.

Placering enligt lagen om vård av unga, LVU, är den yttersta åtgärden när många andra insatser prövats och misslyckats. Det är viktigt att arbeta proaktivt och utveckla arbetet och analysera insatser och åtgärder för att minska antalet LVU-placeringar. Stadsdelsnämnderna ska försöka att

utforma och erbjuda god öppenvård som alternativ till slutenvård. Intentionen är färre placeringar på institution och att hitta former för insatser på hemmaplan.

Den 1 januari 2013 infördes en ny bestämmelse i socialtjänstlagen som innebär att socialnämnden, när en anmälan inkommer som rör barn eller unga, genast ska göra en bedömning om barnet är i behov av omedelbart skydd. Samtidigt infördes en bestämmelse om att beslut om att inleda eller inte inleda en utredning ska tas inom fjorton dagar efter att anmälan kommit in. De nya bestämmelserna ställer ytterligare krav på kommunens socialtjänst och kräver utveckling av både myndighetsutövande och behandlande verksamheter.

Föräldrastödinsatser ger goda effekter. Forskning visar att den största förebyggande effekten, för att barn inte ska få problem senare i livet, nås om insatser som föräldrastödsprogram riktas till alla familjer/vårdnadshavare. Det är samtidigt viktigt med riktade insatser till enskilda familjer och gruppstödinsatser till utsatta barn respektive föräldrar som brister i sitt föräldraskap. Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska erbjudas föräldrar i förebyggande syfte.

Barn och ungdomar i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. För att garantera kvaliteten i stadens familjehem ska uppföljningen av dessa utvecklas och kvaliteten säkerställas. Den som engagerar sig som förälder i ett familjehem ska erbjudas ett starkt stöd från socialtjänsten. Rekrytering av familjehem för ensamkommande flyktingbarn och flyktingungdomar ska fortsätta.

Barn och ungdomar ska ges bättre hjälp och stöd genom att staden ska vara synlig och använda samma arenor som de unga, exempelvis internet. Socialrådgivning på nätet har nyligen införts i Stockholms stad och ytterligare digitala tjänster ska utvecklas för att öka tillgängligheten och nå nya grupper, i ett tidigare skede. Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande genom att skapa meningsfull sysselsättning för barn och ungdomar under sommarmånaderna, exempelvis genom fler feriearbeten, dagkollo, samarbete med idrottsföreningar och andra organisationer.

Fältassistenter är en nödvändig resurs i stadens preventiva arbete med ungdomar. Fältassistenter är i många fall den viktiga och naturliga kontaktytan som ungdomar har med stadens övriga arbete. För att förstärka preventionsarbetet i stadsdelsnämnderna tillförs 10,0 mnkr. Stadsdelsnämnderna ska stödja ideella krafter som verkar för trygghet, till exempel nattvandrare.

Drog- och brottsförebyggande arbete

Nämndernas drogförebyggande arbete ska fortsatt prioriteras. Preventionsenheterna ska arbeta för att minska de riskfaktorer som identifierats av Preventionscentrum. Informationskvällar för föräldrar om narkotika ska erbjudas av preventionsenheten och polis. Stockholmsenkäten är ett viktigt verktyg för stadens framtida planering inom preventionsområdet. Trenderna i Stockholmsenkäten ska ligga till grund för nämndernas arbete. Samtliga nämnder och bolag ska utifrån problembild och förutsättningar utforma metoder att använda i det brottsförebyggande arbetet i syfte att göra Stockholm till en trygg stad. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandhålla platser för ungdomstjänst. Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 48 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott.

Arbete mot hemlöshet

I arbetet mot hemlöshet ska nämnderna fortsatt prioritera det förebyggande arbetet, exempelvis genom budget- och skuldrådgivning. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samarbetar för att förebygga vräkningar. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha en skriftlig handlingsplan för vräkningsförebyggande insatser. Hemlösa stockholmare omfattas av tak-över-huvudetgarantin.

Familjer med osäkra boendeförhållanden ska uppmärksammas. Den osäkra boendesituationen försenar bland annat introduktionen i samhället och arbetslivet för flyktingfamiljer. Allmänt inverkar en osäker boendesituation negativt på barnens möjlighet till trygghet och stabilitet. Skolsi-

tuationen påverkas också, vilket tillsammans med föräldrarnas utanförskap utgör en riskfaktor för ogynnsam utveckling.

Insatser för kvinnofrid och våld i nära relationer

Insatser för kvinnofrid och arbetet mot våld i nära relationer ska fortsatt prioriteras av samtliga nämnder. Stadsdelsnämnderna ska implementera stadens program för kvinnofrid och riktlinjer för personal inom socialtjänsten som möter våld i nära relationer i sina verksamheter under 2014. Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet med våld i nära relationer ska vara könsneutralt och kompetensen kring detta bör stärkas hos berörd personal. Alla stadsdelsnämnder ska utveckla verksamheter motsvarande de som bedrivs på Relationsvårdscentrum.

Socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att sysselsättningen till personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning förbättras. Alternativen behöver anpassas efter individen och inte tvärtom och därför upparbetas kontakter med företagare i närmiljön för att åstadkomma ett mer varierat utbud. Därmed sprids även kunskap till företagen om vad målgruppen kan bidra med. Tillgången till personliga ombud ska utvärderas.

Evidensbaserade metoder

De arbetssätt som Stockholms stad ska använda ska vara evidensbaserade. Arbetet inom individ- och familjeomsorgen bedrivs alltmer utifrån kunskapsbaserade metoder, aktuell forskning samt resultatbaserat arbetssätt. Utvecklingen behöver fortsätta men arbetet behöver framförallt också noga dokumenteras för att kunna sprida erfarenheter och goda exempel inom staden. Inom exempelvis socialpsykiatri finns i dag få arbetssätt som direkt kan kallas evidensbaserade. Det är därför viktigt att utvecklingen av uppföljning på individnivå fortsätter.

Utbildningsinsatsning

I socialnämndens budget ingår 5,0 mnkr för utbildningsinsatser för verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg. Under en tvåårsperiod ska medlen användas till utbildningsinsatser inom bas- och specialistnivå. Prioriterade områden är samverkansfrågor, barnperspektiv, MI (motiverande samtal), utförardokumentation och bemötandefrågor i det sociala arbetet.

Uppföljning av placerade barn och unga

Systematisk uppföljning av placerade barn och unga är en prioriterad fråga i staden. Det primära syftet med uppföljningen är att se till att barnet har det bra. Uppföljningen ska säkerställa att vården är rättssäker och trygg och utgår från barnens behov, med utgångspunkt från de vård- respektive genomförandeplaner som upprättats. Uppföljningen ska också säkerställa att barnet ges goda möjligheter till en bra skolgång. Ett annat syfte med den regelbundna uppföljningen är att få underlag till överväganden och omprövningar av vården. Stadsdelsnämnderna och socialnämnden och utbildningsnämnden ska fortsatt utveckla former för uppföljning av placerade barn och unga i syfte att säkerställa att uppföljning sker på likartat sätt i stadsdelsnämnderna.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen (utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	84 %	84 %	84 %
	Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	80 %
	Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats	77 %	77 %	77 %
	Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	20 %	20 %	20 %
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel enskilda som ökat sin funktionsförmåga inom socialpsykiatri	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes (IoF)	80 %	80 %	80 %

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska implementera stadens program för kvinnofrid och riktlinjer för personal inom socialtjänsten som möter våld i nära relationer i sina verksamheter (1.7)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med ett könsneutralt förhållningssätt i arbetet med våld i nära relationer (1.7)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna, socialnämnden och utbildningsnämnden ska fortsatt utveckla former för uppföljning av placerade barn och unga i syfte att säkerställa att uppföljning sker på likartat sätt i staden (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden implementera reviderade riktlinjer för familjehemsvård (2.3)	2011-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden implementera stadens hemlöshetsstrategi (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda en sammanhållen organisation för öppenvårdsinsatser för barn och unga (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska genomföra uppsökande verksamhet av unga i utforskning med inspiration av det arbete som sker i Skarpnäcks stadsdelsnämnd (2.3)	2014-01-01	2014-12-31

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ansvarar för skötsel och underhåll samt renhållning av parker, naturområden, parkvägar och naturreservat.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Budgeterat till stadsdelsnämnderna				
Kostnader (-)	-239,1	-250,8	-240,8	-240,8
Drift och underhåll	-183,2	-191,2	-181,2	-181,2
Avskrivningar	-37,4	-41,9	-41,9	-41,9
Internräntor	-18,5	-17,7	-17,7	-17,7
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-239,1	-250,8	-240,8	-240,8
Investeringsplan				
Netto	-80,0	-90,0	-80,0	-80,0

Budget för 2014 ökar med 11,7 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Budget för stadsmiljöinvesteringar uppgår till 90,0 mnkr, varav 10,0 mnkr är avsatta för att bygga nya lekplatser. Förändringarna framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Här finns en mångfald av attraktiva stadsmiljöer med egna identiteter, som skapar möjligheter för stockholmarna att välja vilken del av staden som passar ens egen livssituation och livsstil. Gemensamt för stadens alla stadsmiljöer är att de är rena, snygga och trygga.

Upplevelsen av Stockholm som en grön, ren och snygg stad ska öka. I takt med att staden växer ökar trycket på grönområden och parker, vilket också ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll.

Stockholm ska vara klotterfritt och det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. Stadens städgaranti gäller, vilket innebär att städning och tömning av offentliga papperskorgar ska ske inom 24 timmar efter anmälan. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till parker, lekplatser och grönytor.

Stadsdelsnämnderna ska samverka med varandra och med trafik- och renhållningsnämnden för ett snyggt och välskött Stockholm. Skadedjursbekämpning ska upprätthållas för att minska nedskräpning från fåglar och andra skadedjur i stadens parker och badplatser.

Kommunstyrelsens uppdrag ”Vackra Stockholm” fortsätter under 2014. Under 2013 har medel beviljats för att skapa trivsamma miljöer och hålla stadsmiljön ren och snygg. Förskönande åtgärder enligt medborgarförslag, städning av parkmiljö, förbättring av grönytor, underhållsarbeten vid lekparker och koloniområden är några av de åtgärder som genomförts.

Stadsträdgårdsmästaren har det övergripande ansvaret att leda och utveckla förvaltning av park- och grönområden. All planering av den yttre miljön ska ske med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. Under 2014 ska trafik- och renhållningsnämnden utreda en lämplig plats där en del av stadens nya träd ska utgöra en större allmän fruktträdgård. Frukträdgården ska anläggas i ett attraktivt och tillgängligt läge där många människor är i rörelse och alla stockholmare ska ha möjlighet att vistas i trädgården och fritt plocka av det träden har att erbjuda.

Medborgardialogen ska utvecklas med utgångspunkt från lokala parkplaner. Stadsdelsnämnderna ska arbeta med att skapa fler odlingslotter på outnyttjade eller underutnyttjade ytor.

Stadsdelsnämnderna ska aktivt arbeta för att motverka ökade kostnader för stadsmiljöverksamhet. Nämnderna ska söka möjligheter till gemensam eller kombinerad upphandling med varandra eller med trafik- och renhållningsnämnden. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och trafik- och renhållningsnämnden samarbetar kring snöröjning.

Tillgänglig stadsmiljö för alla

I arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla har stadsdelsnämnderna ett viktigt ansvar. Tillgänglighetsfrågorna ska vara en naturlig beståndsdel i den dagliga verksamheten.

Lekplatser ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem och vid renovering ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder. Parkvägar och parkbänkar ska tillgänglighetsanpassas. Arbetet med att rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser ska fortgå. Trappor ska vid upprustning kompletteras med ledstänger, barnvagnsramper och kontrastmarkering. Stadsdelsnämnderna ska även anlägga fler badbryggor och badstegar på lämpliga platser.

Idéburen stadsförbättring

Under 2014 ska stadsdelsnämnderna implementera de riktlinjer för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram under 2013. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar förbisedda delar av gemensamma stadsmiljön och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser.

Samverkan för en effektiv resursutnyttjande

Trafik- och renhållningsnämnden har det samordnande ansvaret för 55,0 mnkr av stadsdelsnämndernas investeringsbudget. Berörda nämnder ska samverka i samband med beslut om investeringar och reinvesteringar. Målet är att hitta långsiktigt kostnadseffektiva lösningar avseende drift och underhåll och som gör det möjligt att hålla rent och snyggt.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan

även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen. Övriga indikatorer för stadsmiljö återfinns och följs upp av trafik- och renhållningsnämnden.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	73 %	74 %	75 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park- och grönområden	62 %	62 %	63 %

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i enlighet med kommunstyrelsens beslut implementera riktlinjer för idéburen stadsförbättring. (1.7)	2014-01-01	2014-12-31

Ekonomiskt bistånd

Stadsdelsnämnderna ansvarar för myndighetsutövning gentemot enskilda medborgare som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Dessutom ansvarar stadsdelsnämnderna för insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-1 182,0	-1 187,0	-1 187,0	-1 187,0
Kostnader (-)	-1 206,0	-1 211,0	-1 211,0	-1 211,0
Intäkter	24,0	24,0	24,0	24,0

Budgeten för 2014 ökar med 5,0 mnkr jämfört med 2013. Ökningen avser framförallt prognostiserad förändring av kostnader för ekonomiskt bistånd 2014 baserad på Sweco Eurofutures AB:s prognos i oktober 2013. Förändringar inom verksamhetsområdet framgår av bilaga 2.

Stadsdelsnämnderna måste ha stort fokus på att hålla kostnaderna nere liksom att minska biståndsberoendet och bistå i arbetet med att gå från bidrag till egen försörjning. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd får inte drabba andra verksamheter. Ytterligare ett utvecklingsområde som nämnderna måste fokusera på är prognossäkerheten i samband med tertialrapporterna. Kommunstyrelsen kommer noga att följa stadsdelsnämndernas kostnader och ta ställning till huruvida avstämningar krävs i samband med tertialrapporterna.

Det finns särskilda händelser och omständigheter som i vissa fall leder till att enskilda stadsdelsnämnder riskerar underskott som inte täcks av stadens resursfördelningssystem. Enskilda stadsdelsnämnder ska efter prövning kunna kompenseras för särskilda omständigheter.

Det är av stor vikt att nämnderna aktivt följer och utvecklar rutiner för att stävja felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Nämnderna bör också dra erfarenheter av varandras arbete och sprida goda exempel.

I dagens skola används datorer i hög utsträckning. För att ge barn i familjer som får ekonomiskt bistånd samma möjligheter som andra barn i skolarbetet bör dessa barns tillgång till it, genom bredband, tillgodoses inom ramen för Stockholms stads försörjningsstöd.

En aktiv och meningsfull fritid är viktigt för alla barn och ungdomar i staden. Familjer som omfattas av regeringens satsning på fritidspeng ska informeras om denna möjlighet.

Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja fler arbetslösa bidragstagare till egen försörjning. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan.

Ett viktigt utvecklingsarbete har bedrivits för att samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, vilket bland annat inneburit att en omfattande utbildningsinsats genomförts under 2013. Under 2014 ska arbetet med bedömningsinstrumenten ingå i handläggningen inom ramen för ordinarie verksamhet. Genom utökat anslag för handläggning av ekonomiskt bistånd stärks arbetet med att på ett strukturerat och stadsgemensamt sätt bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	4,0 %	4,0 %	4,0 %
	Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,0 %	2,0 %	2,0 %
	Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,2 %	1,2 %	1,2 %

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att identifiera felaktiga utbetalningar samt mäta effekten av arbetet (1.2)	2014-01-01	2014-12-31

Arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande samt för offentligt skyddat arbete och viss arbetsträningsverksamhet.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-82,7	-80,7	-80,7	-80,7
Kostnader (-)	-110,1	-108,1	-108,1	-108,1
Intäkter	27,4	27,4	27,4	27,4

Budgeten för 2014 minskar med 2,0 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Stadsdelsnämndernas arbete med arbetsmarknadsåtgärder finansieras dels genom anslag, dels genom särskilda projektmedel och ESF-rådet, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige. In-
täktskravet härrör från dessa projektmedel. Även arbetsmarknadsnämnden ansvarar för arbets-
marknadsfrämjande åtgärder. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna fokuserar sina insatser till att
omfatta gruppen personer/individer som inte ingår i Jobbtorg Stockholms målgrupper. Vidare
måste stadsdelsnämnderna arbeta med att utveckla metoderna så att de anpassas till de personer
som är i behov av insatser utifrån att alla ska kunna komma ut i arbete. Syftet ska vara att förbe-
reda denna grupp för insatser hos Jobbtorg Stockholm.

Staden ska planera för att erbjuda ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och
vinterferier under planperioden. I budgeten ingår 9,0 mnkr för feriearbeten och även i trafik- och
renhållningsnämndens budget kvarstår 3,0 för detta ändamål. Dessutom avsätts 1,0 mnkr i Central
medelsreserv inom kyrkogårdsnämnden samt ytterligare medel för feriearbeten inom ramen för
ytterstadsarbetet och "Vackra Stockholm".

Staden ska samverka med det privata näringslivet för att företag ska ta emot fler feriearbetande
ungdomar.

I budget 2012 fick socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna i uppdrag att
utvärdera arbetsmarknadsinsatser som tillhandahålls och utveckla insatser för dem som står långt
ifrån arbetsmarknaden inom ramen för projektet "En väg in". Det finns behov av samverkan och
utbyte mellan stadsdelsnämnderna och ett fortsatt arbete ska bedrivas i ett nätverk som samman-
kallas av arbetsmarknadsnämnden. Stadsdelsnämnderna ska samverka inom ramen för nätverket
för att dra nytta av varandras erfarenheter samt fortsätta driva utvecklingsfrågor, bland annat med
avseende på hur likställighet och tillgång till effektiva insatser ska säkras. Ett viktigt syfte med det
utvecklingsarbete som bedrivs är att samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade
instrument för bedömning både vid nybesök samt vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, för
att på ett systematiskt sätt kunna stödja människor i att finna vägar till självförsörjning.

Invandring berikar Stockholm. Det är positivt, välkommet och nödvändigt att människor söker sig
till Stockholm. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska få en reell möjlighet till
etablering. Därför måste mottagandet av nyanlända syfta till integration, arbete och delaktighet.

I samband med etableringsreformen den 1 december 2010 fick staten genom Arbetsförmedlingen
huvudansvar för etableringen av vuxna flyktingar och etableringsersättningen under två av de tre
första åren efter uppehållstillstånd. I ansvaret ingår etableringsplan och etableringsinsatser. Kom-
munen ansvarar för svenska för invandrare, sfi och samhällsorientering. Stadsdelsnämnderna an-

svarar vidare för att pröva rätten till ekonomiskt bistånd till flyktingar som inte har hel etableringsersättning från Arbetsförmedlingen samt för mottagning och praktisk hjälp till flyktingar i samband med bosättning. Kommunen ska medverka i upprättandet av den nyanländes etableringsplan, vid behov bidra med sociala insatser samt ekonomiskt bistånd för nyanlända med prestationsförmåga under 25 procent och som därmed inte ingår i etableringen. Stadsdelsnämnderna prövar även rätten till kompletterande ekonomiskt bistånd för personer som inte blir självförsörjande genom den statliga etableringsersättningen. Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för utbildning i sfi och att driva regiongemensam samhällsorientering för samtliga flyktingar och vissa nyanlända.

Kommunernas insatser för flyktingmottagande finansieras med statsbidrag. Schablonersättning utgår till kommunerna för mottagande och praktisk hjälp vid bosättning, särskilda introduktionsinsatser inom skola, förskola och skolbarnomsorg, utbildning i sfi, samhällsorientering, tolkning och andra insatser för att underlätta etablering i samhället. Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för att fördela dessa medel. Generalschablonen för personer under 20 år, som idag är 83 100 kronor, fördelas av arbetsmarknadsnämnden till stadsdelsnämnderna. Generalschablonen för individer mellan 20 och 64 år, som även den idag är 83 100 kronor, fördelas efter avdrag för kostnader för samhällsorientering och sfi, eftersom ansvaret för dessa uppgifter ligger hos arbetsmarknadsnämnden, vilket enligt nuvarande ersättningsnivå innebär att 39 714 kronor per person utgår till stadsdelsnämnderna. Ersättningen utgår till den stadsdelsnämnd där individen är folkbokförd vid första utbetalningen. Det engångsbelopp som utbetalas av Migrationsverket i samband med den första delbetalningen av generalschablonen för ersättning av initiala kostnader för ekonomiskt bistånd fördelas samtidigt och på samma sätt som generalschablonen. Denna ordning innebär att omfattningen av det ekonomiska tillskottet till stadsdelsnämnderna styrs av mottagandets omfattning. Stadsdelsnämndernas planering för, och genomförande av, åtgärder behöver därmed utgå från att verksamheten effektivt behöver kunna anpassas till de förändrade förutsättningar som kan uppstå.

Staden söker vidare ersättning från staten för ensamkommande flyktingbarn, äldreomsorg, varaktig vård för flyktingar med sjukdom eller funktionsnedsättning, ekonomiskt bistånd till flyktingar med nedsatt prestationsförmåga samt för extraordinära kostnader. Återsökning av stadsdelsnämndernas kostnader sker genom arbetsmarknadsnämndens kommunövergripande verksamhet för återsökning av statsbidrag för flyktingmottagande. De medel som återsöks fördelas i sin helhet till stadsdelsnämnderna.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en region som drar till sig människor från andra delar av Sverige och världen och är öppen för den mångfald av kulturer som det innebär. Den som kommer till Stockholm från ett annat land får en snabb introduktion där staden samarbetar med föreningar och arbetsliv för att människor ska lära sig ett nytt språk, en ny kultur och hitta ett nytt arbete.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års-mål 2014	KF:s års-mål 2015	KF:s års-mål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska samverka med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden i syfte att främja samordning, utveckling och en effektiv uppföljning av stadens arbetsmarknadsåtgärder (1.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

4. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Stadsdelsnämnderna** godkänns.

Arbetsmarknadsnämnden

Nämndens uppgifter

Arbetsmarknadsnämndens övergripande uppdrag är att stötta människor till arbete och att sammanföra stadens resurser med inriktning mot arbetsmarknad. Nämnden ansvarar för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser, samordning och uppföljning av arbetsmarknadsfrågor, integrations- och flyktingfrågor, nationella minoriteter, vuxenutbildning, utbildning i svenska för invandrare, sfi, samt samordningen av information om stadens tillgängliga sommarjobb för ungdomar. Nämnden ansvarar också för den statliga verksamheten med prestationsbaserad stimulansersättning inom sfi. Vidare ansvarar nämnden för att anordna regiongemensam samhällsorientering för nyanlända. Därutöver har nämnden hand om det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19 åringar för de delar som inte ligger under utbildningsnämndens ansvarsområde och för den samordning som krävs med andra nämnder. För att uppföljningsarbetet ska underlättas överförs ansvaret för det it-baserade uppföljningssystemet från utbildningsnämnden till arbetsmarknadsnämnden. Nämnden har samordningsansvaret för stadens insatser gällande flyktingmottagning. I ansvaret ingår samordningen av stadsdelsnämndernas återsökning av statsbidrag för vissa flyktingar.

Arbetsmarknadsnämnden övertar ansvaret för verksamhet för frivillig återvandring från utbildningsnämnden.

Arbetsmarknadsnämnden tillhandahåller e-tjänsterna Söka sommarjobb och Registrera sommarjobb.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-731,6	-787,7	-739,7	-739,7
Drift och underhåll	-731,6	-787,7	-739,7	-739,7
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	47,1	45,0	45,0	45,0
Netto	-684,5	-742,7	-694,7	-694,7
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-0,3	-0,6	-0,6	-0,6
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-0,3	-0,6	-0,6	-0,6

Budgeten för 2014 ökar med 58,2 mnkr jämfört med 2013. Förändringar framgår av bilaga 2. Medel tillskjuts för 2014 i syfte att utveckla arbetet med invandrarkvinnors etablering på arbetsmarknaden, för fler vägar till jobb samt för att stärka arbetet för unga. Investeringsbudgeten för 2013 ökar med 0,3 mnkr jämfört med 2013. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Sfi-schablonen ökar med en kostnad av 8,8 mnkr.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en region som drar till sig människor från andra delar av Sverige och världen och är öppen för den mångfald av kulturer som det innebär. Den som kommer till Stockholm från ett annat land får en snabb introduktion där staden samarbetar med föreningar och arbetsliv för att människor ska lära sig ett nytt språk, en ny kultur och hitta ett nytt arbete. Oavsett ålder, kön och bakgrund går det att få ett arbete som matchar utbildning och yrkeserfarenhet eller en utbildningsplats som passar intressen och förutsättningar.

Vuxna och unga vuxna som av olika anledningar inte har kommit in, eller inte finns kvar, på arbetsmarknaden kan erbjudas insatser från både Arbetsförmedlingen och från staden. I Stockholms stad finns Jobbtorg Stockholm som en av flera insatser. Nämnden ska utveckla möjligheterna till introduktions-, praktik- och lärlingsverksamhet för skolelever, flyktingar och invandrare. Det ska ske i lokala företagsområden, särskilt i ytterstaden, och möjliggöra för att fler företag och verksamheter erbjuder sådana platser. I både Järva och Söderort ska arbetet med att stimulera till fler arbetstillfällen prioriteras.

Nämnden ska vara pådrivande i arbetet för att öka antalet anställningar av personer med funktionsnedsättning i stadens verksamheter. I detta arbete ingår även att samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjlighet till arbete för personer med funktionsnedsättning. Nämnden arbetar med OpenEyes som syftar till att erbjuda praktikplatser som kan leda till anställning och att integrera unga människor med funktionsnedsättning i arbetslivet. Nämnden ska genom arbetet med OpenEyes verka för att i staden anställa fler personer med funktionsnedsättning. Nämnden utgör, genom Jobbtorg Resurs, ett komplement till socialnämndens försöksverksamhet som syftar till att aktivt stödja fler människor i daglig sysselsättning till ett arbete. Nämnden ska fortsätta arbetet med så kallade serviceassistenter inom barn- och äldreomsorgen för personer med lindrig utvecklingsstörning.

Arbetsmarknadsåtgärder

Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja fler arbetslösa i behov av ekonomiskt bistånd till egen försörjning. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan.

Nämnden ska arbeta med att erbjuda praktik- och ungdomsanställningar för unga. Ungdomar som under en längre period fått försörjningsstöd, har funktionsnedsättning eller rätt till instegsjobb erbjuds efter en praktikperiod på en till tre månader också sex månaders visstidsanställning i staden. En insats som gett god effekt. Det ska vara möjligt för föräldrar att få ledigt från jobbtorget under tre veckor på sommaren för att få tillbringa tid med sina barn. Nämnden ska också arbeta med att erbjuda praktik- och ungdomsanställningar för unga som inte har försörjningsstöd. På jobbtorgen ska det finnas god tillgång till information och stöd för den som vill starta eget företag.

Det framgångsrika arbetet med stockholmsvärdar och äldrevärdar ska fortsätta. Arbetsmarknadsnämnden ska därutöver, i samverkan med stadens övriga bolag och sty-

relser, arbeta för att fler unga får möjlighet till anställning i staden genom ungdomsansställningsavtal och yrkesintroduktionsanställningar. Staden ska verka för att anställa ungdomar enligt de avtal om yrkesintroduktion som har slutits av arbetsmarknadens parter inom den kommunala sektorn.

Ett viktigt utvecklingsarbete har bedrivits för att samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Under 2014 ska arbetet med bedömningsinstrumenten ingå i ordinarie verksamhet. Arbetet inom ramen för projekten Filur och Merit ska fortsätta.

I budget 2012 fick socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna i uppdrag att utvärdera arbetsmarknadsinsatser som tillhandahålls och utveckla insatser för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden inom ramen för projektet ”En väg in”. Ett fortsatt arbete ska bedrivas i ett nätverk för att öka samsynen, samordningen samt främja en effektiv uppföljning av stadens arbetsmarknadsinsatser. Arbetsmarknadsnämnden ska vara sammankallande för nätverket. Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnder och socialnämnden följa upp de arbetsmarknadsinsatser som tillhandahålls samt utveckla nämndens arbetsmarknadsinsatser för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Studie- och yrkesvägledning utgör en viktig del i det arbete som bedrivs inom det kommunala uppföljningsansvaret för 16–19-åringar. Satsningen för unga på jobbtorgen och de uppsökande insatserna för målgruppen förlängs. För denna satsning har en öppen verksamhet öppnats på Åsögatan som tar emot och stödjer ungdomar som varken arbetar eller studerar.

Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsnämnden ska samarbeta med stadsdelsnämnderna i syfte att visa vägar till arbete.

En särskild satsning på visstidsanställningar för personer med funktionsnedsättning ska genomföras.

Aspiranter vid jobbtorgen ska beredas utbildning och praktikplatser så att de kan bistå personer med funktionsnedsättning som omsorgsvårdar.

Integration

Invandring berikar Stockholm. Det är positivt, välkommet och nödvändigt att människor söker sig till Stockholm. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska få en god möjlighet till etablering. Mottagandet av nyanlända ska syfta till integration, arbete och delaktighet.

Kunskaper i svenska språket och en fullgod samhällsorientering spelar en viktig roll för att på bästa sätt etablera sig på arbetsmarknaden och i det svenska samhället. Sfi, svenska för invandrare, ska vara effektiv med en hög grad av valfrihet för den enskilde. Samtidigt ska det finnas en tydlig koppling mellan sfi och arbetsmarknaden. I Stockholm finns i dag en mångfald av utbildningsanordnare, både kommunala och fristående, som erbjuder ett brett, flexibelt utbud av kurser i sfi. Sfi finns på olika nivåer och utgår från individens förkunskaper. Till exempel finns sfx-utbildningar för invandrare med en utländsk yrkesexamen, samt möjlighet att kombinera sfi med jobb eller praktik. Nyanlända stockholmare som genomfört en sfx-utbildning kommer snabbt ut på arbetsmarknaden. Individens behov av språkutbildning för att förverkliga sin framtidsdröm ska vara utgångspunkten i stadens sfi-organisation. Sfi-undervisningen ska vara effektiv med en hög grad av valfrihet för den enskilde. Kopp-

R II AmN:4

lingen mellan svenskundervisning, livet i Sverige och den studerandes framtida yrkesval ska vara tydlig. Där det finns möjlighet och behov ska sfx-utbildningar utformas inom fler yrkes- och ämnesinriktningar. Nyanlända invandrare kommer snabbare ut på den reguljära marknaden genom sfx-utbildningarna.

Frivilligorganisationer bedriver idag ett gott arbete för att underlätta integration för nyanlända. Nyanländas introduktion till språket och det svenska samhället förenklas betydligt om civilsamhället tar ett större ansvar. Arbetsmarknadsnämnden tillförs därför 1,0 mnkr under 2014 för att starta fadderverksamhet där frivilliga stockholmare matchas med nyanlända. Hänsyn bör bland annat tas till ålder, intressen, utbildning och familjesituation. Vid de första träffarna bör det finnas tillgång till tolk och avstämningar bör ske mellan samordnaren och de deltagande. I övrigt ska kontakterna hanteras av de deltagande. För att fadderverksamheten ska lyckas krävs utåtriktade informationsinsatser för att samla frivilliga.

Studie- och yrkesvägledning har en viktig roll för att underlätta nyanländas etablering på arbetsmarknaden. En tydligare koppling mellan sfi och arbetsmarknaden bidrar till att minska segregationen och öka sysselsättningen. Individens förutsättningar och behov ska ligga till grund för utvecklingen av sfi. Vidare ska sfi vara flexibel så att studier och praktik kan kombineras i större utsträckning. Detta skapar möjligheter att förena studier i svenska med yrkesutbildning. För den som återfinns inom Jobbtorg Stockholm och är i behov av ytterligare sfi-studier, ska sfi kunna vara en del av jobbplanen. Antalet avhopp från kurser inom sfi ska minska.

Invandrarkvinnor med låg utbildning tillhör en grupp som möter svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och riskerar därmed att hamna i ett utanförskap. Mot denna bakgrund ska arbetsmarknadsnämnden i samverkan med övriga berörda aktörer arbeta för att fler invandrarkvinnor erbjuds språkutvecklande insatser samt arbetsmarknadsinsatser som ökar deras möjligheter att komma ut i arbete eller starta företag. Inom ramen för detta utvecklingsarbete bör bland annat behoven av uppsökande insatser i miljöer där målgruppen finns uppmärksammas liksom behoven av en utökad samverkan med invandrarorganisationer.

Det finns vidare skäl att stimulera nya metoder i arbetet med att främja integration. Arbetsmarknadsnämnden ska därför utreda stadens förutsättningar för att genomföra ett utvecklingsprogram för personer med ett brett nätverk i områden som präglas av utanförskap.

Kompetenta och engagerade lärare är en viktig faktor för sfi-utbildningens kvalitet. Välutbildade och engagerade lärare är grunden för en utbildning där studerande får goda resultat i en god studiemiljö.

Enligt riksdagsbeslut har målgruppen för samhällsorientering från och med den 1 maj 2013 utökats till att omfatta vissa nyanlända invandrare som inte omfattas av den ersättning som utgår genom generalschablonen. Statlig finansiering utgår istället genom att medel tillförts det allmänna bidraget till kommunerna. De kostnader arbetsmarknadsnämnden har för denna målgrupp ska därför finansieras genom att nämndens intäktskrav minskas i motsvarande omfattning.

Staden söker ersättning från staten för ensamkommande flyktingbarn, äldreomsorg, varaktig vård för flyktingar med sjukdom eller funktionsnedsättning, ekonomiskt bistånd till flyktingar med nedsatt prestationsförmåga samt för extraordinära kostnader. Återsökning sker genom arbetsmarknadsnämndens kommunövergripande verksamhet för återsökning av statsbidrag för flyktingmottagande. De medel som återsöks ska fördelas i sin helhet till stadsdelsnämnderna.

Vuxenutbildning

För dem som av olika skäl inte kunnat tillgodogöra sig utbildningen i grund- och gymnasieskolan är vuxenutbildningen en andra möjlighet. Rätt att studera inom den grundläggande vuxenutbildningen har den som saknar en 9-årig grundskola. Plats inom den gymnasiala vuxenutbildningen erbjuds den som inte har en fullständig 3-årig gymnasieutbildning. I mån av resurser kan även personer med högre utbildningsbakgrund antas.

Syftet med kommunal vuxenutbildning är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbetslivet. Utgångspunkten för utbildningen är den enskildes behov och förutsättningar. Nämnden ska genomföra en satsning inom vuxenutbildningen, nya och längre kurser ska erbjudas.

Arbetsmarknadsnämnden ska inrikta arbetet på att skapa vuxenutbildningsmöjligheter inom bristyrken.

Vuxenutbildning bedrivs i staden av skolor i egen regi samt av externt upphandlade anordnare. Arbetet med att skapa en gemensam vuxenutbildningsregion inom länet ska fortsätta. Den regionala samverkan leder till ökad valfrihet för de studerande samtidigt som den kan ge administrativa och kvalitativa vinster för kommunerna.

Inom vuxenutbildningen är en kompetent och engagerad lärarkår avgörande för skolans och utbildningens kvalitet. För att korta vägarna till jobb fortsätter staden därför att satsa på kvalitetshöjande åtgärder. Nya karriärvägar skapas för lärare genom karriärtjänster och ökade möjligheter till forskning.

Under de senaste åren har förutsättningarna ändrats inom de pedagogiska verksamheterna, till exempel till följd av elevantalsförändringar och gemensam länsprislista för gymnasieprogrammen. Dessutom skiljer sig systemet för resursfördelning inom vuxenutbildningen från övriga pedagogiska verksamheter. Med anledning av detta ska kommunstyrelsen tillsammans med utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden se över resursfördelningssystemen inom de pedagogiska verksamheterna.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	81 %	81 %	81 %
	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel aspiranter som har avslutats, exklusive återremitterade, tolv månader efter inskrivning på Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel aspiranter upp till 25 år som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig inskrivningstid för målgruppen personer med ekonomiskt bistånd längre än tio månader som fått arbete/studier via Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig inskrivningstid för målgruppen ungdomar (16-24 år) som fått arbete/studier via Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden	Andel kursdeltagare inom sfi med godkänt betyg efter fullföljd kurs	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Antal godkända sfi-elever efter 600 timmar	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	83 %	84 %	85 %
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	85 %	86 %	87 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationens andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska anpassa sfi så att fler nyanlända kommer ut i arbete (1.2)	2014-01-01	2014-12-31
Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska samverka i syfte att främja samordning, utveckling och en effektiv uppföljning av stadens arbetsmarknadsåtgärder. Arbetsmarknadsnämnden ska vara sammankallande för denna samverkan (1.2)	2014-01-01	2014-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska utreda stadens förutsättningar för att genomföra ett utvecklingsprogram för personer med ett brett nätverk i områden som präglas av utanförskap (1.2)	2014-01-01	2014-12-31

R II
AmN:8

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska starta fadderverksamhet där frivilliga stockholmare matchas med nyanlända (1.2)	2014-01-01	2014-12-31
En särskild satsning på visstidsanställning för personer med funktionsnedsättning ska genomföras (1.2)	2014-01-01	2014-12-31
Aspiranter vid jobbtorgen ska beredas utbildning och praktikplatser så att de kan bistå personer med funktionsnedsättning (1.2)	2014-01-01	2014-12-31
Delta i stadens upphandlingar av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhets-specifika EU-positionspappret den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
I samband med verksamhetsplan formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden utreda resursfördelningssystemen inom de pedagogiska verksamheterna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

5. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Arbetsmarknadsnämnden** godkänns

Exploateringsnämnden

Nämndens uppgifter

Exploateringsnämnden ansvarar för markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns och för den mark staden äger utanför stadens gräns som ska avyttras eller exploateras. Nämnden ansvarar även för frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter. Exploateringsnämnden ska genomföra gällande detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar. Nämnden ska även samverka i arbetet med att utveckla planeringen för stadens framtida bostadsförsörjning tillsammans med berörda nämnder och kommunstyrelsen. Nämnden ansvarar vidare för myndighetsutövning för hamnfrågor.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 502,0	-1 354,7	-1 460,7	-1 525,7
Drift och underhåll	-108,0	-109,7	-104,7	-104,7
Avskrivningar	-202,0	-232,0	-281,0	-310,0
Internräntor	-1 192,0	-1 013,0	-1 075,0	-1 111,0
Intäkter	2 420,0	2 496,0	2 497,0	2 497,0
Netto	918,0	1 141,3	1 036,3	971,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-3 050,0	-3 800,0	-3 800,0	-3 800,0
Inkomster	260,0	720,0	1 010,0	730,0
Netto	-2 790,0	-3 080,0	-2 790,0	-3 070,0
Försäljningsbeting	200,0	200,0	200,0	200,0

Budgeten för 2014 ökar med netto 223,3 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2014 ökar med 290,0 mnkr jämfört med 2013 och uppgår till netto 3 080,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att dels säkerställa den befintliga projektportföljen med projekt som är i genomförande- och planeringsstadium, dels möjliggöra den uttalade ambitionshöjningen för bostadsbyggandet utökas exploateringsnämndens investeringsutgifter jämfört med tidigare år. De närmaste åren förväntas försäljningsinkomsterna öka väsentligt, främst till följd av ökade inkomster från markförsäljningar i samband med exploatering. För att tydliggöra kopplingen till investeringsutgifterna och lönsamhetskravet ingår dessa, motsvarande bokförda värden, i budgetramen för investeringar och inte i försäljningsbetinget. Under Slussens ombyggnation är det av högsta vikt att säkerställa en fullgod framkomlighet för gång- och cykeltrafikanter.

Exploateringsnämnden ska även, med stöd av med kulturnämnden, se över möjligheterna att kunna använda temporära tomma ytor vid Slussen för tillfälliga evenemang under ombyggnationen. Slussen kan därigenom vara en intressant, föränderlig och unik resurs för stockholmarna under projektets genomförande.

Exploateringsnämnden ska vidta åtgärder för att öka prognossäkerheten, både på utgifts- och på inkomstsidan inom investeringsverksamheten.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, har nya stadsmiljöer vuxit fram. Staden är tätare och närmare. Stockholm–Mälarenregionen har utvecklats till en integrerad arbets- och bostadsmarknad. I regionen finns en mångfald av bostäder och goda möjligheter att snabbt transportera sig mellan arbete och bostad. I Stockholms stad finns till följd av en omfattande bostadsproduktion ett stort och brett utbud av bostäder i olika boende- och upplåtelseformer, storlekar och standard.

Exploateringsnämnden ska planera för en långsiktig bostadsförsörjning med 140 000 nya bostäder fram till 2030. Det innebär att exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och andra berörda nämnder ska skapa förutsättningar för den högre ambitionen. Den höga bostadsproduktionen är avvägd mot bedömt investeringsutrymme, förväntad inflyttning och tillväxt. Nämnden ska planera så att en hög bostadsproduktion i stabilt tempo över konjunkturcyklerna säkerställs. Nämnden ska i samband med verksamhetsplan 2014 och i den löpande uppföljningen redovisa relationen mellan investeringsmedel och förväntad bostadsproduktion.

Tillgången till billiga bostäder för unga och studenter är en viktig faktor för Stockholms fortsatta tillväxt. Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska i samverkan med en byggaktör initiera och skapa förutsättningar för ett byggprojekt med billiga bostäder som unga har råd att efterfråga.

Nämnden ska fokusera på projekt som bedöms vara realistiska att genomföra under mandatperioden utifrån projektens beslutsäge, måluppfyllelse och ekonomi. Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin.

Av den totala bostadsproduktionen i Stockholms stad sker cirka 70 till 80 procent på stadens mark. För att säkerställa en långsiktig hållbar tillgång på bostäder ska exploateringsnämnden därför markanvisa för att nå det långsiktiga målet.

Utbyggnaden av Stockholm ska ske på en långsiktig hållbar nivå. Takten i bostadsbyggandet ska vara hög och det ska finnas utrymme för de investeringar som krävs för infrastruktur, omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning, förskola, skola med mera. Lönsamheten är därför avgörande då stadens finansiella resurser är begränsade. Det är viktigt att tidigt, redan i planeringsskedet och vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i projekten. Genom att exploatera mark som inte är förenad med höga grundkostnader samt genom att öka exploateringsgraden kan lönsamheten i projekten öka. En hög exploateringsgrad är särskilt viktig i kollektivtrafiknära lägen. Försäljningsinkomster från framför allt exploateringsprojekten är en

mycket viktig förutsättning för att realisera den utbyggnad av Stockholm som sker och planeras de kommande åren.

Utbyggnaden av staden ska ske enligt de strategier för stadsutveckling som fastställts i översiktsplanen. Byggnad i goda befintliga kollektivtrafiklägen samt lägen där planering av nya kollektivtrafikförbindelser och vägar pågår ska prioriteras. Det är viktigt att staden ytterligare fördjupar och intensifierar samarbetet och planeringen med trafiknämnden i Stockholms läns landsting, Trafikverket och regionens övriga aktörer i dessa frågor. Det är särskilt viktigt att nya stadsdelar har en välfungerande kollektivtrafik på plats redan vid inflyttning.

I markanvisningar ska nämnden i ett så tidigt skede som möjligt beakta relevanta frågeställningar och därmed undvika onödiga förskjutningar av processen. Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden löpande följa upp relevanta nyckeltal för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet i hela stadsbyggnadsprocessen. En viktig åtgärd för att öka bostadsbyggandet är att skynda på arbetet med att ta fram detaljplaner. Arbetet med att effektivisera planprocessen pågår, men ytterligare åtgärder krävs. Samarbetet med framför allt stadsbyggnadsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden ska utvecklas vidare och den gemensamma produktionsplaneringen ska fortsätta i samverkan med kommunstyrelsen.

Det är angeläget att stockholmare med intresse för stadens utveckling i större utsträckning erbjuds möjligheter att föra fram åsikter och idéer. Exploateringsnämnden ska, tillsammans med berörda nämnder, i större exploateringsprojekt utveckla en utökad dialog i ett tidigt skede med målet att minska antalet överklagade detaljplaner.

Exploateringsnämnden ska i exploateringsprojekt som innehåller trafikfrågor tidigt samverka med trafik- och renhållningsnämnden samt företrädesvis använda trafik- och renhållningsnämndens kompetens och projektledare i projekten. Det är viktigt att staden så långt det är möjligt uppnår full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt. Detta förutsätter ett nära samarbete mellan exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden samt Stockholms Stadshus AB.

För att skapa en mer heltäckande redovisning över stadens investeringar i cykelvägar ska exploateringsnämnden följa upp och redovisa anläggandet av cykelvägar i exploateringsområden. Vid nybyggnation ska det tidigt planeras för ett ökat cyklande och behovet av cykelparkeringar ska beaktas.

Exploateringsnämnden ska i samverkan med Stockholms Stads Parkerings AB, trafiknämnden i Stockholms läns landsting och berörda grannkommuner verka för fler infarts- och utfartsparkeringar.

Exploateringsnämnden är ansvarig för arbetet att utveckla stadens miljöprofilområden. Norra Djurgårdsstaden, som deltar i Clinton Climate Initiative, CCI, och Västra Liljeholmen, är större miljöprofilområden där ny miljöteknik kan visa vägen för hållbara lösningar och stadsmiljöer i världsklass. För att behålla och utveckla Stockholms kompetens får exploateringsnämnden, i samarbete med övriga berörda nämnder, i uppdrag att ta fram ett antal småskaliga miljöpetsområden bestående av ett antal hus eller kvarter där det är möjligt att prova ny miljöteknik och stadsbyggnadsplanering. Detta för att, i samarbete med forskare och näringsliv, erbjuda försöksområden som kan driva på utvecklingen och se till att Stockholm behåller sitt försprång som världsledande miljöhuvudstad.

R I ExpIN:4

Exploateringsnämnden ska se till att Söderstaden utvecklas till en stadsdel med mycket god kollektivtrafiktillgång där det är naturligt att välja andra färdmedel än bil. Det framtida handelsområdet ska präglas av modern mobilitet och köp med hemleveranser.

Det är viktigt att de nya bostadsområdena i Hagastaden och Söderstaden inrymmer hyresrätter.

Exploateringsnämnden ska verka för att byggbolag planerar in solceller i exploateringsprojekt på ett tidigt stadium. När det gäller arbetet med miljöprofilsområden samarbetar exploateringsnämnden med stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB. Exploateringsnämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete.

Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsskyddsnämnden utveckla grönytefaktorn, som i dag är en metod för förändring av kvartersmark ibland annat Norra Djurgårdsstaden, som ett generellt planeringsverktyg i syfte att stärka stadens gröstruktur.

Exploateringsnämnden är ansvarig för miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden. Nämnden ska två gånger årligen återrapportera projektet till kommunstyrelsen utifrån byggnad och uppföljning av miljöprogrammet. Exploateringsnämnden ska tillsammans med berörda aktörer inom Norra Djurgårdsstaden Innovation skapa en sammanhållen miljökommunikation och en permanent utställning över Stockholms arbete med hållbar stadsbyggnad. Det är viktigt att möjliggöra för stadens invånare och tillfälliga besökare att, på en öppen och centralt belägen plats, ta del av stadens tidigare, pågående och kommande miljöåtgärder för att sprida kunskap och skapa en ökad förståelse för de klimatutmaningar vi står inför. Norra Djurgårdsstaden Innovation ska även intensifiera samarbetet mellan företag, akademi och staden samt aktivt arbeta för att skapa kontakter med nya samarbetspartners.

I nyproducerade byggnader, på av staden markanvisad fastighet, ska energianvändningen vara högst 55 kWh/m², men minskad miljöpåverkan kräver också att åtgärder vidtas i det befintliga fastighetsbeståndet. Detta kan till exempel ske i samråd med Energicentrum.

Exploateringsnämnden ska, efter överenskommelse med Huddinge kommun och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden, se till att sjön Magelungen restaureras. Detta arbete ska intensifieras under 2014, medel för de åtgärder som är planerade i närtid finns avsatta i exploateringsnämndens investeringsbudget samt i Central Medelsreserv: *4 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter.*

Hela Stockholm ska vara attraktivt. En mångfald av boende och boendeformer ska etableras i staden. Exploateringsnämndens markanvisningar ska vägledas av målsättningen om en god funktionsblandning, gärna med kommersiella lokaler i bottenplan och en mångfald av upplåtelseformer i hela staden, hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter, studentbostäder och småhus. Planering för nya skolor och förskolor ska ingå i markanvisningsskedet. I syfte att främja en attraktiv och varierad stadsbild ska exploateringsnämnden, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, markanvisa och planlägga ett större, sammanhängande område för att skapa en unik stadsdel med nydanande arkitektur i världsklass.

Att verka för yteffektiva lägenheter med lägre boendekostnad är en viktig del i arbetet med att skapa en mångfald i bostadsbeståndet. Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa goda förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning samt för

att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden i ytterstaden. För att säkerställa en långsiktigt hållbar tillgång på bostäder för studenter ska exploateringsnämnden markanvisa minst 300 nya studentlägenheter per år. Exploateringsnämnden ska i nära samarbete med berörda nämnder och bolag utreda lämpliga platser för tillfälliga studentbostäder.

Det är väsentligt att staden fortsätter att bidra med goda exempel för att visa på möjligheter att sänka byggkostnaderna. Det är också viktigt att såväl stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och stadens bostadsbolag med flera samverkar kring utvecklingsfrågor kring planering och byggande. Efterfrågan på ungdomslägenheter är större än utbudet idag och även framgent bedöms efterfrågan öka i och med 90-talisternas inträde på bostadsmarknaden. Nämnden ska arbeta för att öka antalet markanvisningar avseende ungdomsbostäder.

I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska inriktningen vara att projekten ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar.

Exploateringsnämnden ska i samverkan med övriga nämnder och bolag i staden delta aktivt i arbetet med att utveckla ytterstaden. Nämnden ska lägga stor vikt vid att finna externa intressenter som kan bidra till en positiv utveckling.

En övergripande Vision för City har antagits av kommunfullmäktige. Visionens övergripande mål är: attraktivare stadsmiljöer, fler bostäder och stärkt cityhandel. Visionen ska stärka stadsutvecklingsområdet den centrala staden. Exploateringsnämnden ansvarar för att leda det operativa arbetet med stadsutvecklingsområdet City.

Brunkebergstorg ska utvecklas till en levande plats i city så att uteserveringar, och kulturaktiviteter kan fylla delar av torget. Torget utvecklas som en del av det nya stadsutvecklingsområdet City.

Arbetet med förverkligandet av en kulturscen i gasklocksområdet i Norra Djurgårdstaden ska ske i samverkan med fastighetsnämnden och kulturnämnden.

Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av slakthusområdet.

Exploateringsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar för offentlig service, inte minst boenden för personer med funktionsnedsättning, men även förskolor, skolor, idrott och rekreation, övrig omsorg, kultur med mera i stadsutvecklingsområdena. Utbyggnaden av förskolor och skolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Stadens behov av skolor och förskolor ska utgå från en långsiktig planering. Exploateringsnämnden ska redan i planeringsprocessens tidiga skeden utveckla samverkan med framför allt utbildningsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, stadsbyggnadsnämnden och SISAB för att säkra tillgången på platser i förskolor och skolor.

Planeringen ska också ta hänsyn till kommande och framtida behov av ytor för kom-
munteknisk infrastruktur som exempelvis återvinningscentraler och snöupplag. Ett större invånarantal ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar. Därför är det viktigt att peka ut strategiskt viktiga naturområden och att hantera bebyggelse vid och på vatten varsamt. Nya naturreservat planeras enligt tidigare beslut i Älvsjöskogen, Årstaskogen och Kyrkhamn. Exploateringsnämnden leder arbetet och

R I ExpIN:6

samarbetar med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och berörda stadsdelsnämnder.

Trafik- och renhållningsnämnden har utrett möjligheten att anlägga en gångbro i syfte att tillgängliggöra de natursköna och centralt belägna Årsta holmar för stockholmarna. Under 2013 har arbetet med att anlägga bron påbörjats och under våren och sommaren 2014 ska exploateringsnämnden, tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden, intensifiera anläggandet av gångbron och gå in i projekterings slutskede. Inrättandet av naturreservatet Årstaskogen innebär ett ökat skydd för holmarna, tillika dess växt och djurliv.

Staden tillämpar flexibla parkeringstal. Som ett komplement ska exploateringsnämnden tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utveckla och införa ”Gröna parkeringstal”. Gröna parkeringstal möjliggör positiva mobilitetstjänster genom att staden ger ett byggföretag reducerad parkeringsnorm i utbyte mot att byggföretaget tillhandahåller dessa. Exempel på positiva mobilitetstjänster är attraktiva cykelrum i markplan eller medlemskap i en bilpool.

Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden, uppmuntra bilpoolsinfrastruktur vid nya exploateringar.

Under 2014 ska exploateringsnämnden implementera de riktlinjer för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram under 2013. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar förbisedda delar av den gemensamma stadsmiljön och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta i anspråk en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel markanvisningar med kravet att energianvändningen är högst 55 kwh/m2	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015	KF:s års mål 2016
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal färdigställda bostäder	5 000 st	5 000 st	5 000 st
	Antal markanvisade bostäder	7 000 st	8 000 st	8 000 st
	Antal påbörjade bostäder	5 000 st	5 000 st	5 000 st
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500 st	1 500 st	1 500 st
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Antal markanvisade studentbostäder	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal påbörjade studentbostäder	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationens andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utveckla och införa "Gröna parkeringstal" (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Exploateringsnämnden ska tillsammans med berörda aktörer inom Norra Djurgårdsstaden Innovation skapa en sammanhållen miljökommunikation och en permanent utställning över Stockholms arbete med hållbar stadsbyggnad (1.3)	2014-01-01	2014-08-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Exploateringsnämnden ska hitta mark som ska användas för en öppen tävling till byggbranschen med utmaningen att bygga små yteffektiva lägenheter till en så låg kostnad som möjligt (1.4)	2014-01-01	2014-12-31
Besluta om markanvisning för ett projekt med upplåtelseformen ägarlägenheter (1.4)	2014-01-01	2014-12-31
Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden ta fram och följa upp relevanta nyckeltal inom arbetet med att effektivisera stadsbyggnadsprocessen för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet (1.4)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta ett initiativ till att gemensamt med övriga kommuner i länet hitta en länsgemensam standard för att ställa enhetliga byggkrav i samband med plan- och byggprocessen (1.4)	2014-01-01	2014-12-31
Exploateringsnämnden ska formulera en tydlig strategi för att i tidigt skede säkerställa att mark reserveras för skollokaler i exploateringsområden i enlighet med Skolplanering för ett växande Stockholm (1.4)	2014-01-01	2014-12-31
Exploateringsnämnden ska vidta åtgärder för att fler cykelparkeringar tillskapas i Stockholm (1.5)	2014-01-01	2014-12-31
Exploateringsnämnden ska tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden intensifiera anläggandet av en gångbro till Årsta holmar och gå in i projekterings slutskede (1.5)	2014-01-01	2014-08-31
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhetsspecifika EU-positionspappret den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

6. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Exploateringsnämnden** godkänns.

Fastighetsnämnden

Nämndens uppgifter

Fastighetsnämnden ansvarar som stadens fastighetsförvaltande resurs för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag samt naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns. Staden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter och andra byggnader bör säljas. Nämnden ska tillhandahålla och utveckla lokaler för stadens verksamheter och externa hyresgäster. Nämnden ska aktivt delta i stadsutvecklingen inom sitt ansvars- och sakområde. Uppdraget omfattar förvaltningsbyggnader, kommersiella fastigheter, kulturfastigheter, mobila paviljonger, vissa naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns, slakthusområdet, torg och saluhallar samt idrottsanläggningar. Fastighetsnämnden har det samlade huvudansvaret att utveckla stadens tre saluhallstorg: Östermalmstorg, Hötorget och Medborgarplatsen. Nämnden ska också stödja handeln med och tillförseln av mat- och färskvaror till Stockholm. Ärenden om tvångsförvaltning hanteras av fastighetsnämnden och administreras av AB Svenska Bostäder. Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och en öppen inställning till fastighetsförsäljning. En mer aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen innebär både försäljning och förvärv av fastigheter. Syftet är att uppnå en mer effektiv förvaltning.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Verksamhetens intäkter	1 275,5	1 288,0	1 293,2	1 303,6
Verksamhetens kostnader (-)	-659,1	-661,0	-648,7	-639,6
Verksamhetens netto (resultat 1)	616,4	627,0	644,5	664,0
Avskrivningar	-267,3	-295,8	-301,6	-309,6
Räntekostnader (-)	-218,8	-202,8	-213,0	-235,4
Summa intäkter	1 275,5	1 288,0	1 293,2	1 303,6
Summa kostnader (-)	-1 145,2	-1 159,6	-1 163,3	-1 184,6
Resultat efter avskrivningar och finansiella poster (resultat 2)	130,3	128,4	129,9	119,0
Ägartillskott (+)/avkastningskrav (-)	-135,0	-143,1	-134,1	-114,3
Årets resultat - förändring av eget kapital	-4,7	-14,7	-4,2	4,7
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-610,0	-1 119,0	-1 230,0	-1 575,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-610,0	-1 119,0	-1 230,0	-1 575,0

Nämndens budgeterade resultat 2014 visar ett underskott om 14,7 mnkr som finansieras av tidigare års överskott. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Avkastningskravet höjs från 135,0 mnkr år 2013 till 143,1 mnkr 2014, vilket är en ökning med 8,1 mnkr. För fastighetsnämnden beräknas internräntan utifrån stadens intern-

ränta plus en omkostnadsersättning på 0,25 procentenheter. Internräntan för fastighetsnämnden uppgår därmed till 2,85 procent. Samma ränta används även under byggtiden, den så kallade kreditivräntan. I avkastningskravet har omkostnadsersättning beaktats och den interna hyressättningen för stadens nämnder ska därmed inte påverkas. Till följd av att kreditivräntan är svårbedömd görs en slutlig justering av avkastningskravet i bokslutet för 2014.

Investeringsbudgeten för 2014 uppgår till 1 119,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som långsiktigt uppgår till 380,0 mnkr per år. Inom den långsiktiga investeringsbudgeten ska prioriteras utredningsutgifter för Slakthusområdet och Larsboda livsmedelscentrum. För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt utökas nämndens investeringsbudget med 739,0 mnkr 2014. Denna utökning syftar främst till att genomföra projekten Samverkanscentral, Liljevalchs konsthall, Tekniska nämndhuset, förvärv av bostadsrätter till förskolor och LSS-boenden, ombyggnad av Åkeshovs sim- och idrottshall, nya enkla hallar, konstgräsplaner, Grimsta IP samt prioriterade ersättningsinvesteringar då idrottsmark tagits i anspråk för annan användning. I samband med beslut om investering och reinvesteringar ska ett ökat fokus läggas på att analysera drifts- och underhållskonsekvenserna med syfte att välja material, utformning och tekniska lösningar som är långsiktigt hållbara och som också gör det möjligt att hålla rent och snyggt.

Nämnden uppmanas att göra en sammanvägd prioritering mellan de planerade projekten utifrån projektens beslutsläge, genomförbarhet, måluppfyllelse och ekonomi. Nämnden ska arbeta i enlighet med investeringsstrategin.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Stockholms stad har behov av ändamålsenliga förvaltningsbyggnader för sin verksamhet. Nämnden ska vara en aktiv fastighetsförvaltare och verka för att god kvalitet upprätthålls i de lokaler, byggnader och anläggningar som staden behöver. Fastighetsnämnden ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler för stadens verksamheter och externa hyresgäster. De fastigheter som staden bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov. Fastighetsnämnden ska delta i stadsutvecklingen i de delar fastighetsnämnden har rådighet. Fastigheterna ska vara energieffektiva och leverera en sund inomhusmiljö samt vara fria från miljö- och hälsostörande ämnen. Nämnden har ett viktigt uppdrag i att se till att stadens mål om att minska energianvändningen i stadens egna byggnader och anläggningar med tio procent år 2015 jämfört med 2011 uppfylls. Detta arbete kan till exempel ske i samverkan med Energicentrum. Fastighetsnämnden ska förvalta och utveckla fastigheter inom stadens gräns som staden ska äga långsiktigt. Fastigheter med högt kulturhistoriskt värde såsom Sturehofs slott och Stockholms stadshus ska bevaras och förvaltas med hög kompetens och ambition.

Fastighetsnämnden ska som god hyresvärd leda arbetet med att säkerställa att stadens nämnder har moderna, yt- och energieffektiva lokaler. Kommunstyrelsen utgör stadens professionella lokalstrategiska funktion.

Stadshuset ska vara tillgängligt för alla. Arbetet ska intensifieras med att tillgänglighetsanpassa Stadshuset för personer med funktionsnedsättning. Därmed ger staden fler personer, såväl stockholmare som turister, möjlighet att på ett enkelt sätt besöka Stadshuset.

Fastigheternas underhåll ska långsiktigt hålla en god nivå för att möjliggöra en professionell förvaltning och en adekvat hyressättning. Där underhållet varit eftersatt ska detta stärkas enligt nämndens långsiktiga underhållsplan. Nämnden ska upprätta en femårig underhållsplan för stadens idrottsanläggningar i samarbete med idrottsnämnden. Fastighetsnämnden ska inom beslutad budget avsätta medel för tillgänglighetsanpassning.

Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska i sina verksamhetsplaner ta fram åtgärder för att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling av lokalkostnaderna samt en effektiv förvaltning av stadens idrottsanläggningar.

Fastighetsnämnden ska fortsätta arbetet med att tillgängliggöra alla sina publika lokaler för personer med funktionsnedsättning.

Fastighetsnämnden ska arbeta med att tillgängliggöra WiFi för allmänheten i sina lokaler.

Fastighetsnämnden ska fortsätta inventera sin egen mark för att möjliggöra placering av temporära studentbostäder.

Fastighetsnämnden har det samlade huvudansvaret för utvecklingen av stadens torgliv på de tre saluhallstorgen; Östermalmstorg, Hötorget och Medborgarplatsen. Där ska fastighetsnämnden, i samverkan med berörda nämnder och aktörer, skapa attraktivare mötesplatser och förnya formerna för upplåtelse.

Fastighetsnämnden äger fastigheter kring Brunkebergstorg och spelar därför en viktig roll i arbetet med att utveckla torget till en levande plats i city. Brunkebergstorg ska tillgängliggöras för stockholmarna genom att uteserveringar och kulturaktiviteter kan fylla delar av torget. Torget utvecklas som en del av det nya stadsutvecklingsområdet City.

Nämnden ska bedriva ett aktivt arbete med ekosystemtjänster på stadens fastigheter. Gröna tak och urbana odlingar är en resurs som både kan bidra till en bättre miljö i staden och medge ytterligare energibesparingar. Fastighetsnämnden ska därför intensifiera sitt påbörjade arbete med att anlägga gröna tak och väggar, biodlingar och annan urban odling, där så är möjligt, på befintliga fastigheter samt vid större ny- och ombyggnationer.

För att säkerställa att stadens byggnader är miljömässigt hållbara ska fastighetsnämnden långsiktigt arbeta för att miljöklassa sitt bestånd i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden. Fastighetsnämnden ska även verka för att alla avtal som nytecknas eller omförhandlas sker efter mallen för gröna hyresavtal.

Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska tillsammans ansvara för att analys av drift- och underhållskonsekvenser i samband med investeringsbeslut för nya idrottsanläggningar förbättras för att tydliggöra den långsiktiga påverkan på stadens ekonomi. Fastighetsnämnden ska i samverkan med idrottsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB ta fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Ambitionen ska vara att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta. Fastighetsnämnden ska kontinuerligt arbeta med att förbättra prognossäkerheten i projekt.

Fastighetsnämnden ska arbeta aktivt för att möjliggöra för entreprenörer att hitta nya näringsverksamheter vid idrottsanläggningarna, som de kan driva. Det kan gälla allt från kafé- och restaurangverksamhet till butiker och service. Fastighetsnämnden ska utveckla konceptet mobila paviljonger, temporära mindre byggnader med en tydlig arkitektonisk profil.

Fastighetsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av slakthusområdet.

Arbetet med förverkligandet av en kulturscen i gasverksområdet i Norra Djurgårdsstaden ska ske i samverkan mellan fastighetsnämnden, Stockholms Stadshus AB och exploateringsnämnden.

Under 2014 ska fastighetsnämnden implementera de riktlinjer för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram under 2013. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar förbisedda delar av gemensamma stadsmiljön och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta i anspråk en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
	Energianvändning per m2	165 kWh	160 kWh	155 kWh

Obligatorisk nämndindikator				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel m2 area som energieffektiviserats vid större ombyggnad	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska bedriva ett aktivt arbete med ekosystemtjänster i stadens fastigheter (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Fastighetsnämnden ska delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Nämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden och idrottsnämnden utreda förutsättningarna för ett utomhusbad på Järvafältet (1.6)	2014-01-01	2014-12-31
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhetsspecifika EU-positionsprogrammet den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska gemensamt ta fram en plan över det långsiktiga investeringsbehovet av idrottsanläggningar ur både ett fastighets- och ett verksamhetsperspektiv (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Nämnden ska utreda om det går att utveckla stadens berggrumsinnehav så att det kommer staden till större nytta (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

7. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Fastighetsnämnden** godkänns.

Idrottsnämnden

Nämndens uppgifter

Idrottsnämndens övergripande mål är folkhälsa genom breddidrott. Nämnden ska främja stockholmarnas folkhälsa genom att erbjuda möjligheter till idrott och friluftsliv. Nämnden ansvarar för stadens bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar. Idrottsnämnden ska vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar, såväl bredd- som elitidrott. Nämnden har hand om upplåtelse av skolidrottshallar och gymnastiksalor under den tid lokalerna inte används för skoländamål. Nämnden har även hand om ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelse av anläggningar för idrottsverksamhet. Inom nämndens verksamhet ingår att anordna fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Därutöver ansvarar nämnden för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-834,9	-872,0	-875,1	-893,9
Drift och underhåll	-834,9	-872,0	-875,1	-893,9
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	291,3	290,2	288,4	294,1
Netto	-543,6	-581,8	-586,7	-599,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-15,0	-25,0	-25,0	-25,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-15,0	-25,0	-25,0	-25,0

Budgeten för 2014 ökar med 38,2 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2014 uppgår till 25,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Kapitalkostnadstäckning utgår inte för idrottsnämndens investeringar.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, ska ett framgångsrikt samarbete inom regionen mellan offentliga och privata aktörer ha möjliggjort en omfattande utbyggnad av nya arenor för kultur och idrott i regionen.

Idrottsnämnden ska inte bedriva verksamhet inom områden där det finns en fungerande marknad. Nämnden ska prioritera att upparbeta en tillräcklig beställarkompetens för att säkerställa kostnadseffektiva lösningar. Nämnden ska säkerställa att andelen upphandlad verksamhet ökar.

Idrott och motion för alla

Under 2013 antog kommunfullmäktige ett nytt idrottspolitiskt program. Programmet genomsyras av ett folkhälsoperspektiv och syftar till att få fler stockholmare att bli fysiskt aktiva. Det idrottspolitiska programmet ska vara vägledande för hela nämndens verksamhet.

Målet för nämnden är att fler stockholmare, i alla åldersgrupper, ska röra på sig, engagera sig i idrottsrörelsens föreningar och därmed uppnå bättre folkhälsa. Goda förutsättningar för motion och friluftsliv ska gälla, både inom- och utomhus samt under alla årstider.

Barns och ungas idrottande och motionerande är prioriterat i idrottsnämndens arbete. Idrottsnämnden ska samverka med andra aktörer för att nå ungdomar som idag inte idrottar, bland annat genom att fortsätta med de framgångsrika prova på-aktiviteterna för nybörjare.

Tillgången till tränings- och tävlingstider vid stadens anläggningar ska ständigt optimeras. Samarbetet med utbildningsnämnden om samutnyttjande av gymnastiksalarna ska formaliseras så att tillgängliga lokaler utnyttjas fullt ut.

Det utbud av idrottsanläggningar som finns i staden ska ses som en gemensam resurs. Idrottsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra idrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid. I samverkan ska även berörda parter ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas. Likaså ska idrottsnämnden i samverkan med utbildningsnämnden, fastighetsnämnden och SISAB ta fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Ambitionen ska vara att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta.

Stockholm har ett brett och rikt föreningsliv där medlemmar erbjuds gemenskap och meningsfull fritid, vilket är av särskilt stor betydelse för barn och ungdomar. Det är viktigt att staden och den ideella sektorn samverkar.

I enlighet med det idrottspolitiska programmet ska nämnden fortsätta med en särskild idrottsbonus för föreningar. Detta ska främja initiativ till och genomförande av verksamhet för nämndens prioriterade målgrupper; personer med funktionsnedsättning, flickor med utländsk bakgrund samt barn och ungdomar som idag inte idrottar.

Nämndens resurser - investeringsmedel såväl som medel för verksamheten - ska fördelas så att förutsättningarna för att utöva idrott är jämlika mellan flickors och pojkars, kvinnors och mäns idrottsutövande. Idrottsföreningar som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet.

Spontanidrotten har en viktig funktion, att locka främst barn och ungdomar till ökad fysisk aktivitet. Det är viktigt att stadens nämnder och bolagsstyrelser så långt det är möjligt samarbetar med varandra och med föreningslivet för att utveckla nya ytor för spontanidrott och fler utomhusgym.

Citybadplats

En flytande citybadplats med hopptorn ska under våren 2014 anläggas centralt i Stockholm.

Tillgänglig idrott och fritid för alla

Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts- och fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet ska öka.

Tillgängligheten inom idrotts- och motionslivet ska öka med målet att barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska kunna utöva idrott och besöka idrottsanläggningar under samma förutsättningar som andra. Utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter ska kommuniceras och anpassas till barn med funktionsnedsättning.

Utbyggnad av idrottsanläggningar

Förvaltningen av stadens idrottsanläggningar har övergått från idrottsnämnden till fastighetsnämnden. Fastighetsnämnden svarar för det yttre underhållet medan idrottsnämnden har ansvaret för det inre underhållet. Idrottsnämnden ska renodla och utveckla sin beställarroll gentemot fastighetsnämnden och tillsammans med fastighetsnämnden säkerställa aktualiteten i den femåriga underhållsplanen för stadens idrottsanläggningar.

Inom idrottsnämndens ansvarsområde ligger att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar, både inom exploateringsområden och inom staden i övrigt.

Planering och prioritering ska göras ur ett driftkostnadsperspektiv samt inom den budget som kommunfullmäktige beslutat om för idrottsinvesteringar. Detta innebär att idrottsnämnden inom sin budget ska prioritera utifrån det idrottspolitiska programmets mål men även de anläggningsprojekt som planeras i exploateringsområden. Idrottsnämnden ska även planera för så kallade ersättningsinvesteringar när idrottsmark tagits i anspråk för annan användning. Prioritering av nya anläggningar ska göras utifrån avvägningar om behov av reinvesteringar i det befintliga anläggningsbeståndet.

Nämnden ska arbeta i enlighet med investeringsstrategin.

Satsningen på upprustning av stadens simhallar som beslutades i och med Stimulans för Stockholm ska fortsätta. Staden har anslagit betydande belopp för reinvesteringar i dessa anläggningar där simhallarna i Farsta, Åkeshov, Vällingby och Västertorp har lyfts fram som prioriterade.

Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska tillsammans ansvara för att analys av drift- och underhållskonsekvenser i samband med investeringsbeslut förbättras för att tydliggöra den långsiktiga påverkan på stadens ekonomi. Idrottsnämnden ska planera så att kommande års driftkostnader kan rymmas inom nämndens budget. Det är angeläget att idrottsnämnden ser över behovet av anläggningsytor, samtidigt som fastighetsnämnden ska se över anläggningarna för att vidareutveckla dem. För att hålla kostnaderna nere samt möta det växande behovet av fullstora idrottshallar ska idrottsnämnden och fastighetsnämnden fortsätta samarbetet kring enklare hallar. För att möj-

liggöra för byggandet av fler hallar under 2014 utökas budgeten för idrottsinvesteringar. Enklare hallar är viktiga för att minska såväl investerings- som driftkostnader och öka flexibiliteten.

Anläggningsutbudet ska variera och användandet av de befintliga anläggningarna ska öka. Idrottsnämnden ska inom budget säkerställa att de investeringar som prioriteras och planeras motsvarar det som är mest efterfrågat.

Idrottsnämnden ska ägna särskild uppmärksamhet åt hur samarbetet med näringslivet och idrottsföreningarna kan bidra till fler anläggningar. Idrottsnämnden har under 2013 fattat ett utredningsbeslut om att bygga en bandyhall. En förutsättning för ett eventuellt inriktningsbeslut är en bred uppslutning i regionen om behovet av bandyhallen.

Idrottsnämnden ska fortsätta sin satsning på att utöka antalet konstgräsplaner.

Friluftsliv och båtsport

Idrottsnämnden är stadens kontaktyta gentemot båtklubbar och fritidsfiske. Nämnden ska tillvarata och underlätta stockholmarnas intressen av ett rörligt friluftsliv- och båtsliv. I detta uppdrag ligger exempelvis att samarbeta med närliggande kommuner för att skapa lämpliga lösningar för det rörliga friluftslivet på land och till sjöss. Idrottsnämnden ska tillsammans med båtklubbarna minska problemet med miljögifter som kommer från bottenfärger och rengöring av båtar genom att uppföra spolplattor.

Energieffektiva anläggningar

Det är angeläget för både miljön och stadens långsiktiga ekonomi att energianvändningen minskar. Idrottsnämnden ska, tillsammans med fastighetsnämnden och exempelvis energicentrum, genomföra energieffektiviserande åtgärder i stadens idrottsanläggningar. I samband med upprustning och renovering av stadens anläggningar ska det samtidigt investeras i energieffektiviseringsåtgärder. Målet är att sänka energiförbrukningen, minska miljöpåverkan och förhindra kapitalförstöring. Idrottsnämnden ska arbeta för att långsiktigt sänka energianvändningen och i allt högre grad använda klimatneutrala energikällor.

Fler externa aktörer

Det är viktigt att involvera föreningarna och låta dem ta ett bredare ansvar inom ramen för Lagen om offentlig upphandling. Idrottsnämnden ska fortsätta arbetet med att överlåta driften av idrottsanläggningar till andra genom upphandling. Vid upphandling i konkurrens bör idrottsföreningar uppmuntras att lämna anbud.

Tryggare vardagsmotion och idrottsliv

Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden arbeta för att förbättra stockholmarnas förutsättningar för trygg vardagsmotion, bland annat genom att trygghetsanpassa motionsspår.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.6 Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm	Besökarnas nöjdhet med stadens sim- och idrottshallar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms idrottsliv	80 %	80 %	80 %
	Ungdomars nöjdhet med tillgång till spontanidrott	51 %	52 %	52 %
	Ungdomars nöjdhet med tillgången till organiserad idrott	51 %	52 %	52 %
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet. (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års-mål 2014	KF:s års-mål 2015	KF:s års-mål 2016
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Genomföra energieffektiviseringar i samband med upprustningen av idrottsanläggningar (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Nämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden och fastighetsnämnden utreda förutsättningarna för ett utomhusbad på Järvafältet (1.6)	2014-01-01	2014-12-31
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhetspecifika EU-positions-papper den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

8. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Idrottsnämnden** godkänns.

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Nämndens uppgifter

Kulturnämnden ansvarar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket omfattar stadsmuseet med Medeltidsmuseet, stadsbiblioteken, Liljevalchs konsthall, Stockholm konst (konstkansliet), kulturskolverksamhet och vissa evenemang så som medborgarskapsceremonin, kulturfestivalen, We Are Sthlm och Kulturnatten.

Nämnden ska skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet att erbjuda kulturupplevelser av hög kvalitet, som riktar sig till alla stockholmare. Nämnden ska följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde sköta stadens bidragsgivning till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna, hemgårdarna och de kommunövergripande verksamheterna Akalla by och Husby gård. Nämnden ansvarar även för stadens särskilda stöd till Nobelstiftelsens museiförening.

Kulturnämnden ska även bevara, levandegöra och förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare. Nämnden ska utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-990,1	-915,4	-898,4	-868,4
Drift och underhåll	-990,1	-915,4	-898,4	-868,4
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	119,6	107,6	107,6	107,6
Netto	-870,5	-807,8	-790,8	-760,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-20,3	-17,6	-14,9	-11,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-20,3	-17,6	-14,9	-11,3

Budgeten för 2014 minskar med 62,7 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2 där minskade nettokostnader om 83,7 mnkr för Kulturhuset på grund av överflytt till Stockholms Stadsteater AB uppstår. Inom nämndens driftbudget ska kapitalkostnaderna inrymmas.

Investeringsbudgeten för 2014 uppgår till 17,6 mnkr, varav 11,3 mnkr avser bibliotek i rörelse. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att genomföra nämndens lång-

Rotel VIII

KuN:2

siktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som långsiktigt uppgår till 6,3 mnkr per år.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en internationell storstad med ett myllrande kultur- och nöjesliv. Staden ska präglas av ett rikt utbud av museer, konserter, teatrar, konstutställningar, filmvisningar, idrottsarrangemang, gallerier, dansuppvisningar och nöjesparker.

Kultur i alla former ska ges större utrymme i fler verksamheter. Inte bara barn och unga utan även personer med funktionsnedsättning och äldre som i aktiva former har stöd från staden ska möta musik, böcker och konst som betyder mycket för livskvaliteten. Kultur ska vara tillgängligt för alla.

Det offentliga och det fria kulturlivets samarbete med näringslivet eller andra finansierare är en viktig del för att få kulturen att växa.

Musik kan skapa gemenskap och vara ett sätt att nå människor med svårighet att kommunicera. Kulturen är ett bra instrument för att bygga broar mellan generationer. Samarbeten mellan exempelvis kulturskolan och dessa verksamheter ska därför stödjas och uppmuntras.

Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av kulturverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Nämnden ska arbeta i enlighet med investeringsstrategin.

Fritt och växande kulturliv

Kultursektorn är viktig i den växande staden. I takt med att människor i större utsträckning flyttar eller reser till Stockholm internationaliseras staden. För att nya perspektiv ska ges större plats är ett ökat samarbete mellan nya initiativtagare, föreningar, arrangörer, producenter och etablerade institutioner och det fria kulturlivet en förutsättning. Kulturnämnden bör se över möjligheterna att stärka förutsättningarna för att samarbeten mellan dessa etableras. Kulturnämnden ska se till att fler tar del av den kultur som skapas i staden. För barn- och ungdomskulturen bör samarbetet med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna förstärkas.

Incitamentsstruktur för det fria kulturlivet

De fria grupperna bör öka sina egna intäkter och därmed sin självständighet och livskraft. Incitamentsstrukturen inom kultur- och integrationsstödet ska därför även fortsättningsvis vara utformad så att självständighet stöds. Kulturföretag ska inte missgynnas inom stadens stöd till kulturverksamheter.

Biblioteksverksamheter

Stadens bibliotek ska ligga där stockholmarna finns och vara öppna när de har tid att besöka dem. Ett exempel på detta är tunnelbanebiblioteken. Stockholm ska ha bibliotek som står för både bredd och spets. Biblioteken ska ta tillvara de unika resurser som

finns på platsen och i omgivningen, genom samarbeten och anpassning av sitt innehåll. Den centrala bibliotekstanken – ett rum där man själv eller tillsammans med andra kan söka och dela information – ska vara grunden för alla bibliotek. I det digitala informationssamhället handlar tillgänglighet inte bara om de fysiska öppetiderna utan även om användarbarhet och tillgänglighet på nätet. Det digitala biblioteket har samma kärnvärden som det fysiska, nämligen tillgång, urval och systematisering. Stadsbibliotekets arbete med att utveckla e-biblioteket ska fortsätta. Kulturnämnden ska fortsätta arbetet med att modernisera biblioteksstrukturen så att den anpassas efter stadens utvecklingsplaner och vision. I ambitionen att möta nya behov i ett växande Stockholm ingår också att kontinuerligt se över den totala biblioteksstrukturen i enlighet med den nu gällande Strukturplanen för Stockholms stadsbibliotek.

För att öka tillgängligheten till biblioteken ska Stockholms stadsbibliotek under 2014 utreda och initiera ett samarbete med övriga kommuner i länet i syfte att införa ett länsgemensamt lånekort.

Stockholms stadsbibliotek ska som ett led i satsningen på läsning för barn och unga även söka samarbete med externa parter för läs- och skrivprojekt i anslutning till lämpliga bibliotek. Samarbetsparten bör själv kunna bidra med såväl egen kompetens som resurser till projektet.

Stockholm konst och Liljevalchs konsthall

Konsten och konstnärernas roll i Stockholm stärks genom Stockholm konst. Stockholm konst ska bevaka att stadens alla bolag och förvaltningar följer enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning. Stockholm konst ska även genomföra konst- och projekt-satsningar för att utveckla det befintliga stadsrummet.

I Stockholm konst och Liljevalchs konsthalls verksamhet är det viktigt med ett jämställdhetsperspektiv gällande såväl lös konst som offentliga gestaltningar. Medel finns avsatta i stadens investeringsbudget för både upprustning och utbyggnad av konsthallen för att möta både stockholmarnas förväntningar, men också dagens krav på utställningshallar.

Kultur för barn och unga

Kulturnämnden får i uppdrag att under 2014 genomföra ett barnkulturår som fokuserar på kultur för barn och unga.

Alla förskolebarn och elever i stadens skolor ska komma i kontakt med professionell kultur. Kulturnämnden, Stockholms stadsteater och utbildningsnämnden har ett gemensamt ansvar för att åstadkomma detta genom befintliga samarbetsmodeller.

Litteraturen ska ha en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion där högläsning är ett viktigt inslag. För att stödja och stärka förskolans arbete med barns språkutveckling införs en lässatsning i Stockholms förskolor. Kulturnämnden ska i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden inom projektet Stockholm högläser verka för att litteratur och läsning ska bli en än mer naturlig del i barnens utbildning. Projektet ska utformas så att det blir en integrerad del i förskolans ordinarie verksamhet.

I syfte att öka tillgängligheten till musikundervisning bland barn i socialt utsatta områden ska El Sistema, ett koncept på musikskola från Venezuela som påbörjades under 2013, byggas ut.

Kulturskolan

Skapande i alla dess former erbjuds ungdomar med skilda bakgrunder och intressen genom att arbetet med att utveckla kulturskolan fortsätter. Kulturskolan ska erbjuda undervisning av hög kvalitet i kulturella färdigheter till Stockholms barn och ungdomar på deras fritid. Fokus bör läggas på att finna metoder för att erbjuda fler barn och unga plats i kulturskolans undervisning. Kulturskolans verksamhet ska omfatta mångkulturella miljöer och särskilt satsa på att locka barn och ungdomar i ytterstadsstadsdelar.

Museiverksamhet och kulturarv

Stadens museer är en viktig del av kulturlivet. För att intressera en större publik för stadens permanenta utställningsverksamhet ska en ny basutställning tas fram på stadsmuseet.

Stockholm som filmstad

Kulturnämnden ska arbeta för att utbudet av kvalitetsfilm i Stockholm är brett. Samarbetet med Stockholm Film Commission och Filmregion Stockholm-Mälardalen fortsätter.

Evenemang

Festivalen We Are Sthlm och Kulturfestivalen genomförs under sista veckan av skolornas sommarlov. Kulturnämnden ska tillsammans med Stockholm Visitors Board AB stärka marknadsföringen av festivalerna. Kulturnämnden genomför medborgarskapsceremonin och övrigt nationaldagsfirande den 6 juni 2014.

Kulturnämnden ska tillsammans med andra berörda nämnder under 2014 arbeta med att förenkla genomförandet av kulturevenemang i Stockholms stad i enlighet med evenemangsstrategin.

Kultur som tillväxtfaktor

I arbetet med att genomföra översiktsplanen i Stockholm ska kulturnämnden samarbeta med stadsbyggnadsnämnden, fastighetsnämnden och exploateringsnämnden så att kulturverksamheter kompletterar andra delar av stadsutvecklingen.

Kulturlivets samarbete med näringslivet är en viktig del i utvecklingen av Stockholms kulturliv. Genom fonden Innovativ kultur utvecklas formerna för finansiering av kulturaktörer och näringsliv. När kulturlivet vill etablera verksamheter och lokaler i utvecklingsområden som till exempel Slussen, Telefonplan och inte minst gasklockeområdet behövs stödformer som möjliggör framgångsrik etablering med en framtida hög självfinansieringsgrad.

Open Streets

Under 2013 genomförde Stockholm på försök ”open streets” i syfte att skapa en levande mötesplats. Detta var ett mycket uppskattat evenemang bland stockholmarna och det ska utökas under 2014. Trafik- och renhållningsnämnden och kulturnämnden ska inrätta en projektgrupp som tillsammans med föreningsliv och näringsliv genomför ”open streets” på en stor, centralt belägen gatas hela yta under sommarmånadernas alla helger och fyller den med kommers, kultur och aktiviteter. I syfte att underlätta stockholmarnas deltagande ska inte evenemanget beläggas med några avgifter från stadens sida.

Ljusprogram

Kulturnämnden ska aktivt delta i arbetet med det nya ljusprogrammet som tagits fram under 2013.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.6 Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm	Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms kulturliv	87 %	87 %	87 %
	Ungdomars nöjdhet med möjligheterna till eget utövande av kulturaktiviteter	51 %	52 %	52 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Det fria kulturlivets intäkter exkl. offentliga bidrag	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %

Rotel VIII
KuN:6

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Delta i stadens upphandling av cyklar och ecyklar.(1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Delta i projektgruppen för Open Streets (1.7)	2014-01-01	2014-08-31
Delta aktivt i genomförandet av Ljusprogrammet (1.7)	2014-01-01	2014-12-31
Svara för att i samråd med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB bidra med program till kulturfestivalen La Mercè i Barcelona (1.7)	2014-01-01	2014-12-31
Utvidga El-Sistema (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Tillsammans med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en lässatsning (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Stockholms stadsbibliotek ska som ett led i satsningen på läsning för barn och unga även söka samarbete med externa parter för läs- och skrivprojekt i anslutning till lämpliga bibliotek (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhetsspecifika EU-positionspapper den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kulturnämnden: stadsarkivet

Nämndens uppgifter

Nämnden är arkivmyndighet och ansvarar för Stockholms stadsarkiv. Stadsarkivet är systemägare för stadens gemensamma e-arkiv.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-68,4	-67,1	-66,3	-66,3
Drift och underhåll	-68,4	-67,1	-66,3	-66,3
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	18,0	18,0	18,0	18,0
Netto	-50,4	-49,1	-48,3	-48,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0

Budgeten för 2014 minskar med 1,3 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2014 är oförändrad jämfört med 2013.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Arkiven är en central resurs i stadens informationsförsörjning. Stadsarkivet arbetar för att underlätta för användarna att få tillgång till informationen i arkiven och genom det skapa en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Tillgång till arkivinformation ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och möjligheter till forskning ur historiska och andra perspektiv. Stadsarkivet ska publicera allt sitt upphovsrättsskyddade material, som staden själv är legal upphovsman till, under en licens som tillåter vidareanvändning.

Stadsarkivet har en viktig roll i arbetet att utveckla stadens informationshantering. Stadsarkivet ska bidra i arbetet med att utveckla en strategi för hållbar informationshantering. Stadens arbete med öppna data och offentlighetsprincipens tillämpning i e-förvaltning bidrar till att stärka demokratin.

Rotel VIII

KuN:8

Stadsarkivet ska locka till besök och verksamheten ska bidra till stadens och verksamheternas varumärkesbyggande. Stadsarkivet ska därför lyfta fram stadens och dess verksamhetens historia i arbetet med varumärket Stockholm.

Tillgänglighet

Tillgängligheten till stadsarkivets material och kunskap ska öka och på bästa sätt komma stockholmarna till del. Stadsarkivet ska även upprätthålla och utveckla god tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning.

E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv. Kulturnämnden: stadsarkivet, ansvarar för och förvaltar e-arkivet. Alla verksamhetssystem ska successivt anslutas till e-arkivet.

Stadsarkivet har en viktig roll som kunskapsbas om Stockholms historia för både stockholmare i allmänhet och forskare. Stadsarkivets karaktär av öppen publik institution bör förstärkas.

Stadsarkivet ska vara delaktig i Stockholms stads arbete med att tillgängliggöra offentlig information.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhetsspecifika EU-positionsprogrammet den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

9. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Kulturnämnden** godkänns.

Kyrkogårdsnämnden

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltningen av stadens egna och åt staden upplåtna begravningsplatser samt för frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-160,4	-168,0	-171,7	-165,3
Drift och underhåll	-144,8	-144,3	-149,3	-144,3
Avskrivningar	-11,4	-16,0	-15,2	-14,2
Internräntor	-4,2	-7,7	-7,2	-6,8
Intäkter	28,5	28,5	28,5	28,5
Netto	-131,9	-139,5	-143,2	-136,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-80,0	-20,0	-35,0	-35,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-80,0	-20,0	-35,0	-35,0

Budgeten för 2014 ökar med 7,6 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2. Utöver nämndens budget finns 1,0 mnkr för feriearbeten avsatta i Central medelsreserv till kyrkogårdsnämnden.

Investeringsbudgeten för 2014 minskar med 60,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som långsiktigt uppgår till 10,0 mnkr per år. För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt utökas nämndens investeringsbudget med 10,0 mnkr 2014. Denna utökning syftar främst till att genomföra projekten ny begravningsplats vid Järva och ny bevattningsanläggning vid Skogskyrkogården.

Nämnden uppmanas att göra en sammanvägd prioritering mellan de planerade projekten utifrån deras beslutsläge, genomförbarhet, måluppfyllelse och ekonomi.

Begravningsverksamheten ska i sin helhet finansieras av begravningsavgiften, som fastställs av kommunfullmäktige. Över- och underskott ska i sin helhet balanseras till nästkommande budgetår i en begravningsfond. Begravningsavgiften år 2014 är oförändrat 6,5 öre.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Nämnden ska erbjuda de besökande rofyllda, vackra och miljömässigt hållbara begravningsplatser. För att möta en mångfald av stockholmare ska nya gravskick, exempelvis gravsättning av aska med hjälp av vatten, utredas och införas på fler av stadens begravningsplatser. Särskilda satsningar på underhåll av murar på Skogskyrkogården och några av stadens medeltida kyrkogårdar samt återplanteringar av träd ska göras under året. Verksamheten ska fortsätta att miljöanpassas med avseende på utsläpp, drift och återvinning.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
I samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden säkerställa att en ny begravningsplats vid Norra Järva etableras (2.1)	2008-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Kyrkogårdsnämnden** godkänns.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämndens uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för det övergripande miljö- och hälsoskyddet i staden. Nämnden ansvarar för tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, skydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen. Tillsynen omfattar bland annat miljöfarlig verksamhet, livsmedelshantering, inomhusmiljö och offentliga lokaler. Nämnden är även prövningsmyndighet för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar. Till uppgifterna hör också miljö- och luftövervakning, bullerbekämpning samt planering och samordning inom miljöskydds- och naturvårdsområdet.

Nämnden ska också stödja stadens bolag och nämnder i deras miljöarbete. Inom tillsynsarbetet är det viktigt att arbeta förebyggande genom god information till stadens verksamhetsutövare. Nämnden ska även informera om miljö- och hälsofrågor till stadens invånare och företag.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-161,7	-168,0	-166,5	-166,5
Drift och underhåll	-161,7	-168,0	-166,5	-166,5
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	81,7	84,7	84,7	84,7
Netto	-80,0	-83,3	-81,8	-81,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8

Budgeten för 2014 ökar med 3,3 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2014 är oförändrad jämfört med 2013.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm världsledande på att utveckla, kommersialisera och tillämpa ny energi- och miljötek-

nik. På område efter område omsätts ny miljödriven teknik och gör Stockholm till ett internationellt föredöme. Klimatfrågorna är globala och Stockholm är ledande inom området och tar stort lokalt ansvar. Genom energieffektivisering samt ökad användning av fossilbränslefria energikällor har Stockholms bidrag till växthuseffekten minskat.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet är tillsyn, miljöövervakning, information och rådgivning i stadens miljöarbete. Miljö- och hälsoskydds nämnden ska också genom sin expertkompetens bidra till stadens långsiktigt hållbara utveckling.

Till följd av en växande stad, ökad efterfrågan på hälsoskydds information och rådgivning från allmänheten och nya myndighetsföreskrifter, som bland annat medför att antalet vattenförekomster i staden som behöver övervakas ökar från 10 till 24, ställs krav på såväl utökad miljöövervakning som informationsinsatser. Nämndens anslag förstärks därför för ändamålen miljöövervakning avseende vattenförekomster, biologisk mångfald, miljögifter, klimatanpassning, förvaltning av miljö databasen samt för utökad hälsoskydds information.

Stockholm utsågs av EU-kommissionen till Europas miljö huvudstad 2010. Utnämningen har bidragit till ett ökat intresse för Stockholms miljöarbete, där staden fungerar som inspiratör och föredöme för andra städer runt om i världen. Utnämningen har också bidragit till att stockholmarnas medvetenhet kring stadens miljöarbete och krav på en aktiv miljö- och klimatpolitik har ökat. Staden prioriterar ett aktivt och målinriktat miljö- och klimatarbete.

Miljö- och hälsoskydds nämnden har en fortsatt viktig roll att bistå övriga nämnder och bolag i att uppfylla målsättningarna i Miljöprogrammet för 2012-2015. Kommunstyrelsen har det övergripande uppföljningsansvaret för miljöprogrammet, men miljö- och hälsoskydds nämnden har ett utpekat huvudansvar för 11 av 29 delmål samt ett delat ansvar för uppföljning av ytterligare fem delmål.

Stockholmarnas utsläpp av växthusgaser ska minskas till 3,0 ton CO₂ ekvivalenter till 2015 och energianvändningen i stadens egna byggnader och anläggningar ska minska med tio procent till 2015 jämfört med 2011. Huvudmålet är att Stockholm ska vara fossilbränslefritt år 2050. Staden har under 2013 antagit en färdplan för detta mål. Nämnden ska vidare bistå kommunstyrelsen i implementerandet av en fossiloberoende organisation 2030.

Det är av central betydelse att arbetet med energieffektiviseringar fortsätter samt att stora ansträngningar görs för att inte huvudmannaskap, organisation eller administrativa svårigheter leder till ett sämre resultat. Nämnden utgör en viktig resurs för klimat- och energieffektiviseringsarbetet i staden och ska bistå stadens bolag och nämnder i arbetet med att uppfylla målet om minskade utsläpp av växthusgaser.

Stadens klimatarbete består av flera viktiga delar. Nämnden bedriver ett informationsarbete riktat till företag och medborgare. Informationsprojektet Klimatneutrala stockholmare är angeläget. Utöver detta ska miljö- och hälsoskydds nämnden stödja Stockholm Business Region AB med Klimatpakten. Miljö- och hälsoskydds nämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete.

Energicentrum är en servicefunktion inom miljö- och hälsoskydds nämnden som fyller en viktig roll i att sänka stadens kostnader och CO₂-utsläpp. Åtgärder som stadens fastighetsägare tillsammans med Energicentrum planerar att genomföra till 2015 syftar till att sänka energianvändningen med tio procent.

Nämndens miljöbilsprojekt har genom åren bidragit till en miljövänligare bilpark i Stockholm. Projektet ska kontinuerligt flytta fram positionerna och följa utvecklingen noga. Nämnden har under år 2013 tagit fram en miljöbilsstrategi som ska implementeras.

Nämnden ska tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden genomföra ett försök med Citylogistik med ellastbilar och samlastningsstationer under år 2014. En stor utmaning kommer de närmaste åren att ligga i att fortsätta arbetet med att få Stockholm att bli en stad där andelen elbilar växer. Nämnden ska bistå trafik- och renhållningsnämnden i att under år 2014 bygga ut laddinfrastrukturen för elbilar. Staden ska också fortsätta arbetet med att successivt byta ut fordon i stadens tjänst till elbilar. Nämnden ansvarar för att kompensera stadens nämnder och bolag för den merkostnad som inköp av miljöfordon medför. Staden har antagit en ny skärpt miljöbilsdefinition vilket gör att merkostnaderna har ökat. För att kompensera detta förstärks nämndens anslag i denna del.

I linje med miljöbilsstrategin ska nämnden inom ramen för detta arbete också samordna arbetet med att stadens nämnder och bolag där det är lämpligt ska använda sig av bilpooler som supplement till att själva äga fordon. Nämnden ska vidare tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden utreda och implementera ytterligare incitament för supermiljöbilar i staden inom parkeringsområdet.

Stockholms stad har höjt ambitionen avsevärt när det gäller matavfallsinsamling för att öka tillgången till biogas i regionen. Insamlingen ska ske genom modern optisk teknik och vara anpassad efter stadens olika förutsättningar. Staden har under år 2013 antagit en handlingsplan för insamling av matavfall för biologisk behandling och ska nå det nationella målet om 50 procent år 2018 avseende insamling av matavfall. Staden har även under år 2013 antagit en biogasstrategi som ska implementeras.

För stockholmarnas hälsa är det angeläget att uppnå en god utomhusmiljö, vilket inbegriper såväl bullerfrågor som luftkvalitet. Överskridanden av miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet avseende PM10 och kvävedioxid ska motverkas i enlighet med stadens miljöprogram och de krav som ställs på staden i det av länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogrammet för att klara miljökvalitetsnormerna. I syfte att utveckla modellberäkningar och mätmetoder inom detta område tillförs miljö- och hälsoskyddsnämnden ett utökat anslag om 2,0 mnkr.

Dubbdäcken utgör den enskilt viktigaste källan till partikelemissioner. Staden har tidigare infört dubbdäcksförbud på Hornsgatan vilket har minskat men inte löst problemen. Stadens inställning är att en dubbdäcksavgift är att föredra framför ytterligare förbud i syfte att minska dubbdäcksanvändningen och har också fått gehör för detta hos regeringen.

I syfte att skapa en mer trafiksäker miljö och en bättre stadsmiljö ska hastighetsgränsen 30 km/h införas på gator och huvudgator i innerstaden där separerad cykelbana saknas. På gator där miljökvalitetsnormen för luft inte uppnås ska det prövas att sänka hastigheten till 30 km/h.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska även tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissioner vid sidan av dubbdäcksminskning. Nämnden ska också delta i arbetet med att minska buller, särskilt källåtgärder.

Kontrollen av inomhusmiljön i stadens fastigheter är viktig för att säkerställa en god inomhusmiljö. Måttillfällena ska genomföras i sammanhang där lokalerna är utsatta för

R VI MHN:4

den belastning som de är avsedda för. Brister som uppdagas i samband med uppföljningen efter luftkvalitetsmätningen ska åtgärdas.

Arbetet med att hindra spridningen av skadliga ämnen är ett prioriterat område. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har enligt kommunfullmäktiges uppdrag under år 2013 tagit fram en kemikalieplan som ska implementeras. För att genomföra planen ska ett kemikaliecentrum inrättas vid miljö- och hälsoskyddsnämnden med ett årligt anslag om 3,0 mnkr. Kemikaliecentrums uppgift ska vara att stödja och följa upp kemikaliearbetet vid stadens nämnder och bolag, vilket inbegriper såväl kartläggning och utfasning av kemikalier och gifter som konkret stöd vid formulering och uppföljning av upphandlingskrav. Kemikaliecentrum ska även ansvara för dialog och information om kemikaliefrågor med stockholmare och företag. Det inledda samarbetet med näringslivet, kallat Kemikaliepakten, som syftar till att minska utsläppen av gifter i Stockholm, ska inlemmas i detta arbete.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden påbörjade vidare under år 2013 ett särskilt arbete med att kartlägga historiskt förorenade områden. Arbetet syftar till att minska spridningen av gifter från numera nedlagda verksamheter i exempelvis parker och grönområden och kan även möjliggöra nya områden för exploatering. Detta angelägna arbete fortskrider och utökas.

Arbetet med att inrätta de nya naturreservaten i Älvsjöskogen, Årstaskogen och Kyrkhamn fortskrider med målsättningen att arbetet ska kunna slutföras under 2014. Arbetet leds av exploateringsnämnden i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och berörda stadsdelsnämnder.

Närheten till vatten medför ett mervärde för boende i befintlig och kommande vattennära bebyggelse. EU:s vattendirektiv har stor betydelse för stadens vattenvårdsarbete. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är samordningsansvarig för stadens vattenprogram och arbetar enligt stadens handlingsplan för att nå målet om att samtliga vattenförekomster ska uppnå god ekologisk och kemisk status senast år 2021. Nämnden ansvarar även för det samordnade arbetet enligt strategin för rening av Bällstaån. Projektet att restaurera sjön Magelungen fortskrider. Arbetet leds av exploateringsnämnden i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden. Som ett led i intensifieringen av stadens vattenarbete krävs ökat deltagande i regionala vattensamarbeten då många vattendrag är regionala eller mellankommunala angelägenheter.

I syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för Stockholms företag är tillsynsarbetet och den lagstyrda miljöövervakningen en central del i nämndens verksamhet. Myndighetsutövningen och tillsynsfrågorna ska prioriteras och utvecklas. Service och tillgänglighet gentemot stadens medborgare och företag står i fokus för verksamhetsutvecklingen.

Nämnden ska särskilt säkerställa att erfarenheter och kompetensuppbyggnad som följer av projekt- och programverksamhet som ligger utanför kärnuppdraget kommer stadens nämnder och styrelser till del, i form av förbättrad verksamhet, ökad effektivitet och/ eller sänkta kostnader. Nämnden ska fokusera på sina kärnuppgifter.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Total fosforhalt i sjöar	83 %	83 %	83 %
	Växthusgasutsläpp per stockholmare (ton/inv)	3,1 ton/inv	3,0 ton/inv	3,0 ton/inv
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal dygn över normvärdet för PM 10 i luft	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015	KF:s års mål 2016
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationens andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bistå exploateringsnämnden med att utveckla grönytefaktorn (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Implementera miljöbilsstrategin (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Implementera biogasstrategin (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Implementera kemikalieplanen (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Inrätta ett kemikaliecentrum (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Bistå trafik- och renhållningsnämnden i att bygga ut laddinfrastrukturen för elbilar (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhetsspecifika EU-positionspapper den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

11. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns.

Serviceämnden

Nämndens uppgifter

Serviceämndens kärnverksamhet är administrativa tjänster. På uppdrag av andra nämnder ska serviceämnden ansvara för stadens ekonomi- och löneadministration med vissa tilläggstjänster, kontaktcenter, gemensam växel, koncernupphandling, administration av EU-projekt, kontrakts- och hyresadministration samt administration av sommarkoloniverksamhet. Inom ramen för sitt uppdrag ska nämnden arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner. Detta ska leda till sänkta kostnader för stadens övriga nämnder till förmån för kärnverksamheterna. Serviceämnden ska även erbjuda upphandlingstjänster, statistiska uppgifter från lönesystemet för uppföljning samt tjänster inom pensions- och försäkringsområdet. Dessa kan beställas från andra nämnder och bolag mot ersättning. Nämnden kan på eget initiativ erbjuda nämnder och bolag fler administrativa tjänster, mot ersättning. Underprissättning får inte förekomma.

Kommunstyrelsen ska i samarbete med serviceämnden regelbundet följa upp och utvärdera effektivitet och ekonomi för de tjänster som är överförda till serviceämnden. Uppföljningen ska omfatta servicenivåer, kundnöjdhet, uppföljning av indikatorer, processeffektivitet och kostnadsminskningar. Äldre direkt ska särredovisas inom nämnden.

I syfte att skapa ett tydligt ansvar och en effektiv it-organisation införs, i enlighet med bilaga 11, en funktion för sammanhållen styrning av it-leveranserna vid kommunstyrelsen. Serviceämndens ansvar för uppföljning av den gemensamma it-servicen upphör därmed från och med 1 januari 2014.

Serviceämndens verksamhet är intäktsfinansierad. En prislista tas fram över tillhandahållna tjänster i samråd med kommunstyrelsen. Serviceämnden tecknar därefter avtal med respektive nämnd. Ersättningen för verksamheten får inte överstiga serviceämndens självkostnad för den beställda verksamheten. Stadens totala kostnader för de uppgifter serviceämnden övertagit ska minska. Det är även viktigt att prissättningen inte avviker markant från marknaden i övrigt och att det råder lika villkor mellan nämnden och dess enskilda konkurrenter.

Arbetet med att fortsätta utveckla kontaktcenter Stockholm för stadens nämnder och bolag fortgår.

I syfte att effektivisera resorna i stadens tjänst, samtidigt som såväl kostnader som miljöpåverkan av tjänsteresor minskar och spridningen av stadens cykelvarumärke ökar, ska serviceämnden samordna och genomföra en gemensam upphandling av tjänsteelcyklar och tjänstecyklar till stadens förvaltningar.

Personer med funktionsnedsättning ska på ett enkelt sätt kunna kommunicera med Stockholms stad. Det är viktigt att kontaktcenter har kunskap och kompetens kring de tekniska hjälpmedel som används av personer med funktionshinder.

Nämnden genomför stadens centralupphandlingar på uppdrag av kommunstyrelsen. Medel för detta reserveras under kommunstyrelsen. Omfattningen av detta uppdrag ska preciseras i avtal mellan kommunstyrelsen och serviceämnden.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	0,0	0,0	0,0	0,0
Drift och underhåll	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0

Budgeten för 2014 är oförändrad jämfört med 2013.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en storstad där information, kontaktbarhet och flexibilitet prioriteras. Servicenämnden ska utvidga och vidareutveckla kontaktcenter Stockholms service så att stockholmarna och de företag som vill verka i staden får ett snabbt och professionellt bemötande, en enklare och tydligare kanal för information och lättillgänglig kvalificerad service. Kontaktcenter Stockholm är intäktsfinansierat för att tydliggöra i vilken utsträckning kontaktcenter avlastar nämnderna med ärenden. Detta innebär att Äldre direkt finansieras av stadsdelsnämnderna. Det gör det tydligt för nämnderna vad de betalar för och det finns möjlighet att påverka volymerna.

Stockholmarnas frågor och ärenden varierar under året utifrån tidpunkt och behov. För att öka kvaliteten i servicen via webben bör en central webbfunktion införas vid kontaktcenter inom servicenämnden som löpande uppdaterar webben med fokus på gemensamma kundtjänstfrågor där stora volymer finns.

Nämnden ska arbeta vidare med att effektivisera och därmed minska kostnaderna för stadens administrativa funktioner. Det är viktigt att finansiering och prissättning av servicenämndens tjänster utformas så att kostnadsmedvetenheten ökar och fortsatta effektiviseringar genomförs. Differentierad prissättning ska, i samråd med kommunstyrelsen, tillämpas och vidareutvecklas. Detta för att dels säkerställa överensstämmelse mellan prissättning och verklig kostnad, dels för att ge incitament till stadens nämnder att använda effektiva administrativa system samt minimera manuell hantering.

Serviceämnden kan även erbjuda de nämnder och styrelser som önskar andra tjänster som ansluter till nämndens grundutbud.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationens andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel invånare som är nöjda med service och bemötande hos kontaktcenter Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utveckla och bredda tjänsteutbudet inom kontaktcenter (1.1)	2014-01-01	2014-12-31
Utreda om fler funktioner för företag ska överföras till kontaktcenter, såsom t ex företagslots. (1.1)	2014-01-01	2014-12-31
Vidareutveckla administrationen gällande andrahandsuthyrning till brukare (1.1)	2014-01-01	2014-12-31
Utveckla användningen av miljökriterier vid upphandling (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Genomföra en central upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Äldre Direkt ska införa helgöppet (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Utveckla formerna för kund Anpassning i delar av tjänsteutbudet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Fortsatt implementering av ärendehanteringssystem inom hela nämnden (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
I samråd med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna, införa central avgiftshantering för bland annat förskola (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
I samarbete med kommunstyrelsen ta fram förslag på organisation och tjänstekatalog för rekryteringsstöd till stadens chefer (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med servicenämnden och stadsdelsnämnderna se över riktlinjerna för vårdnadsbidrag (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

12. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Service-nämnden** godkänns.

Socialnämnden

Nämndens uppgifter

Socialnämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande omsorg om fysiskt och psykiskt funktionshindrade, socialtjänstens barn- och ungdomsverksamhet, missbrukarfrågor, ekonomiskt bistånd, hemlöshetsfrågor och samverkan med frivilligorganisationer på det sociala området. Nämnden ansvarar även för kommunövergripande frågor rörande drog- och brottsförebyggande arbete, tillståndsrådgivning vid utskänkning av alkohol och övriga uppgifter enligt alkohollagen och alkoholförordningen samt dödsboutredningar. Stadens forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område (FoU) ligger också inom nämndens ansvarsområde. Socialnämnden ansvarar för socialt arbete som exempelvis familjerådgivning, hemlöshet, jourverksamhet, skyddade boenden och uppsökande arbete. Socialnämnden ansvarar för branschråd med utförare inom funktionshinderområdet.

Socialnämnden har en samordnande och övergripande roll och ska bidra till utveckling av socialtjänsten i staden och medverka till att invånarna får likvärdiga och lika tillgängliga insatser oavsett var de bor i staden. Nämnden utarbetar riktlinjer för socialtjänsten i staden och ska även följa upp stadens samlade socialtjänstverksamhet. Socialnämnden ansvarar även för uppföljning av Stiftelsen Hotellhems hotellhemsverksamhet.

Nämnden säljer tjänster, bland annat institutionsvård för barn, ungdomar och vuxna missbrukare till stadsdelsnämnderna. Nämnden ansvarar för ett antal specialistfunktioner som familjerådgivning och rådgivning till missbrukare samt handlägger frågor om tillsyn och tillstånd för alkoholservering i stadens restauranger. Inom nämndens ansvarsområde finns också funktionshinderombudsmannen, bedömningskansliet för omsorg om personer med funktionsnedsättning och förmedlingsgruppen. Nämnden ansvarar för att tillhandahålla avlösarservice på beställning av andra nämnder. Nämnden samverkar med ett stort antal frivilligorganisationer inom det sociala området och ansvarar för bidragen till dessa. De ideella föreningarna utgör ett viktigt komplement till stadens arbete. Deras arbete är viktigt för att minska utanförskapet i samhället. Nämnden har kommunövergripande ansvar för verksamhetsutveckling inom området budget- och skuldrådgivning. Nämnden ansvarar också för boende och integrerande åtgärder för ensamkommande flyktingbarn och ungdomar.

För upphandling av privata alternativ inom omsorgs- och stödverksamhet för äldre och för personer med funktionsnedsättning tillämpas lagen om valfrihetssystem, LOV. Socialnämnden har, genom sitt kommunövergripande ansvar för omsorg om personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning, ansvar för att genomföra dessa upphandlingar samt uppföljningsansvaret för avtal utifrån LOV som rör detta verksamhetsområde.

Förslag till budget 2014 och plan för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 118,6	-1 158,7	-1 120,2	-1 115,2
Drift och underhåll	-1 118,6	-1 158,7	-1 120,2	-1 115,2
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	397,8	397,8	397,8	397,8
Netto	-720,8	-760,9	-722,4	-717,4
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7

Budgeten för 2014 ökar med 40,1 mnkr jämfört med 2013. I socialnämndens budget ingår 10,0 mnkr för utbildningsinsatser inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Medlen är avsatta för perioden 2014 och 2015 och fördelas med 5,0 mnkr årligen. Stödet till frivilligorganisationerna ökar med 5,0 mnkr. Medel för insatser för kvinnofrid ökar med 8,0 mnkr, varav 1,5 mnkr ska gå till att stärka kvinnojourer. Övriga förändringar framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm världsledande i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Staden arbetar med vetenskapliga arbetssätt för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola, förskola och det civila samhället arbetar tätt tillsammans för att förebygga att människor far illa och reagerar snabbt och effektivt om det ändå sker.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet är att stockholmarna upplever att de får god service och omsorg. Socialtjänstens arbete grundas på respekt för den enskilde individens önskemål och val där denne ska ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av insatsen. Stadens verksamheter ska arbeta med evidensbaserade metoder och kunskapsbaserad praktik.

Socialnämnden ska fortsatt beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.

Barn och ungdom

Den 1 januari 2013 infördes en ny bestämmelse i socialtjänstlagen som innebär att socialnämnden, när en anmälan kommer in som rör barn eller unga, genast ska göra en bedömning om barnet är i behov av omedelbart skydd. Samtidigt infördes en bestämmelse om att beslut om att inleda eller inte inleda en utredning ska tas inom fjorton dagar efter att anmälan kommit in. De nya bestämmelserna ställer ytterligare krav på kommunens socialtjänst och kräver utveckling av både myndighetsutövande och behandlande verksamheter. Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda en sammanhållen organisation för öppenvårdsinsatser för barn och unga.

Forskning visar att möjligheten till en god skolgång är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn. Det är särskilt viktigt att samverka mellan socialtjänst och skola uppmärksammas, genom övergripande gemensamma mål för de barn som behöver hjälp och stöd av både socialtjänst och skola. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden vidta förebyggande insatser för barn och ungdomar för att säkerställa en god skolgång. Varje skola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

För barn som far illa eller riskerar att fara illa är det viktigt att det finns en bra samverkan mellan skola och sociala myndigheter. Tidiga insatser till barn och ungdomar i samarbete mellan socialtjänsten och skolan ska fortsatt stärkas. Socialnämnden får 10 miljoner kronor för att fortsätta samverka för ökad skolnärvaro och bättre skolresultat i utvalda grundskolor i ytterstaden för barn som riskerar att fara illa. Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utveckla arbetssätt och arbetsformer inom socialtjänsten för att säkerställa en bättre samverkan med förskola och skola när det gäller barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Föräldrastödinsatser ger goda effekter. Forskning visar att den största förebyggande effekten, för att barn inte ska få problem senare i livet, nås om insatser som föräldrastödsprogram riktas till alla familjer/vårdnadshavare. Det är samtidigt viktigt med riktade insatser till enskilda familjer och gruppstödinsatser till utsatta barn respektive föräldrar som brister i sitt föräldraskap. Nämnden ska stödja och kvalitetssäkra stadsdelsnämndernas arbete med strukturerat föräldrastöd. En särskild satsning på föräldrastöd ska genomföras i de stadsdelsnämnder där det har fått begränsat genomslag. Föräldrastödet ska anpassas efter de särskilda behov olika grupper kan ha.

Placering enligt lagen om vård av unga, LVU, är den yttersta åtgärden när många andra insatser prövats och misslyckats. Det är viktigt att arbeta mer proaktivt och utveckla arbetet och analysera insatser och åtgärder för att minska antalet LVU-placeringar. Behoven av institutionsplaceringar ska minska och barn och unga ska erbjudas mesta möjliga stöd utan stora intrång i barnens och familjens livssituation. Barn och ungdomar i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. Socialnämnden ska arbeta för rekrytering av fler familjehem samt en ökad kompetens inom familjehem och jourhem för att ta emot unga med omfattande problematik. Ensamkommande flyktingbarn och flyktingungdomar ska fortsatt prioriteras. Socialnämndens samverkan med näringslivet inom Advisory Board för ensamkommande flyktingbarn ska vidareutvecklas under 2014.

Barn som har omhändertagits av socialtjänsten har samma rätt till en bra utbildning som alla andra barn. Omhändertagna barn ska ha en enda namngiven socialsekreterare som sköter alla kontakter med barnet. Varje barn som placeras i hem för vård och boende, HVB, ska genomgå en skolpsykologisk och pedagogisk utredning. Stock-

R VII SoN:4

holms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att läxhjälp finns för placerade barn. Forskning visar att många familjehemsplacerade barn inte når skolans kunskapsmål, varför arbetet med att stödja familjehemsplacerade barns skolgång inom SkolFam fortsätter.

Origo, det länsgemensamma resurscentret för hedersrelaterat våld och förtryck, ska fortsätta vara ett samlat kunskapscenter för unga.

Socialnämnden ska fördjupa arbetet mot barn- och ungdomsprostitution samt självskadebeteende. Nämnden ska genomföra utbildningsinsatser samt fortsätta arbetet med kunskapsinhämtning kring området. Socialnämnden ges i uppdrag att arbeta fram rutiner kring hantering och bemötande av barn- och ungdomsprostitution.

Socialnämnden ska fortsätta arbetet för etablering av ett fullskaligt Barnahus.

Stockholms stad ska inte placera barn i HVB-hem som endast erbjuder så kallad särskild undervisning. Endast hem som har avtal med en skola ska kunna komma i fråga. Rektorer måste ges möjlighet att ta del av planeringen av familjehems- eller institutionsvård i ett mycket tidigt skede. Skola och socialtjänst måste samverka med föräldrar för att i möjligaste mån kunna undanröja sekretesshinder. Kunskapen bör öka både om placerade barns skolgång liksom om skolgång för barn som lever i skyddat boende och/eller med skyddad identitet.

Insatser för kvinnofrid och våld i nära relationer

Arbetet mot våld i nära relationer är fortsatt prioriterat. Program för kvinnofrid antogs under 2012 och socialnämnden har också tagit fram riktlinjer för personal inom socialtjänsten som möter våld i nära relationer. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna implementera stadens program för kvinnofrid och riktlinjerna i stadens verksamheter under 2014. Stockholms stad har en garanti på skyddat boende för stadens utsatta kvinnor. Kvinnor som bott på skyddat boende ska vid behov erbjudas utslusningslägenheter om de inte kan återvända till sitt ordinarie boende. Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet med våld i nära relationer ska vara könsneutralt och kompetensen kring detta bör stärkas hos berörd personal.

Stockholms stad har en garanti på skyddat boende för kvinnor som bedöms ha behov av skyddsplacering. Kvinnor som bott på skyddat boende ska vid behov erbjudas utslusningslägenheter om de inte kan återvända till sitt ordinarie boende. Kriscentrum för kvinnor tillförs utslusningslägenheter och arbetet för byggandet av Kriscentrums nya lokaler ska påbörjas.

Funktionsnedsättning

Valfrihet för människor med funktionsnedsättning ska utvecklas vidare. Brister i tillgänglighet måste kontinuerligt kartläggas och åtgärdas. Information som publiceras på stadens webbplats måste vara tillgänglig även för personer med funktionsnedsättning. Socialnämnden ges i uppdrag att tillsammans med äldrenämnden utreda insatser för äldre fyllda 65 år i bostad med särskild service, LSS, i syfte att ta fram en helhetssyn vad gäller insatser som daglig verksamheter och aktiviteter för en stimulerande miljö.

Staden ska fortsätta den regionala samverkan i syfte att öka tillgängligheten till boenden för yngre personer med demenssjukdom. Arbetet med att kompetensutveckla anställda som arbetar inom området funktionsnedsättning ska fortsätta.

Socialnämnden ska utveckla samarbetet med andra myndigheter. Arbetet med projekt Carpe 2 och den kommungemensamma funktionen för verksamhets- och yrkesutveckling fortgår.

Staden har brist på bostäder med särskilt stöd och service, med ett ökat antal ej verkställda beslut under 2012 och början av 2013. Inom ramen för genomförandegruppens arbete ska nämnden delta i samordning och utveckling av utbyggnaden av bostäder med särskilt stöd och service.

Under 2013 har socialnämnden anordnat utbildningar för stadens råd för funktionshinderfrågor, denna utbildningssatsning fortsätter under 2014.

Dokumentationsverktyget DUR ska implementeras inom funktionshinderområdet.

Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd.

Det är viktigt att ha en god kvalitet inom personlig assistans. Socialnämnden ska under året påbörja ett arbete med att säkerställa kompetensen bland personliga assistenter och genomföra kompetenshöjande insatser om så behövs.

Det intressepolitiska stödet till organisationer inom funktionshinderområdet kvarstår under 2014.

Personer med funktionsnedsättning ska på ett enkelt sätt kunna kommunicera med Stockholms stad. Det är viktigt att kontaktcenter har kunskap och kompetens kring de tekniska hjälpmedel som används av personer med funktionsnedsättning. Nämnden ska av servicenämnden beställa erforderlig teknik. Två miljoner kronor finns avsatta för detta ändamål.

Socialpsykiatri

Implementering av evidensbaserade metoder inom socialpsykiatri är ett fortsatt prioriterat område. Nämnden har ett ansvar för att vidareutveckla utrednings- och uppföljningsinstrumenten och den individuella uppföljningen samt att ge stöd och insatser som leder till ökad självständighet och att målsättningarna med insatserna uppnås. Inom socialpsykiatri finns ett gemensamt uppföljningsinstrument för uppföljningen på individnivå. Socialnämnden ansvarar fortsatt för att sammanställa uppföljningen och utveckla kunskapsbaserade arbetssätt. I ansvaret ingår också att utbildning ska ske regelbundet samt att uppföljningsinstrumentet ska utvecklas vid behov. Vidare ingår att sammanställa resultat på stadsdelsnämnds- och enhetsnivå samt säkerställa resultaten för de indikatorer som kommunfullmäktige fattat beslut om.

Det är viktigt att sysselsättningen till personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning förbättras. Alternativen behöver anpassas efter individen och inte tvärtom och därför upparbetas kontakter med företagare i närmiljön för att åstadkomma ett mer varierat utbud. Därmed sprids även kunskap till företagen om vad målgruppen kan bidra med.

Socialnämndens arbete tillsammans med arbetsmarknadsnämnden för ökad sysselsättning, studier, praktik och arbete för personer med psykisk funktionsnedsättning ska fortsätta. Arbetet sker inom ramen för Alfa.

Samverkan mellan kommun och landsting för personer med psykisk funktionsnedsättning måste öka.

Hemlöshet

Arbetet mot hemlöshet är fortsatt prioriterat område i staden. För att få ett samlat grepp om hemlöshetsproblematiken och för att kunna arbeta strukturerat och metodiskt med frågan fick socialnämnden i uppdrag att ta fram en hemlöshetsstrategi under 2013. Nämnden har ett ansvar att samordna pågående och kommande insatser inom hemlöshet i enlighet med framtagna hemlöshetsstrategi. Såväl förebyggande arbete som minskning av akut hemlöshet är fortsatt prioriterade områden.

Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen fortsätta att arbeta vräkningsförebyggande. I det arbetet är skuldrådgivning en viktig del. Inga barnfamiljer i Stockholm ska behöva vänta mer än en vecka på att få budget- och skuldrådgivning.

Preventiva insatser ska bland annat riktas mot barnfamiljer och personer med psykisk funktionsnedsättning. Tak över huvudet-garantin är en viktig del i stadens stöd till hemlösa. Denna stödverksamhet ska geografiskt spridas över staden. Stiftelsen Hotellhem i Stockholms roll är viktig och ska tydligare möta socialnämndens och stadsdelsnämndernas behov av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad eller mer varaktigt boende med visst boendestöd. Målgruppen hemlösa EU-medborgare och tredjelandsmedborgare är ökande och har lagts till i uppsökarenhetens ansvarsområde. Projektet Vinternatt ska fortgå och under året utvecklas i syfte att utöka antalet platser. Arbetet ska föras i dialog med Stadsmissionen, Frälsningsarmén och andra frivilligorganisationer.

Antalet unga hemlösa har minskat, dock kvarstår fokus på att minska hemlösheten bland unga under år 2014 genom bland annat Botorg för unga vuxna. Insatser ska genomföras för att hjälpa barn och ungdomar som helt eller periodvis bor utanför hemmet på grund av svåra problem i bland annat hemmiljön. Individuellt stöd ska riktas till de människor som ständigt återkommer till härbärgen. Tillgången på försöks- och träningslägenheter ska öka för de hemlösa som är på väg mot en egen bostad. Boendestöd är ett viktigt verktyg för att fler ska klara av att ta över ett eget bostadskontrakt.

Genom ett ökat verksamhetsstöd ska socialnämnden tillsammans med frivilligverksamheterna bland annat verka för fler dagöppna verksamheter samt fortsätta arbetet med Crossroads.

Projektet ”Bostad först” där människor som lever i hemlöshet har möjlighet att få en lägenhet utan krav på att de först ska ha löst problem som missbruk eller skulder fortsätter och utvecklas. Antal lägenheter inom ”Bostad först” ska fördubblas. Det är viktigt att boendestödarna uppmuntrar de boende att påbörja rehabilitering och kontakter med beroendevården.

Missbruk

Fortsatta satsningar på att utforma och erbjuda kvalitativ och erfarenhetsmässigt god öppenvård som utgår från varje individs behov ska genomföras. Missbruksvården ska så långt som möjligt ske nära målgruppen genom decentraliserad och uppsökande verksamhet.

Allt fler personer med missbruksproblematik får diagnosen neuropsykiatriska funktionshinder. Nämnden ska fortsatt utveckla former för samverkan mellan socialtjänst, beroendevård och psykiatri för att forma insatser till denna målgrupp.

Nämnden ska fortsatt utveckla barn- och föräldraperspektivet i missbruks- och beroendevården.

Nämnden ska se över behovet av fler boendeformer för äldre missbrukare.

Drog- och brottsförebyggande arbete

Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 48 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämndernas preventiva insatser samt samla och sprida kunskaper om effektiva metoder. Arbetet med sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterat och fler stadsdelsnämnder förutsätts använda denna arbetsmetod. Medel tillförs för att utöka arbetet med sociala insatsgrupper 20-29 år för att kunna erbjuda fler ungdomar stöd och hjälp. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandhålla platser för ungdomstjänst. Ungdomsjouren förstärks för att arbeta uppsökande mot unga som utsätts för människohandel och prostitution. Ungdomsjouren ska även arbeta med ungdomar under 16 år.

Det är viktigt att fortsätta med stadens preventiva arbete för att minska narkotikaanvändningen. Socialnämnden ska fortsatt bistå stadsdelsnämnderna i det proaktiva arbetet för att minska narkotikaanvändningen. Såväl trygghetsmätningen som Stockholmsenkäten kommer att genomföras år 2014.

Ekonomiskt bistånd

Ett viktigt syfte med det utvecklingsarbete som bedrivs för En väg in är att samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, vilket bland annat innebär att en omfattande utbildningsinsats genomförts under 2013. Under 2014 ska arbetet med bedömningsinstrumenten ingå i ordinarie verksamhet. Anslaget för ekonomiskt bistånd ökas för att stärka arbetet med att på ett strukturerat och stadsgemensamt sätt bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning. Arbetet mot felaktiga utbetalningar ska fortsätta.

Socialnämnden ska under året tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda hur arbetet kan utvecklas med rehabiliterande insatser för mottagare av ekonomiskt bistånd, för att få tillbaka människor i arbete och minska biståndsbehovet.

Forskning och utveckling

Socialnämnden ska fortsätta att samordna arbetet med att införa evidensbaserad praktik i det sociala arbetet inom stadens alla verksamheter. Evidensbaserade metoder är viktigt för att kunna mäta och utvärdera socialtjänstens insatser. Det är också viktigt att resultaten från forsknings- och utvecklingsprojekt sprids i stadens verksamheter.

Medarbetare inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning har fortsatt behov av kompetensutveckling på såväl bas- som specialistnivå, till exempel inom områdena upphandling, uppföljning och samverkan med privata utförare och entreprenörer samt MI (motiverande samtal) och bemötandefrågor i det sociala arbetet. Stockholms stad avsätter 10,0 mnkr för att genomföra en tvåårig kompetensutvecklingsinsats för socialtjänstens

medarbetare inom ovan nämnda områden. Medlen kan användas till både utbildningskostnader och vikarietäckning.

Socialnämnden ska även arbeta för att samverka med andra myndigheter utvecklas.

Utveckling av e-tjänster

Stockholms stad ska fortsatt vara ledande i den tekniska utvecklingen av e-tjänster och modernisering av socialtjänsten. Genom att socialtjänsten utvecklas online kan nya grupper nås. Detta är särskilt viktigt för att komma i kontakt med unga människor. Teknikutvecklingen av socialtjänst online är en del av E-tjänstprogrammet. Målet är uppsökande verksamhet på internet, kompetensutveckling för stadens personal och utvecklande av en gemensam portal med polisen. Socialnämnden ska tillhandahålla e-tjänsterna BOSS (budget- och skuldrådgivning) och Ansökan om stöd och service för staden.

Uppföljning

Systematisk uppföljning av avtal är viktigt för att säkerställa kvaliteten på de insatser och bistånd som brukarna erhåller och för att säkerställa att utförarna bedriver verksamheten i enlighet med det som anges i avtalen. Ansvaret för uppföljning av LOV-avtal är delat mellan socialnämnden, i form av avtalstecknare, samt stadsdelsnämnderna, i form av köpare av tjänster/platser. Socialnämnden ska utveckla formerna för uppföljning av LOV-avtal i syfte att säkerställa att uppföljning sker på likartat sätt i stadsdelsnämnderna.

Även systematisk uppföljning av placerade barn och unga ska vara en prioriterad fråga för nämnden. Det primära syftet med uppföljningen är att se till att barnet har det bra. Uppföljningen ska säkerställa att vården är rättssäker och trygg och utgår från barnens behov, med utgångspunkt från de vård- respektive genomförandeplaner som upprättats. Uppföljningen ska också säkerställa att barnet ges goda möjligheter till en bra skolgång. Ett annat syfte med den regelbundna uppföljningen är att få underlag till överväganden och omprövningar av vården. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden fortsatt utveckla former för uppföljning av placerade barn och unga och säkerställa att uppföljning sker på likartat sätt i staden.

Övrigt

För att öka närvaron och tryggheten i de miljöer där ungdomar vistas fortsätter satsningen på fältassistenter i tunnelbanan.

Stockholms stad har under 2013 implementerat den nya lagstiftningen vad gäller papperslösa personers rättigheter.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
	Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,0 %	2,0 %	2,0 %
	Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,2 %	1,2 %	1,2 %
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	20 %	25 %	30 %
	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
	Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.3 Stockholmsborna upplever att de får god service och omsorg	Andel barn och ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	90 %	-	90 %
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	48 %	-	48 %

R VII
SoN:10

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
	Andel ungdomar som i stockholmsekäten uppger att de inte använder narkotika	90 %	-	90 %
	Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	20 %	20 %	20 %
Obligatorisk indikator				
	Antal hemlösa	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Socialnämnden ska samverka med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna i syfte att främja samordning, utveckling och en effektiv uppföljning av stadens arbetsmarknadsåtgärder (1.2)	2014-01-01	2014-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utreda huruvida staden kan främja utvecklingen av sociala företag (1.2)	2014-01-01	2014-12-31
Socialnämnden ska delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna implementera stadens program för kvinnofrid och riktlinjer för personal inom socialtjänsten som möter våld i nära relationer i stadens verksamheter (1.7)	2014-01-01	2014-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna implementera reviderade riktlinjer för familjehemsvård (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda en sammanhållen organisation för öppenvårdsinsatser för barn och unga (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Socialnämnden ska arbeta fram rutiner kring hantering och bemötande av barn- och ungdomsprostitution (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna implementera stadens hemlöshetsstrategi (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Socialnämnden ska utöka antalet platser i projekt Vinternatt (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden utveckla formerna för uppföljning av placerade barn och unga i syfte att säkerställa att uppföljning sker på likartat sätt i staden (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Socialnämnden ska utveckla formerna för uppföljning av LOV-avtal i syfte att säkerställa att uppföljning sker på likartat sätt i staden (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Socialnämnden ska utforma och genomföra bas- och specialistutbildningsinsatser inom verksamhetsområdena individ- och familjeomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning under en tvåårsperiod (2.3)	2014-01-01	2015-12-31
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhetsspecifika EU-positions-papper den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Nämnden ska formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Socialnämnden** godkänns.

Stadsbyggnadsnämnden

Nämndens uppgifter

Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för fysisk planering i staden. Utöver nämndens huvuduppgift att effektivt ta fram planer och bygglov för nya bostäder ingår i detta ansvar övergripande planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö och infrastruktur. Detta innebär även ansvar för förverkligandet av promenadstaden, ett tryggt, attraktivt och miljövänligt Stockholm. Nämnden har myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning. Nämnden har hand om stadens fristående mättnings- och kartläggningsverksamhet samt inrättande och upphävande av naturreservat, kulturresevat och djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken. Nämnden beslutar om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning. Nämnden ska enligt gällande lagstiftning handlägga ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpna hinder.

Förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-353,5	-352,5	-350,5	-350,5
Drift och underhåll	-353,5	-352,5	-350,5	-350,5
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	194,9	193,8	193,8	193,8
Netto	-158,6	-158,7	-156,7	-156,7
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,3	-1,0	-0,8	-0,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,3	-1,0	-0,8	-0,8

Nettobudgeten för 2014 ökar med 0,1 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2014 minskar med 0,3 mnkr jämfört med 2013.

Bostadsanpassningsbidraget för år 2014 är 86,0 mnkr.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en

av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Här finns en mångfald av attraktiva stadsmiljöer med egna identiteter, som skapar möjligheter för stockholmarna att välja vilken del av staden som passar ens egen livssituation och livsstil.

Fram till år 2030 kommer stadens befolkning att öka med cirka 200 000 personer. År 2022 beräknas en miljon människor bo i Stockholms stad. För att bereda plats för denna expansion ska stadsbyggnadsnämnden effektivt ta fram planer för nya bostäder. Staden ska byggas tätare och det som redan är byggt ska förbättras. Nya funktionsblandade stadsdelar ska växa fram, med en mångfald av upplåtelseformer.

Ökat bostadsbyggande

Fler bostäder är en förutsättning för en fortsatt stark utveckling av Stockholm. Ett kraftigt bostadsbyggande är nämndens främsta prioriterade uppgift och planberedskapen ska därför stärkas ytterligare så att ambitionshöjningen för bostadsbyggandet kan nås både på kort och på lång sikt. Stadsbyggnadsnämnden ska planera för en långsiktig bostadsförsörjning med 140 000 nya bostäder fram till år 2030. Det innebär att de enskilt viktigaste uppgifterna för stadsbyggnadsnämnden är detaljplane- och bygglovsarbete som syftar till fler bostäder. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans framför allt exploateringsnämnden skapa förutsättningar för den högre ambitionen.

Tillgången till billiga bostäder för unga och studerande är en viktig faktor för Stockholms fortsatta tillväxt. Studentbostäder ska därför prioriteras i planprocessen i syfte att snarast få fler studentbostäder i Stockholm. Staden ska verka för förenklade byggregler.

Tillgången till billiga bostäder för unga och studerande är en viktig faktor för Stockholms fortsatta tillväxt. Efterfrågan på ungdomslägenheter är större än utbudet idag och även framgent bedöms efterfrågan öka i och med 90-talisternas inträde på bostadsmarknaden. Studentbostäder och små bostäder ska därför prioriteras i planprocessen.

Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska i samverkan med en byggaktör initiera och skapa förutsättningar för ett byggprojekt med billiga bostäder som unga har råd att efterfråga.

Det är väsentligt att staden fortsätter att bidra med goda exempel för att visa på möjligheter att sänka byggkostnaderna. Det är också viktigt att såväl stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och stadens bostadsbolag med flera samverkar kring utvecklingsfrågor kring planering och byggande.

Effektivitet och lönsamhet i processerna

Antalet godkända/antagna detaljplaner ska vara på en fortsatt hög nivå och arbetet med att effektivisera plan- och byggprocessen ska fortsätta.

Planer och projekt som kan genomföras i närtid ska prioriteras samtidigt som stadsbyggnadsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden ska säkerställa tillgången till mark för fortsatt utbyggnad av 140 000 nya bostäder fram till 2030. Även projekt som ligger vilande för att de omfattas av ett större programarbete där nämnden avser ta ett helhetsgrepp bör prioriteras för att säkerställa den högre ambitionen för bostadsbyggandet. I syfte att främja en attraktiv och varierad stadsbild ska stadsbyggnadsnämnden, tillsammans med exploateringsnämnden, planlägga ett större, sammanhängande område för att skapa en unik stadsdel med nydanande arkitektur i världsklass.

Stadsbyggnadsnämnden ska möta efterfrågan på detaljplaner och programarbete genom att vidta åtgärder för att korta och effektivisera planprocessen. Samarbetet med framför allt exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden är avgörande för att nå målen. Samordningen med exploateringsnämnden ska öka och stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden ta fram, och i samband med tertialrapportering följa upp, relevanta nyckeltal för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet i hela stadsbyggnadsprocessen.

Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin. Stadens finansiella resurser är begränsade. Det är viktigt att tidigt, redan i planeringsskedet, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i projekten. Genom att exploatera mark som inte är förenad med höga grundkostnader samt genom att öka exploateringsgraden kan lönsamheten i projekten öka. Det är viktigt att staden så långt det är möjligt uppnår full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt. Detta förutsätter ett nära samarbete mellan stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt trafik- och renhållningsnämnden och genomarbetade avtal med Trafikverket och trafiknämnden i Stockholms läns landsting. Stadsbyggnadsnämnden ska i samband med verksamhetsplan för 2014 tydligt redovisa kopplingen mellan stadens investeringsstrategi och prioriteringar av detaljplaner.

Stadsutveckling enligt Promenadstaden

Utbyggnaden av staden ska ske enligt de stadsutvecklingsstrategier som fastställts i översiktsplanen. Staden ska främst växa i de utpekade stadsutvecklingsområdena i innerstadens krans, genom ett utvecklat city och i de tyngdpunkter som identifierats i ytterstaden. Arbetet med att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner genom en tätare och mer varierad bebyggelse och förbättrade kommunikationer ska därför intensifieras. När stadsdelar växer samman, som vid Årstafältet och Hagastaden, ökar förutsättningarna för goda kommunikationer och trygga boendemiljöer. Stockholm ska byggas enligt den klassiska stadens form med levande gatumiljöer och tydliga kvarter men med vår tids innehåll och gestaltning. Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa förutsättningar för kommersiella lokaler i bottenplan, utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden.

För att Stockholm ska vara en attraktiv plats även under de långa vintermånaderna vill staden, tillsammans med privata aktörer, lysa upp stadsrummet under den mörka årstiden med hjälp av det nya ljusprogram som trafik- och renhållningsnämnden har tagit fram under 2013. Stadsbyggnadsnämnden ska i början av 2014, i samarbete med berörda nämnder och styrelser samt andra fastighetsägare och intressenter, möjliggöra upplysning och ljuskonst på broar, öppna platser, parker och fastigheter i staden.

Under 2014 ska stadsbyggnadsnämnden utreda en lämplig plats där en del av stadens nya träd ska utgöra en större allmän fruktträdgård. Fruktträdgården ska anläggas i ett attraktivt och tillgängligt läge där många människor är i rörelse och alla stockholmare ska ha möjlighet att vistas i trädgården och fritt plocka av det träden har att erbjuda.

För att behålla och utveckla Stockholms kompetens ska stadsbyggnadsnämnden, i samarbete med exploateringsnämnden, ta fram småskaliga miljöpetsområden bestående av ett antal hus eller kvarter där det är möjligt att prova den absolut senaste miljötekniken och stadsbyggnadsplaneringen. Detta för att, i samarbete med forskare och näringsliv, erbjuda testområden som kan driva på utvecklingen och se till att Stockholm behåller sitt försprång som världsledande miljöhuvudstad.

Byggnad i goda befintliga kollektivtrafiklägen samt lägen där planering av nya kol-

lektivtrafikförbindelser och vägar pågår ska prioriteras.

Goda cykelmöjligheter och bra cykelparkeringar ska integreras i planeringen. Det är viktigt att staden ytterligare fördjupar och intensifierar samarbetet och planeringen med trafiknämnden i Stockholms läns landsting, Trafikverket och regionens övriga aktörer i dessa frågor.

Stadsbyggnadsnämnden ska inta en positiv och underlättande hållning till att förtäta innerstaden. Genom att ytterligare förtäta innerstaden kan vi skapa många nya bostäder i högt eftertraktade centrala lägen.

Stadsbyggnadsnämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete.

Staden tillämpar flexibla parkeringstal. Som ett komplement ska exploateringsnämnden tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utveckla och införa ”Gröna parkeringstal”. Gröna parkeringstal möjliggör positiva mobilitetstjänster genom att staden ger ett byggföretag reducerad parkeringsnorm i utbyte mot att byggföretaget tillhandahåller dessa. Exempel på positiva mobilitetstjänster är attraktiva cykelrum i markplan eller medlemskap i en bilpool.

Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden, uppmuntra bilpoolsinfrastruktur vid nya exploateringar.

Stadsbyggnadsnämnden ska utveckla Stockholms blå och gröna värden. I detta ingår att planera för hur Stockholm ska utvecklas som stad på vattnet med bad, kajliv, boende samt kollektiv- och andra transporter. Fler invånare ökar trycket på stadens parker och grönområden och gör det viktigt att peka ut strategiskt viktiga naturområden. Arbetet med att inrätta de nya naturreservaten i Älvsjöskogen, Årstaskogen och Kyrkhamn fortskrider med målsättningen att arbetet ska kunna slutföras under mandatperioden. Arbetet leds av exploateringsnämnden i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskydds-nämnden och berörda stadsdelsnämnder.

Stadens parker ska utvecklas med nya metoder för planering av grönområden. Nya parker ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområden. Befintliga parkers stora värde tillsammans med andra rekreationsytor ska bevaras. Fler lekparker ska utvecklas och göras tillgängliga för barn med funktionsnedsättning. Särskilda insatser ska vidtas för att öka antalet träd i staden.

I genomförandet av Promenadstaden är det viktigt att vidareutveckla strategier och förhållningssätt kring stadens ljud. Ljud är en del av staden och det finns god kunskap om hur vi förhåller oss till ljud som kvalitet samt hur vi hanterar det som uppfattas som buller. Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskydds-nämnden identifiera begränsningar och konsekvenser av dagens riktlinjer på stadens utveckling på kort och längre sikt, och i samarbete med länsstyrelsen se över riktlinjerna och föreslå åtgärder för att möjliggöra bostads målet.

Staden har som uppgift att redovisa hur de av staten utpekade riksintressena ska tillgodoses. Inom riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården kvarstår redovisning. Stadsbyggnadsnämnden ska ta fram en tydlig redovisning av detta.

Bostadsbyggande i dialog med stockholmarna

Det är angeläget att stockholmarna med intresse för stadens utveckling i större utsträckning erbjuds möjligheter att föra fram åsikter och idéer. Detta får dock inte förlänga planeringsprocessen för nya bostäder. Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med

berörda nämnder, i vissa större exploateringsprojekt utveckla en utökad medborgardialog i ett tidigt skede med målet att minska antalet överklagade detaljplaner.

Stockholm och den fysiska bilden av staden kommer under en följd av år att präglas av de många infrastruktur- och bostadsprojekt som ska genomföras. Stockholms expansion är en attraktion som också kan bli en sevärdhet och ett besöksmål. I samband med att de tekniska nämnderna flyttar till Söderstaden ska en permanent utställning för stadsutveckling skapas.

City ska bli en levande stadsdel med folkliv dygnet runt. Särskild vikt ska läggas på att omvandla befintliga kontorslokaler till bostäder och hotell. Detta arbete behöver intensifieras under 2014, i enlighet med Vision för City. Proportionerna mellan kontorsyta och boendeyta i området ska förändras, till boendeytans fördel. I så hög utsträckning som möjligt ska alla nya detaljplaner innehålla bostäder. Omvandlingen av City ska ske i ett helhetsperspektiv för att uppnå en god helhetsverkan i den byggda miljön och för att säkerställa att bostäder tillskapas. Därför är det prioriterat att nämnden under 2014 intensifierar arbetet med programarbete för stadsutvecklingsområdet City.

Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser och kommersiella lokaler i nya utvecklingsområden i ytterstaden. Nämnden har en viktig roll i utvecklandet av fler stadsdelar med miljöprofil. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt trafik- och renhållningsnämnden får i uppdrag att skapa fler cykelparkeringar i Stockholm. Detta är särskilt angeläget i kollektivtrafiknära lägen.

Vid nybyggnation ska det planeras för ett ökat cyklande och behov av cykelparkering. Detta är särskilt angeläget vid omvandlingen av området runt Stockholms centralstation.

Stadsbyggnadsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden ska tillse att Söderstaden utvecklas till en stadsdel med mycket god kollektivtrafiktillgång där det är naturligt att välja andra färdmedel än bil. Det framtida handelsområdet ska präglas av modern mobilitet och köp med hemleveranser.

Fastighetsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och S:t: Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av slakthusområdet.

Stadsbyggnadsnämnden ska verka för att solceller planeras in i planprojekt.

Stadsbyggnadsnämnden ska förbättra förutsättningarna för nyföretagande genom att lokaler för småföretagande planeras in vid ny- och tillbyggnation av stadsdelar, inte minst i gatuplan.

Stadsbyggnadsnämnden ska i samverkan med övriga nämnder och bolag i staden delta i arbetet med att utveckla ytterstaden. Utvecklingsarbetet ska ske i dialog med de boende.

Vid planering av nya stadsdelar måste hänsyn tas till stockholmarnas behov. Antalet barn i förskole- och grundskoleålder ökar. Detta ställer höga krav på utbyggnad av förskolor och skolor. Stadsbyggnadsnämnden ska finna former för att effektivisera processen kring byggnation av skolor och förskolor i samverkan med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och SISAB. Arbets sättet ska vara problemlösande.

R III SbN:6

Antalet barn i förskole- och grundskoleålder ökar. Utbyggnaden av förskolor och skolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Stadens behov av skolor och förskolor ska utgå från en långsiktig planering. Stadsbyggnadsnämnden ska redan i planeringsprocessens tidiga skeden utveckla samverkan med framförallt utbildningsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, exploateringsnämnden och SISAB för att säkra tillgången på platser i förskolor och skolor.

I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska inriktningen vara att projekten ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar.

De fastigheter som staden bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov.

Under 2014 ska stadsbyggnadsnämnden implementera de riktlinjer för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram under 2013 genom att aktivt informera stockholmarna om de nya möjligheterna att vara med och påverka stadsrummets utformning. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar förbisedda delar av den gemensamma stadsmiljön och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö.

Stadsbyggnadsnämnden ska även ta fram en strategi för pocketparker. Dessa miniparker kan vara tillfälliga eller permanenta och anläggas på outnyttjade samt underutnyttjade platser eller på tidigare gatuparkeringar.

Bättre service och utvecklad organisation

Stadsbyggnadsnämnden ska under kommande år prioritera utveckling av bygglovverksamheten, såväl utifrån service som effektivitet. Nämnden ska i bygglovsärenden ha en problemlösande attityd och såväl utfästa som lagstadgade tider ska hållas. Genom ökad rådgivning och proaktivt informationsarbete ska bygglovstjänsten till stockholmarna öka. För att lösa tillfälliga arbetstoppar ska nämnden köpa extern kompetens där så är möjligt.

Den inventering som påbörjats gällande tillfälliga bygglov som går ut och inte kan förlängas, särskilt avseende skolor och förskolor, ska slutföras. Stadsbyggnadsnämnden ska arbeta proaktivt för att nödvändiga åtgärder ska kunna vidtas i god tid. Samverkan med berörda ska ske.

Nämnden ska från och med 2014 följa upp detaljplanearbetet utifrån tids- och kostnadsaspekter. Den upplevda servicen och effektiviteten ska öka och den faktiska handläggningstiden ska minska.

För att möjliggöra nya spännande innovationer inom stadsbyggnadsområdet tillgängliggörs Tätortskartan och Stadskartan kostnadsfritt.

Nämnden ska lägga nödvändiga resurser på arbetet med att handlägga anmälningar om enkelt avhjälpna hinder.

För att minska antalet överklagade detaljplaner samt för att effektivisera plan- och byggprocessen ska det vara tydligt vad som krävs för att detaljplaneunderlag och bygglovsunderlag ska vara fullständiga. Stadsbyggnadsnämnden ska i bygglovsärenden ha en problemlösande attityd. Översiktsplanen ska aktualiseras och kommuniceras

för att få acceptans för stadens utveckling.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Andel miljöklassade byggnader	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	5 000 st	5 000 st	7 000 st
	Antal färdigställda bostäder	5 000 st	5 000 st	5 000 st
	Antal påbörjade bostäder	5 000 st	5 000 st	5 000 st
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500 st	1 500 st	1 500 st
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Antal påbörjade studentbostäder	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig tid från planbeställning till fördelning på handläggare (månader)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig tid från Start-PM till beslutad detaljplan, alla planer (månader)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden och exploateringsnämnden utveckla och införa ”Gröna parkeringstal” (1.3)	2014-01-01	2014-08-31
Nämnden ska i samråd med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utveckla grönytefaktorn, som i dag är en metod för förändring av kvartersmark i bl.a. Norra Djurgårdsstaden, som ett generellt planeringsverktyg i syfte att stärka stadens gröstruktur (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden ta fram och följa upp relevanta nyckeltal inom arbetet med att effektivisera stadsbyggnadsprocessen för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet (1.4)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta ett initiativ till att gemensamt med övriga kommuner i länet hitta en länsgemensam standard för att ställa enhetliga byggkrav i samband med plan- och byggprocessen (1.4)	2014-01-01	2014-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska i samråd med idrottsnämnden och fastighetsnämnden utreda förutsättningarna för ett utomhusbad på Järvafältet (1.6)	2014-01-01	2014-12-31
Trafik- och renhållningsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden ta fram förslag gällande lämplig plats för en större allmän fruktträdgård (1.7)	2014-01-01	2014-12-31
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhetspecifika EU-positionsprogrammet som den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda en modell för uppföljning av detaljplaneprocessen kopplat till stadens investeringsplanering. (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

14. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Stadsbyggnadsnämnden** godkänns.

Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet

Nämndens uppgifter

Nämnden ansvarar för strategisk trafikplanering i staden, utveckling av trafiksäkerheten och trafikövervakning. Nämnden ansvarar för gatuskötsel och har investeringsansvar för gator, vägar, vissa torg och parker och ska som huvudman för allmänna platser och som väghållare samordna och utveckla stadsdelsnämndernas tekniska verksamhet. Nämnden ansvarar även för skötseln av stadens samtliga träd på gatumark och för markupplåtelse.

Förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 753,0	-1 819,1	-1 836,5	-1 928,1
Drift och underhåll	-1 274,4	-1 370,3	-1 328,7	-1 334,6
Avskrivningar	-294,2	-302,1	-340,4	-394,1
Internräntor	-184,4	-146,7	-167,4	-199,4
Intäkter	1 008,6	1 041,9	1 055,6	1 055,6
Netto	-744,4	-777,2	-780,9	-872,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-954,6	-786,3	-977,8	-903,8
Inkomster	9,6	13,3	13,8	13,8
Netto	-945,0	-773,0	-964,0	-890,0

Budgeten för 2014 minskar med 32,8 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2014 minskar med 172,0 mnkr jämfört med 2013. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som långsiktigt uppgår till mellan 700,0 till 680,0 mnkr per år. Inom denna ska investeringar i cykelplanen inrymmas så att cykelåtgärder motsvarande 700,0 mnkr har genomförts vid utgången av 2018. Dessa ska uppgå till 116,0 mnkr 2014.

För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt uppgår nämndens utökade investeringsbudget under 2014 till 83,0 mnkr, 2015 till 274,0 mnkr och 2016 till 200,0 mnkr. Prioriteringar på kortare sikt syftar till att genomföra renoveringsåtgärder och förstärkningsarbeten av Sergels Torg för att säkra torgets bärighet och som förberedande åtgärder inför utbyggnaden av Spårväg City. I prioriteringar på kortare sikt ingår även investering i gångbro till Årsta Holmar och laddinfrastruktur.

Trafik- och renhållningsnämnden har utrett möjligheten att anlägga en gångbro i syfte att tillgängliggöra de natursköna och centralt belägna Årsta holmar för stockholmarna. Under 2013 har arbetet med att anlägga bron påbörjats och under våren och sommaren 2014 ska exploateringsnämnden, tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden, intensifiera

anläggandet av gångbron och gå in i projekterings slutskede. Inrättandet av naturreservatet Årstaskogen innebär ett ökat skydd för holmarna, tillika dess växt- och djurliv.

Inom nämndens långsiktiga investeringsbudget ska inrymmas nya anläggningar som följd av den växande staden samt reinvesteringar för att bevara befintlig infrastruktur.

I samband med beslut om investering och reinvesteringar ska ett ökat fokus läggas på att analysera drift- och underhållskonsekvenserna. Syftet är att välja material, utformning och tekniska lösningar som är långsiktigt hållbara och som också gör det möjligt att hålla det rent och snyggt.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Den växande staden

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, har Stockholm-Mälarenregionen ett välfungerande transportsystem med minimal klimatpåverkan, som gör att människor snabbt och enkelt kan röra sig i hela regionen.

Den växande staden ställer höga krav på planering av infrastruktur för att få ett väl fungerande trafiksystem. Näringsliv och stockholmare behöver transporter som är pålitliga, förutsägbara, trygga och säkra. Fram till 2030 ska det byggas 140 000 nya bostäder och därför krävs ett tydligt infrastrukturperspektiv i planeringen av var dessa nya bostäder ska byggas. Inriktningen är att nya bostäder i huvudsak ska byggas i goda befintliga kollektivtrafiklägen, i lägen där nya spår och vägar planeras samt i lägen som möjliggör gång och cyklande som ett pendlingsalternativ. Det skapar goda förutsättningar för att nå framkomlighetsmålen på sikt. Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin.

Det är viktigt att se stadens trafiksystem som en helhet i den strategiska trafikplaneringen, både vad gäller olika trafikslag och utifrån att staden är en del i hela regionens trafiksystem. Förutsättningar och utveckling i en del av regionen påverkar ofta andra delar i den regionala infrastrukturen. Utifrån satsningen i översiktsplanen på attraktiva tyngdpunkter, är det viktigt att utbyggnad av kollektivtrafik och kommunikationsstråk mellan dessa sker samordnat med planering av ny bebyggelse för att skapa attraktiva och sammanhängande stadsmiljöer.

Samarbetet med trafiknämnden i Stockholms läns landsting, Trafikverket och övriga aktörer i regionen inom infrastrukturuområdet ska fördjupas ytterligare. Ett effektivt transportsystem med god framkomlighet och tillgänglighet är också viktigt i arbetet för en minskad miljöbelastning. Fungerande godstransporter är en förutsättning för en levande stad med konsumtion, handel och nöjen. Inom ramen för stadens framkomlighetsstrategi pågår ett arbete med en gods- och leveransstrategi för att säkra varu- och materialflöden. Som ett komplement till detta arbete ska trafik- och renhållningsnämnden, med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, genomföra ett försök med Citylogistik med ellastbilar och samlastningsstationer under 2014.

Befolkningsökningen leder till en trängselproblematik som får samhällsekonomiska konsekvenser. För att lösa denna trängselproblematik sker stora investeringar i ny infrastruktur. För att dessa investeringar ska få rätt effekt behövs mätningar av trafikströmmar och resvanor.

En tätare stad med nya stora bostadsområden, vägbyggen, reparationsarbeten och en järnvägstunnel genom hela city stärker Stockholms konkurrenskraft men innebär också risker. Trafik- och renhållningsnämnden ska arbeta aktivt med att förebygga trafikolyckor och skapa säkrare trafikmiljöer. Särskild vikt ska läggas vid trafiksäkerheten vid skolor, förskolor, tungt belastade och olycksdrabbade gång- och cykelstråk och andra miljöer med många utsatta trafikanter. Nämnden ska ta fram en plan för säkrare skolvägar.

Trafik- och renhållningsnämnden ska följa samtliga stora utvecklings- och exploateringsprojekt, med start i tidigt skede, för att garantera att framkomlighetsfrågorna sätts i sitt sammanhang och inte försummas. Det gäller bland annat projekt som Slussen, Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden. Av samma skäl är det också angeläget att nämnden deltar i ett tidigt skede även i mindre utvecklings- och exploateringsprojekt som berör platser med större flöden av cykel-, gång-, kollektiv- eller biltrafik.

Stadens finansiella resurser är begränsade. Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturlösningar.

Kommunstyrelsen ansvarar med stöd av trafik- och renhållningsnämnden för att leda och samordna förhandlingar om genomförandavtal för transportinfrastrukturprojekt med Trafikverket och trafiknämnden i Stockholms läns landsting. De nya bostäder som planeras kräver insatser i både ny och gammal infrastruktur. Det kräver i sin tur god trafikplanering och ett nära samarbete mellan trafik- och renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden. Staden ska, så långt det är möjligt, uppnå full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt.

Stadens framkomlighetsstrategi

Staden arbetar aktivt för att öka framkomligheten. Arbetet med att undanröja hinder och att underlätta trafikflöden ska fortsätta. Stadens framkomlighetsstrategi ska ligga till grund för arbetets inriktning. Det grundläggande budskapet i strategin är att kapacitetsstarka färdmedel måste prioriteras för att fler människor och mer gods ska kunna förflyttas effektivt. Det innebär på sikt att den andel av förflyttningar som görs med bil måste minska. Som ett led i detta ska trafik- och renhållningsnämnden konvertera parkeringsplatser i handelsområden till cykelparkeringar och andra attraktiva användningsområden under 2014. Detta arbete ska utgå ifrån reseanalysen *Stockholmarnas resvanor till handelsplatser* som trafik- och renhållningsnämnden genomförde under 2013.

Effekterna av trängselskatten ska löpande analyseras av trafik- och renhållningsnämnden.

Fler måste välja att gå, cykla och åka kollektivt. För att nå dit behöver gatumiljön stegvis anpassas för gång-, cykel- och kollektivtrafikens förutsättningar.

Allt fler stockholmare väljer att leva i bilfria hushåll men är emellanåt beroende av hemleveranser. I samband med implementeringen av framkomlighetsstrategin ska trafik- och renhållningsnämnden pröva att införa så kallade mobilitetsfickor.

Exploateringsnämnden ska, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden, uppmuntra bilpoolsinfrastruktur vid nya exploateringar.

Genom att styra mot dessa mål stärks trafiksystemets hållbarhet på längre sikt. Trafik- och renhållningsnämnden har ett ansvar att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, trafiknämnden i Stockholms läns landsting och andra aktörer för att främja framkomligheten.

För att möta behovet av en utbyggd kollektivtrafik ska bland annat spårbunden kollektivtrafik inklusive en framtida utbyggnad av tunnelbanan studeras tillsammans med huvudmannen för kollektivtrafiken. För att stärka kollektivtrafikresandet samt säkerställa en långsiktigt hög bostadsutbyggnad i staden behövs en förstärkning av kapacitetsstark spårbunden kollektivtrafik. Staden ska tillsammans med huvudmannen för kollektivtrafiken samt berörda kommuner medverka till att möjliggöra en utbyggnad av tunnelbanan i enlighet med resultatet av 2013 års Stockholmsförhandling. Nämnden ska även, tillsammans med huvudmannen för kollektivtrafiken, skapa förutsättningar för ett försök med Bus Rapid Transit (BRT) på en lämplig sträcka. Trafik- och renhållningsnämnden ska, utifrån sitt ansvarsområde, verka för att båttrafiken på Stockholms inre vatten ökar. I detta arbete är nya Slussen en naturlig knutpunkt för framtidens båtpendling. Som ett led i förverkligandet av framkomlighetsstrategin ska genomförandet av den med trafiknämnden i Stockholms läns landsting gemensamt framtagna stommålsstrategin påbörjas. Det gäller i första hand etapp 1 som avser centrala Stockholmsregionen. I ett nästa steg tas etapp 2, omfattande resten av länet inklusive Stockholms yttre delar, fram.

Cykelplanen ska vara vägledande för främjandet av cykeltrafikens förutsättningar. Det innebär åtgärder för att skapa ett väl fungerande och utbyggt pendlingsnät för cyklister samt trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder i korsningspunkter, fler cykelparkeringar och cykelvägvisningar. Trafik- och renhållningsnämnden ska öka ambitionen när det gäller utbyggnaden av cykelparkeringar runt om i staden och 2 000 cykelparkeringar ska uppföras under 2014.

Cykelparkeringar är särskilt angeläget i kollektivtrafiknära lägen. Arbetet med anläggandet av en större cykelparkering i Järnvägsparken fortsätter.

När ny cykelinfrastruktur byggs på ett genomtänkt och strukturerat sätt förbättrar det även framkomligheten för övrig trafik i Stockholm. I syfte att förbättra samspelet mellan cyklister och fotgängare ska trafik- och renhållningsnämnden investera i en trygghetsskapande skyltning av cykel- och gångbanor i hela staden. En tydlig skyltning ska tydliggöra respektive trafikslags skyldigheter och förutsättningar på olika platser samt minska antalet konfliktytor i stadsrummet.

I planeringen av nya områden ska stor hänsyn tas till behov av trygga cykelparkeringar och tillgängligheten måste vara god. Lånecykelsystemet bidrar till Stockholm som cykelstad och ska byggas ut. En viktig säkerhetsaspekt för cyklingen i Stockholm är att förbättra sopning och snöröjning av cykelbanor och detta ska beaktas i entreprenadupphandlingar.

För att fortsätta förbättra stadens snöröjning testas ny teknik, bland annat genom fem specialanpassade maskiner för stadens cykelpendlingsstråk. Målsättningen är att dessa stråk ska hålla extra hög standard så att stadens cyklister ska kunna välja farbara färdvägar, även vid snörika vintrar. Arbetet med ny teknik ska fortsätta och trafik- och renhållningsnämnden uppmanas att fortsätta hitta nya effektiva lösningar även för snöröjning av prioriterade cykelstråk i innerstaden. Stadens stadsdelsnämnder får även i uppdrag att samordna kvalitet och snöröjningsinsats av stadens prioriterade cykelstråk med trafik- och renhållningsnämnden.

Trafik- och renhållningsnämnden ska aktivt arbeta för framkomlighet på stadens cykelbanor och snabbt vidta åtgärder när dessa blockeras av felparkerade bilar eller andra hinder. Detta ska bland annat ske inom ramen för nämndens arbete med motorcykelburna parkeringsvakter.

Städningen ska förbättras och vårstädningen av stadens gator ska tidigareläggas för att säkra framkomligheten och förbättra luftkvaliteten.

Nämnden ska fortsätta verka för och intensifiera arbetet med att fler pumpstationer för cyklar uppförs på strategiska platser i staden. Nämnden ska fortsätta pilotprojektet med så kallad ”grön våg” där cyklisternas hastighet i förhållande till stoppsignalerna på ett tydligt och pedagogiskt sätt synliggörs i syfte att underlätta framkomligheten för cyklister. Försök med visualisering av den gröna vågen för cyklister ska genomföras på Götgatan och Fleminggatan under 2014.

För att öka framkomligheten för cyklister ska nämnden därtill verka för att flera gator blir cykelfartsgator. Enkelriktade gator av betydelse för cyklisterna ska förses med undantag för cykel, i likhet med vad som skett i andra stora europeiska städer. Många allvarliga cykelolyckor sker i samband med högersväng. Trafik- och renhållningsnämnden ska genomföra ett pilotprojekt med säkerhetskorsningar efter nederländsk modell, där cykelbanan går innanför korsningen, på stadens fem mest trafikerade och problematiska platser.

Trafik- och renhållningsnämnden ska, under ledning av stadsledningskontoret, vara en aktiv samarbetspartner i projektet *Testplats Cykel* med forskare och intresserade företag och bidra med personal och kunskaper. *Testplats Cykel* innebär att projektets parter kommer att genomföra ett antal studier under en tvåårsperiod på relevanta platser i Stockholm, där företag och stockholmare har möjlighet att delta. Syftet med projektet är att utvärdera cykelsatsningars framkomlighetspotential, kostnadseffektivitet och trafiksäkerhet.

Under våren och sommaren 2014 ska trafik- och renhållningsnämnden genomföra ett försök med att omstrukturera Götgatan genom mindre förändringar i gaturummet. Gatuumrymmet ska omfördelas mellan trafikslagen i syfte att reducera antalet bilkörfält, flytta ut gatuparkeringen samt tillskapa ett brett cykelfält på det tidigare parkeringsutrymmet, för att därigenom ge mer utrymme åt cyklister och fotgängare. Samtidigt som trafik- och renhållningsnämnden planerar och genomför försöket ska nämnden gå vidare med beslutsprocessen för en långsiktigt hållbar trafiklösning innan årets slut.

Under 2013 genomförde Stockholm på försök ”open streets” – en större gata som stängs av för trafik i syfte att skapa en levande mötesplats. Detta var ett mycket uppskattat evenemang bland stockholmarna och det ska utökas under 2014. Trafik- och renhållningsnämnden och kulturnämnden ska inrätta en projektgrupp som tillsammans med föreningsliv och näringsliv genomför ”open streets” på en stor, centralt belägen gatas hela yta under sommarmånadernas alla helger och fyller den med kommers, kultur och aktiviteter. I syfte att underlätta stockholmarnas deltagande ska inte evenemanget beläggas med några avgifter från stadens sida. För detta avsätts 2,0 mnkr inom ram.

För att Stockholm ska vara en attraktiv plats även under de långa vintermånaderna vill staden, tillsammans med privata aktörer, lysa upp stadsrummet under den mörka årstiden med hjälp av det nya ljusprogram som trafik- och renhållningsnämnden har tagit fram under 2013. Trafik- och renhållningsnämnden ska i början av 2014, i samarbete med berörda nämnder och styrelser samt andra fastighetsägare och intressenter, delta i och möjliggöra upplysning och ljuskonst på broar, öppna platser, parker och fastigheter i staden. Satsningen om 5,0 mnkr från 2013 ligger kvar i budget även 2014. Av dessa avser 2,0 mnkr ljusprogram i ytterstaden i samband med jul.

Stockholm har en ambition att plantera ett träd per nybyggd bostad. Under 2014 ska stadsbyggnadsnämnden tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden utreda en lämplig plats där en del av dessa nya träd ska utgöra en större allmän fruktträdgård. Fruktträdgården ska anläggas i ett attraktivt och tillgängligt läge där många människor är i rörelse och alla stockholmare ska ha möjlighet att vistas i trädgården och fritt plocka av det träden har att erbjuda.

En cykeljourstyrka har inrättats under trafik- och renhållningsnämnden. Den operativa cykeljourstyrkans uppgift är att snabbt avhjälpa enklare problem för att på så sätt öka säkerheten och framkomligheten för cyklister. En cykeljourstyrka har inrättats under trafik- och renhållningsnämnden. Den operativa cykeljourstyrkan ska vara en egen enhet bestående av ett antal personer vars uppgift är att snabbt avhjälpa enklare problem för att på så sätt öka säkerheten och framkomligheten för cyklister. Enkla problem kan vara glassplitter, håll i marken, blöta löv, grenar med mera. Cykeljourstyrkan ska vara lätt att nå och stockholmarna ska snabbt och enkelt kunna kontakta jouren via telefon, stadens hemsida, e-tjänsten ”Tyck till” samt tillhörande app till smart phones med positionering. Cykeljourstyrkan ska även ha en egen profil som synliggör styrkan i gaturummet. Trafik- och renhållningsnämnden har tillförts 25,0 mnkr för ändamålet drift och underhåll av cykelbanor, som ska utföras inom ramen för cykeljourstyrkans ansvarsområde.

Med utgångspunkt i framkomlighetsstrategin ska trafik- och renhållningsnämnden prioritera den rörliga trafiken framför den stillastående och samtidigt verka för att lediga parkeringsplatser finns tillgängliga där och när de behövs. Därför måste stadens gator utnyttjas på ett mer effektivt sätt. Andelen bilar som parkeras i garage ska öka, vilket möjliggörs genom tillskapandet av fler garageplatser.

Under budgetperioden kommer en rad nödvändiga gatuombyggnader, nybyggnader och renoveringar att påverka kapaciteten i stadens trafiksystem. För att minimera störningarna i trafiken ska trafik- och renhållningsnämnden utveckla upphandlingsformer och incitament för entreprenörerna att genomföra åtgärderna på kortast möjliga tid, genom till exempel skiftarbete. Samhällsvinsterna av en komprimering av tidplanerna ska ställas i relation till eventuella merkostnader för nämnden och bullerstörningar på obekväma tider för omkringboende. Insatser för att underlätta arbetspendlingen ska genomföras. Kontrollen av arbeten ute på plats ska förbättras och en satsning på ytterligare målning av cykelboxar, övergångsställen och lastzoner ska göras för att förbättra trafiksäkerheten.

Trafik- och renhållningsnämnden ska i sitt arbete beakta effekter av ett förändrat klimat.

Ett växande Stockholm innebär också fler gator, parker och anläggningar för staden att förvalta, vilket medför ökade drift- och underhållskostnader. Det är angeläget att trafik- och renhållningsnämnden är med i planeringen av nya områden för att säkerställa att lösningar väljs ur ett driftekoniskt perspektiv. Av de reinvesteringsprogram för olika delar av trafik- och renhållningsnämndens ansvarsområde som nämnden fattat beslut om framgår ett tydligt ökat behov av reinvesteringsåtgärder framöver. I flera fall kan detta ökade behov ha sin grund i ett eftersatt underhåll under anläggningarnas livslängd. Det är därför angeläget att vid nyinvesteringar och reinvesteringar upprätta noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningen för att säkerställa en optimal förväntad livslängd. Det är också viktigt att säkerställa att underhållsåtgärder utifrån dessa genomförs.

Stockholm som en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad

Stockholm ska vara tillgänglig för alla. I planeringen av stadens utveckling ska stockholmarnas behov beaktas oavsett om de behöver ta bilen, vill gå, ta cykeln, åka kollektivt, har funktionsnedsättning eller vill komma fram med en barnvagn. Trafikkontoret ska genomföra en översyn av kontrastmarkeringen av trappor i staden och åtgärda eventuella brister.

Laddinfrastruktur

Staden ska arbeta aktivt för att tillskapa fler platser för snabbladdning och normalladdning av elbilar. Under 2014 ska tio nya platser för snabbladdning, varav minst tre i innerstaden och 100 nya platser för normalladdning uppföras på lättåtkomliga och för elbilsanvändarna funktionella platser i staden. För att åstadkomma detta ska staden samarbeta aktivt med såväl de egna bostads- och fastighetsbolagen och Stockholm Parkering som externa aktörer

såsom privata fastighetsägare, taxibranschen, bilpooler, handeln, drivmedelsförsäljare och energibranschen.

Nämnden ska, inom ramen för den nämndövergripande miljöbilsstrategin, bevaka att systemen för laddning och betalning blir så öppna och användarvänliga som möjligt.

Arbetet med att förnya och utveckla ytterstaden genom Söderortsvisionen, Järvalyftet och det kommande arbetet i Hässelby-Vällingby har hög prioritet. För söderort behöver nya arbetsplatser tillkomma och tvärförbindelserna förbättras. Spårväg Syd är en viktig del i utvecklingen av Älvsjö, Fruängen och Skärholmen men även bussförbindelserna behöver utvecklas.

Ett livligt gaturum och ett stort utbud av mat och upplevelser är en central del av en attraktiv citykärna. Trafik- och renhållningsnämnden får i uppdrag att till februari 2014 ta fram tre platser, i samråd med food truck-företagarna, där etablering av ett food truck-kuster i staden skulle vara lämpligt. Till följd av den stora efterfrågan på mobila matserveringar i Stockholm ska nämnden omgående utfärda ytterligare 80 food truck-tillstånd.

Fastighetsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av slakthusområdet.

Trots omfattande insatser under de senaste åren för att göra Stockholm till en ren och vacker stad kan städningen av staden förstärkas. Vid sidan av det ansvar vi alla stockholmare måste ta krävs ytterligare resurser för renhållningen och förfinandet av den offentliga miljön. Stadens städgarantier, som innebär att städning, tömning av papperskorgar och klotter-sanering ska åtgärdas inom 24 timmar efter anmälan, ska förbättras. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till publika platser som torg, parker och grönytor. Anmälan av fulla papperskorgar samt klotter ska snarast möjliggöras genom applikation för smart phones. Det är angeläget att involvera externa parter i arbetet för en ren och vacker stad. Satsningen med Stockholmsvärdar ska fortgå. En satsning på ytterligare 100 sommarpraktikplatser för unga skapar fler vägar till jobb för unga och en renare stad.

Träd och grönplanteringar är viktiga inslag i stadsmiljön. Trafik- och renhållningsnämnden ska planera och genomföra nyplanteringar av träd i gatuutrymmen, parker och spridningskorridorer. Trädsatsningen från 2013 om 10,0 mnkr ligger kvar och förstärks med ytterligare 10,0 mnkr 2014.

Trafik- och renhållningsnämnden ska inleda ett arbete för att rusta upp stadens små platser med välbehövliga upprustningar på många av stadens platser och mindre torg. Arbetet med att vitmåla viadukter fortgår. Med ett utökat blomsterprogram i anslutning till trafikplatser vid stadens infarter och ytterstadens små platser och torg görs en kraftsamling för ett vackrare Stockholm.

Staden ska också samverka med trafiknämnden i Stockholms läns landsting för rena och trygga resemiljöer.

För att säkerställa en god framkomlighet under vinterhalvåret ska trafik- och renhållningsnämnden intensifiera arbetet med att följa upp hur snöröjningen efterlevs i hela staden. Särskilt fokus ska läggas på snöröjning av gång- och cykelbanor. Arbetet med att hitta fler etableringsplatser för snö i staden ska intensifieras och det ska finnas en beredningsplan även för mycket stora snömängder. Nämnden ska ha en god kommunikation med såväl respektive stadsdelsnämnd som med medborgarna kring var dessa platser är belägna. Trafik- och renhållningsnämnden ska budgetera vinterväghållning utifrån kunskapen från tidigare års vintrar. Budgeteringen ska göras så att en flexibilitet kan nås även vid extraordinär

väderlek. Nämnden ska därmed planera för en viss flexibilitet inom sitt ansvarsområde så att omställningar kan göras för exempelvis utökad underhåll under snöfattiga vintrar.

För att skapa attraktiva boende- och stadsmiljöer ska åtgärder för att förbättra luftkvaliteten och minska det upplevda trafikbullret vidtas. En åtgärd för att förbättra trafikbullernivåerna och trafiksäkerhetsmiljöerna i innerstaden är infrastrukturlösningar som medför att trafiken kan köra på kringfartsleder, vilket kommer att inverka positivt på stadens mest trafikbelastade gator. Därutöver ska ett pilotprojekt med gröna bullerskydd genomföras.

Dubbdäcken utgör den enskilt viktigaste källan till partikelemissioner. Staden har tidigare infört dubbdäcksförbud på Hornsgatan vilket har minskat men inte löst problemen. Stadens inställning är att en dubbdäcksavgift är att föredra framför ytterligare förbud i syfte att minska dubbdäcksanvändningen och har också fått gehör för detta hos regeringen.

I syfte att skapa en mer trafiksäker miljö och en bättre stadsmiljö ska hastighetsgränsen 30 km/h införas på gator och huvudgator i innerstaden där separerad cykelbana saknas. På gator där miljö kvalitetsnormen för luft inte uppnås ska det prövas att sänka hastigheten till 30 km/h.

Nämnden ska följa utvecklingen och arbeta fram fler nya redskap för minskad dubbdäcksanvändning. Fler redskap för att få ned partikelhalterna ökar stadens möjligheter att motverka problemen på flera fronter samtidigt som risken för målkonflikter kan minskas. Nämnden ska bidra till att åtgärderna som anges i det av länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogrammet för att klara miljö kvalitetsnormerna genomförs. Trafik- och renhållningsnämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissionerna vid sidan av dubbdäcksminskningen, samt arbeta vidare med bullerdämpande åtgärder.

Trafik- och renhållningsnämnden ska arbeta proaktivt med information. Genom att kommunicera att Stockholm är en växande storstad kan en större förståelse för de arbeten som genomförs skapas. Nämnden ska informera trafikanterna om det aktuella trafikläget samt informera om alternativa färdvägar. Inom ramen för detta arbete bör trafiken.nu och dess trafikstyrande information uppgraderas.

Under 2014 ska trafik- och renhållningsnämnden implementera de riktlinjer för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram under 2013. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av den gemensamma stadsmiljön och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta i anspråk en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser.

Nämnden ska intensifiera arbetet med att åtgärda kvarstående enkelt avhjälpta hinder.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.5 Framkomligheten i regionen är hög	Andel cyklande	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Antalet cyklande	65 500	68 000	70 000
	Genomsnittlig hastighet för stom-busstrafiken i innerstaden	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Genomsnittlig hastighet för stom-busstrafiken i ytterstaden	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, innerstadsgator. Förändring från föregående år.	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, inre infarter. Förändring från föregående år.	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, tvärleder. Förändring från föregående år.	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, yttre infarter. Förändring från föregående år.	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Andel gångpendlare i resvaneundersökningen	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års- mål 2014	KF:s års- mål 2015	KF:s års- mål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andelen som upplever Stockholm som en tillgänglig stad för alla	86 %	87 %	87 %
	Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	73 %	74 %	75 %
	Stockholmarnas nöjdhet avseende sanering av klotter/skadegörelse	öka	öka	öka
	Stockholmarnas nöjdhet med rent och städlat	55 %	56 %	56 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park- och grönområden	62 %	62 %	63 %
	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende papperskorgar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende städning	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska genomföra ett pilotprojekt för gröna bullerskydd (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Trafik- och renhållningsnämnden ska arbeta aktivt för att skapa fler platser för snabbbladdning och normalladdning av elbilar (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Trafik- och renhållningsnämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra ett försök med Citylogistik med ellastbilar och samlastningsstationer (1.5)	2014-01-01	2014-12-31
Nämnden ska konvertera parkeringsplatser i handelsområden till cykelparkeringar och andra attraktiva användningsområden, utifrån genomförd reseanalys (1.5)	2014-01-01	2014-12-31
Trafik- och renhållningsnämnden ska hastighetsgränsen 30 km/h införas på vissa gator i innerstaden (1.5)	2014-01-01	2014-08-31
Trafik- och renhållningsnämnden ska utreda och införa mobilitetsfickor i gatuummet (1.5)	2014-01-01	2014-12-31
Trafik- och renhållningsnämnden ska öka ambitionen när det gäller utbyggnaden av cykelparkeringar runtom i staden från 500 år 2013 till minst 2 000 år 2014 (1.5)	2014-01-01	2014-12-31
Nämnden ska genomföra skyltning för att tydliggöra respektive trafikslags skyltdigheter och förutsättningar på olika platser samt minska antalet konfliktytor i stadsrummet (1.5)	2014-01-01	2014-12-31
Trafik- och renhållningsnämnden ska genomföra pilotprojekt med så kallad ”grön våg” på flera av stadens gator (1.5)	2014-01-01	2014-06-30
Trafik- och renhållningsnämnden ska genomföra ett pilotprojekt för säkrare högersvängar för cyklister (1.5)	2014-01-01	2014-12-31
Trafik- och renhållningsnämnden ska, under ledning av kommunstyrelsen, vara en aktiv samarbetspartner i projektet <i>Testplats Cykel</i> (1.5)	2014-01-01	2014-12-31
Under våren och sommaren 2014 ska trafik- och renhållningsnämnden genomföra ett försök med att omfördela utrymmet på Götgatan mellan trafikslagen (1.5)	2014-01-01	2014-06-30
Nämnden ska ta fram en plan för säkrare skolvägar (1.5)	2014-01-01	2014-12-31
Nya indikatorer för framkomlighetsmålet ska tas fram i samband med verksamhetsplan 2014 (1.5)	2014-01-01	2014-01-31
Trafik- och renhållningsnämnden ska utreda broförbindelse mot Djurgården (1.5)	2014-01-01	2014-06-30
Trafik- och renhållningsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden intensifiera anläggandet av en gångbro till Årsta holmar och gå in i projekterings slutskede (1.7)	2014-01-01	2014-08-31
Trafik- och renhållningsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden ta fram förslag gällande lämplig plats för en större allmän fruktträdgård (1.7)	2014-01-01	2014-01-31
Trafik- och renhållningsnämnden och kulturnämnden ska inrätta en projektgrupp som tillsammans med föreningsliv och näringsliv genomför ”open streets” på en stor, centralt belägen gatas hela yta under sommarmånadernas alla helger (1.7)	2014-01-01	2014-12-31
Trafik- och renhållningsnämnden ska i början av 2014, i samarbete med berörda nämnder, styrelser, fastighetsägare och andra intressenter, implementera ljusprogrammet (1.7)	2014-01-01	2014-12-31
Trafik- och renhållningsnämnden ska omgående utfärda 80 nya food truck-tillstånd (1.7)	2014-01-01	2014-03-31
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhetsspecifika EU-positionsappret den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet

Nämndens uppgifter för renhållningsverksamheten

Nämnden ansvarar för stadens avfallshantering enligt miljöbalken eller andra författningar. Stadens lagstadgade avfallshantering ska genomföras på ett miljömässigt och kostnadseffektivt sätt. Nämnden ska utforma förslag till renhållningsordning och avfallsplan efter samråd med berörda nämnder och styrelser. Nämnden upprättar förslag till taxor för hämtning, transporter och behandling av avfallet samt samordnar stadens arbete för sådant avfall som omfattas av producentansvaret. Nämnden ansvarar för övergripande information och rådgivning i avfallsfrågor samt följer och stimulerar utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet. Verksamheten är taxefinansierad.

Förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-459,4	-492,0	-511,4	-545,5
Drift och underhåll	-446,4	-478,7	-496,5	-526,4
Avskrivningar	-9,4	-10,2	-11,2	-14,3
Internräntor	-3,6	-3,1	-3,7	-4,8
Intäkter	459,4	485,7	508,1	540,2
Netto	0,0	-6,3	-3,3	-5,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-10,0	-20,0	-43,0	-10,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-10,0	-20,0	-43,0	-10,0

Det budgeterade resultatet för 2014 ökar med 6,3 mnkr jämfört med budget 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2014 ökar med 10,0 mnkr jämfört med 2013. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som långsiktigt uppgår till 10,0 mnkr per år. I syfte att möjliggöra en större reinvestering i Lövsta återvinningscentral utökas ramen med 10,0 mnkr 2014 och 33,0 mnkr 2015.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, framgår att Stockholm är världens renaste och tryggaste huvudstad. Teknikutveckling och ekonomisk tillväxt ger goda förutsättningar för ett ekologiskt hållbart samhälle. Nya tekniska innovationer har löst många miljöproblem. Staden är på god väg att uppfylla målet om att vara fossilbränslefritt 2050.

Allt avfall behöver tas om hand på ett korrekt sätt, för att inte orsaka skador på människor eller natur. En effektiv och miljöanpassad avfallshantering utgör därför en del av samhällets infrastruktur. Stockholms stad har höjt ambitionen avsevärt när det gäller matavfallsinsamling i syfte att öka tillgången till biogas i regionen. Insamlingen ska ske genom modern optisk teknik och vara anpassad efter stadens olika förutsättningar. Avseende förbehandlingssteget i processen ser staden gärna att privata intressen etablerar sig. Staden ska nå det nationella målet om 50 procent år 2018 avseende insamling av matavfall.

En avgörande del av incitamentsstrukturen kommer att utgöras av avfallstaxan. Informationsinsatser riktade mot hushåll och fastighetsägare om stadens höjda samlingsambitioner ska genomföras.

När staden växer och förtätas ökar behoven av att utveckla metoder för att omhänderta avfallet på ett långsiktigt hållbart sätt som också är kostnadseffektivt. I planering av nya områden är det därför av stor vikt att avfallsfrågorna tas med i ett tidigt skede i planeringsprocessen. Nämnden ska fortsätta arbetet med att integrera avfallshanteringen vid nybyggnad och i det befintliga bostadsbeståndet.

Exploateringstrycket på stadens mark gör det viktigt att säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler.

Stadens avfallshantering föreslås bolagiseras. Det nya bolaget får i uppdrag att säkerställa att det kommunala uppdraget om avfallshantering tas om hand. Trafik- och renhållningsnämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten AB bistå kommunstyrelsen och koncernstyrelsen i utredningen om hur den bästa lösningen till hur en bolagisering av stadens renhållningsverksamhet ska gå till och vilken organisatorisk tillhörighet bolaget ska ha.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Mängd/andel matavfall som stadens invånare och verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafik- och renhållningsnämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten AB och i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen, utreda förutsättningarna för genomförandet av en organisatorisk flytt av trafik- och renhållningsnämndens renhållningsverksamhet till Stockholm Vatten AB. Utredningen ska redovisa den bästa lösningen för hur en bolagisering av verksamheten ska gå till och på vilket sätt verksamheten ska ingå i en ny organisation. Den organisatoriska flytten ska vara genomförd till årsskiftet 2014/2015 (3.2)	2014-01-01	2014-12--31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

15. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Trafik- och renhållningsnämnden** godkänns.

Utbildningsnämnden

Nämndens uppgifter

Utbildningsnämnden är nämnd för Stockholms stads skolväsende och fristående förskola samt ansvarar för drift av kommunal verksamhet inom fritidshem, grundskola, grundskolsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Nämnden ansvarar för mål, uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten. Utbildningsnämnden erbjuder tjänster inom elevhälsans samtliga professioner samt extern utvärdering av verksamheten till både kommunala och fristående skolor. Vidare ansvarar nämnden för skolslussen och för verksamhetsförlagd utbildning för skola och förskola. Dessutom hanterar nämnden bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område.

Utbildningsnämnden ansvarar för fristående verksamhet utifrån det ansvar kommunen har enligt gällande lagstiftning. För fristående förskolor och pedagogisk omsorg omfattar detta bland annat tillståndsgivning och tillsyn. Utbildningsnämnden ansvarar även för hantering av anmälningar, synpunkter och klagomål gällande fristående förskolor. För fristående skolor regleras stadens möjlighet till insyn i skollagen. Insynsrätten ger staden rätt att hålla sig informerad om hur den fristående verksamheten utvecklas och den kan även bidra till att öka allmänhetens kunskap om verksamheten. Det är av stort intresse för staden att följa kunskapsutvecklingen även för stadens elever som går i fristående skolor. Nämnden ansvarar för branschråd inom förskola och grundskola.

Utbildningsnämnden ansvarar för att i nära samverkan med stadsdelsnämnderna hantera frågor som är stadsgemensamma för förskolorna. Utbildningsnämnden ansvarar tillsammans med kommunstyrelsen för ärenden om riktlinjer, principer, policydokument och uppföljning av förskoleverksamhet. Nämnden ansvarar också för systemförvaltning av kösystemet inom förskolan. Grundskolor ska kunna bedriva förskoleverksamhet på uppdrag av stadsdelsnämnd.

Ansvar för verksamhet för frivillig återvandring flyttas från utbildningsnämnden till arbetsmarknadsnämnden.

Arbetsmarknadsnämnden har ett uppföljningsansvar för 16-19-åringar. För att uppföljningsarbetet ska underlättas överförs ansvaret för det it-baserade uppföljningssystemet från utbildningsnämnden till arbetsmarknadsnämnden.

Förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-14 170,4	-15 141,4	-15 119,8	-15 119,8
Drift och underhåll	-14 170,4	-15 141,4	-15 119,8	-15 119,8
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	572,9	597,2	597,2	597,2
Netto	-13 597,5	-14 544,2	-14 522,6	-14 522,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-70,0	-70,0	-70,0	-70,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-70,0	-70,0	-70,0	-70,0

Budgeten för 2014 ökar med 946,7 mnkr jämfört med 2013. Förändringar framgår av bilaga 2.

Schablonerna ändras enligt följande:

- fritidshem 3,0 procent
- grundskola 4,0 procent
- grundsärskola (tilläggschablon) 4,0 procent
- gymnasieskola 7,8 procent
- gymnasiesärskola (tilläggschablon) 4,0 procent

Från och med 2013 sker prestationsavläsningar inom grundskolan månadsvis. Beräknade volymförändringar och schabloner för utbildningsnämndens verksamheter framgår av bilaga 6.

Skolpengens andel av grundschablonen ska vara minst 72 procent.

Lika ekonomiska villkor ska gälla oavsett huvudman.

Tilläggsanslaget uppgår till 1 423,9 mnkr, varav 330 mnkr ska gå till verksamhetsstöd för elever i omfattande behov av särskilt stöd. Utbildningsnämnden ansvarar för fördelningen av tilläggsanslaget till bland annat ett socioekonomiskt tilläggsanslag, verksamhetsstöd samt ersättning för modersmål. Nämnden beslutade under 2011 om nya fördelningsprinciper för det socioekonomiska tilläggsanslaget som under 2013 fått full effekt. Effekterna av det nya resursfördelningssystemet ska följas upp. Nämnden beslutade under 2013 om nya kriterier för systemet kring verksamhetsstödet. Effekterna av de nya kriterierna ska följas upp.

Anslaget till fritidsklubbarna höjs med 6,3 mnkr.

Utbildningsnämnden tillskjuts medel i syfte att kunna fortsätta den pågående satsningen för att erbjuda barnskötare möjlighet att vidareutbilda sig till förskollärare.

Bidrag till förskolor med hög hyra kvarstår även 2014 och utgår med 50 procent av den del av årshyran som överstiger en takhyra om 2 200 kr per kvadratmeter. Nivån för takhyran år 2014 justeras efter utvecklingen av konsumentprisindex (oktober). Bidraget gäller både förskolor i egen regi och fristående förskolor.

Utbyggnaden av förskolor fortsätter i hög takt. Det stimulansbidrag som tidigare beslutats av kommunfullmäktige och som kunnat sökas under 2013 finns kvar även 2014.

I schablonen för fritidshem ingår statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen.

Utbildningsnämnden ansvarar för profilbidrag till vissa grundskolor.

Nämndens budget består till största delen av schabloner för elever inom grundskola, grundskolaskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Under de senaste åren har förutsättningarna ändrats, till exempel till följd av elevantalsförändringar och gemensam länsprislista för gymnasieprogrammen. Dessutom skiljer sig systemet för resursfördelning inom vuxenutbildningen från övriga pedagogiska verksamheter. Med anledning av detta ska kommunstyrelsen tillsammans med utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden se över resursfördelningssystemen inom de pedagogiska verksamheterna.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Mälardalen en av världens ledande kunskapsregioner. Kunskap, bildning och stimulerande studiemiljöer präglar stadens grund- och gymnasieskolor. Alla barn och ungdomar ges möjlighet att växa och utvecklas. Kulturell och språklig kompetens tas till vara och är en medveten strategi för att lyfta Stockholm till en världsledande kunskapsregion.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet är att barn och elever inhämtar kunskaper och värden. Stockholms barn och ungdomar ska erbjudas en förskola och skola i världsklass. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar och fristående alternativ, där kunskap och lärande står i fokus.

Skola för kunskap

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till den uppväxande generationen. Människor växer med kunskaper. Utbildning ger individen möjlighet att öppna nya dörrar och se nya perspektiv. Bildning ger människor makt att forma sina egna liv. Skolan ska ha ett väl utvecklat värdegrundsarbete. Tolerans, förståelse för olikhet och respekt för andra ska präglade skolans vardag. Skolan är inte värdeneutral, utan tar tydlig ställning för grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar. Skolan ska fostra, men inte överta hemmets ansvar. Vårt kulturarv erbjuder verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv. En god förankring i den egna kulturen gör det också lättare för människor att med öppet sinne möta människor från andra kulturer.

Stockholms stads skolprogram visar stadens ambition och pekar ut de mest centrala utvecklingsområdena för Stockholms skolor.

R IV UtbN:4

Stockholms skolor ger varje elev en god grund för fortsatta studier och yrkesliv. Samverkan med näringslivet, universitet, högskolor, föreningslivet, kulturlivet och andra samhällsaktörer måste stärkas. Entreprenörskap, internationellt utbyte och ett brett utbud av språkstudier är en naturlig del av stadens utbildningsutbud. Den breda satsningen på matematik, teknik och naturvetenskap fortsätter inom grund- och gymnasieskolan. Spetsklasser i grund- och gymnasieskola ska erbjuda utmaningar för elever med hög fallenhet för studier.

Stockholms stad ska arbeta aktivt med att stärka Stockholm som universitetsstad och stärka Stockholmsregionens attraktionskraft för forskningsintensiva företag. Samverkan mellan skola och högre utbildning är av stor vikt för att öka Stockholms konkurrenskraft.

Vår framtida välfärd är till stora delar beroende av att Stockholmsregionen kan hävda sig internationellt inom såväl varu- som tjänsteproduktion och teknikutveckling med utvecklad import och export. Att stimulera ett bra utbildningsutbud som svarar mot näringslivets behov är viktigt, både för företagandet i Stockholm och för de unga stockholmarna som ska etablera sig på arbetsmarknaden.

Stadens skolor ska bedriva en undervisning som ger hög kunskapsutveckling för alla elever. För detta krävs tydliga kunskapskrav och höga förväntningar på både elever och föräldrar. Forskning visar att viktiga framgångsfaktorer är tydligt fokus på kunskap, engagerade lärare, studiero och tät föräldrasamverkan. Viktigt för elevernas kunskapsutveckling är elevernas tro på sin egen förmåga, motivation och lust att lära. Detta måste skolorna utveckla och det finns goda exempel i staden att lära av. Skolan måste arbeta med kontinuerlig återkoppling mellan elev och lärare.

It som används på ett genomtänkt sätt gör skillnad i skolan. De moderna digitala verktygen har skapat nya förutsättningar för lärande och administration. It är därför en viktig drivkraft i utvecklingen av undervisningen i dagens och framtidens skola och skapar bra möjligheter för samarbete och kommunikation mellan elever, lärare och föräldrar. Skolan har ett viktigt uppdrag att lära eleverna att använda it som en resurs. I Stockholms skolor ska det finnas en infrastruktur som möjliggör trådlös anslutning för olika digitala enheter.

Alla elever har rätt till det stöd som krävs för att nå kunskapskraven. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som skolan bedömer ha svårigheter att nå upp till målen. Skolornas arbete med att formulera mål och åtgärdsprogram för enskilda elever är centralt för detta. Det är rektors ansvar att varje elev får det stöd som krävs. Stockholms stad ska aktivt arbeta för att öka andelen speciallärare och specialpedagoger.

Stockholms skolor ska ge likvärdiga förutsättningar till varje elev. Utbildningsnämnden ska fortsätta arbetet med att identifiera skolor med problem och utveckla verksamheten i syfte att höja resultaten. Arbetet ska ske med utgångspunkt i forskning och med de goda exempel som finns i staden stödja rektorer och lärare i kunskapsuppdraget. Effekterna av genomförda insatser ska följas noga.

De nyanlända elever som kommer till Sverige i de sena skolåren behöver många gånger extra stöd för att nå kunskapskraven. Varje enskild elevs kunskaper och behov av särskilda insatser ska skyndsamt identifieras och en planering för skolgång efter elevens behov ska göras. Det är viktigt att samverka mellan ordinarie skolverksamhet, modersmålsundervisning och studiehandledning förbättras för dessa elever. Regeringens satsning på fler undervisningstimmar i svenska för bättre utbildning för nyanlända elever utvidgas nu till att gälla samtliga elever i årskurs 1-9. Stockholm ska ta en aktiv del i satsningen.

Staden ska verka för att fler introduktionsgrupper/förberedelseklasser startar på fler skolor över hela staden. En nyanländ elev bör dock så tidigt som det är möjligt delta i den ordina-

rie undervisningen. Den elev som är nyanländ till Sverige ska mötas av höga förväntningar och en undervisning som är anpassad till elevens förkunskaper.

Skolan ansvarar för att elever under ordinarie undervisningstid får det stöd och den hjälp som de behöver för att klara kunskapskraven. Samtidigt kan måluppfyllelsen och likvärdigheten öka om eleverna får möjlighet till extra undervisning, under organiserade pedagogiska former. Läxhjälp erbjuds i dag på de flesta grundskolor och även på nätet. Alla elever som riskerar att inte nå kunskapskraven ska erbjudas läxhjälp i skolan eller på fritids. Stockholm ska även ta en aktiv del i regeringens satsning gällande läxhjälp.

Alla elever i årskurs 6-9 som riskerar att inte nå, eller inte når, kunskapsmålen har rätt till sommarskola. För att säkerställa att de nyanlända som kommer hit under sommaren, efter det att sommarskolorna har avslutats, tidigt ska få extra stöd och undervisning ska staden anordna sommarskola för dessa elever. Stockholm ska ta en aktiv del i regeringens satsning gällande sommarskola. Lördagsgymnasium ska finnas för elever som riskerar eller har fått underkänt i ett ämne, eller behöver komplettera en kurs.

Introduktionsprogrammen ska utvecklas. De erbjuder såväl preparandkurser inför nationella program samt mer yrkesinriktade utbildningar med fokus på karaktärsämnen. Elever som saknar behörighet till gymnasieskolan ska erbjudas att gå ett tionde år i grundskolan som alternativ inom introduktionsprogrammen.

Skolorna ska säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns att tillgå för elever som är i behov av detta.

För att fler elever ska nå målen för utbildningen ska elever inom grundskolans senare årskurser samt elever inom gymnasieskolan ha god tillgång till studie- och yrkesvägledning. Studie- och yrkesvägledningen ska hålla hög kvalitet och ge eleverna kunskaper och förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Tillgången till studie- och yrkesvägledning bidrar till att färre elever inom gymnasieskolan byter studieväg eller hoppar av.

Tydligt ledarskap med fokus på resultat

Rektor och skolledning spelar en avgörande roll för skolans pedagogiska utveckling. Rektorer och skolledare måste kunna fokusera på att vara pedagogiska ledare.

Ansvar för elevernas resultat, uppföljning och åtgärder för att förbättra resultatet ligger hos rektor. Rektors och lärares ledarskap är av stor betydelse för hur eleverna uppnår målen i skolan. Stockholm ska fortsätta med kompetenshöjande åtgärder för skolledare. Det finns goda exempel på skolor där strukturerat ledarskap och tydliga mål lett till höjda kunskapsresultat. Dessa skolors arbete bör användas i den dagliga verksamheten och implementeras på bred front. Effekter av utvecklingsinsatser i skolan måste tydliggöras och de goda erfarenheterna spridas.

Skolans systematiska kvalitetsarbete är en förutsättning för att kunna säkerställa utbildningens kvalitet och likvärdighet. Kvalitetsarbetet bygger på att skolorna leder, planerar, utvärderar och åtgärdar sin verksamhet kontinuerligt och systematiskt. Detta har en avgörande betydelse för att skolan ska utvecklas framåt inom områdena undervisning, studiemiljö och det pedagogiska ledarskapet och därigenom kunna ge eleverna de bästa förutsättningarna för att lära och utvecklas. Skolan ska bedriva ett kvalitetsarbete som skapar förutsättningar för alla barn och elever att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till de nationella målen.

Utbildningsnämnden ska fortsätta utveckla verktyg som underlättar för skolledare att systematisera resultaten på skolnivå, som en grund i det fortsatta analysarbetet. Det är viktigt

att denna analys även görs för hela stadens resultatutveckling så att nämnden har möjlighet att utvärdera och analysera resultaten av de centrala satsningar som görs. Utbildningsnämnden ska i sin mål-, resultat- och kvalitetsuppföljning av skolan inkludera såväl kommunala som fristående skolor, exempelvis genom nyckeltal.

För att stödja nya rektorer och skolledare ska det mentorsprogram som finns inom staden utvecklas ytterligare.

Satsa på lärarna

Förskola

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare ska kommunstyrelsen i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal. En viktig del i detta är att verka för fler manliga pedagoger i förskolan.

Stockholm ska aktivt arbeta med att öka förskollärarkraftens attraktionskraft. Regeringen har aviserat en karriärreform för förskollärare liknande den som nu genomförs i grund- och gymnasieskolan. Utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer för karriärvägar för förskolans personal.

Utbildningsnämnden har medel för att under 2014 fortsätta satsningen på att erbjuda barnskötare inom fristående och kommunala förskolor möjligheten att vidareutbilda sig till förskollärare. Satsningen ska löpande följas upp och utvärderas.

Skola

Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och engagerad lärarkår. Välutbildade, behöriga och engagerade lärare är grunden för en skola där eleverna får goda resultat i en god studiemiljö. Med anledning av den rådande elevantalsökningen, samtidigt som staden står inför stora pensionsavgångar, kommer rekryteringen av kompetent personal att vara av stor vikt de kommande åren.

Utbildningsnämnden ska under 2014 ta fram en strategi för hur kompetensförsörjningen ska säkras på lång sikt. Strategin ska ta i beaktande vad som kan göras för att förenkla för de lärare som vill fortsätta att vara verksamma i skolan även efter pension.

En viktig del i att kunna rekrytera skickliga lärare är att läraryrkets attraktionskraft ska höjas. Det krävs en rad åtgärder för att fler ska välja att utbilda sig till lärare och för att behålla de som redan finns inom stadens skolväsende. En viktig del i detta är att förstärka möjligheterna att göra karriär i klassrummet.

Det tvååriga läraravtal som träffats mellan Stockholms stad och lärarnas fackliga organisationer innebär att viktiga steg i arbetet med att stärka läraryrkets löneutveckling tas.

Regeringen har initierat en karriärutvecklingsreform för lärare med utvecklingssteg för särskilt yrkesskickliga lärare inom grund- och gymnasieskolan. Två nya karriärsteg för lärare har införts, förstelärare och lektor. Reformen är av central betydelse för att skapa fler karriärvägar inom läraryrket. Stockholm ska aktivt arbeta med att öka läraryrkets attraktionskraft och ta aktiv del i den statliga satsningen på förstelärare och lektorer. Karriärutveckling för skickliga lärare ska ge en kontinuerlig utveckling av undervisningspraktiker. Lärare ska kunna göra karriär genom att meritera sig som yrkesskicklig lärare eller genom forskarstudier. Det är av stor vikt att staden förbereder sig för att kunna ta en aktiv del i den förstärkning av satsningen på karriärtjänster som regeringen kommer att genomföra under 2014.

Till utgången av 2014 kommer staden att ha över 700 förstelärare anställda. Ambitionen bör även vara att styra förstelärare till de skolor som har störst utvecklingspotential. Förstelärarna kommer att vara en viktig pusselbit i dessa skolors arbete mot högre måluppfyllelse.

Ett meriteringssystem har tagits fram för att lärare ska kunna få sina pedagogiska kunskaper bedömda och utvecklas i sin yrkesroll.

Utbildningsnämnden ska ge lärare och förskollärare möjlighet att delta i forskning, forska utifrån sin praktik och stärka sin forskningskompetens.

Lärarna är elevens viktigaste resurs. Grunden till en bra undervisning är att eleverna får möta engagerade och skickliga lärare som har tid för undervisningen. Rutiner och arbetsmetoder behöver utvecklas med målet att läraren ska få mer tid med eleverna. Utvecklingen av it i skolan och administrativt it-stöd måste syfta till att frigöra tid för undervisning. Stockholm ska aktivt arbeta med att minska lärarnas administrativa belastning.

Andelen behöriga lärare med tillsvidareanställning har ökat i Stockholms grund- och gymnasieskolor de senaste åren. Arbetet med att öka lärarbehörigheten fortsätter. Genom kompetensutveckling och validering ska obehöriga lärare ges möjlighet att bli behöriga. Stockholm deltar i Lärarlyftet II, som är regeringens satsning på kompetensutveckling för de lärare som har lärarexamen och ska ge utökad behörighet för att få legitimation i det ämne/ämnena de undervisar i men inte har behörighet i idag. Stockholms skolor ska endast tillsvidareanställa behöriga lärare.

Utbildningsnämnden ska fortsätta utveckla metoder för att tydligare koppla lärares och skolledares lön till uppnådda resultat och pedagogisk skicklighet. Lärare och rektorer som uppnår goda resultat och gör skillnad för elevernas kunskapsutveckling ska ha en särskilt god löneutveckling. Arbetet kopplas till utvecklingen av karriärtjänster och meriteringssystem.

Trygghet och studiero

Trygghet och studiero är en förutsättning för lärande. Skolan ska vara en säker plats där alla känner sig trygga. Ingen ska vara rädd för att gå till skolan. Att visa hänsyn och respekt för andra elever och lärare och att ta ansvar för sina studier är av avgörande betydelse för att kunna tillgodogöra sig skolundervisningen. En lugn och trygg arbetsmiljö bidrar också till att öka läraryrkets attraktivitet. Goda exempel på framgångsrikt arbete för trygghet och studiero ska spridas.

Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där demokratiens grundläggande värderingar och mänskliga fri- och rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. För att åstadkomma trygghet och studiero i skolan krävs en aktiv dialog mellan elever, föräldrar och lärare samt övrig personal om de gemensamma värden som ska gälla. Alla skolor ska ha ordningsregler som är tydligt förankrade hos elever, medarbetare och föräldrar. Följderna för en elev som bryter mot reglerna ska vara tydliga. Skolorna ska arbeta aktivt för att motverka fusk.

Mobbning är kränkande och ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för andra människor. Arbetet mot mobbning ska baseras på dokumenterat effektiva metoder. Stockholms skolor ska ha konkreta handlingsplaner mot mobbning och kränkande behandling. Det är skolans uppgift att säkerställa att ingen elev far illa och all personal har ett ansvar att före-

bygga mobbning och trakasserier. Extra uppmärksamhet ska ägnas åt att upptäcka och motverka nätmobbning. När lärare eller annan personal upptäcker mobbning ska de genast ingripa och förhindra fortsatt mobbning. Rektor ska alltid informeras. Som sista åtgärd ska mobbade elever, även mot föräldrarnas vilja, kunna flyttas från skolan. Lärare ska få fortbildning och handledning i hur mobbning kan upptäckas, förebyggas och åtgärdas.

Den fysiska skolmiljön spelar en stor roll för elevers trygghet och studiero. Det är därför viktigt att skolorna tillsammans med fastighetsägaren arbetar med att hålla skollokaler, såsom toaletter och korridorer samt skolgårdar, rena och trivsamma.

Det är också av största vikt att vägen till skolan är trygg för eleverna, oavsett om de går eller cyklar. För att öka tryggheten i trafiken ska skolorna regelbundet informera eleverna kring trafiksäkerhet och cykling, exempelvis genom temadagar dit polisen bjuds in.

En förutsättning för att ta till sig kunskap är att eleven deltar i skolundervisningen. Det är därför viktigt med snabba åtgärder mot skolk och sen ankomst. Olovlig frånvaro ska redovisas i elevernas terminsbetyg och kommuniceras snabbt och direkt med föräldrarna, företrädesvis genom SMS. Skola och socialtjänst har ett gemensamt ansvar för att motivera barn och föräldrar så att eleven kommer till skolan. Det är en angelägen uppgift för utbildningsnämnden att bevaka skolplikten.

Elevhälsa

Att stärka både den fysiska och psykiska hälsan är centralt för elevernas välmående och förmåga att tillgodogöra sig kunskap. Skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete är av stor betydelse. En välfungerande elevhälsa är ett viktigt stöd i detta. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och integreras i skolans alla verksamheter. Elevhälsoarbetet ska skapa tillit till den egna förmågan utifrån de olika förutsättningar och behov eleverna har.

På varje skola ska det finnas elevhälsoteam med tillgång till skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagogisk kompetens så att stöd kan påbörjas inom rimlig tid. Elevhälsoteamen ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och i det individuellt riktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje elevs lärande och utveckling. Alla elever som är i behov av stöd ska få det inom rimlig tid. För att säkra elevers rätt till stöd och bidra till alla elevers rätt till likvärdig utbildning ställs tydliga krav på hur elevhälsoarbetet ska ledas. Ansvar och uppdrag tydliggörs i ett kvalitetsprogram för såväl rektor och elevhälsans yrkesprofessioner som övrig personal i skolan. Skolpsykologerna spelar en central roll i elevhälsoarbetet.

Elevhälsans olika kompetenser måste samverka tillsammans och med lärarna för att alla elever ska få möjlighet att uppnå kunskapsmålen. I staden finns goda exempel på hur skolor har utvecklat lärmiljöerna så att alla elever, oavsett behov av stöd, får en bra miljö för lärande och utveckling. Utbildningsnämnden ska satsa på att utveckla skolornas arbete inom elevhälsan. Stockholm ska ta en aktiv del i regeringens satsning på elevhälsa.

För att uppmärksamma barns behov tidigt krävs ett nära samarbete mellan föräldrar, skolans elevhälsoteam, sociala myndigheter och barnpsykiatri. En elev ska skyndsamt kunna erbjudas en första kontakt med elevhälsan från det att hjälp har sökts.

Många gånger känner barn och unga sin starkaste oro och utsatthet på kvällar och helger när skolan är stängd. En naturlig utveckling är att elevhälsan också bör finnas där eleverna finns, nämligen på nätet. Verksamheten kring elevhälsa på nätet startade under hösten 2013.

Skolidrotten har stor betydelse för elevernas fysiska hälsa och bidrar till goda förutsättningar för studier och lärande. Att uppmuntra till fysisk aktivitet bland eleverna är en angelägen uppgift för skolan. Skolidrotten ska fokusera på fysisk aktivitet. Den simundervisning eleverna får genom skolan spelar en avgörande roll för många elevers simkunnighet. Alla skolor ska säkerställa elevernas simkunnighet i enlighet med läroplanens mål. För att fånga upp de elever som inte nått upp till målen i den ordinarie simundervisningen ska skolan anordna sommarsimskola. Det projekt som arrangerades under sommarlovet 2013 i Farsta ska tjäna som förebild. Sommarsimskolan ersätter inte den ordinarie simundervisningen.

Skolmåltiden har stor betydelse för hälsa och inläring. Den är en viktig del av skoldagen och ska vara en helhetsupplevelse vad gäller att ge eleverna energi, näring och social samvaro. Stockholm ska bli en föregångskommun där elever och personal i skolan vet att de får en god, näringsriktig och säker mat. Maten ska i så stor utsträckning som möjligt vara lagad från grunden.

Utbildningsnämnden ska arbeta för att lyfta matupplevelsen i stadens skolor. Fokus bör ligga på skolmatens kvalitet, kökspersonalens kompetensutveckling och inspiration samt skolmåltidens pedagogiska möjligheter. Nämnden ska därför intensifiera den pågående utbildningssatsningen ”Skolmat i världsklass”. Ett mål med skolmaten ska även vara att minska förekomsten av halvfabrikat, smakförstärkare och socker. Nämnden ska också verka för att det successivt byggs fler tillagningskök i förskolor och skolor. Skolor och förskolor uppmuntras att i dialog med SISAB utveckla möjligheterna till odling på skolgårdar.

Inomhusmiljön i skolor och förskolor är avgörande för elevernas fysiska hälsa och lärande. Problemen med dålig luft måste därför minskas genom fortsatt förebyggande arbete, där inomhusluften mäts vid relevanta tidpunkter. Uppföljning ska även prioriteras och intensifieras för att säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas.

Samverkan skola och socialtjänst

För att uppmärksamma barns behov samverkar och samarbetar skolan med socialtjänsten och landstinget enligt den överenskommelse som finns (BUS-överenskommelsen) och enligt de samverkansöverenskommelser som finns mellan stadsdelsnämndernas verksamhet och skolan. Detta möjliggör insatser som förebygger större problem i högre åldrar.

Brott som begås i skolan ska alltid polisanmälas. Nolltolerans ska råda mot våld, alkohol och droger i stadens skolor. I gymnasieskolan ska elever som begår grova brott eller på annat sätt utgör en direkt fara för andra elever, lärare och personal kunna stängas av. En skolakut för akuta placeringar av elever i grundskolan startades 2012. Resultaten av skolakuten ska utvärderas löpande. För barn som far illa är det viktigt att det finns en bra samverkan mellan skola och sociala myndigheter. Det är även viktigt för elever i yngre tonåren som begår en olaglig handling med snabba och tydliga insatser från socialtjänsten. För att förhindra att elever far illa bör det förebyggande samarbetet på lokal nivå mellan rektor och socialtjänsten uppmärksammas särskilt. Varje skola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Barn som omhändertagits av socialtjänsten har samma rätt till en bra utbildning som alla andra. Stockholms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att läxhjälp finns för placerade barn. Elevens skola ansvarar tillsammans med stadsdelsnämndernas socialtjänst för att följa upp elevens utbildning efter placering i HVB-hem, familjehem eller särskilda ungdomshem. Staden ska ha som mål att alla placerade barn får sin utbildning i en kommunal eller fristående skola med tillstånd från Skolinspektionen, eller genom

avtal med en sådan skola. Inget barn ska placeras utan att det finns en skolplanering. Den utredning som 2012 gjordes om placerade barns skolgång ska följas upp.

Samverkan skola och förskola

Staden har 2013 antagit riktlinjer som förtydligar hur arbetet med barns övergång från förskola och skola ska organiseras. En god samverkan är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Övergången är en ömsesidig angelägenhet för förskolan och grundskolan för att uppnå pedagogisk kontinuitet. Utbildningsnämnden har, i samverkan med stadsdelsnämnderna, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter. Stadens riktlinjer omfattar såväl kommunala som fristående förskolor och skolor.

Skolplanering för ett växande Stockholm

Stockholm växer kraftigt och på flera platser är det nödvändigt att både bygga ut befintliga grundskolor samt att bygga nya. Det är viktigt att klara av att ta emot stora årskullar och hitta bra lösningar i de områden där tillväxten är som störst. I detta omställningsarbete ska skolorganisationen över tid anpassas till grundskolans stadier; låg-, mellan- och högstadium. Med en tydligt stadieindelad skola får Stockholms lärare bättre möjlighet att följa elevernas kunskapsutveckling och genomföra en korrekt betygssättning.

Stadens skolor ska i huvudsak organiseras i F-6 och 7-9 skolor respektive F-9 skolor beroende på förutsättningarna. Genom att organisera skolor för de yngre eleverna i F-6 skolor blir de nationella proven och betygen i årskurs 6 ett naturligt avslut på elevens tid i skolan. Såväl eleven som skolan får då en tydlig utvärdering av måluppfyllelsen i förhållande till kunskapskraven. Denna indelning följer den nya lärarutbildningens indelning i grundlärare och ämneslärare. Det är angeläget att staden för en aktiv dialog med fristående skolor kring denna fråga.

En ökad effektivitet och ett över tiden flexibelt lokalutnyttjande ska ske i alla lokaler inom de pedagogiska verksamheterna. För att även fortsättningsvis säkra tillgången på platser i skolan bedrivs ett särskilt arbete under ledning av kommunstyrelsen i samarbete med utbildningsnämnden. För att stärka samplaneringen av ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor finns en särskild skolplaneringssamordnare inom kommunstyrelsen med det övergripande ansvaret att åstadkomma en mer effektiv samverkan mellan berörda parter.

Kommunstyrelsen kommer i det fortsatta arbetet med förskole- och skolutbyggnad att verka för lägre byggkostnader för att på så sätt begränsa effekterna av framtida hyreskostnader. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för fler fristående alternativ i skolplaneringen.

Utbildningsnämnden är ansvarig för att stadens skollokaler utnyttjas på ett så effektivt sätt som möjligt. Den planering som tagits fram ska uppdateras löpande och vara underlag för den framtida planeringen. För att kunna erbjuda eleverna en sammanhållen skoldag fortsätter integrationen av fritidshem och grundsärskola i grundskolelokalerna. Motsvarande integration av förskoleverksamheten i grundskolan ska göras i en strävan att använda stadens resurser effektivt.

Utbyggnaden av grundskolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Stadens behov av platser för grundskoleelever ska utgå från en långsiktig planering. För att säkerställa tillgången på platser ska utbildningsnämnden i sin planering samverka i ett mycket tidigt skede med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och SISAB. I planeringen av nya skolor ska även fristående aktörer delta. Utbildningsnämnden är ansvarig för att säkerställa att erforderligt antal skolplatser finns att tillgå i såväl befintliga områden som exploateringsområden. Det är inte nödvändigt att utbild-

ningsnämnden ska driva de nya skolorna. Ansvaret för att säkerställa skolförsörjningen ligger inom utbildningsnämndens ansvarsområde, men kräver ett nära samarbete mellan berörda nämnder och bolag.

Även samarbetet med idrottsnämnden och fastighetsnämnden måste öka så att idrottslokaler och idrottsytor beaktas på bästa sätt i planeringen. Det bör på ett tidigt stadium definieras i vilka projekt som samverkan ska ske med idrottsnämnden och fastighetsnämnden.

Det utbud av idrottsanläggningar som finns i staden ska ses som en gemensam resurs. Idrottsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid. I samverkan ska även berörda parter ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas. Likaså ska idrottsnämnden i samverkan med utbildningsnämnden, fastighetsnämnden och SISAB ta fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Ambitionen ska vara att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta.

Arbetet med att anpassa skolor med bristande tillgänglighet ska fortgå.

Fristående förskola

Fristående förskolor fyller en mycket viktig roll för förskoleverksamheten i Stockholm. Fristående alternativ ökar den pedagogiska mångfalden och föräldrarnas valfrihet. De bidrar till att skapa fler arbetsgivare och karriärvägar för personal samt till utbyggnaden av platser i förskolan. Lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola. Stockholms stads förskoleprogram – ”Framtidens förskola” – har antagits 2013 och anger fokus för verksamheten i stadens förskolor. Förskoleprogrammet omfattar såväl kommunal som fristående förskoleverksamhet i Stockholms stad.

De förskolor som ansluter sig till stadens centrala kö får på samma villkor som kommunens förskolor ta del av medel för att upprätthålla barnomsorgsgarantin. I syfte att underlätta för föräldrarna samt förbättra planeringsförutsättningarna för förskolor och staden har kommunfullmäktige beslutat att under 2014 införa en ny webbaserad gemensam ingång till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer. Medel för teknik- och införandekostnader reserveras inom ramen för it-programmet.

Utbildningsnämnden ska löpande kontrollera att ramöppettiderna följs. Förskolorna ska ha en god information till föräldrar om ramöppettiderna samt rätten till annan barnomsorg om förskolan har stängt.

Grundskola

Ett av skolpolitikens viktigaste mål är att ingen elev lämnar grundskolan utan grundläggande kunskaper. För att stödja eleverna och förbättra undervisningens kvalitet ska den kunskapsmässiga utvecklingen regelbundet följas upp och utvärderas. Resultaten ska på ett tydligt sätt förmedlas till elever och föräldrar. Eleverna behöver veta vilka mål de förväntas uppnå och vad de ska göra för att nå dem. Skolan ska ta ansvar för de resultat eleverna når genom att analysera resultaten och använda analyserna i utvecklingen av arbetssätt och undervisning. Alla elever som behöver extra stöd för att nå kunskapsmålen ska fångas upp tidigt och ges relevant stöd. Särskilt viktigt är detta i de lägre årskurserna.

Kontinuerlig återkoppling mellan elev och lärare är viktigt för att kunna säkerställa att eleven förstår och för att skolan ska kunna utveckla sina arbetsmetoder. I de lägre årskurserna ska ökad personaltäthet prioriteras för att i högre grad kunna ge alla elever det stöd och den stimulans de behöver för att utvecklas så långt som möjligt. Med högre personaltäthet ökar

R IV UtbN:12

lärarens möjlighet att interagera med varje enskild elev vilket ger förståelse för elevens kunskapsnivå, kunskapsluckor och stödbehov.

Goda kunskaper i svenska är av avgörande betydelse för elevens kunskapsutveckling. Forskning visar att det är viktigt att barn lär sig läsa och skriva senast under sitt första skolår för att inte redan från början komma efter i andra skolämnena. Sambandet mellan läsförmåga och elevens förmåga att klara andra skolämnena är starkt. Läsning stärker såväl språkförståelse som fantasi och att läsa och skriva texter är viktigt i skolans arbete. Tidiga läs- och skrivaktiviteter stärker elevernas språkförståelse.

Lässatsningen i Stockholms skolor byggs nu ut ytterligare. Att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur är en prioriterad fråga och skolbiblioteken spelar en central roll för ökad läskunnighet. Förutom böcker är skolbiblioteken en resurs med tillgång till olika medier för att stödja lärandet och undervisningen. Stockholms skolor ska ha tillgång till skolbibliotek. För att skolbiblioteken ska fylla sin fulla funktion bör skolbiblioteken ha en viss grundläggande bemanning. Skolbibliotekariernas kunskap och engagemang ska tas tillvara och utgöra en naturlig del av skolans undervisning. Elever i de första skolåren ska även under sommaren få stöd för ökad språkförståelse. Detta kan ske på fritidshemmet i nära samarbete med skolan.

Matematik, naturvetenskap och teknik är centrala ämnen och den breda satsningen på dem fortsätter. För att locka fler ungdomar att välja naturvetenskapliga och tekniska utbildningar krävs god undervisning i matematik och NO. Skolan ska väcka elevernas intresse och motivera dem att vilja lära sig mera. Stadens satsning på matematik - Stockholmslyftet i matematik - fortsätter. Modellen utgår från grundtankarna i utbildningsnämndens FoU-strategi och den nationella satsningen, Matematiklyftet. Den har fokus på lärarens undervisningspraktik för att på så sätt utveckla elevers begreppsförståelse och problemlösningsförmåga i matematik. Stockholm tar även del i regeringens satsning Matematiklyftet. Stockholm deltar även i tekniklyftet som är till för lärare i teknik på grundskolan i Stockholms län med syfte att höja kompetensen hos lärare för att öka nyfikenheten kring teknik hos ungdomar.

Entreprenörskap ska ingå som en naturlig del i grundskolan. Skolorna ska uppmuntras att starta samverkan med Ung Företagsamhet.

De skapande ämnena utvecklar elevers kreativa förmåga och är en viktig komponent för att utveckla barn och unga till självständiga individer. Genom en strukturerad samverkan mellan skolan och kulturen finns en unik möjlighet för Stockholm att säkra barns och ungdomars rätt till kulturell delaktighet och eget skapande. Barnkulturplanen – Kultur i ögonhöjd – är en viktig del i detta arbete. Utbildningsnämnden och kulturnämnden ska tillsammans med det fria kulturlivet i Stockholm förenkla och förbättra elevers möjlighet att uppleva kultur. Stadens skolor ska ta aktiv del av den statliga satsningen på Skapande skola. Utbildningsnämnden ska i dialog med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och det fria kulturlivet utveckla skolorna för att ge fler barn och unga i skola och förskola möjlighet till kulturupplevelser. Särskild vikt ska läggas vid att öka förskolornas deltagande.

Studie- och yrkesvägledning är ett viktigt inslag i grundskoleelevers förståelse för arbetsmarknaden och en förutsättning för att elever ska hitta rätt i det egna yrkesvalet och därmed även utbildningsvalet.

Att få gå i skola är en mänsklig rättighet. Utifrån barnkonventionens principer om ickediskriminering och rätten till skola har gömda och papperslösa barn rätt till skolgång. De gömda och papperslösa barnens skolgång ska säkerställas och skolorna ska ge barnen rätt stöd.

Grundsärskola

Alla elever har olika behov och behöver få en utbildning som är anpassad just för dem. Det är först då som alla ges lika chanser. Grundsärskolans uppgift är att ge eleverna möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar, såväl kunskapsmässigt som socialt. Elever i grundsärskolan har samma rätt till utveckling och lärande som andra elever.

Grundsärskolans kunskapsuppdrag ska utvecklas och stärkas. Utbildningen ska vara anpassad efter varje elevs förmåga och behov av utmaningar. Utbildade speciallärare och specialpedagoger är mycket viktiga. Elever i grundsärskolan ska ha samma rätt som andra elever att välja skola. Elever i särskolan ska få möjlighet att, vid tillfällen som är lämpliga för dem, delta i undervisning tillsammans med grundskolans elever.

Skolorna ska säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns att tillgå för elever som är i behov av detta.

Fritidshem och öppen fritidsverksamhet

Nio av tio elever i årskurs F-3 går i dag i något av Stockholms fritidshem. Verksamheten fyller en stor roll för barnen både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till andra meningsfulla och utvecklande aktiviteter efter skoldagens slut. Alla elever i årskurs 4-6 ska erbjudas öppen fritidsverksamhet.

En långtgående lokal- och verksamhetsmässig integration mellan skola och fritidshem är av stor vikt. Verksamheten ska också fungera som ett stöd för att uppnå skolans mål, och bland annat erbjuda hjälp med läxläsning. Fritidshem och dess personal är en viktig del i stadens skolor. Det är viktigt att detta pedagogiska arbete utvecklas. För att höja kvaliteten måste verksamheten utvärderas på liknande sätt som andra pedagogiska verksamheter.

Gymnasieskola

Den nya gymnasieskolan innebar en rad genomgripande förändringar. De högskoleförberedande programmen ska ge en stabil grund för fortsatta studier. Yrkes- och lärlingsprogram ska vara bättre anpassade till arbetsmarknadens behov och leda till anställningsbarhet.

Skolorna ska uppmuntra eleverna att lära sig främmande språk, även utomeuropeiska språk, och möta andra kulturer för att rustas för en global värld. Elever med annat modersmål har en extra tillgång och ska uppmuntras att utveckla den. Gymnasieskolan ska ge elever möjlighet till att delta i internationellt utbyte.

Inom gymnasieskolan görs en satsning på en dator till varje elev. Utbildningsnämnden ska stötta gymnasieskolorna i att utveckla arbetet så att användandet av it integreras i undervisningen som en självklar pedagogisk resurs.

Entreprenörskap ska ingå som en naturlig del i gymnasieskolans utbildningar. Skolornas samverkan med Ung Företagsamhet är en viktig del i detta arbete. Ambitionen är att fler gymnasieskolor än i dag ska samverka med Ung Företagsamhet.

De högskoleförberedande programmen i stadens gymnasieskolor ska hålla en hög nivå och utgöra en god grund för fortsatta studier. Ett ökat externt samarbete med till exempel högskolor och universitet, näringsliv, kulturinstitutioner och andra organisationer behövs för att utveckla utbildningarna. Alla elever ska utmanas, motiveras och stimuleras att utveckla sina kunskaper. Det kan bland annat ske genom att läsa kurser på högskolor och universitet eller gå i en spets- eller profilklass.

Yrkesprogrammen i stadens gymnasieskolor ska hålla en hög nivå och leda till att studenterna blir attraktiva på arbetsmarknaden. Färre elever söker yrkesprogram så för att höja

R IV UtbN:14

kvaliteten och ge eleverna goda förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden krävs en nära samverkan med branscherna, till exempel genom programråd. Elever har rätt att läsa in behörighet till högskolan även på yrkesutbildningarna. Det är viktigt att Stockholm kan erbjuda lärlingsutbildningar till de elever som så önskar. Stockholm ska ta en aktiv del i regeringens satsning på att öka lärlingsutbildningens kvalitet och attraktivitet.

Elever som inte är behöriga till nationellt program erbjuds introduktionsprogram. Utbildningsnämnden ska erbjuda bra utbildningsformer inom ramen för introduktionsprogrammen. Introduktionsprogrammen ska leda till att eleverna kan fortsätta inom utbildningssystemet.

Arbetsmarknadsnämnden har huvudansvaret för unga, 16-19 år, som inte går i gymnasiet. Utbildningsnämnden har emellertid ansvar att, genom skolslussen, arbeta med de ungdomar som inte påbörjar eller som hoppar av en gymnasieutbildning. Det är angeläget att så många ungdomar som möjligt blir kvar och fullföljer gymnasiestudierna. Utbildningsnämnden ansvarar för att följa upp hur många ungdomar som inte fullföljer gymnasieskolan. Utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden ska samverka kring dessa unga. Många av de unga kombinerar gymnasiestudier med praktik. Utbildningsnämnden ska tillhandahålla möjlighet för dessa ungdomar att kunna börja i gymnasieskolan igen.

För att fler ungdomar ska slutföra sin gymnasieutbildning krävs en rad insatser som sammantaget bidrar till en högre måluppfyllelse. I arbetet för att öka andelen elever som slutför gymnasieutbildning med slutbetyg ingår att kartlägga elever som inte slutför sin gymnasieutbildning inom fyra år. Kartläggningen ska ge bättre kunskap om studieavbrotten inom gymnasieskolan och dess orsaker. Därigenom skapas bättre betingelser för att rektorerna ska kunna initiera och leda ett förebyggande arbete som syftar till att minska studieavbrotten.

För att bereda skolelever en dialog om samhällsfrågor välkomnas politiska ungdomsförbund i stadens skolor.

Gymnasiesärskola

Gymnasiesärskolans kunskapsuppdrag ska utvecklas och stärkas. Elever i gymnasiesärskolan ska ha samma rätt till utveckling och lärande som andra elever. Rätten att välja skola och program ska gälla alla stadens elever.

Utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara anpassad till elevens förmåga och behov av utmaningar. Utbildade speciallärare och specialpedagoger är mycket viktiga för en välfungerande gymnasiesärskola.

Ökad samverkan ska ske mellan gymnasiesärskolan och arbetsmarknadsnämnden i syfte att säkerställa att fler personer ges möjlighet att komma ut i ordinarie arbetsmarknad.

Skolorna ska säkerställa att läromedel är anpassade för elever med särskilda behov och att lämplig teknik finns tillgänglig för elever som är i behov av detta.

Miljö

En effektivisering av energianvändningen i stadens fastigheter och lokaler för skolverksamhet ska genomföras i samarbete med energicentrum, där exempelvis alla skolor ska släcka ner sin inomhusbelysning när ingen vistas i lokalen.

Stadens avfallshantering ska bidra till att sluta kretslopp, spara energi och naturresurser. Det matavfall som produceras inom stadens skolkök är en värdefull resurs som ska utnyttjas för framställning av bland annat biogas.

Utbildningsnämndens miljöhandlingsplan är en viktig del i nämndens mål att aktivt bidra till en hållbar livsmiljö.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	20 %	25 %	30 %
	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
	Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.1 Stockholmsborna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom skola	85 %	85 %	85 %
2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden	Andel förskollärare av antal anställda	41 %	42 %	42 %
	Andel nöjda föräldrar	85 %	85 %	85 %
	Antal barn per grupp	16	16	16
	Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	4,9
	Andel behöriga lärare i grundskolan	85 %	86 %	86 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
	Andel elever i årskurs 6 som uppnått målen i alla ämnen	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan	87 %	88 %	89 %
	Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen	77 %	78 %	79 %
	Andel elever som uppnått godkänd nivå på delproven i det nationella provet i matematik i årskurs 3	91 %	92 %	93 %
	Andel elever som uppnått godkänd nivå på delproven i det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3	91 %	92 %	93 %
	Andel elever som är behöriga till nationella program	87 %	88 %	89 %
	Ogiltig frånvaro i grundskolan	minska	minska	minska
	Andel behöriga lärare i gymnasieskolan	85 %	86 %	86 %
	Andel gymnasieelever med minst godkänt i alla kurser i slutbetyget vid vårterminens slut	69 %	70 %	71 %
	Andel gymnasieelever som är trygga i skolan	93 %	94 %	95 %
	Andel invånare, 20 år, med fullföljd gymnasieutbildning	70 %	71 %	71 %
	Ogiltig frånvaro i gymnasieskolan	minska	minska	minska
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015	KF:s års mål 2016
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Effektivisera energianvändningen i stadens fastigheter och lokaler för skolverksamhet i samarbete med energicentrum (1.3)	2014-01-01	2014-12-31
Delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1,3)	2014-01-01	2014-06-30
Utbildningsnämnden ska i tidigt skede, i nära samarbete med stadens berörda nämnder och bolag, planera för att det i stadsutvecklingsområdena garanterat finns skolkapacitet för årskurs F-6 (1.4)	2014-01-01	2014-12-31
Erbjuda läxhjälp i skolan eller på fritids till alla elever som önskar (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Alla elever i årskurs 6-9 som riskerar att inte nå, eller inte når, kunskapsmålen ska erbjudas sommarskola (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Lässatsningen fortsätter i årskurs 0-6 i grundskolan (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
En omfattande satsning inom matematik, naturvetenskap och teknik genomförs i grund- och gymnasieskolan (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Utveckla metoder för att öka kunskapen om den totala frånvarosituationen (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Fler skolor ska meddela föräldrarna om sitt barns oönliga frånvaro, företrädesvis genom SMS (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Ta ansvar för att eleverna fullgör sin skolplikt (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Förbättra tillsyn och kontroll av fristående förskolor genom ett tätare tidsintervall samt utifrån en samlad risk- och väsentlighetsanalys (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Ta fram rutiner för att säkerställa att alla elever som är folkbokförda i kommunen får en skolplacering (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Utbildningsnämnden ska utveckla kunskapsuppföljningen inom grundskolan, gymnasieskolan och introduktionsprogrammen (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska säkerställa att handlingsplaner för övergången förskola-skola är framtagna i enlighet med stadens riktlinjer (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska i samverkan ta fram konkreta strategier för att säkerställa att andelen legitimerade förskollärare ökar (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Utbildningsnämnden ska ta fram en strategi för hur kompetensförsörjningen ska säkras på lång sikt (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Utbildningsnämnden ska stärka och utveckla skolornas elevhälsoarbete (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Ta fram plan för att möta regeringens utökade satsning på förstälärare/lektorer (2.2)	2014-01-01	2014-07-31
Utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer för karriärvägar för förskolans personal (2.4)	2014-01-01	2014-12-31
Utbildningsnämnden ska i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och kulturnämnden inom projektet Stockholm högläser verka för att litteratur och läsning ska bli en än mer naturlig del i barnens utbildning (2.2)	2014-01-01	2014-12-31
Erbjuda lärare möjlighet till kompetensutveckling samt skapa nya karriärvägar för lärare genom karriärtjänst och forskning (2.4)	2014-01-01	2014-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhetsspecifika EU-positions-papper den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden utreda resursfördelningssystemen inom de pedagogiska verksamheterna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
I samråd med servicenämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna införa central avgiftshantering för bland annat förskola (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Utbildningsnämnden ska införa den nya gemensamma ingången till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer i samråd med kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och de fristående förskolorna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna se över riktlinjerna för barnomsorg på obekvämt arbetstid (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Utbildningsnämnden** godkänns.

Äldrenämnden

Nämndens uppgifter

Äldrenämnden samordnar och ska bidra till utvecklingen av äldreomsorgen i Stockholms stad och medverkar till att säkerställa att äldre behandlas lika inom hela staden. Nämnden ansvarar för att följa upp stadens samlade äldreomsorg och samla in och sammanställa statistik och information från stadsdelsnämnderna. Nämnden ansvarar tillsammans med kommunstyrelsen för ärenden om riktlinjer, principer, policydokument och uppföljning av äldreomsorgen. Äldrenämnden ansvarar för beslutsunderlag i strategiska vård- och omsorgsfrågor och ansvarar vidare för uppföljning och omvärldsbevakning liksom för övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling. Nämnden ansvarar för att förvalta, underhålla och följa upp de valfrihetssystem som införts inom äldreomsorgen. Äldrenämnden ska tillhandahålla e-tjänsten omsorgsdagboken.

Nämnden har även verksamhet som vänder sig till de äldre genom Stockholms trygghetsjour. Stockholms trygghetsjour handlägger, bedömer och åtgärdar akut uppkomna hjälp- och omvårdnadsbehov under kvällar, nätter och helger, det vill säga under jourtid, då dessa behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Trygghetsjouren arbetsleder omvårdnadspersonal i akuta situationer när ordinarie arbetsledare inte är tillgänglig. Trygghetsjouren ansvarar också för larmmottagning, teknisk utrustning, service och installation av trygghetslarm. Arbetet med att utreda överföringen av trygghetslarm från analog till digital teknik ska fortgå.

Sedan 2013 ansvarar äldrenämnden för köhanteringen för vård- och omsorgsboenden.

Förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-208,3	-156,3	-134,3	-134,3
Drift och underhåll	-208,3	-156,3	-134,3	-134,3
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-208,3	-156,3	-134,3	-134,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	0,0	-0,1	-0,1	-0,1

Medel för äldreomsorg har i första hand budgeterats under stadsdelsnämnderna. Äldrenämndens budget för 2014 minskar med 52,0 mnkr jämfört med 2013. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

I stadens vision, uttryckt i Vision 2030 – ett Stockholm i världsklass, är Stockholm en trygg stad att åldras i. Äldreomsorgen präglas av personligt inflytande, trygghet och respekt. Genom att fånga upp enskilda människors verkliga behov håller vården och omsorgen en god kvalitet.

Som ett led i detta kvalitetsarbete ska samtliga medarbetare i Stockholm stad som arbetar eller kommer i kontakt med demenssjuka eller dess anhöriga genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC.

Det är viktigt att också äldre har möjlighet att välja mellan olika utförare och att lika villkor gäller oavsett huvudman. Valfrihet gäller därför inom hemtjänst, vård- och omsorgsboenden och dagverksamhet. För att kunna nyttja rätten att välja krävs att äldre och deras anhöriga får tydlig information om vilka erbjudanden som står till buds utifrån deras behov. Stockholms stads webbplats ska vara så tillgänglig att det är enkelt för äldre och deras anhöriga att söka information om äldreomsorgen, hitta kvalitetsredovisningar och nyckeltal för olika verksamheter och jämföra alternativ med varandra. Ett nytt digitalt hjälpmedel ska tas fram där utförarna enkelt kan sorteras utifrån en rad kriterier som är relevanta för den äldre i valsituationen. Ett sådant system stärker möjligheterna för stockholmarna och stadens medarbetare att söka fram en utförare utifrån olika preferenser.

Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna genom Äldre direkt ta ett aktivt ansvar för att information kring valfriheten finns att tillgå, både i digital form samt muntligen och i tryck. Äldre direkts uppdrag ska utvidgas med ansvar att lotsa äldre som vill välja eller byta utförare av vårdinsats så att möjligheten till valfrihet verkligen kommer den äldre till del. Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt. Äldrenämnden ska finansiera utökade öppettider för Äldre Direkt.

Äldrenämnden ska samordna information och utbildning till anhöriga som vårdar närstående. Program för stöd till anhöriga ska beaktas och hållas uppdaterad.

Under 2012 tog kommunfullmäktige beslut om stadens värdighetsgarantier inom äldreomsorgen. Under 2013 har stadsdelsnämnderna arbetat med att göra äldreomsorgens värdegrund och värdighetsgarantier kända för alla som har insatser från äldreomsorgen och för all personal inom äldreomsorgen i Stockholm.

Höjd kvalitet inom äldreomsorgen

Stockholms stad inför vid årsskiftet tidsregistrering inom hemtjänsten. Detta för att garantera att den äldre verkligen får den hemtjänst som har beviljats och ersatts. Samtidigt med förändringen höjs hemtjänstpengen med tre procent.

Måltidsupplevelsen inom stadens boenden är viktig. Det är viktigt både fysiskt och psykosocialt hur och när måltiderna serveras. Under 2014 fortsätter äldrenämnden att i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra särskilda insatser för att förbättra maten inom äldreomsorgen och för att kunna ansvara för att äldre får god och näringsrik-

tig mat samt en lustfylld måltidsupplevelse. Måltiden är en viktig stund på dagen och det är viktigt att maten har ett bra näringsinnehåll och att den smakar gott. Den äldre ska ha möjlighet att påverka vad som ska serveras, och boendet ska tillgodose att så sker antingen i dialog i ett tidigt skede eller genom att den äldre kan välja maträtt direkt vid bordet.

Det är viktigt att underlätta för frivilligorganisationernas utveckling, inte minst för att kunna bryta många äldre människors ensamhet. Ungdomsbesök i äldreomsorgen innebär ökad trivsel för de äldre, skapar en brygga mellan generationerna samt ger unga en inblick i vård- och omsorgsycket vilket är positivt för framtida rekrytering. Ungdomsbesöken bör förstärkas med ett projekt, kopplat till stadens träffpunkter för äldre.

Gällande teknisk utveckling får äldrenämnden i uppdrag att bevaka och arbeta med frågeställningarna kring teknik och innovationer inom äldreomsorgen i samverkan med KTH och KI.

Inom äldreomsorgen finns ett stort behov av utbildning som måste mötas. Nämndens utbildningssatsningar fortsätter. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning. Under mandatperioden genomförs en långsiktig utbildningssatsning. I satsningen ingår även ett språklyft för att utveckla svenskunskaperna hos anställda inom äldreomsorgen, som har svenska som andra språk. Det är angeläget att denna satsning genomförs för att ge ökad säkerhet inom omsorgen för att bland annat journalhanteringen ska bli korrekt utförd. Rollen som biståndshandläggare har genomgått stora förändringar under senare år. Biståndsbedömningen för vård- och omsorgsboenden ändras i och med Socialstyrelsen ändrade krav när ett nytt ersättningssystem infördes under 2014 kommer biståndsbedömarnas roll att förändras ytterligare. Dessa har därför ett behov av utbildning som ska inrymmas inom den satsning på utbildning som äldrenämnden ansvarar för.

I budget 2012 tillfördes äldrenämnden 10,0 mnkr för igångsättningskostnader av demensteam inom hemtjänsten. Under 2013 fortsatte arbetet med demensteam och en satsning på totalt 18,0 mnkr. Även 2014 satsas 18,0 mnkr för detta ändamål. Demensteam arbetar med både yngre och äldre personer med demenssjukdom.

Regional samverkan om vård- och omsorgscollege stärker kvaliteten och underlättar i framtiden att rekrytera unga personer med rätt utbildning till äldreomsorgen.

Vidare satsas på äldrevårdar i äldreomsorgen, där aspiranter vid jobbtorgen bereds utbildning och praktikplatser inom äldreomsorgen. Arbetet med detta fortsätter och tillförs ytterligare medel för 2014.

Förutom stadens satsningar genomför regeringen under åren 2011-2014 Omvårdnadslyftet – en tidsbegränsad utbildningssatsning för äldreomsorgens medarbetare. Satsningen ska uppmuntra huvudmännens långsiktiga arbete med att stärka kompetensen inom äldreomsorgen och ge medarbetarna möjlighet att växa i sina yrkesroller.

Ökad livskvalitet och en värdig vardag

De rådslag som genomförts inom äldreomsorgen har resulterat i många goda synpunkter på hur äldreomsorgen ska utformats. Rådslagen fortsätter under 2014.

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och stadsdelsnämnderna fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

Under året ska en utevistelsegaranti definieras i syfte att öka möjligheten för äldre i vård- och omsorgsboenden att vistas utomhus och delta i aktiviteter även utanför boendet. Ungdomsvårdar och den ideella sektorn kan vara en del i att uppfylla dessa mål.

Äldrenämnden ges i uppdrag att tillsammans med socialnämnden utreda insatser för äldre fyllda 65 år i bostad med särskild service LSS i syfte att ta fram en helhetssyn vad gäller insatser som daglig verksamheter och aktiviteter för en stimulerande miljö.

Anhörigstöd

Om en anhörig drabbas av demenssjukdom är det mycket viktigt att få hjälp att förstå sjukdomen, dess förlopp, vilka nya krav som ställs på hur man bemöter personen och organiserar tillvaron för att den ska fungera samt att träffa andra anhöriga i samma situation. Även stadsdelsnämnderna har ett ansvar att arbeta med detta. Satsningen avser både äldre och yngre personer med demenssjukdom.

Anhöriga till äldre och demenssjuka utför dagligen ett arbete som är ett ovärderligt komplement till stadens äldreomsorg. De insatser som idag utförs för att stötta anhöriga, genom bland annat utbildning fortsätter att utvecklas och utökas med uppsökande verksamhet. Äldrenämnden ska utreda en regionalisering av organisationen för anhängkonsulenterna.

En mångfald av boendeformer

De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge de känner sig trygga i hemmet. Den enskilde som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad eller äldreboende till livets slut utan att behöva flytta, även om behoven av vård och omsorg ökar. Äldre har olika önskemål. Det vanligaste är att den som flyttar in på ett äldreboende tar med sig egna möbler, men för dem som föredrar att flytta till ett färdigmöblerat boende utvecklas just nu detta alternativ.

En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar. Likväl, vid make eller makas bortgång, kan en person som i vanliga fall klarar sig utmärkt på egen hand behöva särskild hjälp och stöd för att orka med vardagen. Stödet som syftar till att personen ska kunna återgå till ett vanligt liv.

Under de närmaste tio åren kommer antalet personer äldre än 80 år att minska i Stockholm för att sedan öka igen och därmed ökar också behovet av olika former av vård- och omsorgsboende. Servicehusen ska kvarstå som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns. Äldrenämnden uppdras att följa avslagen för servicehus som överklagas för att kartlägga olika samband. Det kan till exempel handla om att se över behovsgrunderna för att ansöka om plats, utformningen av servicehusens innehåll och verksamhet samt rusta och utveckla moderna alternativ. Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till ålder och ensamhet. Äldrenämnden ska utreda effekterna av att alla stockholmare över en viss ålder som söker till vård- och omsorgsboende beviljas plats.

Äldrenämnden ska under 2014 utreda valfrihetssystem för servicehus för att ytterligare öka äldres möjligheter till valfrihet i boendet.

Informationen ska förstärkas om stadens boenden med särskild profil.

Äldrenämnden får i uppdrag att utveckla samverkan med socialnämnden så att övergången mellan regelverk och insatser vid 65-årsdagen upplevs som så enkel som möj-

ligt för den enskilde. Gemensamt med socialnämnden ska även utredas förutsättningarna för att överta ansvaret för boende för hemlösa och/eller personer som missbrukar och är över 65 år.

Trygghet

Äldre är överrepresenterade i brandolyckor som skulle kunna undvikas med enkla åtgärder, utbildningar och informationssatsningar. Samverkan med Storstockholms brandförsvaret fortsätter.

Äldrenämndens inspektionsenhet får ett utvidgat uppdrag att systematisera hanteringen av de synpunkter som kommer in till staden via den mängd olika kanaler som finns, som ett led i att ytterligare stärka kvaliteten i stadens äldreomsorg.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I dialog med Jobbtorg Stockholm ta fram och tillhandahålla praktikplatser som passar stadens aspiranter (1.2)	2012-01-01	2014-12-31
Delta i stadens upphandling av cyklar och elcyklar (1.3)	2014-01-01	2014-06-30
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2014-12-31
Nämnden ska utreda valfrihetssystem för servicehus (2.1)	2014-01-01,	2014-12-31
Ta fram en utevistelsegaranti för äldre i vård- och omsorgsboenden (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Äldrenämnden ska utreda en regionalisering av organisationen för anhörigkonsulenter (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Äldrenämnden ska utreda effekterna av att alla stockholmare över en viss ålder som söker till vård- och omsorgsboende beviljas plats (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Ansvara för utbildningsinsatser och handledning för alla dokumentationsskyldiga inför införandet av det nya dokumentationssystem som införs under hösten (2.3)	2014-01-01	2014-12-31
Nämnden ska i verksamhetsplan 2014 klargöra hur den kommer att genomföra det verksamhetsspecifika EU-positionspapper den har antagit i enlighet med policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

17. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Äldrenämnden** godkänns.

Överförmyndarnämnden

Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämndens uppgifter är att utifrån gällande lagstiftning, i huvudsak föräldrabalken och förmyndarskapsförordningen, garantera rättstrygghet för personer som inte själva kan sköta sin ekonomi, bevaka sin rätt eller sörja för sin person. Dessa personer, huvudmännen, som kan vara gamla, sjuka, ha en funktionsnedsättning eller vara underåriga, förses med god man eller förvaltare, över vilka överförmyndarnämnden utövar tillsyn och kontroll. Nämnden ansvarar även för tillsyn och kontroll över alla föräldrar i Stockholms stad som förvaltar underåriga barns tillgångar.

Förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-29,5	-30,0	-30,0	-30,0
Drift och underhåll	-29,5	-30,0	-30,0	-30,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-29,5	-30,0	-30,0	-30,0
Investeringsplan				
Utgifter (-)	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	0,0	-0,1	-0,1	-0,1

Budgeten ökar med 0,5 mnkr 2014 jämfört med 2013.

Överförmyndarnämnden ska kostnadseffektivisera verksamheten genom att modernisera arbetssätt till nytta för kunder, gode män, förvaltare och för staden. Nämnden ska söka samarbeten som genererar effektiviseringar såväl internt inom staden som externt med andra kommuner.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Överförmyndarnämnden ska under året bedriva ett aktivt förändringsarbete mot en effektivare organisation. Det är av största vikt att nämnden tar sitt ansvar för att säkerställa rättssäkerheten gentemot huvudmannen och snarast kommer tillrätta med negativa balanser i verksamheten. Ett led i detta är att skapa en väl fungerande ärendehan-

tering och förbättra tillgängligheten gentemot medborgarna genom en förbättrad kommunikationsstrategi.

Det är viktigt att fortsätta arbetet med att samordna gode män och förvaltare.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
Obligatorisk nämndindikator				
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015	KF:s års mål 2016
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet (3.2)	2014-01-01	2014-12-31
Överförmyndarnämnden ska bedriva ett aktivt förändringsarbete för att uppnå ökad tillgänglighet, rättsäkerhet och en effektivare organisation (3.2)	2014-01-01	2014-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

18. Förslaget till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för **Överförmyndarnämnden** godkänns.

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 713,5 mnkr främst för följande ändamål:

- Insatser för hemlösa
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Feriearbeten inom kyrkogårdsnämnden
- Feriearbete under jullov
- Ökad effektivitet i bostadsproduktionen
- Skötsel av naturreservat
- Omstrukturering och utveckling inom överförmyndarnämnden
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov

Vidare reserveras 783,4 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, vårdnadsbidrag samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 350,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförande projekt avseende investeringar för följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt vars finansiering inte kan vänta till budget 2015 och som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Tillgänglighetsinvesteringar om 50 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

19. Till **Central medelsreserv** reserveras följande belopp för år 2014 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.
  - 19.1 Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr.
  - 19.2 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 713,5 mnkr.
  - 19.3 Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, sfi, flyktingmottagande, vårdnadsbidrag samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning reserveras 783,4 mnkr.
  - 19.4 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter reserveras 350,0 mnkr.

Finansförvaltning

Förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Pensioner och arbetsgivaravgifter	-5 933,5	-6 017,0	-6 072,3	-6 233,2
Pensionsersättning och personalförsäkringspålåg från nämnderna	5 244,0	5 283,4	5 399,4	5 517,9
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter	- 689,5	- 733,6	- 672,9	- 715,3
Skatteintäkter och begravningsavgifter	35 733,1	37 168,1	38 875,5	41 052,5
Utjämning och fastighetsavgift	- 175,5	- 404,6	-1 054,1	-1 635,9
Utdelning	900,0	1 200,0	600,0	600,0
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	242,1	216,0	282,0	275,0
Disposition begravnings- och renhållningsfond	- 1,6	6,5	0,9	- 11,2
Summa finansiering verksamhetens nettokostnader	36 698,1	38 186,0	38 704,3	40 280,4
Interna ränteersättningar	1 621,5	1 391,0	1 484,0	1 575,1
Avkastningskrav sluten redovisningsenhet				
Fastighetsnämnden	135,0	143,1	134,1	114,3
Finansiering investeringsplan				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	153,9	880,6
Avskrivningar	821,7	898,0	991,3	1 084,1
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	4 036,8	4 504,8	4 244,8	3 939,7
Summa finansiering investeringsplan	5 058,6	5 602,9	5 590,0	6 104,4

Under Finansförvaltning redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter, stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs interna ersättningar för pensioner och personalförsäkringspålåg från nämnderna. Här upptas finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, upptas under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen.

Pensioner och arbetsgivaravgifter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Pensioner		
Utbetalningar pensioner	- 913,5	-
Pensionsavgifter	- 580,0	-
Särskild löneskatt (24,26 %)	- 362,3	-
Förändring av pensionsskuld (inkl särsk löneskatt)	- 238,0	-
Summa	-2 093,8	0,0
Övriga personalkostnader	- 50,0	
Arbetsgivaravgifter (inkl avtalsförsäkring)	-3 873,2	0,0
Ersättningar från nämnderna för pensioner och personalförsäkring	-	5 283,4
Summa	-6 017,0	5 283,4
Anslagsfinansierad del av pensioner/ arbetsgivaravgifter	- 733,6	

Stadens kostnader för utbetalning av pensioner beräknas för år 2014 uppgå till 913,5 mnkr. Den allmänna pensionen sänks 2014 till följd av sänkt prisbasbelopp. Detta innebär att kostnaderna för tjänstepensionen ökar för att klara nivån för de bruttosamordnade pensionerna. Pensionsavgifterna för stadens anställda beräknas uppgå till 580,0 mnkr. Dessa betalas ut i mars efter intjänandeåret och placeras enligt den anställdes önskan. Avgiftsbefrielseförsäkringen (AFA) bedöms bli 0 procent. På stadens pensionskostnader betalas särskild löneskatt med 24,26 procent, som för år 2014 beräknas uppgå till 362,3 mnkr.

Pensionsskulden avser förmånsbestämd ålderspension och avtalspensioner före 65 års ålder. Förändringen av skulden beräknas 2014 uppgå till 238,0 mnkr inklusive löneskatt. Ett höjt inkomstbasbelopp håller nere skuldförändringen. Brytpunkten för att få förmånsbestämd pension höjs med inkomstbasbeloppet och därmed är det färre inkomsttagare som uppfyller villkoren. Den del av skuldförändringen som avser ränta budgeteras under finansiella kostnader och beräknas uppgå till 104,9 mnkr inklusive löneskatt. Pensionsskulden är beräknad enligt RIPS 07.

Övriga personalkostnader utgörs bland annat av kostnad för förändrad semesterlöneskuld.

Kostnaderna för arbetsgivaravgifterna har beräknats till 3 873,2 mnkr. De lagstadgade avgifterna har beräknats med 31,42 procent på utbetald lön. De avtalsenliga avgifterna beräknas 2014 till 0,21 procent på utbetald lön till personal som ingår i kommunala avtalsområden.

I nämndernas budget ingår kostnader för arbetsgivaravgifter och pensioner för aktiv personal i form av ett personalförsäkringspålägg. Pålägget är oförändrat och har be-

räknats till 43,4 procent och avser hel- och deltidsanställda inklusive arbetstagare med timlön. För ungdomar under 26 år uppgår pålägget till 23,0 procent och för pensionärer är pålägget 16,0 procent. Personalomkostnaderna utgörs av en intern ersättning till Finansförvaltning, där de externa kostnaderna belastas. I budget för 2014 har den interna ersättningen till Finansförvaltning beräknats till 5 283,4 mnkr.

Nettokostnaden på 733,6 mnkr för arbetsgivaravgifter, pensioner och ersättning från nämnderna anslagsfinansieras.

Skatteintäkter och begravningsavgifter

Mnkr	Skatteunderlag/ skattesats/avgift	Intäkter
Förskott efter uppräknat skatteunderlag 2012:	214 066,9	37 097,8
Utdebitering	17,33	
Preliminär slutavräkning 2014		- 68,8
Begravningsavgift	0,065	139,1
Summa skatteintäkter och begravningsavgifter		37 168,1

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2014, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2012 är uppräknad med bedömning av utvecklingen under inkomståren 2013 och 2014. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 10 oktober 2013.

Med utgångspunkt från nu kända förutsättningar och de antaganden i övrigt som kan göras utifrån uppgifter om taxeringsutfall, har en prognos över slutligt taxeringsutfall inarbetats i budgeten. Skatteunderlaget beräknas öka med 2,9 procent 2014.

Stadens skatteinkomster inklusive begravningsavgift beräknas uppgå till 37 168,1 mnkr. Beräkningen bygger på en skattesats om 17,33 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 6,5 öre av uppräknat skatteunderlag för 2014 och beräknas uppgå till 139,1 mnkr.

Utjämnings och fastighetsavgift 2014

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Inkomstutjämnings	-1 407,9	
Kostnadsutjämnings*	-4,8	
Regleringspost		194,5
Införandebidrag nytt utjämningsystem		600,3
LSS-utjämnings	-858,5	
Fastighetsavgift		1 071,8
Summa	-2 271,2	1 866,6
Netto utjämnings och fastighetsavgift	-404,6	

*Inklusive beräknad kompensation för befolkningsförändringar motsvarande 112 mnkr för 2014. Ersättningen är beräknad utifrån SCB:s senaste befolkningsprognos.

Utjämningsystemet

Från och med 1 januari 2014 föreslås ett nytt utjämningsystem träda i kraft. Förändringarna avser inkomstutjämnings, kostnadsutjämnings och regleringsposten. Under 2014 uppgår införandebidraget för Stockholms stad till 600,3 mnkr vilket minskar effekten av det nya systemet. För Stockholms stad innebär det nya systemet sammantaget en ökad kostnad om cirka 200 mnkr för 2014, vilken successivt ökar kommande år då införandebidraget trappas av.

Stockholms stad är en av landets kommuner med högst befolkningstillväxt, vilket innebär betydande merkostnader. I kostnadsutjämnings utgår därför kompensation för snabba befolkningsökningar om vissa kriterier uppfylls. För att bli aktuell för ersättning bidragsåret 2014 måste den genomsnittliga befolkningsökningen de senaste fem åren (2008 till 2012) överstiga 1,2 procent. Dessutom måste befolkningen i kommunen även öka med 1,2 procent mellan 2012 och 2013. Den senaste befolkningsprognosen pekar på att staden kommer att bli aktuell för ersättning bidragsåret 2014 och därför har i prognosen räknats in en kompensation för eftersläpningseffekter motsvarande 112 mnkr.

Gällande prognos för kostnadsutjämnings och regleringspost utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 10 oktober 2013.

LSS-utjämnings

Ett kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service, LSS, till vissa funktionshindrade är infört från och med 2004.

För 2014 medför utjämnings för LSS en kostnad för staden med 858,5 mnkr. Gällande prognos för LSS-utjämnings utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 10 oktober 2013.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften för småhus uppgår år 2014 till 6 825 kronor, dock högst 0,75 pro-

cent av taxeringsvärdet. Fastighetsavgiften för flerbostadshus är 1 365 kronor per bostadslägenhet, dock högst 0,4 procent av taxeringsvärdet.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Ägarens krav på utdelning tas huvudsakligen ut i form av obeskattade koncernbidrag. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag.

Budgeterad utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1,0 mdkr. Utdelningen kan justeras genom beslut senast i tertialrapport 2 och får inte överstiga 1,0 mdkr. Utdelning från AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad budgeteras till 200,0 mnkr.

Finansiellt resultat exklusive utdelningar

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Räntenetto	311,0	342,0	333,0	344,0
Övriga finansiella intäkter	0,7	0,7	0,6	0,6
Övriga finansiella kostnader	-13,9	-21,8	-22,0	-22,6
Finansiella kostnader pensionsskuld inklusive löneskatt	-55,7	-104,9	-29,6	-47,0
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	242,1	216,0	282,0	275,0

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga bolags upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontoret. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. En riskkontroll övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyn.

Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid större förändringar av kommunkoncernens förutsättningar. Kommunstyrelsen ska i samband med den årliga översynen av finanspolicyn uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.

Under Finansförvaltning redovisas stadens likviditetshantering, upplåning och skuldförvaltning. Vidare redovisas inlåning, utlåning och finansiella tjänster för stadens majoritetsägda bolag samt stadens borgensåtaganden.

Ett beräknat resultat för hanteringen av kommunkoncernens finansverksamhet framkommer som skillnaden mellan kostnaderna för extern upplåning och inlåning från kommunkoncernen samt de intäkter som genereras vid externa placeringar och vida-reutlåning till stadens bolag. Därutöver tillkommer ränta på pensionsavsättning och övriga finansiella intäkter och kostnader. Enligt finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme

för eventuell omkostnadsersättning. En översyn av villkoren ska enligt finanspolicyn genomföras årligen.

Stadens räntenetto budgeteras till 342,0 mnkr för 2014. Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionsskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader och budgeteras till 104,9 mnkr för 2014. Diskonteringsräntan för pensionsskulden sänks 2014 varför den finansiella kostnaden är högre detta år. Det finansiella resultatet, exklusive utdelning, budgeteras sammantaget till 216,0 mnkr för 2014.

Disposition begravnings- och renhållningsfond

Begravnings- respektive renhållningsverksamheterna finansieras genom särskilda avgifter. Överskott/underskott inom dessa verksamheter avsätts centralt för balansering av verksamheternas resultat. Dessa överskott/underskott måste återföras till avgiftskollektivet. Under 2014 beräknas 0,2 mnkr ianspråkta från begravningsfonden. Renhållningsverksamheten beräknas 2014 disponera 6,3 mnkr ur renhållningsfonden.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Med internränta avses en basränta, vilken beräknas utifrån prognosen för kommunkoncernens genomsnittliga externa finansieringskostnad. Basräntan tillåts avvika med +/-0,5 procentenheter innan ny internränta fastställs. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2014 till 2,6 procent. De interna ränteersättningarna för nämnderna för 2014 beräknas uppgå till 1 391,0 mnkr.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

För fastighetsnämnden beräknas internräntan utifrån stadens internränta plus en omkostnadsersättning på 0,25 procentenheter. Internräntan för fastighetsnämnden uppgår därmed till 2,85 procent. Samma ränta används även som kreditivränta under byggtiden.

Räntan för mark och bostadsrättsinnehav motsvarar avgäldsrentan för tomträtter, som för 2014 uppgår till 3,25 procent.

Avkastningskrav på slutna redovisningsenhet

Avkastningskrav på den slutna redovisningsenheten fastighetsnämnden upptas under Finansförvaltningen. För år 2014 beräknas avkastningskravet till 143,1 mnkr. I avkastningskravet har omkostnadsersättning dragits ifrån och den interna hyressättningen för stadens nämnder ska därmed ej påverkas.

Avskrivningar

Nämndernas samtliga budgeterade avskrivningar ökar 2014 till 898,0 mnkr.

BALANSBUDGET

Tillgångar	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Materiella anläggningstillgångar	58 595,7	63 225,7	67 749,4	72 694,7
Finansiella anläggningstillgångar	5 582,2	5 582,2	5 582,2	5 582,2
Summa anläggningstillgångar	64 177,9	68 807,9	73 331,6	78 276,9
Omsättningstillgångar	43 117,6	43 104,6	43 102,8	43 125,2
Summa tillgångar	107 295,5	111 912,5	116 434,4	121 402,1
Eget kapital och skulder				
Eget kapital	53 188,4	53 313,5	53 438,6	53 717,5
Förändring enl resultaträkningen	0,1	0,1	153,9	880,6
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
Summa eget kapital	53 313,5	53 438,6	53 717,5	54 723,1
Avsättningar pensioner m fl förpliktelser	4 422,4	4 765,3	4 879,9	5 047,4
Infrastrukturella avsättningar mm	7 806,8	7 409,3	7 157,4	7 063,6
Summa avsättningar	12 229,2	12 174,6	12 037,3	12 111,0
Skulder	41 752,8	46 299,2	50 679,5	54 567,9
Summa eget kapital och skulder	107 295,5	111 912,5	116 434,4	121 402,1
Ansvarsförbindelse pensioner	17 108,4	18 062,2	17 914,6	17 621,9
Soliditet (%) inklusive ansvarsförbindelse	33,7	31,6	30,7	30,6

*Ingångsvärde för budget 2013 är justerat enligt 2012 års bokslut

Balansbudgeten visar vilka effekter budgeten för 2014 med inriktning för 2015 och 2016 har på stadens tillgångar och skulder. Den är upprättad utifrån förutsättningar i bokslut 2012, budget 2013 och 2014 samt enligt det finansiella målet att soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen inte ska vara lägre än 34,0 procent på längre sikt. På kort sikt ska soliditeten inte understiga 30,0 procent. Omsättningstillgångarna är beräknade enligt förutsättningen att stadens likviditet inte ska förändras under planperioden.

KASSAFLÖDESANALYS

Den löpande verksamheten	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Årets resultat	0,1	0,1	153,9	880,6
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
Justering ej likvidpåverkande poster	1 042,9	1 122,4	981,8	1 115,4
Utbetalning avsättningar	-847,0	-391,0	-251,0	-105,0
Förändring kortfr fordr, lån o lager	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från löpande verksamhet	321,0	856,5	1 009,7	2 016,0
Investeringsverksamhet				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-5 328,0	-6 336,2	-6 613,8	-6 848,2
Försäljning materiella anläggningstillgångar	469,6	933,3	1 223,8	943,8
Investering finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-4 858,4	-5 402,9	-5 390,0	-5 904,4
Finansieringsverksamheten				
Förändring låneskuld	4 537,4	4 546,4	4 380,3	3 888,4
Årets kassaflöde	0,0	0,0	0,0	0,0

Kassaflödesanalysen visar vilka effekter budgeten för 2014 med inriktning för 2015 och 2016 har på stadens betalflöden. Analysen visar vilket bidrag den löpande verksamheten lämnar, hur mycket investeringsverksamheten förbrukar samt vilket tillflöde i form av lån som krävs för att hålla en oförändrad likviditet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- 20.1.1 Ram för kommunkoncernens totala externa upplåning samt ram för utlåning till borgensteckning för bolagen fastställs i Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.
- 20.1.2 Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med den årliga översynen av finanspolicyn uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.
- 20.2 Kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17:33 per skattekrona för att fylla stadens uttaxeringsbehov för 2014.
- 20.3 Begravningsavgift utdebiteras med kronor 0:065 per skattekrona.
- 20.4 Internräntan fastställs till 2,6 procent för 2014.
- 20.5 Internräntan och kreditivräntan för slutna redovisningsenheter fastställs till 2,85 procent för 2014.
- 20.6 Regler för ekonomisk förvaltning fastställs enligt bilaga 8.
- 20.7 I övrigt godkänna detta förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016 för Finansförvaltningen.

Förslag till budget och ägardirektiv 2014 och inriktning 2015-2016 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagets uppgifter och allmänna inriktning

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. Bolaget är moderbolag i en koncern, som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner. Bolaget ansvarar för styrning och uppföljning av dotterbolagens verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och direktiv. Bland kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag.

Koncernstyrelsen ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs. Koncernstyrelsen ska kalla till en extra stämma under hösten 2014 då den slutliga koncernutdelningen fastställs.

I stadens Vision, uttryckt i Vision 2030- ett Stockholm i världsklass, är Stockholm mångsidigt och upplevelserikt med ett brett utbud av arbeten, utbildning, service, kultur, nöjen. Stockholm är innovativt och navet i en region som ska växa som internationell mötesplats och en ekologiskt hållbar storstad. Stockholm ska utvecklas utan fysiska och sociala barriärer och det ska finnas möjligheter för alla att resa bo, och mötas.

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar bolag inom bostadsförsörjning, infrastruktur såsom vattenreningsverk och ledningssystem, fiberkanalisation, parkeringsanläggningar, hamnverksamhet och skolor samt även kultur och besöksnäring genom teater- och kulturverksamhet, arenor och mässfastigheter. Bolagen arbetar med visionens målsättningar som utgångspunkt för all utveckling och verksamhet.

Sedan år 2009 pågår, genom Stimulans för Stockholm, en offensiv satsning för att stärka stadens ekonomiska utveckling och arbetsmarknad i en lågkonjunktur. Satsningen har omfattat behövliga investeringar i upprustning och energieffektivisering av bostäder och infrastruktur samtidigt som nyproduktion av hyresrätter har underlättats. De bolag som omfattas av de utökade insatserna är de tre bostadsbolagen, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB och Stockholms Stads Parkerings AB. För bolagen bedöms tillkommande underhåll och investeringar i nyproduktion och underhållsåtgärder i främst miljonprogramsområden uppgå till sammanlagt 16 mdkr under perioden 2009-2014. Renoveringen av befintligt bestånd måste fortsätta för att systematiskt uppnå stadens höga målsättningar när det gäller energieffektiviseringar.

Inför 2014 har satsningen förlängts avseende nyproduktion på grund av förskjutningar i projekten och planeras omfatta cirka 670 mnkr. Moderbolaget samordnar och följer upp nämnda satsningar. Under kommande år fortgår och förstärks bolagens medverkan i stadens ytterstadssatsningar. Flertalet bolag medverkar i olika former i dessa projekt, dels genom upprustning och utveckling av bostäder, skolor, äldreboenden samt i utveckling av nya arbetsplatser i ytterstaden. Koncernen medverkar också genom infrastrukturbolagen till ytterligare utbyggnad av vatten- och fibernät.

Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt i syfte att nå en bättre struktur avseende standard, geografiskt läge och åldersfördelning. Stockholms Stadshus AB:s uppdrag är att tillsammans med stadens bostadsbolag löpande pröva möjligheterna att avyttra sådana delar i fastighetsbeståndet, som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas. En mer aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen bör även kunna innebära överlåtelser av fastigheter mellan bostadsbolagen. Syftet är att uppnå en mer effektiv och ändamålsenlig förvaltning. Omfördelningen medför också att bolagen får ett tydligare ansvar för respektive bostadsområde och blir en större aktör i utvecklingen av översiktsplanens tyngdpunkter och ytterstadssatsningen.

Bolagen ska genom sina befintliga miljöprogram, policier och handlingsplaner arbeta för att bidra till att uppnå målen i stadens miljöprogram 2012-2015. Stockholms Stadshus AB ska vidare tillse att bolagen arbetar enligt stadens riktlinjer för förnybar energiproduktion, som är under utarbetande.

Staden har påbörjat en utökad insamling av matavfall från såväl privathushåll som storhushåll. Staden har under år 2013 antagit en handlingsplan för att nå målsättningen 50 procent insamlat matavfall för biologisk behandling år 2018. Bland annat föreslås stadens avfallshantering bolagiseras. Det nya bolaget får i uppdrag att säkerställa att det kommunala uppdraget om avfallshantering tas om hand. Koncernstyrelsen och kommunstyrelsen ska i samarbete med trafik- och renhållningsnämnden och Stockholm Vatten AB utreda den bästa lösningen för hur en bolagisering av stadens renhållningsverksamhet ska gå till och vilken organisatorisk tillhörighet bolaget ska ha. Stockholms Stadshus AB ska även tillse att bolagen arbetar i linje med handlingsplanen inom ramen för sin rådighet och sina respektive verksamheter.

AB Familjebostäder har i samråd med AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem och Micasa Fastigheter i Stockholm AB genomfört en förstudie avseende ett eventuellt byte av det gemensamma fastighetssystemet FASAD. Förstudien visar att såväl verksamhets-, ekonomiska- och samordningsvinster kan uppnås för bolagen genom ett gemensamt standardsystem. Koncernens fastighetsbolag får i uppdrag att tillsammans med Stockholms Stadshus AB analysera förutsättningarna för en eventuell upphandling av ett standardsystem. I förutsättningarna ingår en samordning av bolagens arbetssätt och processer.

Koncernstyrelsen ska tillse att riktlinjerna för idéburen stadsförbättring som kommunstyrelsen har tagit fram under 2013 tillämpas av bolagen. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar förbisedda delar av den gemensamma stadsmiljön och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier och scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna nyttjas som offentliga platser.

En faktor som kan komma att påverka bolagens resultatkrav under perioden är effekterna av det nya regelverk för redovisning, K3, *Årsredovisning och koncernredovisning BFNAR 2012:1*, som kommer att tillämpas från och med år 2014. Det nya regelverket innebär bland annat en ökad differentiering av avskrivningstider genom nya regler för komponentavskrivningar. Samtidigt kan gränserna för vad som ska aktiveras som anläggningstillgång respektive resultatföras komma att förändras i jämförelse med dagens regler och praxis. Arbete pågår för att kunna implementera regelverket

räkenskapsåret 2014 i bolagskoncernen. Det innebär att såväl resultatnivåer som investeringsvolymerna kan komma att behöva justeras senare under hösten för bolag med större investeringar.

Bolagets uppgifter kan sammanfattas i följande punkter:

- svara för koncernens övergripande utveckling och strategiska planering
- styra finansiella resurser på ett för ägaren och koncernen optimalt sätt
- svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning
- verkställa kommunfullmäktiges beslut som är av ägarkaraktär
- utveckla samspelet mellan ägaren, koncernledningen och dotterbolagen avseende verksamheternas resultat och budgethållning, effektivitet och kvalitet
- utveckla effektivare styrformer genom ökad målstyrning mot ägarkraven
- leda arbetet för att bereda hyresgäster i stadens bostadsbolag möjlighet att förvärva sina lägenheter genom ombildning till bostadsrätter i ytterstaden
- ha en öppen inställning till fastighetsförsäljning
- underlätta framtagandet av studentbostäder
- fortlöpande pröva möjligheterna att tillsammans med bostadsbolagen avyttra delar ur fastighetsbeståndet som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas
- löpande utreda möjligheterna till ytterligare omstrukturering av bostadsbolagen för effektivare och mer ändamålsenlig förvaltning
- fortsätta utreda möjligheterna till en ytterligare samordning av stadens kommersiella fastigheter tillsammans med bostadsbolagen, S:t Erik Markutveckling AB, kommunstyrelsen och fastighetsnämnden
- se över och föreslå omprövning av inriktning och/eller innehav av verksamheter utifrån förändrade förutsättningar avseende marknad, lagstiftning och teknisk utveckling
- kontinuerligt följa större investeringsprojekt, till exempel utbyggnaden i Norvik, Värtan, Kapellskår, Tele2 Arena och utvecklingen av Globenområdets stora bostadsprojekt samt satsningen för Stimulans för Stockholm
- ansvara för bevakning och samordning av ägarintresset i de bolag där staden är delägare
- följa utvecklingen vad gäller kostnadseffektiviseringar inom samtliga dotterbolag
- särskilt följa bolagens ekonomi avseende bostadsbyggande och upprustning
- samordning av insatser i händelse av kris
- i samarbete med privata aktörer ta fram förslag till hur ett socialt ansvarstagande för bostadsområden kan förenas med en långsiktig affärsmässighet och en positiv värdeutveckling för fastigheterna

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Antal nystartade företag	öka	öka	öka
	Företagens nöjdhet med effektiviteten	68	69	70
	Företagens nöjdhet med information från staden	71	72	73
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	70	71	72
	Företagens nöjdhet med bemötandet	71	72	73
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal företag som staden har lotsat	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1600 st	1600 st	1600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
	Energianvändning per m2	165 kWh	160 kWh	155 kWh
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m3 luft	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel m2 area som energi-effektiviserats vid större ombyggnad	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015	KF:s års mål 2016
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal färdigställda studentbostäder	300	300	300
	Antal påbörjade bostäder	5 000 st	5 000 st	5 000 st
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500 st	1 500 st	1 500 st
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5100	5100	5100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **Koncernen Stockholms stadshus AB** godkänns.

Bostadsbolagen

Gemensamt för de tre bolagen

Mål

De kommunala bostadsbolagen ska vara ekonomiskt starka och medverka till att Stockholm får en väl fungerande bostadsmarknad som kännetecknas av god rörlighet och tillgänglighet för alla.

Bolagen ska

- inom ramen för Stimulans för Stockholm öka takten på nybyggnation
- värna hyresrätten som boendeform samt aktivt bidra till att öka nyproduktionen av hyresrätter
- bereda möjlighet för att erbjuda boende i ytterstaden att genom friköp förvärva sina lägenheter
- vara goda hyresvärdar
- samarbeta med övriga berörda kommunala bolag och nämnder samt privata aktörer för riktade satsningar på underhåll, systematiskt trygghetsarbete och säkerhet samt energieffektiviseringar
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- öka hyresgästernas incitament att spara energi
- aktivt bidra till att staden når det nationella målet om 50 procent matavfallsinsamling till år 2018
- sprida de positiva erfarenheterna från boendedialogerna i Järva och fortsätta dialogen med boende inom ramen för utvecklingen av södra och västra ytterstaden
- fortlöpande genomföra boendedialoger för att återkoppla arbetet med visionerna för Järva, Västerort och Söderort 2030, samt i samband med upprustningsarbetet i bostadsbeståndet
- arbeta med att möjliggöra för matavfallsinsamling i bostadsbeståndet enligt stadens handlingsplan
- implementera kommunstyrelsens riktlinjer om idéburen stadsförbättring
- arbeta med att förbereda infrastruktur för bilpooler
- arbeta med att förbereda infrastruktur för elbilar
- främja en god rörlighet och tillgänglighet på bostadsmarknaden genom enkla och tydliga spelregler som är lika för alla, regelverk som undviker inlåsnings effekter och åtgärder för att förhindra olaga andrahandsuthyrning
- utreda möjligheterna att genomföra enklare åtgärder syftande till att öka tillgängligheten så att äldre ska ha möjlighet att bo kvar hemma längre
- utreda möjligheterna att underlätta för äldre eller personer med funktionsnedsättning att byta till en lägenhet i entréplan eller till hus med hiss
- fortsätta arbetet för att minska antalet avhysningar
- ta ett stort ansvar för försörjningen av förturs-, försöks- och träningslägenheter
- fortsätta tillgänglighetsanpassningen av fastigheterna
- tillsammans med Storstockholms brandförsvaret fortsätta samarbetet kring brandinsatser, främst i ytterstaden, i syfte att förebygga och motverka bränder
- genomföra underhållsinsatser i utvalda miljonprogramområden med tydlig miljöprofil
- verka för fler billiga bostäder för ungdomar
- planera för nya seniorbostäder i hyresrättsform
- verka för sänkta byggkostnader

R V

Bo-bolagen:2

- i samråd med berörda nämnder inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppboheter eller serviceboheter och underlätta skapande av boheter för personer med funktionsnedsättning
- samarbeta med övriga berörda bolag och nämnder samt privata aktörer för utvecklingen av de närcentrum som bolagen äger
- bidra till att fler studentboheter skapas

Uppdrag

Stockholm växer och detta är en del i den politiska visionen. Hela Stockholm ska vara attraktivt. Här spelar Stockholms tre kommunala bostadsbolag en viktig roll. Genom den av kommunfullmäktige beslutade omstruktureringen av bolagens fastigheter får respektive bolag ett tydligare ansvar för medverkan av utvecklingen i stadens olika delar.

Bostadsbolagen ska vara lyhörda för sina hyresgästers önskemål. Regelbundna kundundersökningar ska genomföras.

En prioriterad uppgift är att möta ökad efterfrågan på nya boheter. Staden ska planera för 140 000 nya boheter till och med 2030. I detta arbete ska bolagen bidra till nyproduktionen.

Stadens bostadsbolag måste aktivt och kraftfullt verka för att sänka byggkostnaderna och minimera kostnaderna i driftverksamheten för att uppnå en effektiv fastighetsförvaltning. Energieffektiviseringar och miljöprofil på miljonprogramområdena är centralt. Det är angeläget att bolagen tillämpar erfarenheterna från byggkostnadsprojekt som tidigare genomförts. Ytterligare pilotprojekt som syftar till att sänka nyproduktionskostnaden ska startas.

Stadens bostadsbolag har även haft en central roll i stadens program för att stärka den ekonomiska utvecklingen och Stockholms arbetsmarknad, Stimulans för Stockholm. Genom tidigareläggningar av planerade upprustningar av boheter, främst i ytterstaden, kommer 10,0 mdkr att ha satsats under perioden 2009-2013, vilket även bidrar till en bättre boendemiljö och lägre energianvändning. Under perioden kommer 4,3 mdkr satsas i nyproduktion av boheter. Inför 2014 kommer bolagen fortsatt vara aktiva i att bygga nya boheter.

Sedan den 1 januari 2011 gäller en ny lag, som innebär nya villkor för allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Syftet med den nya lagstiftningen är att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunala bostadsaktiebolag och privata hyresvärdar. Ett krav i den nya lagen är att verksamheten i kommunala bostadsbolag ska bedrivas enligt affärsmässiga principer. Det innebär bland annat att kommunerna ska ställa marknadsmässiga avkastningskrav på sina bostadsbolag. Med utgångspunkt från lagstiftningen och de extraordinära åtgärderna, som tidigare beslutats genom Stimulans för Stockholm och Järvalyftet, avseende upprustning och energieffektivisering som under perioden trappas ned, föreslås justerade resultatkrav för bostadsbolagen. Resultatkraven baseras på att bostadsbolagen, under den kommande treårsperioden, genererar avkastning på justerat eget kapital, driftnetton och direktavkastning som är i nivå med jämförbara bolag på marknaden. Därtill påverkar föreslagna åtgärder inom Stimulans för Stockholm och Järvalyftet bolagens resultatnivåer enligt följande.

Förslag till resultatkrav	Svenska Bostäder 1)			Familjebostäder			Stockholms hem 2)		
År	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Underliggande resultatkrav	275	300	325	310	310	350	300	350	400
Stimulans för Stockholm	-175	-150	-125	-60		-0	-0	-0	-0
Resultat efter finansnetto	100	150	200	250	310	350	300	350	400

1) Inklusive Järvalyftet

De kommunala bostadsbolagen har ett särskilt ansvar för att förnya och utveckla ytterstaden och göra hela Stockholm attraktivt i alla dess delar. Bostadsbolagen ska medverka till att utveckla ytterstaden, dess miljöer och attraktivitet i samverkan med privata aktörer och boende. Vid bostadsbolagens nybyggnation ska en mångfald och uttrycksfullhet i arkitekturen uppnås i möjligaste mån. Bostadsanpassningar för personer med funktionsnedsättning ska återställas efter renoveringar.

En formaliserad Stockholmsmodell för så kallad Business Improvement District (BID) ska tas fram för antagande. Syftet är att understödja samverkan mellan fastighetsägare, handel, boende, och stadens verksamheter i arbetet med att utveckla attraktiva och trygga stadsdelar. Modellen ska formalisera det proaktiva arbetet för trygghet, fler arbetsplatser och näringar samt social sammanhållning. I detta ska även ett nära samarbete med föreningsliv utvecklas för att skapa meningsfull fritid för unga stockholmare.

Bostadsbolagen ska fortsätta att erbjuda de hyresgäster i ytterstaden som vill friköpa sina lägenheter genom att bilda bostadsrättsförening och köpa sina fastigheter. Särskilda insatser för ombildning ska genomföras i ytterstaden efter behov. Valfrihet ska präglade boendet i hyresrätt såväl gällande tillval som vid nyproduktion. Det ska vara möjligt att tillgodose olika önskemål och behov i högre grad än idag hos olika grupper som exempelvis ungdomar, barnfamiljer eller det äldre paret.

Bostadsbolagen ska bidra till att fler studentbostäder produceras och verka för att fler billiga lägenheter för ungdomar byggs.

Bolagen fortsätter arbetet med att ta fram arbetsmetoder för att minska antalet avhysningar tillsammans med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och landstinget. Särskilt viktigt är det att gemensamt med övriga samverkansparter ta ansvar för att inga barnfamiljer ställs utan boende.

Bostadsbolagen ska arbeta för en förbättrad brandsäkerhet där bolagen ska uppmärksamma innovativa lösningar vid ny- och ombyggnationer.

Hyresgästerna ska känna att de kan påverka sin närmiljö till det bättre. Bostadsbolagen ska möjliggöra för odlingslotter för de boende på delar av gårdar inom beståndet. Bostadsbolagen uppmanas även att arbeta med att anlägga gröna tak, biodlingar, urban odling och andra ekosystemtjänster inom bostadsbeståndet.

Bostadsbolagen ska samarbeta med kommunstyrelsen i uppdraget ”Vackra Stockholm”. Bostadsbolagen ska arbeta med att ytterligare öka tryggheten i miljön kring bostäderna.

Hyresrätten bör ses som en faktor för att främja tillväxten i staden genom att vara en del av en fungerande och dynamisk arbetsmarknad.

Under 2013 ska kommunstyrelsen ta fram riktlinjer för hur idéburen stadsutveckling ska kunna implementeras. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden

öppnar förbisedda delar av den gemensamma stadsmiljön och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Bolagsstyrelsen ska efter framtagna riktlinjer arbeta med Idéernas Stockholm.

AB Svenska Bostäder

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad. Bolaget har ansvar för att möta den stora efterfrågan på bostäder i Stockholm genom att bidra till nyproduktion av hyresrätter. Förvaltningen ska präglas av ekonomisk långsiktighet. Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att långa och goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som ökad rörlighet och tillgänglighet främjas. Bolagets bestånd ska utvecklas genom aktiv fastighetsförvaltning. Beståndet ska utgöras av ett varierat utbud av attraktiva bostäder. Bolaget ska anamma positiva erfarenheter från Järvalyftet för motsvarande arbete även i andra stadsdelar, men får efter genomförd omstrukturering ett särskilt ansvar för stadens nordvästra delar. AB Svenska Bostäders dotterbolag AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av kulturhistoriskt värde. Bolaget ska förena ett socialt ansvarstagande med en långsiktig affärsmässighet och en positiv värdeutveckling för ägarna.

Ägardirektiv för 2014-2016

- bidra till nyproduktion av nya bostäder
- fortsätta arbetet med Järvalyftet, Vision Hässelby-Vällingby och Söderortsvisionen
- utreda förutsättningarna för att bygga bostäder med annan upplåtelseform som en del av bolagets medverkan i Järvalyftet
- fullfölja underhållsinsatserna i 1940- och 1950-talsbestånden samt öka ombyggnads- och underhållsåtgärder i miljonprogramsbeståndet med fokus i Järva och Västerort
- fortsätta att vidareutveckla kvalitet och service och öka hyresgästens valfrihet
- kontinuerligt genomföra underhåll i AB Stadsholmens bestånd
- fortsätta arbetet med att öka effektiviteten med fokus på kärnverksamheten och förbättrade driftsresultat
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- löpande pröva förutsättningarna för att överföra Vällingby City från Svenska Bostäder till S:t Erik Markutveckling under perioden
- bidra till att fler studentbostäder tillskapas både genom nyproduktion och genom inventering av befintligt bestånd
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

AB Svenska Bostäder	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	-125	100	150	200
Avkastning på totalt kapital, %	-	0,5	0,7	0,9
Investeringar, mnkr	2 265	3 035	3 130	3 040

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015	KF:s års mål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
	Energianvändning per m2	165 kWh	160 kWh	155 kWh
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m3 luft	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel m2 area som energi-effektiviserats vid större ombyggnad	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal färdigställda studentbostäder	300	300	300
	Antal påbörjade bostäder	5 000 st	5 000 st	5 000 st
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500 st	1 500 st	1 500 st
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

AB Familjebostäder

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad. Bolaget har ansvar för att möta den stora efterfrågan på bostäder i Stockholm genom att bidra till nyproduktion av hyresrätter. Förvaltningen ska präglas av ekonomisk långsiktighet. Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att långa och goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som ökad rörlighet och tillgänglighet främjas. Bolagets bestånd ska utvecklas genom aktiv fastighetsförvaltning. Bolaget får efter omstrukturering ett särskilt ansvar i de södra stadsdelarna på väg mot Farsta samt i Rågsved. Beståndet ska utgöras av ett varierat utbud av attraktiva bostäder. Bolaget ska förena ett socialt ansvarstagande med en långsiktig affärsmässighet och en positiv värdeutveckling för ägarna.

Familjebostäder ska ansvara för att genomföra ett tidigt visionsarbete i Rågsved som en del i bolagets ytterstadsarbete. Visionsarbetet ska utgå från boende, lokala aktörer och fastighetsägare i stadsdelen och vara ett underlag till stadens planeringsarbete i stadsdelen.

Ägardirektiv för 2014-2016

- bidra till nyproduktion av nya bostäder
- medverka i arbetet med Järvalyftet genom Rinkebystråket och Söderortsvisionen
- utreda förutsättningarna för att bygga bostäder med annan upplåtelseform i Rinkeby, som en del av bolagets medverkan i Järvalyftet
- fortsätta upprustningen av de bostäder som byggdes under 1940–1960-talen
- fortsätta arbetet med att vidareutveckla kvalitet och service
- öka valfriheten för hyresgästen
- fortsätta arbetet med att öka effektiviteten med fokus på kärnverksamheten och förbättrade driftsresultat
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- bidra till att fler studentbostäder tillskapas både genom nyproduktion och genom inventering av befintligt bestånd
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

AB Familjebostäder	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	100	250	310	350
Avkastning på totalt kapital, %	2,0	3,2	3,1	3,5
Investeringar, mnkr	1 150	720	910	1 633

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015	KF:s års mål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
	Energianvändning per m2	165 kWh	160 kWh	155 kWh
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m3 luft	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel m2 area som energioptimerats vid större ombyggnad	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal färdigställda studentbostäder	300	300	300
	Antal påbörjade bostäder	5 000 st	5 000 st	5 000 st
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500 st	1 500 st	1 500 st
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

AB Stockholmshem

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad. Bolaget har ansvar för att möta den stora efterfrågan på bostäder i Stockholm genom att bidra till nyproduktion av hyresrätter. Förvaltningen ska präglas av ekonomisk långsiktighet. Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att långa och goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som ökad rörlighet och tillgänglighet främjas. Bolagets bestånd ska utvecklas genom aktiv fastighetsförvaltning. Beståndet ska utgöras av ett varierat utbud av attraktiva bostäder. Efter de beslutade omstruktureringarna mellan stadens bostadsbolag ska bolaget fortsätta arbetet med förnyelse och utveckling av ett antal ytterstadsområden i söderort, till exempel Hökarängen, Skarpnäck och Skärholmen. Bolaget ska förena ett socialt ansvarstagande med en långsiktig affärsmässighet och en positiv värdeutveckling för ägarna.

Bolaget ska fortsätta arbetet med förnyelse och utveckling av ett antal ytterstadsområden i söderort t ex Hökarängen, Skarpnäck och Rågsved. Lärdomar ska dras från arbetet med Järvalyftet samtidigt som förändringsarbetet ska utgå från varje stadsdels specifika styrkor och åtgärda de lokala problem som finns. Möjligheten att sprida projektet ”Hållbara Hökarängen” samt Skarpnäcksllyftet ska studeras under planeringsperioden. Bolagets arbete med så kallad särskild förvaltning ska utvärderas och följas upp.

Ägardirektiv för 2013-2015

- bidra till nyproduktion av nya bostäder
- fortsätta arbetet med Söderortsvisionen
- utreda förutsättningarna för att bygga bostäder med annan upplåtelseform som en del av bolagets medverkan i Söderortsvisionen
- bolaget ska inom ramen för affärsmässiga principer ta fram en socialt och miljömässigt hållbar strategi för upprustning av miljonprogrammet
- öka valfriheten för hyresgästen
- bistå Stiftelsen Hotellhem i dess verksamhet inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- fortsätta arbetet med att öka effektiviteten med fokus på kärnverksamheten och förbättrade driftsresultat
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- utreda, planera och genomföra en omlokalisering av bolagets huvudkontor till Skärholmen
- bidra till att fler studentbostäder tillskapas både genom nyproduktion och genom inventering av befintligt bestånd
- utveckla koncept för att bygga nya bostäder med korta förmedlingstider
- vara Stiftelsen Hotellhem behjälpliga i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

AB Stockholmshem	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	75	300	350	400
Avkastning på totalt kapital, %	1,6	2,9	3,1	3,3
Investeringar, mnkr	1 695	1 572	2 035	2 061

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
	Energianvändning per m2	165 kWh	160 kWh	155 kWh
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m3 luft	tas fram av styrelse	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel m2 area som energi-effektiviserats vid större ombyggnad	tas fram styrelsen	tas fram styrelsen	tas fram styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal färdigställda studentbostäder	300	300	300
	Antal påbörjade bostäder	5 000 st	5 000 st	5 000 st
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500 st	1 500 st	1 500 st
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83

R V
Bo-bolagen:10

KF:s mål för verksamhets- området	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som för- väntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

22. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **Bostadsbolagen: AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem** godkänns.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, trygghets- och seniorbostäder samt LSS-boenden. Bolaget har i uppgift att tillhandahålla välskötta fastigheter och att erbjuda attraktiva och anpassade bostäder för människor i behov av stöd och trygghet. Bolaget uppmuntras att arbeta med fler boenden enligt modellen ”Rum för hälsa”. Dessutom uppmuntras bolaget att arbeta med olika ekosystemtjänster inom bostadsbeståndet så som biodlingar, gröna tak och urban odling.

Många av stadens äldreboendefastigheter har sedan lång tid ett eftersatt underhållsbehov. För att få till stånd Äldrelyftet och för att leva upp till målsättningen att tillhandahålla välskötta och trygga bostäder genomförs en miljardsatsning för att under en tioårsperiod förbättra boendestandarden för de som bor i stadens äldreboenden.

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara effektiva och kunna anpassas efter olika individuella behov. Servicehusen kvarstår som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns. Micasa Fastigheter i Stockholm AB uppdras att vid om- och nyproduktion analysera fastigheten utifrån ett vård- och omsorgsperspektiv för att undersöka om det går att förbättra förutsättningarna för verksamheten genom enklare ombyggnationer, genom att anamma ny teknik eller via andra åtgärder.

Då det föreligger ett stort behov ska Micasa Fastigheter i Stockholm AB, i likhet med övriga nämnder och bolag, vara delaktig i stadens utbyggnad av servicelägenheter för personer med funktionsnedsättning. Utbyggnaden kommer att ske i form av bland annat trapphusboenden och satellitlägenheter.

Ägardirektiv för 2013-2015

- ansvara för att inom ramen för affärsmässiga principer tillhandahålla välskötta, trygga och tillgängliga bostäder för stadens äldre och för personer med funktionsnedsättning
- delta i den regionala och den samlade planeringen för olika boenden inom bolagets målgrupp
- tillsammans med berörda nämnder skapa en strategisk och operativ planering av stadens totala boendebud som samspelar med planeringen av platsbehovet
- utifrån planeringen av det totala boendebudet och efterfrågan skapa en strategisk plan för bolagets fastigheter och tjänstebud
- vidareutveckla och befästa bolagets affärsmodell i syfte att realisera bolagets strategiska plan
- ta fram nyckeltal för granskning av om- och nybyggnadsprojekt i tidiga skeden
- fortsätta söka markanvisningar för nyproduktion av i första hand vård- och omsorgsboenden som ersättning för boenden som på sikt bör avvecklas
- tillhandahålla och utveckla seniorboenden, trygghetsboenden och LSS-boenden utifrån utbud och efterfrågan
- i samråd med berörda nämnder och bolag inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppboenden, serviceboenden eller annat nyttjande
- åtgärda det eftersatta underhållet i de fastigheter som långsiktigt kommer att nyttjas för äldreboende och omsorg genom det så kallade Äldrelyftet
- värna tillgången till gemensamhetslokaler i beståndet
- vidareutveckla den sociala dimensionen i boendemiljön
- underlätta för profilboenden att etablera sig i staden

R V Micasa:2

- medverka till att sänka stadens totala kostnader för lokaler och finna kostnadseffektiva lokallösningar
- arbeta kontinuerligt med åtgärder för en tryggare miljö i och omkring fastigheterna
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- arbeta med att möjliggöra för matavfallsinsamling i bostadsbeståndet enligt stadens handlingsplan
- aktivt bidra till att staden når det nationella målet om 50 procent matavfallsinsamling till år 2018
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta att inventera möjligheterna att skapa studentlägenheter i vakanta äldreboenden
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer
- prioritera brandpreventivt arbete

Micasa Fastigheter i Stockholm AB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	-254	-125	-90	-70
Avkastning på totalt kapital, %	-	-	-	-
Investeringar, mnkr	550	374	320	320

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
	Energianvändning per m ²	165 kWh	160 kWh	155 kWh
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel m ² area som energieffektiviserats vid större ombyggnad	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen

Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal färdigställda studentbostäder	300	300	300
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

23. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **Micasa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering samt förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom exempelvis student- och trygghetsboenden.

Idag utgör Stockholmsregionen i hög grad en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Storstadsregionens infrastruktur skapar goda förutsättningar att bo i en kommun och arbeta i en annan. Det ligger därför i stadens intresse att den som står i Stockholms bostadskö också har möjlighet att hitta en bostad utanför stadens gränser. Bostadsförmedlingen i Stockholm AB är öppen för alla och redan idag står sökande från hela länet i kö. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna erbjuda förmedlingstjänster och därmed också förmedla bostäder i kommuner i Stockholms omnejd.

Ägardirektiv för 2014-2016

- förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid, det vill säga till den kund som har längst kötid och uppfyller fastighetsägarens krav
- utveckla service och tjänster mot fastighetsägare för att säkerställa ett fortsatt gott inflöde av lägenheter och alltid förmedla lägenheter till den tidpunkt fastighetsägaren angett
- skapa en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter
- undersöka förutsättningarna för att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- utveckla service och tjänster mot kunderna i bostadskön
- aktivt marknadsföra den gemensamma studentkön mot privata fastighetsförvaltare
- informera om bostadsmarknaden i regionen och särskilt planerad och pågående nyproduktion
- informera om stadens satsningar inom ytterstadsarbetet
- i samarbete med Stockholm Business Region AB informera om Stockholm som bostadsort
- fortsätta arbetet med att samordna och utveckla Stockholm Bygger
- utreda förutsättningarna att samordna stadens interna lokalutbud i bolagssektorn
- bidra i arbetet att effektivt förmedla försöks- och träningslägenheter
- utreda förutsättningarna att sänka kö- och förmedlingsavgiften
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	4	0	0	0
Avkastning på totalt kapital, %	6,8	6,8	6,8	0
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
Obligatoriska bolagsindikatorer				
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.3 Stockholmare upplever att de får god service och omsorg	Antal förmedlade försöks- och träningslägenheter via Bostad Stockholm	400	400	400
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

24. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **Stockholms Stads Bostadsförmedling AB** godkänns.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet. En attraktiv fysisk arbetsmiljö bidrar till att rekrytera personal och elever. Skolfastigheternas arkitektur ska gestalta skolans centrala ställning i samhället.

Inomhusmiljön i skolor och förskolor är avgörande för elevernas fysiska hälsa och lärande. Problemen med dålig luft måste därför minskas genom fortsatt förebyggande arbete, där inomhusluften mäts vid relevanta tidpunkter. Uppföljning ska även prioriteras och intensifieras för att säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas. SISAB ska även verka för en giftfri miljö i sina fastigheter. Stockholms stad har satt upp ambitiösa mål för att sänka klimatpåverkan. För att nå detta är delmålet att minska utsläppen av växthusgaser till 3 ton koldioxidekvivalenter per person till år 2015. Energianvändningen i stadens egna byggnader och anläggningar ska minska med 10 procent till 2015 jämfört med 2011, som en del i arbetet för att minska utsläppen. Klotter och skadegörelse måste saneras och åtgärdas snabbt. Hela och rena skoltoaletter är av stor betydelse. SISAB ska även undersöka vad som går att göra för att få bättre akustik och tystare ljudmiljö i skolmatsalar, klassrum och andra skollokaler.

Staden växer och antalet elever ökar kraftigt den kommande perioden. Den stora ökningen kommer att ställa stora krav på bolaget för att klara av den stora utbyggnad som behövs. Det är angeläget att SISAB deltar aktivt i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor. Under perioden planeras för nyproduktion av cirka sju nya skolor.

Behovet av verksamhetsanpassningar och därtill hörande modernisering av bland annat installationer ökar. Det nya ramavtalet möjliggör genomförandet av dessa. Arbetet med lednings- och kvalitetsutveckling inom bolaget ska även fortsättningsvis prioriteras. Tillgängligheten både i undervisningen och i den fysiska miljön för elever med funktionsnedsättning ska vara god i Stockholms skolor. Arbetet med att anpassa skolor med bristande tillgänglighet ska fortgå.

SISAB ska under 2014 inventera stadens skolgårdar och utemiljöer och där så bedöms nödvändigt utveckla och upprusta dessa. Dessutom uppmanas bolaget att arbeta med olika ekosystemtjänster så som gröna tak och urban odling.

SISAB uppmanas att delta i idrottsnämndens och utbildningsnämndens uppdrag att föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid. I samverkan ska även berörda parter ta fram en finansieringsmodell för hur de kostnader som detta genererar ska fördelas. SISAB uppmanas även att delta i idrottsnämndens, utbildningsnämndens och fastighetsnämndens uppdrag att ta fram en finansieringsmodell över hur kostnaderna ska fördelas vid anläggandet av konstgräsplaner på skolgårdar. Ambitionen ska vara att få till stånd fler konstgräsplaner och mer tillgänglig idrottsyta.

De fastigheter som SISAB bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de kan anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov och förändras över tid.

R IV SISAB:2

Ägardirektiv för 2014-2016

- arbeta med utveckling och förvaltning av förskole- och skollokaler
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden verka för kostnadseffektiva lokallösningar
- delta i planeringen och genomföra utbyggnaden av förskolor och grundskolor för ett växande Stockholm
- SISAB ska verka för en giftfri skolmiljö
- inventera möjligheterna att skapa studentlägenheter i vakanta lokaler
- utreda förutsättningarna för förvärv av Campus Konradsberg
- arbeta aktivt för att tillgodose en god inomhusmiljö med god luftkvalitet
- arbeta kontinuerligt med åtgärder för en tryggare miljö i och omkring förskolan och skolan genom bland annat fortsatt förebyggande åtgärder mot bränder, klotter och annan skadegörelse, till exempel på skoltoaletter
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- arbeta med att möjliggöra matavfallsinsamling i bostadsbeståndet enligt stadens handlingsplan
- i samarbete med utbildningsnämnden genomföra nödvändiga åtgärder så att krav på minskade energikostnader uppnås
- under 2014 inventera stadens skolgårdar och utemiljöer och där så bedöms nödvändigt utveckla och upprusta desamma
- aktivt bidra till att staden når det nationella målet om 50 procent matavfallsinsamling till år 2018
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

SISAB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	-20	0	0	0
Avkastning på totalt kapital, %	-	-	-	-
Investeringar, mnkr	800	1 100	1 600	1 800

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
	Energianvändning per m ²	165 kWh	160 kWh	155 kWh

Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel m2 area som energi-effektiviserats vid större ombyggnad	tas fram styrelsen	tas fram styrelsen	tas fram styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

25. Förslaget till mål och ågardirektiv för 2014-2016 för **Skolfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Stockholm Vatten AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet i området. Produktionen och driften ska ske med så liten miljöpåverkan som möjligt.

Bolaget ska värna om befintliga kunder och partners i regionen och även sträva efter nya samarbeten då bolaget har en god kapacitet och förmåga att tillhandahålla VA-tjänster även utanför kommungränserna. Bolaget bedriver ett kontinuerligt effektiviseringsarbete som ska fortsätta med fokus på en så låg vatten- och avloppstaxa som möjligt.

Stockholm bedriver ett ambitiöst miljöarbete kopplat till stadens vatten. En växande stad ställer hårda krav på ett fortsatt offensivt miljöarbete kring vattenhanteringen i staden. Bolaget ska ansvara för den fortsatta driften av GlashusEtt i Hammarby Sjöstad, vars syfte är ett fortsatt uppdrag att informera brett om stadens miljö- och klimatarbete.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafik- och renhållningsnämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Stadens avfallshantering föreslås bolagiseras. Det nya bolaget får i uppdrag att säkerställa att det kommunala uppdraget om avfallshantering tas om hand. Stockholm Vatten AB ska i samarbete med trafik- och renhållningsnämnden bistå kommunstyrelsen och koncernstyrelsen i utredningen om hur den bästa lösningen för hur en bolagisering av stadens renhållningsverksamhet ska gå till och vilken organisatorisk tillhörighet bolaget ska ha.

Ägardirektiv för 2014-2016

- fokusera på kärnverksamheten och fortsätta effektiviseringsarbetet
- omlokalisera bolagets huvudkontor till Ulvsunda i syfte att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig lokalanvändning
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- arbeta med att utveckla service och tillgänglighet gentemot brukare och kund
- delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av teknisk infrastruktur
- tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin
- intensifiera arbetet med sjörestaureringar enligt vattenprogrammet
- bidra till att öka biogasproduktionen
- driva utvecklingen av västerorts framtida avloppsvattenrening
- ansvara för driften av GlashusEtt som center för information om stadens miljö- och klimatarbete
- beakta effekter av ett förändrat klimat
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikator

Stockholm Vatten AB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	-8	6	-8	-36
Avkastning på totalt kapital, %	2,2	2,1	-	-
Investeringar, mnkr	700	1 200	1 700	1 700

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
Obligatorisk bolagsindikator				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

26. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **Stockholm Vatten AB** godkänns.

Stockholms Hamn AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling. Hamnen och sjöfarten är också en viktig del av Stockholms identitet som stad vid Östersjön och Mälaren, belägen på öar, och med en stadsbild av skepp och fartyg i citynära lägen. Stockholms hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarenregionen. Stockholms Hamn AB har också en viktig roll när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Verksamheten ska stimulera, och vara ett föredöme för, ett miljövänligt transportarbete.

Stockholms Hamn AB:s utveckling ska medverka till att regionens behov av effektiv hamnkapacitet kan tillgodoses i ett långt perspektiv. Det ska ske i lämpliga former av samverkan med andra hamnar och intressenter. Infrastruktur, verksamhet och organisation ska utvecklas i takt med EU:s utvidgning och den snabba utvecklingen i Östersjöregionen samt transportmarknadens krav och samtidigt bygga på sunda ekonomiska kalkyler.

Stockholms Hamn AB ska medverka till att målen i färdplanen för en fossilbränslefri stad 2050 uppnås. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget. Bolaget ska under året utreda förutsättningarna för en differentierad hamnavgift som syftar till att minska utsläpp och buller, samt åstadkomma en ansvarfull avfallshantering.

Stockholms Hamn AB arbetar i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen med att söka möjliga alternativ för oljeverksamheten vid Loudden. Det nuvarande arrendeaftalet gäller till och med år 2019. Arbetet ska inriktas på långsiktiga och miljömässigt hållbara lösningar som inte äventyrar stadens tillgångar eller regionens försörjning av bränsleprodukter. Miljöförbättrande åtgärder samt säkerhetsåtgärder är nödvändiga inslag till dess att alternativa lokaliseringar kan realiseras. Det är av största vikt att arbetet bedrivs skyndsamt och med en helhetslösning som mål.

Stadens kajer ägs och driftas av olika parter inom staden. Flera andra aktörer som Statens fastighetsverk och Kungliga Djurgårdsförvaltningen äger också mark vid vattnet. Det bör utredas om de olika aktörerna kan samverka bättre och Stockholms hamnar bör samordna arbetet med att ta fram en strategi kring hur stadens kajutrymmen ska användas och vilka principer som bör gälla. I detta arbete ska uppdraget vara att skapa förutsättningar för kollektivtrafik på vatten i samråd med huvudmannen för kollektivtrafik. Ambitionen bör vara att göra kajerna så tillgängliga för stockholmarna som möjligt.

Stockholms hamnar ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden säkerställa att stadens kajer blir mer attraktiva och levande med mötesplatser. Vid detta arbete ska hänsyn tas till tillgänglighetsfrågor.

ÅF Offshore Race, Stockholm Gotland Runt stärker Stockholm som destination och gör regattan tillgänglig för en bredare publik. Bolaget samordnar och finansierar stadens fortsatta medverkan. Evenemanget markerar Stockholms position som en miljöhuvudstad på vatten och en intressant sjöfartsstad i norra Europa.

Ägardirektiv 2014-2016

- i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen söka möjlig alternativ lokalisering för oljeverksamheten vid Loudden
- fortsätta arbetet med utvecklingsprojekten i Värtan/Frihamnen samt i Nynäshamn och Kapellskär
- fortsätta utvecklingen och upprustningen av stadens innerstadskajer
- delta i arbetet med en ny stadsövergripande kajstrategi
- tillgängliggöra stadens kajer
- utveckla kryssningstrafiken
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter samt effektivisera driften av bolagets byggnader och anläggningar
- utreda förutsättningarna för en differentierad hamnavgift som syftar till att minska utsläpp och buller, samt åstadkomma en ansvarfull avfallshantering
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- medverka i arbetet med att etablera fartyg avsett för studentboende i Värtahamnen
- beakta effekter av ett förändrat klimat
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer
- bidra till besöksnäringen

Stockholms Hamn AB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	75	70	70	30
Avkastning på totalt kapital, %	4,7	3,3	3,2	2,3
Investeringar, mnkr	1 256	991	1 695	1 515

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh

Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

27. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **Stockholms Hamn**

AB godkänns.

AB Stokab

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för it-utvecklingen i regionen.

Ägardirektiv 2014-2015

Den fortsatta utbyggnaden av nätet sker i takt med marknadens efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Mot bakgrund av Post- och Telestyrelsens beslut om prisreglering av svenska fibermarknaden, som medför osäkra förutsättningar för investeringar, har kommunfullmäktige beslutat att Stokab inte ska gå vidare med ytterligare fiberutbyggnad till hushållssektorn. Stokab ska även i övrigt iaktta försiktighet vad avser framtida investeringar. Indikationer finns nu att Post- och Telestyrelsen kan komma att ompröva prisregleringen och om så sker skapas förutsättningar för kommunfullmäktige att ta förnyad ställning till Stokabs investeringar.

Stokab ska vara behjälpliga i trafik- och renhållningsnämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL och andra aktörer för att främja framkomligheten.

- utveckla fibernätet avseende funktion och säkerhet för att kunna möta kundernas krav på kvalitet, service och säkerhet samt endast tillhandahålla svartfiberprodukter med tillhörande installationer
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- bolaget ska genomföra risk- och sårbarhetsanalyser i steg 1-3 för att bidra till ett tryggare Stockholm.
- upphandla verksamhet som inte är kärnverksamhet
- tillsammans med Kista Science City, fastighetsägare, näringslivsaktörer och universitetet verka för etableringen av en testbädd för höghastighetsuppkopplingar i världsklass i Kista
- utreda, planera och genomföra en omlokalisering av huvudkontoret till norra Järva
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

AB Stokab	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	170	173	173	175
Avkastning på totalt kapital, %	9,4	10,5	11,4	13,0
Investeringar, mnkr	149	70	60	50

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

28. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **AB Stokab** godkänns.

Stockholms Stads Parkerings AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets främsta uppgift är att avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att finansiera byggandet av nya garage och ha en hög beläggning i de anläggningar bolaget förfogar över. Bolaget bygger och driver både anläggningar som verkar på den kommersiella marknaden och anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter anläggas i bolagets anläggningar. De bilar som sedan 2011 är berättigade till statens supermiljöbilspremie kan parkera gratis på bolagets öppna anläggningar. Under 2014 ska bolaget genomföra en utvärdering av försöket. Parkeringsbolaget ska även arbeta med att underlätta för stadens bilpooler inom ramen för sin verksamhet. I de kommersiella anläggningarna ska lönsamheten vara god för att klara av finansieringen av övriga anläggningar samt byggandet av nya. Som ett led i stadens miljöbilsstrategi har bolaget inlett arbetet för att möjliggöra laddning av elbilar inom parkeringsbolagets bestånd. I nya Högalidsgaraget finns till exempel laddningsplatser på samtliga 200 parkeringsplatser. Bolaget har tagit fram ett förslag på modell för samnyttjade parkeringsplatser, parkeringsköp som ska tillämpas under perioden.

Bolaget ska fortsätta arbetet med samnyttjande av parkeringsplatser genom parkeringsköp ibland annat Hagastaden, Årstafältet och Norra Djurgårdsstaden tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden.

Parkeringsbolaget ska delta i kommunstyrelsens uppdrag ”Idéernas Stockholm”.

Ägardirektiv för 2014-2016

- genomföra bolagets investeringsplan om planerade nya parkeringsanläggningar och i samarbete med exploateringsnämnden påbörja genomförandet av det nya programmet för tillkommande parkeringsanläggningar
- i samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner verka för större möjligheter till infarts- och utfartsparkering. Parkeringarna ska även förses med bättre skyltning
- medverka i utvecklingen av vision Söderstaden genom bland annat förvärv av garaget under Tele2 Arena
- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger
- skapa effektiva och attraktiva infartsparkeringar
- fortsätta kvalitetsarbetet inom bolaget, vilket bland annat innebär ökad trygghet och trivsel för bilisterna
- fortsätta se över möjligheten att teckna avtal om stadens övriga bolags parkeringsverksamhet
- tillämpa miljöbilsstrategin genom att fullfölja sitt initiativ att genomföra en utbyggnad av laddstolpar i Stockholm, samt utvärdera hur el-laddplatserna används
- arbeta aktivt för att skapa fler platser för laddning av elbilar
- utvärdera försöket med gratis parkering i bolagets öppna anläggningar för de bilar som uppfyller kravet för supermiljöbilspremie
- outsourca driftverksamheten
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp införandet av avgiftsfria infartsparkeringar och se över möjligheten att utöka detta samt göra en översyn av infartsparkeringarnas läge och nyttjandegrad
- beakta framkomlighetsperspektivet vid planering av nya garage samt att befintlig kapacitet utnyttjas optimalt

R II Sthlm Parkering:2

- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Stockholm Stads Parkerings AB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	15	45	50	50
Avkastning på totalt kapital, %	4,0	6,5	7,0	5,7
Investeringar, mnkr	100	145	127	340

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

29. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **Stockholms Stads Parkering AB** godkänns.

Stockholms Stadsteater AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska efter samgåendet med Kulturhuset erbjuda en vidgad verksamhet i form av teater, litteratur, dans, konst, design, film, musik, debatt och annan kulturell produktion av hög kvalitet, präglad av både bredd och spets. Kulturhuset Stadsteatern ska genom att erbjuda både det breda och det smala vara en angelägenhet för alla stockholmare med yttrandefriheten, den konstnärliga friheten och det fria ordet som grund.

Produktioner och verksamhet för barn och ungdom ska prioriteras särskilt. Kulturhuset Stadsteatern ska fortsätta behålla sin publik och samtidigt arbeta för att nå allt större och bredare publikgrupper. Den under senare år ökade verksamheten med allt fler produktioner har inneburit en publiktillströmning samtidigt som många arbetstillfällen inom kultursektorn har skapats. Med samgåendet mellan Kulturhuset och Stadsteatern ska detta arbete fortsätta. Med publiken och besökarna i centrum ska Kulturhuset Stadsteatern nå ut till en ny och yngre publik, samtidigt som den tidigare publiken och besökarkretsen ska behållas och breddas. Det lyckosamma receptet – bra teater och verksamhet kombinerat med aktivt publik- och besökararbete leder till ett stort antal varierande produktioner, en större publik och besökarvolym samt många nya arbetstillfällen. Detta arbete ska fortsätta samtidigt som bolaget ska sträva efter en långsiktig ekonomi, som kan anpassas efter stor variation och bredd i verksamheten.

Ägardirektiv för 2014-2016

- ha en bredd i repertoar och verksamhet och arbeta för att nå nya publikgrupper där barn och ungdomar är prioriterade
- arbeta aktivt för att engagera särskilt barn och ungdom som publik, besökare och deltagare i olika typer av verksamhet
- arbeta för att tillgängliggöra produktionerna för personer med funktionsnedsättning
- fortsätta att utveckla bolagens fem profilbibliotek som självklara arenor för läsfrämjande och läslust för alla åldrar
- söka samarbete med det fria kulturlivet och andra intressenter
- på sikt minska behovet av koncernbidrag
- verka för att i högre utsträckning också vara en plattform för dialog och debatt
- verka för ett konstnärligt gränsöverskridande samarbete mellan bolagets verksamhetsområden
- verka för att ett interkulturellt perspektiv ska genomsyra verksamheten och att den internationella samverkan ska öka
- vara öppet när stockholmarna har tid att besöka verksamheterna
- erbjuda Stockholms grundskole- och gymnasieelever möjligheten att komma i kontakt med scenkonst
- präglas av både konstnärlig och organisatorisk utveckling, där den konstnärliga utvecklingen ska vara i fokus
- koncentrera resurserna till den konstnärliga, kulturella och publika verksamheten
- försäkra sig om en ökande andel rörliga resurser för att kunna anlita fler frilansande konstnärer och för att säkra en ökad flexibilitet i planeringen
- fortlöpande utvärdera verksamhetens lokalbehov och arbetsformer
- fortsätta arbetet med att bredda verksamhetens finansiering
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- arbeta för att öka intäkterna
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

R VIII
 Stadsteatern:2

Stockholms Stadsteater AB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	-230	-330	-310	-310
Avkastning på totalt kapital, %	-	-	-	-
Investeringar, mnkr	10	39	24	11

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

30. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **Stockholms Stadsteater AB** godkänns.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Bolagets mål och uppgifter

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som besöks- och evenemangsstad. Sedan 2008 är Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ett renodlat fastighetsbolag med syfte att tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet i världsklass. I uppdraget ingår att uppföra Stockholms nya arena, Tele2 Arena. Bolaget ska även ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden, under de närmaste åren.

Som fastighetsägare har bolaget ett intresse av vad som sker inne på arenorna. Bolaget ska därför pröva möjligheten att ställa krav på maskeringsförbud på dess anläggningar. Bolaget ska även ställa krav på hyresgäster att polisanmäla besökare som begår lagbrott på arenorna. Om detta inte sker bör bolaget själv polisanmäla dessa i syfte att stävja huliganrelaterade problem.

Ägardirektiv för 2014-2016

- verksamheten ska tillhandahålla och utveckla lokaler och anläggningar för evenemangsutbud i världsklass bestående av bland annat sport, konserter, kultur- och familjeaktiviteter
- ansvara för färdigställande av en ny arena i anslutning till Globen i dotterbolaget Stockholmsarenan AB
- bolaget ska aktivt arbeta med att utveckla bolagets befintliga markinnehav så att en avyttring kan genomföras när marknadsläget möjliggör detta
- bolaget ska under perioden avyttra garaget under Tele2 Arena till Stockholms Stads Parkering AB
- delta i arbetet med Globenområdets utveckling tillsammans med andra intressenter för att öka områdets attraktionskraft
- ska ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden
- inom ramen för Stockholm Entertainment District färdigställa och utveckla lokaler och koncept för Tolv Stockholm
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	-189	-189	-129	-91
Avkastning på totalt kapital, %	-	-	-	-
Investeringar, mnkr	800	120	10	10

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

R VIII
Globe-Arena:2

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
Obligatoriska bolagsindikatorer				
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

31. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns.

Stockholm Business Region AB (SBR)

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska leda arbetet med att stärka det samlade näringslivsarbetet och marknadsföringen av Stockholm så att kommunfullmäktiges intentioner och mål uppnås. Ett övergripande verksamhetsområde för bolaget är att marknadsföra Stockholm och regionen som en attraktiv etablerings- och besöksort utifrån budskapet Stockholm – The Capital of Scandinavia. Målet för bolagets verksamhet är att Stockholm ska vara Sveriges och norra Europas ledande tillväxtregion.

Vision Stockholm 2030 om ett Stockholm i världsklass är ett strategiskt åtagande som styr och präglar stadens arbete. Stockholm har sedan några år tillsammans med 50 andra kommuner i regionen marknadsfört regionen som ”Stockholm The Capital of Scandinavia”.

Samverkan mellan kommunerna är viktig för hela regionens konkurrenskraft och arbetsformen har visat sig vara framgångsrik. Det är angeläget att processen med regelbundna utvärderingar av kommunal service fortsätter i syfte att kommunerna tillsammans kan lära av varandra och successivt höja lägsta nivån i hela regionen. Det ökar konkurrenskraften mot andra regioner i världen.

Stockholm ska förstärkas som kunskapsstad, ICT-metropol, life science- och miljöteknikcentrum, finansplats och evenemangsstad. Bolaget ska stödja stadens nämnder och bolag i deras arbete med stadens utvecklingsområden, till exempel Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden.

I OECD-rapporten *Grön tillväxt i Stockholm* samt London School of Economics rapport *Stockholm Green Economy Leader* lämnades värdefulla rekommendationer för staden. Bland förslagen märks ett tydligare arbete med att kartlägga, uppmuntra och prioritera gröna kluster, så kallade cleantech kluster, i staden. Stockholm Business Region ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.

Stockholm Business Region fyller en viktig funktion i att samordna och utveckla stadens verksamheter bemötande av näringslivets behov, både avseende nya och befintliga företag. En nära relation till och kommunikation med företag i staden är betydelsefull. Det strategiska ansvaret för näringslivsutveckling åvilar kommunstyrelsen.

Den bredd som arbetsmarknaden och näringslivet i Stockholm uppvisar är en mycket stor tillgång för staden. Både arbetsmarknaden och näringslivet är diversifierat och rikt. I arbetet med att stödja hela Stockholms näringsliv ska därför inte minst det lokala näringslivet och dess betydelse uppmärksammas för att behålla och öka bredden. En mycket viktig uppgift är att stödja berörda nämnder i arbetet med att förbättra företagens uppfattning om stadens myndighetsutövning. Ska staden attrahera nya företag måste befintliga ha en positiv bild. Samverkan med företagen i stadens företagsområden ska också fördjupas så att områdenas attraktivitet kan öka. Arbetet ska ske i samarbete med stadens övriga nämnder och bolag.

Arbetet med att underlätta för företag genom att skapa enkla rutiner för ansökningar av olika tillstånd fortsätter. Staden underlättar för småföretag, bland annat i mark- och tillståndsfrågor, genom sin lots- och servicefunktion.

SBR har ett ansvar för att främja strategiska företagsetableringar i ytterstaden. SBR ska fokusera på att utveckla potentialen till företagande och nyföretagande i yttersta-

den. För Söderort är en ökad etablering av attraktiva arbetsplatser särskilt viktig. Ny- och småföretagarstrategin för ytterstaden ska implementeras. För att nå framgång krävs deltagande från alla stadens nämnder och bolag, näringsliv och fastighetsägare. I det arbetet ska utvecklingen av Högdalen till ett miljöteknikcentrum och Telefonplan till ett kluster för kreativa näringar prioriteras. Besöksnäringen i Stockholm har haft en stadig tillväxt under den senaste tioårsperioden. Infrastruktur och tillgänglighet är nyckelfaktorer för fortsatt positiv utveckling av Stockholm som destination. Besöksnäringen är en motor för många relaterade näringar i regionen. Stockholm är också porten in till andra besöksmål runt om i Sverige. SBR ska i samverkan med andra aktörer i regionen verka för att ytterligare förstärka besöksnäringen.

Stockholm stads Klimatpakt är ett nätverk där staden och företagen kan dela goda idéer och inspireras för att förbättra sitt klimat- och miljöarbete. SBR ansvarar för Klimatpakten och miljö- och hälsoskydds-nämnden bistår i detta arbete med sin kompetens.

Stockholms breda kulturliv ska marknadsföras internationellt. För besökare i staden ska tillgången till kultur och evenemang marknadsföras med hjälp av mobila turiststationer i samarbete med näringslivet.

Ägardirektiv för 2014-2016

- utveckla och förbättra stadens kontakter med näringslivet
- tillhandahålla lots- och servicefunktion gentemot företag
- utveckla en organisation kring tillfälligt placerad personal, internationella studenter och forskarstuderande
- marknadsföra Stockholm som företagsplats och besöksmål
- samordna och utveckla stadens verksamheters bemötande av och kontakter med både befintliga och nya företag inom regionens näringsliv
- främja utländska etableringar och investeringar i Stockholm
- utveckla besöksnäringen i Stockholm
- arbeta målinriktat för att internationella konferenser, event och mässor förläggs till Stockholm, delta i arbetet med evenemangsstrategin för Stockholm
- fortsätta arbetet med regional samverkan inom SBA, Stockholm Business Alliance
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- mäta och följa upp insatser för fler arbetsplatser inom programmet för Vision Söderort 2030
- bygga verksamheten på en minskad andel egna personella resurser till förmån för mer konsultativa resurser i syfte att åstadkomma en ökad effektivisering av bolagets verksamhet
- ansvara för Klimatpakten
- arbeta med att profilera Stockholm som en kreativ stad
- fortsätta utveckla stadens företagsområden
- bolaget ska följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Stockholm Business Region AB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	0	0	0	0
Avkastning på totalt kapital, %	-	-	-	-
Investeringar, mnkr	1	1	2	1

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Antal nystartade företag	öka	öka	öka
	Företagens nöjdhet med effektiviteten	68	69	70
	Företagens nöjdhet med information från staden	71	72	73
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	70	71	72
	Företagens nöjdhet med bemötandet	71	72	73
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Antal företag som staden har lotsat	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

32. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **Stockholm Business Region AB** godkänns.

S:t Erik Försäkrings AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har som uppgift att svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag genom ökad konkurrensutsättning. Bolaget ska förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnaderna och förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolag.

Ägardirektiv för 2014-2016

- samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolag har behov av ska tecknas med bolagets medverkan. Målsättningen är att bolaget ska ta en större andel av varje skadekostnad för att hålla kostnaderna för återförsäkring nere
- aktivt informera om sin verksamhet gentemot nämnder och bolag
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta arbetet med att samordna bolagets administration med S:t Erik Livförsäkring AB
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

S:t Erik Försäkrings AB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	1	1	1	1
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofärliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %

R I
S:t Erik förs:2

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015	KF:s års mål 2016
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

33. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för S:t Erik Försäkrings AB godkänns.

S:t Erik Livförsäkring AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner i koncernen Stockholms Stadshus AB samt att minimera riskerna i denna pensionssskuld.

Ägardirektiv för 2014-2016

- fortlöpande försäkra nya åtaganden i dotterbolagen och förvalta pensionsmedel inom ramen för de försäkringsavtal som ingåtts med övriga dotterbolag
- sträva efter att långsiktigt trygga de framtida pensionsåtagandena reallt
- bolaget ska tillsammans med koncernledningen utvärdera verksamheten avseende måluppfyllnad och initiala syfte
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta arbetet med att samordna bolagens administration med S:t Erik Försäkrings AB
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

S:t Erik Livförsäkring AB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	42	43	44	45
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
Obligatorisk bolagsindikator				
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015	KF:s års mål 2016
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

34. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **S:t Erik Livförsäkring AB** godkänns.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser. Syftet är att främja Stockholms utveckling och stadens förmögenhetsförvaltning.

Ägardirektiv för 2014-2016

Bolagets verksamhet ska under perioden inriktas på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Under perioden kommer verksamheten i hög grad att inriktas på uthyrning och förädling av lokaler i utvecklingsområden. Bolaget ska därutöver inventera fastighetsmarknaden och med utgångspunkt i översiktsplanen arbeta fram en investeringsstrategi, i syfte att främja Stockholms långsiktiga utveckling. Förslag till fastighetsförvärv ska löpande prövas utifrån investeringsstrategin.

- i samverkan med exploateringsnämnden fortsätta planeringen för utveckling av fastigheterna i Ulvsunda med tydlig inriktning på nya bostäder samt välfungerande handel och service
- tillsammans med övriga aktörer i området medverka i utrednings- och programarbetet för Söderstaden
- löpande pröva förutsättningarna för att överföra Vällingby City från Svenska Bostäder till S:t Erik Markutveckling under perioden
- arbeta fram ett förslag till investeringsstrategi
- löpande pröva förslag till fastighetsförvärv och försäljning i syfte att främja Stockholms utveckling
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

S:t Erik Markutveckling AB	2013	2014	2015	2016
Resultat efter finansnetto, mnkr	6	16	28	20
Avkastning på totalt kapital, %	-	0,7	1,3	0,9
Investeringar, mnkr	44	51	5	5

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter hur nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål som följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st

R I
S:t Erik Markutv:2

Obligatoriska bolagsindikatorer				
		tas fram av sty- relsen	tas fram av sty- relsen	tas fram av sty- relsen
KF:s mål för verksamhets- området	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår			
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och effektivt genomföra branschledande och återkommande mässor samt att genomföra kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm. Staden äger genom Stockholms Stadshus AB 51 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB och Stockholms handelskammare 49 procent.

Ägardirektiv för 2014-2016

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet och politiken. Stockholmsmässan AB ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagens produkter samt lämna rimlig utdelning till ägarna.

Verksamheten ska bedrivas inom den legala kompetensen för ägarna.

Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa utifrån varumärket ”The Capital of Scandinavia”.

- bolaget ska marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesplats
- bolaget ska fortsätta utveckla anläggningen så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster
- bolaget ska effektivisera verksamheten och därigenom öka bolagets lönsamhet

Resultat och investeringar

Bolagets resultat prognostiseras till 70 mnkr för treårsperioden. Investeringsvolymen för perioden 2014 till 2016 bedöms uppgå till cirka 200 mnkr.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

36 Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Bolag utanför Stockholms Stadshus AB

AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad

Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har att bedriva verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i Sverige samt annan därmed förenlig verksamhet. AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholm Stad är holdingbolag till AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Ägardirektiv för 2014-2016

Verksamheten i Fortum Värme Holding ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella mål. Därutöver har staden som ägare intresse av att säkerställa en rimlig prisutveckling, i syfte att minska boendekostnaderna för de stockholmare som är beroende av fjärrvärme. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljöprofil. Byggnationen av det nya biokraftvärmeverket i Värtan (KVV8) förväntas kunna färdigställas och driftsättning tidigareläggas till hösten 2015.

Vara behjälpliga i trafik- och renhållningsnämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, AB Storstockholms Lokaltrafik och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Kommunfullmäktige har i september fattat beslut om nytt konsortialavtal tillsammans med AB Fortum Värme Holding. Avtalet träder i kraft 1 januari 2016. Efter beslut ska bolaget vara ägarna behjälplig i implementeringsprocessen.

- bolaget ska intensifiera minskningen av användandet av fossila bränslen till förmån för andra, förnybara bränslen
- bolaget ska fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- bolaget ska arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- bolaget ska öka produktionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer

Resultat och investeringar

Bolagets resultat efter finansnetto prognostiseras till cirka 5,1 mdkr för treårsperioden. Investeringsvolymen för perioden 2014 till 2016 bedöms uppgå till cirka 7,8 mdkr.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

37.Förslaget till mål och ägardirektiv för 2014-2016 för **AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad** godkänns.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning, sotningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattningen som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens

SSBF är juridiskt sett en egen kommun med egen organisation och uppföljning som efter i budget 2013 beslutad förändring av förbundsordning och reglemente, leds av en förbundsledning. Ledningen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsledningen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av ledningen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum.

Syftet med inrättandet av SSBF är att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar som ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret. Stockholms stad arbetar för en samverkanscentral som, utöver larm- och ledningsfunktioner, även ska inrymma myndigheter och företag.

Medel för avgiften till Storstockholms brandförsvaret finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för "Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar".

SSBF:2

Den preliminära medlemsavgiften för år 2014 till kommunalförbundet är enligt förslaget till direktionen 368,0 mnkr. Långsiktigt ska kostnaderna i förbundet sänkas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

38. Förslaget till inriktning för 2014 - 2016 för **Storstockholms brandförsv**ar godkänns.

Nettokostnader (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016	Förändring 2013/2014
Kommunstyrelsen	-1 339,0	-1 323,4	-1 278,1	-1 278,1	15,6
Revisorskollegiet	-27,7	-27,7	-27,7	-27,7	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-7,0	-79,7	-3,4	-3,4	-72,7
Stadsdelsnämnderna	-17 776,6	-18 282,9	-18 280,0	-18 280,0	-506,3
Arbetsmarknadsnämnden	-684,5	-742,7	-694,7	-694,7	-58,2
Exploateringsnämnden	2 312,0	2 386,3	2 392,3	2 392,3	74,3
Fastighetsnämnden	616,4	627,0	644,5	664,0	10,6
Idrottsnämnden	-543,6	-581,8	-586,7	-599,8	-38,2
Kulturnämnden					
kulturförvaltningen	-870,5	-807,8	-790,8	-760,8	62,7
stadsarkivet	-50,4	-49,1	-48,3	-48,3	1,3
Kyrkogårdsnämnden	-116,3	-115,8	-120,8	-115,8	0,5
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-80,0	-83,3	-81,8	-81,8	-3,3
Socialnämnden	-720,8	-760,9	-722,4	-717,4	-40,1
Stadsbyggnadsnämnden	-158,6	-158,7	-156,7	-156,7	-0,1
Trafik- och renhållningsnämnden					
trafik- och gatuverksamhet	-265,8	-328,4	-273,1	-279,0	-62,6
renhållningsverksamhet	13,0	7,0	11,6	13,8	-6,0
Utbildningsnämnden	-13 597,5	-14 544,2	-14 522,6	-14 522,6	-946,7
Äldrenämnden	-208,3	-156,3	-134,3	-134,3	52,0
Överförmyndarnämnden	-29,5	-30,0	-30,0	-30,0	-0,5
SUMMA	-33 534,7	-35 052,4	-34 703,0	-34 660,3	-1 517,7
Avskrivningar (-)	-821,7	-898,0	-991,3	-1 084,1	-76,3
Central medelsreserv (-)					
Oförutsedda behov	-768,5	-718,5	-718,5	-718,5	50,0
Prestationsreserv	-883,6	-783,4	-1 464,7	-2 221,7	100,2
Pensionsavgifter (-)	-689,5	-733,6	-672,9	-715,3	-44,1
TOTALT	-36 698,0	-38 185,9	-38 550,4	-39 399,9	-1 487,9

CESAM-BILAGA

Förändringar mellan kommunfullmäktiges budget 2013 och stadsledningskontorets underlag till budget 2014

Kommunstyrelsen m.m.	2
Revisorskollegiet	2
Valnämnden	3
Stadsdelsnämnderna	3
Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet	3
Verksamhet för barn och ungdom	4
Kultur- och föreningsverksamhet	4
Barn, kultur och fritid	5
Äldreomsorg	6
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	7
Individ- och familjeomsorg	7
Stadsmiljöverksamhet	8
Ekonomiskt bistånd	8
Arbetsmarknadsåtgärder	9
Arbetsmarknadsnämnden	10
Exploateringsnämnden	11
Fastighetsnämnden	12
Fastighetsnämnden	13
Idrottsnämnden	14
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	15
Kulturnämnden: stadsarkivet	15
Kyrkogårdsnämnden	16
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	17
Servicenämnden	17
Socialnämnden	18
Stadsbyggnadsnämnden	19
Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet	20
Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet	21
Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet	22
Utbildningsnämnden	23
Äldrenämnden	24
Överförmyndarnämnden	24

Kommunstyrelsen m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-1 385,6	46,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kommunfullmäktiges 150 års jubileum	1,0	
Halvering av ersättning IKE	0,5	
Energipolicy - solceller	0,5	
Generell effektivisering	7,4	
Effektivisering konsulttjänster	17,4	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Upphandling avtal inom systemförvaltning, systemdrift, telefoni, datakommunikation	-3,0	
Ökad avgift SKL	-1,2	
OpenLab	-1,3	
Avgift Storstockholms brandförbund (SSBF)	-1,6	
Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI	-0,1	
Upphandling EI-cyklar (avser servicenämnden)	-1,0	
Utökat bidrag SBR	-1,0	
Naturresevat (totalt 5,0 mnkr)	-2,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-1 370,0	46,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ersättning IKE utgår	0,5	
Upphandling avtal inom systemförvaltning, systemdrift, telefoni, datakommunikation	30,0	
Projekt som upphör	15,0	
Upphandling EI-cyklar (avser servicenämnden)	1,0	
Naturresevat	5,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Avgift Storstockholms brandförbund (SSBF)	-6,2	
Plan 2015	-1 324,7	46,6
Plan 2016	-1 324,7	46,6

Revisorskollegiet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-30,3	2,6
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-30,3	2,6
Plan 2015	-30,3	2,6
Plan 2016	-30,3	2,6

Valnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-7,0	0,0
<i>Ökade kostnader för:</i> Genomförande av valen 2014	-72,7	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-79,7	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i> Genomförande av valen 2014	76,3	
Plan 2015	-3,4	0,0
Plan 2016	-3,4	0,0

Stadsdelsnämnderna

Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-4 701,2	295,3
<i>Volymförändringar:</i> Förskola	-86,6	9,2
<i>Minskade kostnader för:</i> Generell effektivisering Minskad sjukfrånvaro Effektivisering konsulttjänster	48,0 0,4 1,7	
<i>Ökade kostnader för:</i> Schablonökning KöV Södermalm KöV Bromma	-191,7 -4,0 -2,8	0,2
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-4 936,2	304,7
Plan 2015	-4 936,2	304,7
Plan 2016	-4 936,2	304,7

Verksamhet för barn och ungdom

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-430,6	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i> Verksamhet överförs till det nya verksamhetsområdet barn, kultur och fritid	430,6	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	0,0	0,0
Plan 2015	0,0	0,0
Plan 2016	0,0	0,0

Kultur- och föreningsverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-56,5	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i> Verksamhet överförs till det nya verksamhetsområdet barn, kultur och fritid Generell effektivisering	56,5	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	0,0	0,0
Plan 2015	0,0	0,0
Plan 2016	0,0	0,0

Barn, kultur och fritid

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	0,0	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Effektivisering konsulttjänster	0,4	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Verksamhet överförd från verksamhetsområdet barn och ungdom	-430,6	
Verksamhet överförd från verksamhetsområdet kultur- och föreningsverksamhet	-56,5	
Parklekar	-5,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-491,7	0,0
Plan 2015	-491,7	0,0
Plan 2016	-491,7	0,0

Äldreomsorg

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-6 945,6	175,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Minskade kostnader	5,0	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Josephinahemmet, Bromma SDN	4,4	
Sänkt momskompensation, vård och omsorgsboende	29,0	
Generell effektivisering	70,3	
E-tjänster	2,4	
Minskad sjukfrånvaro	0,7	
Effektivisering konsulttjänster	1,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjning av peng för demensboende	-100,0	
Indexuppräkning för vård- och omsorgsboende	-83,6	
Kommunövergripande verksamhet Utgångspunkten, Södermalm	-1,4	
Ökad hemtjänstpeng med 3,0 procent	-56,5	
Höjd lokalpeng för privata utförare	-14,6	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Omsorgsavgifter		26,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-7 088,4	201,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Minskade kostnader	2,9	
Plan 2015	-7 085,5	201,5
Plan 2016	-7 085,5	201,5

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-2 993,7	2,0
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-73,5	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förändrad ersättning för utförare av daglig verksamhet	16,6	
Generell effektivisering - Schabloner	25,9	
Minskad sjukfrånvaro	0,2	
Effektivisering konsulttjänster	0,9	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjning av ersättningsnivåer inom hemtjänst	-5,2	
Kompensation för höjd peng inom vård- och omsorgsboende	-4,1	
Höjning av schabloner	-25,9	
Höjning av fasta anslaget	-2,6	
Schablonhöjning för barn- och vuxenboende 1,5%	-20,1	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-3 081,5	2,0
Plan 2015	-3 081,5	2,0
Plan 2016	-3 081,5	2,0

Individ- och familjeomsorg

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-1 710,8	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	17,1	
Minskad sjukfrånvaro	0,4	
Effektivisering konsulttjänster	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjning barn och ungdom	-70,0	
Fältassistenter	-10,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-1 771,3	36,9
Plan 2015	-1 771,3	36,9
Plan 2016	-1 771,3	36,9

Stadsmiljöverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2013	-183,2	0,0	-37,4	-18,5
Minskade kostnader för:				
Generell effektivisering	1,8			
Effektivisering konsulttjänster	0,2			
Ökade kostnader för:				
Förbättra och levandegöra offentliga platser (Idéerernas Stockholm)	-10,0			
Kapitalkostnader				
Förändring kapitalkostnader			-4,5	0,8
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-191,2	0,0	-41,9	-17,7
Minskade kostnader för:				
Förbättra och levandegöra offentliga platser (Idéerernas Stockholm)	10,0			
Plan 2015	-181,2	0,0	-41,9	-17,7
Plan 2016	-181,2	0,0	-41,9	-17,7

Ekonomiskt bistånd

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-1 206,0	24,0
Ökade kostnader för:		
Ekonomiskt bistånd	-5,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-1 211,0	24,0
Plan 2015	-1 211,0	24,0
Plan 2016	-1 211,0	24,0

Arbetsmarknadsåtgärder

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-110,1	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	1,1	
E-tjänster	0,8	
Effektivisering konsulttjänster	0,1	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-108,1	27,4
Plan 2015	-108,1	27,4
Plan 2016	-108,1	27,4

Bilaga 2:10

Arbetsmarknadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-731,6	47,1
<i>Volymförändringar:</i>		
SFI	-7,2	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	7,3	
Effektivisering konsulttjänster	2,6	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Verksamhet för frivillig återvandring överförd från utbildningsnämnden	-2,0	
Särskilda insatser för kvinnor utanför arbetsmarknaden	-5,0	
Lärlöner sfi, schablon	-8,8	
Lärlöner VUX	-9,0	
Unga 20-25	-15,0	
Fler vägar till jobb	-11,0	
Visstidsanställningar för personer med funktionsnedsättning	-5,0	
Fadderverksamhet för nyanlända	-1,0	
Omsorgsvårdar	-2,0	
<i>Minskade intäkter för:</i>		
Statsbidrag för flyktingmottagande		-2,1
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-787,7	45,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Särskilda insatser för kvinnor utanför arbetsmarknaden	5,0	
Särskilda satsningar unga på jobbtorg samt uppsökande insatser för 16 till 19 åringar	9,0	
Unga 20-25	15,0	
Fler vägar till jobb	11,0	
Visstidsanställningar för personer med funktionsnedsättning	5,0	
Fadderverksamhet för nyanlända	1,0	
Omsorgsvårdar	2,0	
Plan 2015	-739,7	45,0
Plan 2016	-739,7	45,0

Exploateringsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2013	-108,0	2 420,0	-202,0	-1 192,0
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Medel från utvecklingsrådet - digitalisering av stadens geoarkiv	1,0			
Generell effektivisering	1,1			
Effektivisering konsulttjänster	1,5			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Fastighetskatt p g a ökade taxeringsvärden	-1,0			
Färjetrafik, Hammarby Sjöstad	-0,5			
Showroom grönt byggande	-5,0			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Engångsbelopp tomträttsavgälder 2013		-36,0		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltning		110,9		
Stockholms Hamn_index		1,0		
Övrig verksamhet		1,1		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Färjetrafik, Hammarby Sjöstad	1,2	-1,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			-30,0	179,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-109,7	2 496,0	-232,0	-1 013,0
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Till följd av tidigarelagd justering	0,5			
Showroom grönt byggande	5,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Färjetrafik, Hammarby Sjöstad	-0,5			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Stockholms Hamn_index		1,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			-49,0	-62,0
Plan 2015	-104,7	2 497,0	-281,0	-1 075,0
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			-29,0	-36,0
Plan 2016	-104,7	2 497,0	-310,0	-1 111,0

Bilaga 2:12

Fastighetsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2013	-659,1	1 275,5	-267,3	-218,8
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Media	5,7			
Torgutveckling med mera	7,0			
Besparingskrav	6,6			
Generell effektivisering	6,6			
Effektivisering konsulttjänster	3,8			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Underhåll exkl. Idrott	-2,8			
Satsningar på energieffektiviseringar, driftoptimering, vårdprogram för byggnader m.m.	-5,0			
Underhållskostnader	-2,0			
Hyresgästansp för att minska vakansgraden, Fatburen 2,Ulvsunda 1:1,Biografen 2, Norrmalm 2:50	-8,2			
Miljöklassning, byggnader och utveckling stödsystem	-10,2			
Mobila paviljonger och torgutveckling	-8,0			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Vakanser i Riddaren 13 sammanhörande med Östermalmshallsprojektet		-2,1		
Slakthusområdet exploateringsområde		-7,6		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Nya avtal, omförhandlingar, uthyrning av vakanta lokaler mm.		17,4		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Försäljningar Farsta 2:1, Orhem	0,3	-0,6	0,9	1,9
Försäljning av Fisklädan 1	1,3	-2,4	0,1	0,2
Försäljningsomkostnader	3,8	-3,8		
Förvaltningsuppdrag	7,2	-7,2		
Rivning av Tanbyggarorden	1,8	-2,2		
Försäljning av Våghalsen 12	1,0	-2,0		
Skansen 22 till följd av stadens tätskiktsprojekt	2,1	-8,6		
Försäljning av Klamparen 8 (Idrottsförvaltningens tidigare lokaler)	1,6	-6,0	0,5	0,9
Justerad ränta påverkar inte hyresgäster med självkostnadshyra, brf + branden		-3,3		3,3
Justerad ränta IDF		-10,7		10,7
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Förändring Idrottsanläggningar inkl externa kontrakt	-0,4	10,7	-5,9	-4,2
Förändring intäkter/kostnader på idrottsanläggningar	-0,9	19,3	-7,2	-9,2
Förskjutning av försäljning av Farsta 2:1 och Orhem	-0,3	0,6	-0,9	-1,9
Hötorgshallen		4,3	-1,8	-1,3
Arbeten åt utomstående	-0,9	0,9		
Reglering av förvaltningsuppdrag	-11,0	2,7		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
FSK			-5,8	-4,4
Ökad kreditivränta				-5,1
Övriga förändringar			-9,6	
Justerad ränta som ger ett ökat avkastningskrav				13,9
Ökad avskrivning af Chapman ändrad avskrivningstid			-1,4	-0,6
<i>Övrigt:</i>				
Tillkommande hyra och kostnader för idrottsinvesteringar som tas i drift 2014 samt höjd internränta	0,1	4,5	-3,6	-1,0
Media	3,5	3,1		
Övriga förändringar	-4,6	5,5	6,2	12,8
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-661,0	1 288,0	-295,8	-202,8

Fortsättning

Fastighetsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Hyresgästanspansningsåtgärder	9,1			
Fastighetsskatt	1,5			
Media	5,8			
Underhåll exkl idrott	1,7			
Mobila paviljonger och torgutveckling	8,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Underhållskostnader	-16,3			
Satsningar på energieffektiviseringar, driftoptimering, vårdprogram för byggnader m.m.	-5,6			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Ökade intäkter efter hyresgästanspansningsåtgärder för bl.a. Fatburen 2,Ulvsunda 1:1,Biografen 2, Norrmalm 2:50		3,2		
Nya avtal, omförhandlingar,uthyrning av vakanta lokaler mm.		1,6		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Reglering av förvaltningsuppdrag	4,3	-2,9		
Förändring intäkter/kostnader på idrottsanläggningar	1,3	-5,2	2,6	2,9
Försäljningsomkostnader	1,1	-1,1		
Förvaltningsuppdrag	1,0	-1,0		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Förändring Idrottsanläggningar inkl externa kontrakt	-1,6	12,0	-10,0	-1,9
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökad kreditivränta				-13,9
Ökad kostnad justerad ränta som ger ett minskat				-3,1
<i>Övrigt:</i>				
Värdeöverföring av Kista Gård från Exploateringskontoret		1,1	-1,1	-0,1
Minskad kostnad justerad ränta påverkar inte IdN med självkostnadshyra		-0,2		0,2
Övriga förändringar	2,0	-2,3	2,7	5,7
Plan 2015	-648,7	1 293,2	-301,6	-213,0
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Underhållskostnader	7,7			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Värdeöverföring av Kista Gård från Exploateringskontoret		0,5		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Reglering av förvaltningsuppdrag	2,1	-1,1		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Försäljningsomkostnader	-0,7	0,7		
Ökade intäkter för investering på idrottsanläggningar som tas i drift		10,3	-8,0	-2,6
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökad kreditivränta				-19,8
Plan 2016	-639,6	1 303,6	-309,6	-235,4

Bilaga 2:14

Idrottsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-834,9	291,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	8,3	
Effektivisering konsulttjänster	1,4	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Hyreskostnader Engelbrektshallen	-6,7	
Hyreskostnader till FSN p g a ökade kapitalkostnader för av FSN begärd utökad ram för fastighetsinvesteringar i idrottsanläggningar	-2,1	
Ökade hyreskostnader till FSN p g a kapitalkostnader för befintliga anläggningar och övriga beslutade investeringar	-0,3	
Hyreskostnader till FSN för ny idrottshall Stora Mossen	-2,3	
Hyreskostnader till FSN p g a ökade kostnader för drift, felavhjälpande underhåll och försäkring	-0,1	
Hyreskostnader till FSN p g a ökat planerat yttre underhåll	-5,0	
Hyreskostnader till FSN	-6,4	
Flytande citybad	-2,0	
Idrottsatsning barn och unga	-15,0	
Drift nya konstgräsplaner	-4,5	
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>		
Ombyggnad av Åkeshovs sim- och idrottshall	2,3	-3,1
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Driftskostnader (exkl hyra) och intäkter Engelbrektshallen, helårseffekt	-1,6	0,5
Drift av ny idrottshall Stora Mossen	-3,1	1,5
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-872,0	290,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Hyreskostnader till FSN p g a minskade kostnader för OH	0,1	
Hyreskostnader till FSN p g a minskade kapitalkostnader för befintliga/aktiverade anläggningar	5,7	
Flytande citybad	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Hyreskostnader till FSN p g a ökade kapitalkostnader	-12,0	
Hyreskostnader till FSN p g a ökade kostnader för drift, felavhjälpande underhåll och försäkring	-0,4	
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>		
Ombyggnad av Åkeshovs sim- och idrottshall	1,5	-1,8
Plan 2015	-875,1	288,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Hyreskostnader till FSN p g a minskade kapitalkostnader för befintliga/aktiverade anläggningar	1,8	
Hyreskostnader till FSN p g a minskade kostnader för drift, felavhjälpande underhåll och försäkring	0,3	
Hyreskostnader till FSN p g a minskade kostnader för OH	0,1	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Hyreskostnader till FSN p g a ökade kapitalkostnader övriga pågående/beslutade investeringar	-12,5	
Drift av ny idrottshall för gymnastik i söderort	-2,0	
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Drift av Åkeshovs sim- och idrottshall	-3,8	4,9
Ny idrottshall i Älvsjö/Kämpetorp	-2,7	0,8
Plan 2016	-893,9	294,1

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-990,1	119,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Medel från utvecklingsrådet - digital satsning	3,4	
Generell effektivisering	8,9	
E-tjänster	1,2	
Effektivisering konsulttjänster	12,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Open Street	-2,0	
Utbyggnad av EL Sistema	-10,0	
Barnkultursatsning	-20,0	
Lässatsning	-15,0	
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>		
Överföring av Kulturhuset till Stadshus AB	97,2	-13,5
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Volymförändring Kulturskolan	-1,5	1,5
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-915,4	107,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Open Street	2,0	
Lässatsning	15,0	
Plan 2015	-898,4	107,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utbyggnad av EL Sistema	10,0	
Barnkultursatsning	20,0	
Plan 2016	-868,4	107,6

Kulturnämnden: stadsarkivet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-68,4	18,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	0,7	
Effektivisering konsulttjänster	0,6	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-67,1	18,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Digitalisera KF-handlingar	0,8	
Plan 2015	-66,3	18,0
Plan 2016	-66,3	18,0

Bilaga 2:16

Kyrkogårdsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2013	-144,8	28,5	-11,4	-4,2
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Renovering av tak på Räcksta krematorium	4,4			
Tillgänglighetsåtgärder	1,0			
E-tjänster	0,1			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Upprustningsplan för krematoriekapellen	-2,0			
Sandsborgskyrkogårdsmuren	-2,0			
Renovering av gamla gravmonument	-1,0			
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			-4,6	-3,5
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-144,3	28,5	-16,0	-7,7
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Sandsborgskyrkogårdsmuren	2,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Brandskyddsåtgärder och arbetsmiljöanpassning kv 21, servicebyggnader för personal, garage, verkstad, förråd	-4,0			
Mur Spånga	-3,0			
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			0,8	0,5
Plan 2015	-149,3	28,5	-15,2	-7,2
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Brandskyddsåtgärder kv 21	4,0			
Mur Spånga	1,0			
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			1,0	0,4
Plan 2016	-144,3	28,5	-14,2	-6,8

Miljö- och hälsoskydds nämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-161,7	81,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Information till fastighetsägare/regelförenklingar	1,5	
Medel från utvecklingsrådet - databas för miljöinformation	1,4	
Generell effektivisering	1,6	
E-tjänster	0,1	
Effektivisering konsulttjänster	3,1	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Kartläggning av historiskt förorenade områden för ökat byggande	-1,0	
Kompetenshöjande insatser	-3,0	
Hälsoskyddsinformation	-1,0	
Miljöövervakning till följd av nya direktiv	-1,0	
Kemikaliecentrum	-3,0	
Elbilsupphandlingen	-2,0	
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Tillsyn	-3,0	3,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-168,0	84,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kompetenshöjande insatser	3,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Elbilsupphandlingen	-1,5	
Plan 2015	-166,5	84,7
Plan 2016	-166,5	84,7

Servicenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	0,0	0,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	0,0	0,0
Plan 2015	0,0	0,0
Plan 2016	0,0	0,0

Bilaga 2:18

Socialnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-1 118,6	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Medel från utvecklingsrådet - statistiksystem inom IoF,		
SAVRY, förstudie DUR FH	2,0	
Generell effektivisering	11,2	
Effektivisering konsulttjänster	5,2	
Kompetenslyft för socialtjänstens medarbetare	6,0	
Projekt som upphör	10,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
ECAD-konferens	-1,0	
Utbildningssatsning	-5,0	
Barn och ungdomsprostitution	-5,0	
Hemlöshet	-20,0	
Insatser för Kvinnofrid	-8,0	
Samverkan skola - socialtjänst	-10,0	
SkolFam, familjehemsplacerade barn	-5,0	
Social insatsgrupper 20-29-åringar	-5,0	
Alfa, sysselsättning för personer med psykisk ohälsa	-5,0	
Ensamkommande flyktingbarn	-3,0	
Utbildningssatsning för Funktionshindersråden	-0,5	
Frivilligorganisationer	-5,0	
Förbättrad kommunikation för personer med funktionsnedsättning (kontaktcenter)	-2,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-1 158,7	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utveckling av IT-stöd för kartläggningsinstrument ekonomiskt bistånd	2,0	
ECAD-konferens	1,0	
Samverkan skola - socialtjänst	10,0	
SkolFam, familjehemsplacerade barn	5,0	
Social insatsgrupper 20-29-åringar	5,0	
Alfa, sysselsättning för personer med psykisk ohälsa	5,0	
Ensamkommande flyktingbarn	3,0	
Utbildningssatsning för Funktionshindersråden	0,5	
Frivilligorganisationer	5,0	
Förbättrad kommunikation för personer med funktionsnedsättning (kontaktcenter)	2,0	
Plan 2015	-1 120,2	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utbildningssatsning	5,0	
Plan 2016	-1 115,2	397,8

Stadsbyggnadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-353,5	194,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Effektiviseringar i enlighet med budget 2013	2,5	
Medel från utvecklingsrådet - riskhänsyn, byte av höjdsystem	3,0	
Generell effektivisering	3,5	
Effektivisering konsulttjänster	2,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Volymökning, högre ambition i bostadsbyggandet	-3,5	
Höjd servicegrad bygglov	-2,0	
Öppna data	-5,0	
<i>Minskade intäkter för:</i>		
För planer utan avtal m.m.		-1,1
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-352,5	193,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Höjd servicegrad bygglov	2,0	
Plan 2015	-350,5	193,8
Plan 2016	-350,5	193,8

Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2013	-1 274,4	1 008,6	-294,2	-184,4
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Vitmålning viadukter	1,0			
Spaljeprogram	3,0			
Cykelfartsgator	1,0			
Generell effektivisering	25,5			
Effektivisering konsulttjänster	18,4			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Nya områden	-11,6			
Södra Länken driftbidrag index	-0,3			
Drift- och underhåll av nya områden	-8,2			
Drift- och underhåll av E18	-4,8			
Högre ambition i bostadsbyggandet	-4,0			
Justering för E-tjänst i budget 2013 avseende renhållningsverksamhet	-0,6			
Förstärkt uppföljning av städning och snöröjning	-5,0			
Åtgärdsprogram för luft	-6,0			
Testplats Cykel	-3,0			
Vackrare och grönare Stockholm (utökning sommarpraktikanter, blomsterprogram, pilotprojekt gröna bullerskydd)	-5,0			
Omstrukturering av Götgatan	-2,0			
Träd	-10,0			
Stadens små platser, parker, torg mm	-6,0			
Höjd nivå städning	-35,0			
Trygghetssatsning, kring tunnelbanestationerna, städ, belysning, buskage, upprustning	-7,0			
Framkomlighet (bättre tillsyn av arbeten, målning cykelboxar, övergångsställen och lastzoner)	-3,0			
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Djurgårdsförvaltningen index	-0,2	0,2		
Parkeringsövervakning nytt område i syd, fler parkeringsvakter samt nytt avtal för service av parkeringsautomater	-30,0	30,0		
Parkeringsövervakning (indexuppräknig)	-3,1	3,1		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			-7,9	37,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-1 370,3	1 041,9	-302,1	-146,7

Fortsättning

Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Gatuträd	10,0			
Ljusprogram	2,0			
Vackrare och grönare Stockholm (utökning sommarpraktikanter, blomsterprogram, pilotprojekt gröna bullerskydd)	5,0			
Omstrukturering av Götgatan	2,0			
Träd	10,0			
Stadens små platser, parker, torg mm	6,0			
Höjd nivå städning	35,0			
Trygghetsåtgärder, kring tunnelbanestationerna, städ, belysning, buskage, upprustning	7,0			
Framkomlighet (bättre tillsyn av arbeten, målning cykelboxar, övergångsställen och lastzoner)	3,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Hamnavtalet, index	-0,4			
Södra Länken driftbidrag index	-0,3			
Vägassistans index	-1,4			
Drift- och underhåll av Norra länken	-3,6			
Högre ambition i bostadsbyggandet	-1,7			
Avtal med Trafikverket om Norra Länken	-17,3			
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Djurgårdsförvaltningen index	-0,2	0,2		
Parkeringsövervakningsområden och serviceavtal, indexuppräkningsområde	-3,5	3,5		
Ökade entreprenadkostnader/intäkter övervakningsområde nord, nya områden och fler parkeringsvakter	-10,0	10,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			-38,3	-20,7
Plan 2015	-1 328,7	1 055,6	-340,4	-167,4
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Testplats Cykel	-3,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Högre ambition i bostadsbyggandet	-1,0			
Södra Länken driftbidrag index	-0,3			
Vägassistans, index	-1,4			
Djurgårdsförvaltningen index	-0,2			
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			-53,7	-32,0
Plan 2016	-1 334,6	1 055,6	-394,1	-199,4

Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2013	-446,4	459,4	-9,4	-3,6
<i>Minskade kostnader för:</i>				
E-tjänster	0,7			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Insamling hushållsavfall	-13,8			
Insamling och behandling av avfall	-12,8			
Teknikutvecklingsprojekt samt konsult optisk sorteringsanläggning	-7,0			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Taxeintäkter m.a.a. ändrade behållartyper		-5,0		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Behov av ökad taxa		31,9		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
E-tjänster	0,6	-0,6		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			-0,8	0,5
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-478,7	485,7	-10,2	-3,1
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Insamling och behandling av matavfall	30,7			
Teknikutvecklingsprojekt samt konsult optisk sorteringsanläggning	7,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Projekt optisk sortering	-4,0			
Insamling och behandling av avfall	-51,5			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Justering av taxeprognos		-31,0		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Behov av ökad taxa		53,4		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			-1,0	-0,6
Plan 2015	-496,5	508,1	-11,2	-3,7
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Projekt optisk sortering	4,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Optisk sorteringsanläggning	-6,0			
Insamling och behandling av avfall	-27,9			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Ökade taxeintäkter		32,1		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändringar kapitalkostnader			-3,1	-1,1
Plan 2016	-526,4	540,2	-14,3	-4,8

Utbildningsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-14 170,4	572,9
<i>Volymförändringar:</i>		
Förskola	-82,6	
Fritidshem	-66,2	16,0
Grundskola	-217,7	
Grundsärskola	10,0	
Gymnasieskola	68,6	
Gymnasiesärskola	-12,3	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Verksamhet för frivillig återvändring överförs till arbetsmarknadsnämnden	2,0	
Medel från utvecklingsrådet - utveckling av verksamhetsstöd, it som individuellt stöd	1,5	
Generell effektivisering	258,1	
Minskad sjukfrånvaro	0,8	
Effektivisering konsulttjänster	18,3	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Fritidsklubbar	-6,3	
Datorer 1:1 gymnasiet	-85,0	
Schablonökning förskola	-106,6	
Schablonökning fritidshem	-76,7	
Schablonökning grundskola	-403,4	
Schablonökning grundsärskola (tilläggschablon)	-19,1	
Schablonökning gymnasieskola	-138,8	
Schablonökning gymnasiesärskola (tilläggschablon)	-7,3	
Extra schablonökning årskurs F-3	-51,3	
Ökning av verksamhetsstöd	-50,0	
Utökad sommarskola från åk 6	-7,0	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Ökade statsbidrag maxtaxa		8,0
Ökade statsbidrag kvalitetssäkrande åtgärder		0,3
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-15 141,4	597,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utbildning fler förskolelärare	21,6	
Plan 2015	-15 119,8	597,2
Plan 2016	-15 119,8	597,2

Äldrenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-208,3	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Information och utbildning för anhöriga till dementa	3,0	
Generell effektivisering	2,1	
Vård- och omsorgsboende med demensinriktning, överförd till SDN äldreomsorg	50,0	
Minskning av utbildningsinsatser	5,5	
Effektivisering konsulttjänster	5,4	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utveckling av jämför service	-3,0	
Information och utbildning för anhöriga till dementa	-5,0	
Ungdomsvårdar	-4,0	
Finansiering av helgöppet för Äldre direkt	-2,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-156,3	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ungdomsbesök och äldrevårdar	10,0	
Utveckling av jämför service	3,0	
Information och utbildning för anhöriga till dementa	5,0	
Ungdomsvårdar	4,0	
Plan 2015	-134,3	0,0
Plan 2016	-134,3	0,0

Överförmyndarnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2013	-29,5	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Effektivisering konsulttjänster	0,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjd ram	-1,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2014	-30,0	0,0
Plan 2015	-30,0	0,0
Plan 2016	-30,0	0,0

Investeringar

Inledning

Bakgrund

Kommunfullmäktige gav i samband med tertialrapport 2 2008 (dnr 113-2181/2008), kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en samlad strategi för stadens investeringar (även benämnt som ”investeringsstrategi”) som syftar till att förverkliga Vision Stockholm 2030.

Investeringsstrategin har tagits fram genom ett arbete i följande steg:

- Dialog och styrning 2010-2011
- Beslutsstöd (samordning och prioritering av investeringsprojekt) 2010-2011
- Investeringsstrategi i samband med budget 2012

Syfte

Investeringsstrategin söker beskriva stadens verksamhetsmål och stadsutvecklingsstrategier utifrån ett investeringsperspektiv och utgör ett steg mellan långsiktiga ambitioner (Vision Stockholm 2030 och översiktsplanen) samt investeringsplaner. Investeringsstrategin kommer vara en förutsättning för att på ett mer balanserat sätt och på mer objektiva grunder i framtiden prioritera mellan stadens investeringsprojekt. Investeringsstrategin syftar också till att öka samordningen och styrningen av stadens investeringsverksamhet.

Metod

Införandet av en investeringsstrategi har tidigare beslutats att ske steg-för-steg och för att gradvis öka styrningen. Dessutom måste investeringsstrategin också kompletteras av en finansieringsstrategi som ger de finansiella förutsättningarna/utrymmet för investeringarna. Arbete pågår i staden med framtagandet av en finansieringsstrategi. Som ett första steg sker en översyn av de finansiella nyckeltalen. Vidare ska drift- och underhållskonsekvenser av investeringarna beaktas i tillämpningen av investeringsstrategin.

Steg 1 – Dialog och styrning

Steg 1 fastställdes i samband med budget 2011 samtidigt som att inriktningen för de kommande stegen lades fast. I strategins steg 1 ingår även projektstyrningsmetodik för stora projekt, som beslutades i samband med budget 2010 och som skapar förutsättningar för en enhetlig projektstyrning och ekonomisk styrning av stadens stora investeringsprojekt.

Steg 2 – Beslutsstöd (samordning och prioritering av investeringsprojekt)

Under 2010-2012 har ett gemensamt beslutsstöd införts där stadens planerade investeringsprojekt som ännu inte erhållit genomförandebeslut samlats, kategoriserats och prioriterats utifrån beslutskriterier som måluppfyllelse, koppling till översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier, resultatpåverkan, driftskostnadskonsekvenser, projektrisk, projektberoenden och tidsprioritet. Beslutsstödet syftar till att ge ett bättre beslutsunderlag och måluppfyllelse i investeringsplaneringen, bättre transparens i och mellan investeringar samt ett tidigare underlag avseende konsekvenser för andra berörda nämnder eller andra intressenter.

Beslutsstödsmodellen har inledningsvis tillämpats av de investerade nämnderna och de bolag vars investeringar i huvudsak påverkar förvaltningssektorn; Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) och Micasa Fastigheter i Stockholm AB.

Investeringsstrategi

Utgångspunkter och avgränsningar

Översiktsplanen har tagits fram med utgångspunkt från Vision Stockholm 2030 och konkretiserar den långsiktiga målbilden genom att ange planeringsförutsättningar för Stockholms stad under de närmaste tio - tjugo åren. På nämndnivå tas investeringsplaner fram med kortare horisont, tre till fem år (även om vissa projekt har en längre tidshorisont). Tidshorisonten som avser investeringsstrategin är cirka tio år. En utblick görs dock också mot 2030. Investeringsstrategin har fokuserat på att analysera investeringar rörande bostäder och infrastruktur.

Huvudteman

Investeringsstrategin delas in i fem huvudteman:

1. Stadens verksamhetsmål med bäring på investeringar
2. Översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier ur ett investeringsperspektiv
3. Lönsamhetsfaktorn som styrmedel
4. Investeringskategorier och investeringstyper
5. Koppling till stadens system för styrning och uppföljning samt övrig planering

Stadens verksamhetsmål med bäring på investeringar

Stadens växande befolkning är en grundläggande utmaning för framtiden. Takten i bostadsbyggandet måste hållas hög och staden kommer att bli tätare. De närmaste 20 åren planeras för minst 100 000 nya bostäder enbart i Stockholms stad. Bostadsmålet är det mål som därför ska prioriteras högst och som bedöms kommer utgöra störst andel av stadens totala nettoutgifter framöver. En växande region i form av ökad befolkning och ökad takt i bostadsbyggande kräver också investeringar i framkomlighetsåtgärder för att uppnå målen i Vision Stockholm 2030 om ett välfungerande transportsystem såsom en utbyggnad av både kollektivtrafik, vägar samt övriga åtgärder för att skapa goda förutsättningar för gång- och cykeltrafikanter.

Översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier ur ett investeringsperspektiv

Vision Stockholm 2030 och översiktsplanen förutsätter vägval och prioriteringar av kommunkoncernens investeringar. Översiktsplanens nio fokusområden är en direkt spegling av visionens tre teman och utgör den långsiktiga målbilden för översiktsplanen. Planens stadsutvecklingsstrategier omfattar stadens inriktning på såväl kort som lång sikt och ska fungera som vägledning och styrande princip för hur staden ska utvecklas samt utgöra grund för prioriteringar av stadens investeringar. När stadens många investeringsprojekt ska prioriteras sinsemellan krävs således att de kopplas till stadsutvecklingsstrategierna.

Cirka 80-85 procent av stadens nettoinvesteringar de senaste tio åren kan härledas till stadsutvecklingsstrategierna "Fortsätt att stärka centrala Stockholm" och "Koppla samman stadens delar" samt att de utgör ungefär lika stor del. Den sistnämnda beror till stor del av att de allra flesta infrastrukturinvesteringar härleds hit. Men där strategierna ifråga tidigare fördelats ungefär likvärdigt ser staden framåt inom tidsramen för investeringsstrategin en förhållandevis större andel på att "Fortsätta att stärka centrala Stockholm" då bostadsmålet prioriteras högst. Andelen av strategin "Främja en levande stadsmiljö i hela staden" kommer att behöva öka då samtliga ersättningsinvesteringar som rör väghållningen, såsom utbyte av belysning, armaturbyten och trafiksignaler, härleds till denna strategi.

Utifrån det specifika bostadsbyggnadsmålet kan också bostadsprojekten fördelas ut på respektive stadsutvecklingsstrategi. Stockholms stads vision 2030 och den nya översiktsplanen Promenadstaden lyfter värdet av en tät levande stadsmiljö i den centrala stadskärnan och i ett antal tyngdpunkter i ytterstaden. De flesta nya översiktsplaner i regionen pekar också i denna riktning

mot ökad stadsutveckling och förtätning, liksom regeringens delegation för hållbar stadsutveckling och Sveriges Arkitekters program för hållbar stadsutveckling.

Staden bör framåt sträva efter en fortsatt prioritering av strategin ”Fortsätta att stärka centrala Stockholm”. En tät och mångsidig stad främjar Stockholms konkurrenskraft, ger förutsättningar för ett hållbart resande och knyter samman områden som tidigare varit avskilda från varandra. ”Fortsätta att stärka centrala Stockholm” handlar inte bara om en förnyelse av city med intensiva stadsmiljöer, attraktiva huvudstråk och fungerande infrastruktur – strategin pekar även på värdet av en förtätning och utveckling av närförorterna i syfte att koppla samman de nya stadsutvecklingsområdena bättre med de befintliga stadsdelarna i det som i översiktsplanen definieras som den centrala stadens utvidgning.

Med en utblick mot 2030 bedöms den totala potentialen, ur ett geografiskt perspektiv, innefatta totalt cirka 100 000 lägenheter varav cirka 50 000 lägenheter kan färdigställas i den utökade innerstaden samt 25 000 lägenheter för de södra respektive västra delarna.

Lönsamhetsfaktorn som styrmedel

Det totala investeringsbehovet för att genomföra översiktsplanen bedöms till cirka 100-120 miljarder kronor. Lönsamheten i exploateringarna är avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med då stadens finansiella resurser är begränsade. Staden måste därför begränsa mängden olönsamma projekt där utgifter för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och fordran av särskilda infrastrukturåtgärder blir alltför omfattande. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturåtgärder. Detta innebär också god hushållning eftersom det blir möjligt att utnyttja redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för social service. Det är viktigt att tidigt, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i projekten.

Stadens fortsatta satsning på att lägga mest tyngd på stadsutvecklingsstrategin ”Fortsätta stärka centrala Stockholm” har goda förutsättningar att resultera i lönsamma projekt. Det är samtidigt viktigt att staden strävar efter att maximera de intäkter som utgörs av de markvärden som skapas genom planläggningen för vissa av de områden där omvandlingspotentialen (från oattraktiv till attraktiv boendemiljö) är stor. Staden bör noga studera vilka stadskvaliteter som genererar attraktivitet för att med större precision beräkna intäktssidan i exploateringsprojekt.

Staden bör under kommande tio år ha en fortsatt inriktning på markförsäljning vid bostadsbyggelse då det kommer att innebära såväl högre intäkter som minskade exploateringskostnader, jämfört med tomträttsupplåtelse. De minskade kostnaderna beror på att staden vid försäljning inte tar på sig de kostnader som staden enligt praxis gör vid upplåtelse av tomträtt, såsom anslutningsavgift för vatten och avlopp och grundläggningsbidrag.

Investeringskategorier

Bostäder och infrastruktur

Bostäder och infrastruktur är de investeringskategorier som staden fortsatt, inom tidsramen för investeringsstrategin, kommer att avsätta stora resurser för med en nettoinvesteringsandel som uppskattningsvis uppgår till cirka 80-85 procent.

Idrott

Idrottsinvesteringarna de kommande åren kan delas in i tre grupper

- Upprustning, modernisering och nyproduktion av idrottsanläggningar
- Upprustning och modernisering av sim- och idrottshallarna

Bilaga 3:4

- Planerade projekt som uppstår genom exploatering av idrottsmark eller föreslagen nyproduktion i stadsutvecklingsområden.

Ambitionen ska vara att sprida investeringar i idrottsanläggningarna geografiskt, och även följa intentionerna i översiktsplanen att stärka utsedda tyngdpunkter och stadsdelsutvecklingsområden.

Kultur

Stadens kulturanläggningar bör ses som en samlad resurs för stadens invånare. Investeringar i kulturanläggningarna ska spridas geografiskt och följa intentionerna i översiktsplanen att stärka utsedda tyngdpunkter och stadsdelsutvecklingsområden.

Kommersiella lokaler

För att skapa en attraktiv region krävs att staden har en långsiktig beredskap för ett ökat behov av lokaler. I denna planering måste arbetsplatser planeras på ett sådant sätt att det möjliggör ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att antalet arbetsplatser planeras ur ett helhetsperspektiv. En tydlig strategi för utvecklingen av kommersiella lokaler i staden behöver tas fram. Ett viktigt första steg är att kommunfullmäktige fastställt riktlinjer för stadens företagsområden som ska ligga till grund för planeringen.

Planeringen för arbetsplatser är speciellt viktig för utveckling av Söderortsvisionen. Här vill staden vända den historiskt negativa trenden att antalet arbetsplatser inte ökat i takt med antalet bostäder. En ökning av cirka 50 000 arbetsplatser fram till 2030 är ambitionen och detta skulle också minska behovet av långa resor, förbättra miljön samt skapa förutsättningar för bättre livskvalitet.

Staden genom fastighetsnämnden investerar också i större verksamhetsutvecklingsprojekt i samband med fastighetsnämndens uppdrag att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för stadens hyresgäster (samt i vissa fall externa såsom stadens saluhallar) samt att bibehålla och utveckla fastighetsvärdena.

Förskola och skola

Det är viktigt att staden har god beredskap för att den demografiska utvecklingen växlar över tid och att den långsiktiga planeringen för stadsutveckling och ny samhällsservice utvecklas. Ökningen av antalet yngre barn innebär ett ökat behov av förskolor och skolor. Under de närmaste åren kommer antalet elever i Stockholms grundskolor att öka markant. De demografiska förändringarna kommer att leda till omfattande behov av nya lokaler.

Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, är stadens bolag som äger och förvaltar merparten av Stockholms förskolor, grundskolor och gymnasieskolor och vars investeringar påverkar stadens förvaltningssektor. Det är viktigt för investeringsplaneringen att underlag för prioriteringar tas fram under samordnade former med beställande enheter det vill säga stadsdelsnämnd samt utbildningsnämnd.

Omsorg

Efterfrågan på äldreomsorg i staden kommer att öka kraftigt på 2020-talet. De skiftande behoven ställer fortsatt krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna, inte minst när det gäller boendeplanering. Micasa Fastigheter är stadens bolag som äger och förvaltar vård- och omsorgsboenden, trygghetsboende samt seniorbostäder och vars investeringar påverkar stadens förvaltningssektor.

Park- och grönområden

Staden har utarbetat ett parkprogram som utgår från en satsning på parker och grönområden i samband med att staden förtätas. Vikten av högkvalitativa grönområden som innefattar parker

kommer att vidareutvecklas. Staden kommer även att söka bevara de regionala kilarna, förbättra sambanden med den omgivande bebyggelsen och också särskilt prioritera olika sätt att förstärka svaga avsnitt.

Investeringsstyper

Stadens investeringar kan delas upp i två huvudtyper, strategiska investeringar och ersättningsinvesteringar (även benämnt reinvesteringar). *Strategiska investeringar* är framtidsinriktade investeringar, inom ramen för Vision Stockholm 2030, som skapar en större nytta än vad staden har idag.

Ersättningsinvesteringar är sådana investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. Utgångspunkten är att de bibehåller samma nytta.

Den största andelen av stadens investeringar utgörs av bostäder och är följaktligen av strategisk art. Investeringar i infrastruktur bedöms vara av såväl strategisk som ersättningsart.

Reinvesteringsbehovet bedöms öka andelen ersättningsinvesteringar som staden behöver göra under den kommande tioårsperioden och även fortsatt fram till 2030. Utbyte av gammal och uttjänt utrustning inom offentlig belysning och trafiksignalområdet behöver göras. Det kommer också bli nödvändigt att successivt upprusta gatuytor, broar, tunnlar och andra konstbyggnader och centrala parker med tillhörande anordningar. Det måste finnas en god beredskap och planering för att göra reinvesteringar när konjunkturen viker och kostnadsläget förbättras eller när stadens långsiktigt hållbara investeringsplanering tillåter det.

Koppling till stadens system för styrning och uppföljning samt övrig planering

En koppling av investeringsstrategin till stadens system för styrning och uppföljning är nödvändig för att säkerställa att investeringsprojekten planeras utifrån budgetutrymme, stadens verksamhetsmål samt översiktsplanens strategier. Investeringsstrategin har legat till grund för nämndernas 5-åriga investeringsplaner i budget 2014.

En koppling behöver också göras till produktionsplaneringen för att uppfylla bostadsmålet om 5 000 lägenheter per år. Produktionsplanen utvecklas i samarbete mellan stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden i syfte att ytterligare utveckla samordningen av stadsutvecklingsprojekt i linje med översiktsplanen.

Vidare behöver ett forum utvecklas i staden för att revidera, följa upp och säkerställa att arbetet med att utveckla investeringsstrategin styr mot översiktsplanen och Vision Stockholm 2030.

Investeringsstrategin pekar ut en riktning och de vägval som staden behöver göra inom ramen för investeringsverksamheten. Denna strategi är en första version som kommer att vidareutvecklas över tid; samt också i samband med att kommunfullmäktige på sikt fastställer en finansieringsstrategi för staden.

Bilaga 3:6

Investeringsplan för stadens nämnder 2014 – 2018

Mnkr	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Arbetsmarknadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-0,3	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Investeringsplan, netto	-0,3	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Exploateringsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-1 500,0	-2 000,0	-2 000,0	-2 000,0	-2 000,0	-2 000,0
Utökad investeringsplan, netto	-1 290,0	-1 080,0	-790,0	-1 070,0	-940,0	-670,0
<i>varav cykelplan (300 mnkr 2012-2018)</i>	-60,0	-40,0	-40,0	-50,0	-50,0	-50,0
Investeringsplan totalt, netto	-2 790,0	-3 080,0	-2 790,0	-3 070,0	-2 940,0	-2 670,0
Utgift	-3 050,0	-3 800,0	-3 800,0	-3 800,0	-3 600,0	-3 350,0
Exploateringsinkomster	120,0	520,0	610,0	530,0	530,0	530,0
Övriga inkomster	140,0	200,0	400,0	200,0	130,0	150,0
Summa inkomster	260,0	720,0	1 010,0	730,0	660,0	680,0
Fastighetsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-225,0	-190,0	-190,0	-190,0	-190,0	-190,0
Utökad investeringsplan, netto	-145,0	-501,0	-725,0	-1 090,0	-821,0	-454,0
<i>varav Samverkanscentralen</i>	-145,0	-250,0	-360,0	-560,0	-386,0	
<i>varav Liljevalchs</i>		-26,0	-65,0	-30,0		
<i>varav Bostadsrätter, förvärv (LSS, förskolor)</i>		-185,0	-100,0	-100,0	-35,0	-35,0
<i>varav Tekniska nämndhuset</i>		-40,0	-200,0	-400,0	-400,0	-419,0
Långsiktig investeringsplan, idrottsinvesteringar	-190,0	-190,0	-190,0	-190,0	-190,0	-190,0
Utökad investeringsplan, idrottsinvesteringar	-50,0	-238,0	-125,0	-105,0	0,0	0,0
<i>varav reinvesteringar, bl.a. takåtgärder</i>	-25,0					
<i>varav nya enkla hallar</i>		-100,0				
<i>varav Grimsta</i>		-47,0				
<i>varav konstgräsplaner</i>		-30,0				
<i>varav ersättningsinvesteringar</i>	-15,0	-11,0				
<i>varav Åkeshov</i>	-10,0	-50,0	-125,0	-105,0		
Investeringsplan, netto	-610,0	-1 119,0	-1 230,0	-1 575,0	-1 201,0	-834,0
Idrottsnämnden						
Inventarier och maskiner	-15,0	-25,0	-25,0	-25,0	-15,0	-15,0
Investeringsplan, netto	-15,0	-25,0	-25,0	-25,0	-15,0	-15,0
Kommunstyrelsen m.m.						
Inventarier och maskiner	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Investeringsplan, netto	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Kulturnämnden: kulturförvaltningen						
Långsiktig investeringsplan, netto	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3
Utökad investeringsplan, netto	-14,0	-11,3	-8,6	-5,0	0,0	0,0
<i>Varav bibliotek i rörelse</i>	-5,0	-11,3	-8,6	-5,0		
<i>Varav Liljevalchs</i>	-9,0					
Investeringsplan, netto	-20,3	-17,6	-14,9	-11,3	-6,3	-6,3
Kulturnämnden: stadsarkivet						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investeringsplan, netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Kyrkogårdsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Utökad investeringsplan, netto	-70,0	-10,0	-25,0	-25,0	-25,0	-25,0
<i>varav begravningsplats Järva</i>		-10,0	-15,0	-15,0	-15,0	-15,0
<i>varav bevattningsanläggning Skogskyrkogården</i>			-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Investeringsplan, netto	-80,0	-20,0	-35,0	-35,0	-35,0	-35,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden						
Inventarier och maskiner	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Investeringsplan, netto	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Service­nämnden						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investeringsplan, netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Socialnämnden						
Inventarier och maskiner	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Investeringsplan, netto	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Stadsbyggnadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-1,3	-1,0	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Investeringsplan, netto	-1,3	-1,0	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8

Mnkr	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet						
Långsiktig investeringsplan, netto	-740,0	-690,0	-690,0	-690,0	-680,0	-680,0
<i>varav cykelplan (700 mnkr 2012-2018)</i>	-120,0	-116,0	-104,0	-113,0	-100,0	-100,0
Utökad investeringsplan, netto	-205,0	-83,0	-274,0	-200,0	-100,0	-100,0
<i>varav laddinfrastruktur</i>		-10,0				
<i>varav Sergelstorg</i>	-200,0	-54,0	-254,0	-200,0	-100,0	-100,0
<i>varav gångbro till Årsta Holmar</i>	-5,0	-19,0	-20,0			
Investeringsplan totalt, netto	-945,0	-773,0	-964,0	-890,0	-780,0	-780,0
Utgift	-954,6	-786,3	-977,8	-903,8	-780,3	-780,3
Inkomst	9,6	13,3	13,8	13,8	0,3	0,3
Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet						
Långsiktig investeringsplan, netto	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Utökad investeringsplan, netto		-10,0	-33,0	0,0	0,0	0,0
<i>varav reinvestering Lövsta</i>		-10,0	-33,0			
Investeringsplan totalt, netto	-10,0	-20,0	-43,0	-10,0	-10,0	-10,0
Utbildningsnämnden						
Inventarier och maskiner	-70,0	-70,0	-70,0	-70,0	-70,0	-70,0
Investeringsplan, netto	-70,0	-70,0	-70,0	-70,0	-70,0	-70,0
Äldrenämnden						
Inventarier och maskiner	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Investeringsplan, netto	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Överförmyndarnämnden						
Inventarier och maskiner	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Investeringsplan, netto	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Stadsdelsnämnderna						
Inventarier och maskiner	-80,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområde	-80,0	-90,0	-80,0	-80,0	-80,0	-80,0
Investeringsplan, netto	-160,0	-120,0	-110,0	-110,0	-110,0	-110,0
Central medelsreserv 4						
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	-350,0	-300,0	-300,0	-300,0	-300,0	-300,0
<i>varav tillgänglighetsinvesteringar</i>	-50,0	-50,0				
Investeringsplan, netto	-350,0	-350,0	-300,0	-300,0	-300,0	-300,0
Totalt						
Inventarier och maskiner	-173,1	-133,3	-133,1	-133,1	-123,1	-123,1
Långsiktig investeringsplan, netto	-2 761,3	-3 186,3	-3 176,3	-3 176,3	-3 166,3	-3 166,3
Utökad investeringsplan, netto	-1 774,0	-1 933,3	-1 980,6	-2 495,0	-1 886,0	-1 249,0
Central medelsreserv 4	-350,0	-350,0	-300,0	-300,0	-300,0	-300,0
Investeringsplan totalt, netto	-5 058,4	-5 602,9	-5 590,0	-6 104,4	-5 475,4	-4 838,4
Utgifter, brutto	-5 328,0	-6 336,2	-6 613,8	-6 848,2	-6 135,7	-5 518,7
Inkomster, brutto	269,6	733,3	1 023,8	743,8	660,3	680,3

Specifikation av investeringsplan för stadsdelsnämnderna

Mnkr	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-4,5	-5,4	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Inventarier och maskiner	-6,1	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Investeringsplan, netto	-10,6	-7,1	-3,2	-3,2	-3,2	-3,2
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-5,8	-5,4	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Inventarier och maskiner	-4,5	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Investeringsplan, netto	-10,3	-7,6	-3,4	-3,4	-3,4	-3,4
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-7,2	-6,6	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Inventarier och maskiner	-6,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7
Investeringsplan, netto	-13,9	-9,3	-5,2	-5,2	-5,2	-5,2
Stadsdelsnämnd Bromma						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-9,5	-7,6	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4
Inventarier och maskiner	-5,9	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5
Investeringsplan, netto	-15,4	-11,1	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9
Stadsdelsnämnd Kungsholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-6,6	-6,8	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
Inventarier och maskiner	-4,6	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Investeringsplan, netto	-11,2	-9,3	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1
Stadsdelsnämnd Norrmalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-5,2	-5,1	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Inventarier och maskiner	-4,2	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Investeringsplan, netto	-9,4	-7,1	-4,2	-4,2	-4,2	-4,2
Stadsdelsnämnd Östermalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-3,8	-6,6	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Inventarier och maskiner	-5,5	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Investeringsplan, netto	-9,3	-8,0	-3,3	-3,3	-3,3	-3,3
Stadsdelsnämnd Södermalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-8,6	-9,6	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6
Inventarier och maskiner	-9,1	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1
Investeringsplan, netto	-17,7	-12,7	-5,7	-5,7	-5,7	-5,7
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-7,1	-9,7	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4
Inventarier och maskiner	-9,3	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7
Investeringsplan, netto	-16,4	-12,4	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1
Stadsdelsnämnd Skarpnäck						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-6,4	-5,9	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Inventarier och maskiner	-4,4	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4
Investeringsplan, netto	-10,8	-8,3	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Stadsdelsnämnd Farsta						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-4,6	-5,3	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
Inventarier och maskiner	-5,6	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Investeringsplan, netto	-10,2	-7,0	-3,3	-3,3	-3,3	-3,3
Stadsdelsnämnd Älvsjö						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-2,8	-4,0	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Inventarier och maskiner	-2,4	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
Investeringsplan, netto	-5,2	-5,1	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-2,8	-7,5	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Inventarier och maskiner	-7,5	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
Investeringsplan, netto	-10,3	-8,6	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Stadsdelsnämnd Skärholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-5,1	-4,5	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
Inventarier och maskiner	-4,2	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Investeringsplan, netto	-9,3	-6,4	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Investeringar i stadsmiljö, ofördelat stadsdelsnämnd	0,0	0,0	-55,0	-55,0	-55,0	-55,0

Investeringsplan för bolag i Stockholm Stadshus AB 2013-2016

Bruttoutgifter				
Mnkr	2013	2014	2015	2016
AB Svenska Bostäder				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-2 265,0	-3 035,0	-3 130,0	-3 040,0
AB Familjebostäder				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-1 150,0	-720,0	-910,0	-1 633,0
AB Stockholmshem				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-1 695,0	-1 572,0	-2 035,0	-2 061,0
Micasa Fastigheter i Stockholm AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-550,0	-374,0	-320,0	-320,0
Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-800,0	-1 100,0	-1 600,0	-1 800,0
Stockholm Vatten AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-700,0	-1 200,0	-1 700,0	-1 700,0
Stockholms Hamn AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-1 256,0	-991,0	-1 695,0	-1 515,0
AB Stokab				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-149,0	-70,0	-60,0	-50,0
Stockholms Stads Parkerings AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-106,0	-145,0	-127,0	-340,0
Stockholm Stadsteater AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-10,0	-39,0	-24,0	-11,0
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-800,0	-120,0	-10,0	-10,0
Stockholm Business Region AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-1,0	-1,0	-2,0	-1,0
S:t Erik Markutveckling AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-44,0	-51,0	-5,0	-5,0
TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för bolag i Stockholm Stadshus AB	-9 526,0	-9 418,0	-11 618,0	-12 486,0
INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter	-5 328,0	-6 336,2	-6 613,8	-6 848,2
TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för stadens nämnder och bolag i Stockholms Stadshus AB	-14 854,0	-15 754,2	-18 231,8	-19 334,2

Bilaga 3:10

Sammanställning av pågående genomförandeprojekt som kommunfullmäktige fattat beslut om

Mnkr	Dnr	Total utgift	Total inkomst
Exploateringsnämnden			
<i>Hammarby Sjöstad</i>			
Henriksdalshamnen, etapp 1	302-0717/2007	-857,5	36,5
Kvarteret Fredriksdal	302-0751/2011	-209,0	133,0
<i>Nordvästra Kungsholmen</i>			
Ombyggnad av trafikplats Lindhagensgatan på Kungsholmen	314-2822/2010	-400,0	
Bostäder och hotell inom fastigheten Marieberg	302-2935/2006	-390,0	310,0
Kristinebergs stadsdelspark, Nordenflychtsvägen och Elersvägen	302-2374/2011	-77,0	
Kristinebergs slottspark, upprustning och nyanläggning	302-2373/2011	-56,1	
Kristineberg, Krillans krog, bostäder	311-1873/2012	-69,0	
<i>Norra Djurgårdsstaden</i>			
Genomförandebeslut 1, Hjorthagen	309-3938/2004	-1 100,0	
Genomförandebeslut 2, detaljplan Norra 1, Hjorthagen	302-0755/2009	-313,0	174,0
Genomförandebeslut 3, detaljplan Västra samt sopsuganläggning	302-0806/2010	-763,0	149,0
Genomförandebeslut 4, infrastruktur i Hjorthagen	302-2601/2011	-380,0	
Genomförandebeslut 5, bostäder inom Norra 2, Hjorthagen	302-0526/2012	-281,0	
Reviderat genomförandebeslut, Värtapiren,	302-0635/2012	-3 075,0	
Reviderat genomförandebeslut, Värtapiren, Stockholms hamn	302-0635/2012	-635,0	
Norra station /Hagastaden	311-0196/2010	-10 400,0	8 250,0
Slussen	311-0481/2010	-8 000,0	
Albano, studentbostäder	311-1852/2012	-168,0	
Bromma Center	302-1401/2009	-172,0	
Gyllene Ratten	302-2542/2006	-230,0	162,0
Johannelund vid Löfstavägen inom Vinsta- ny infrastruktur	316-1792/2006	-91,0	58,0
Mariehall - utbyggnad av Annedal	302-0793/2007	-420,0	
Rinkebyterassen, bostäder	302-0312/2013	-135,0	
Södermalm, Mariagårdstjärnan	302-0397/2009	-183,5	
Torshamnsgatan, ombyggnad	314-0707/2012	-75,0	
Ulvsunda Stockholm Induktorn 33	302-0507/2011	-104,0	
Årstadal, Liljeholmen	302-4813/2004	-348,4	
Årstastråket, bostäder	302-0481/2012	-170,0	
Älvsjö centrum	302-2733/2009	-322,0	
Fastighetsnämnden			
Energieffektivisering	315-0978/2010	-205,0	
Utveckling av Hötorgshallen	305-1026/2010	-85,0	
Upprustning och modernisering av Stadion	328-2726/2009	-74,0	
Ny idrottshall Engelbrektshallen	328-0491/2010	-155,3	
Ny ridanläggning Sätra	328-0790/2010	-114,6	
Kyrkogårdsnämnden			
Nytt krematorium på Skogskyrkogården	319-0494/2009	-129,2	
Nytt krematorium på Skogskyrkogården, rev genomförandebeslut	319-0872/2012	-45,8	
Trafik- och renhållningsnämnden			
Trygghetsbelysning på parkvägar	319-0899/2009	-120,0	
Reinvesteringsprogram, offentlig belysning och trafiksignaler	314-0476/2011	-740,0	
Miljöupprustning av Hornsgatan	314-0669/2011	-51,0	
Bullerskydd och cykelåtgärder på Nynäs vägen	314-1775/2011	-150,0	
Nord/Sydaxeln	314-1124/2010	-1 580,0	
Norra Länken	314-0216/2009	-850,0	
E18 Hjulsta-Kista	314-2751/2008	-202,5	
Sergels Torgs tätskikt - renovering etapp 1	314-2155/2011	-35,0	
Sergels Torgs tätskikt - renovering	314-0932/2012	-1 650,0	167,0
Bro mellan Rinkeby och Stora Ursvik	314-1561/2012	-103,0	22,0
Förstärkning av vägkroppen på Folkungagatan	314-1877/2012	-70,0	
Reinvesteringsprogram, gatuytor	314-0314/2013	-625,0	
Exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden			
Avtal med AB Storstockholms Lokaltrafik och Stockholms läns landsting rörande fastigheterna Akka 4 och Sandstugan 3 samt genomförande av Solnagrenen av Tvårbana Norr	302-0400/2009 302-0938/2009	-867,0	

Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 310,8	-1 379,2	-1 389,0	-1 389,0
Drift och underhåll	-1 307,3	-1 375,6	-1 385,4	-1 385,4
Avskrivningar	-2,1	-2,3	-2,3	-2,3
Internräntor	-1,4	-1,3	-1,3	-1,3
Intäkter	27,7	29,7	29,9	29,9
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 283,1	-1 349,5	-1 359,1	-1 359,1
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-10,6	-7,1	-3,2	-3,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-10,6	-7,1	-3,2	-3,2

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Ungdomens Hus, kostnader	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Dagverksamhet för äldre invandrare	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4

Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 022,9	-1 038,5	-1 043,1	-1 043,1
Drift och underhåll	-1 020,8	-1 036,0	-1 040,6	-1 040,6
Avskrivningar	-1,3	-1,7	-1,7	-1,7
Internräntor	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Intäkter	29,7	29,2	29,3	29,3
Summa stadsdelsnämnd - netto	-993,2	-1 009,3	-1 013,8	-1 013,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-10,3	-7,6	-3,4	-3,4
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-10,3	-7,6	-3,4	-3,4

Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 613,3	-1 649,2	-1 650,4	-1 650,4
Drift och underhåll	-1 610,0	-1 646,1	-1 647,3	-1 647,3
Avskrivningar	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Internräntor	-1,1	-0,9	-0,9	-0,9
Intäkter	44,6	46,5	46,5	46,5
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 568,7	-1 602,7	-1 603,9	-1 603,9
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-13,9	-9,3	-5,2	-5,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-13,9	-9,3	-5,2	-5,2

Stadsdelsnämnd Bromma

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 325,2	-1 345,9	-1 341,1	-1 341,1
Drift och underhåll	-1 321,1	-1 341,5	-1 336,7	-1 336,7
Avskrivningar	-2,9	-3,1	-3,1	-3,1
Internräntor	-1,2	-1,3	-1,3	-1,3
Intäkter	43,3	45,1	44,9	44,9
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 281,9	-1 300,8	-1 296,2	-1 296,2
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-15,4	-11,1	-5,9	-5,9
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-15,4	-11,1	-5,9	-5,9

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Josefinahemmet, kostnader	-6,2	-1,8	-1,8	-1,8
Korttidsboendet Kinesen, demens	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6
Språkförskola, kostnader	0,0	-2,8	-2,8	-2,8
Språkförskola, intäkter	0,0	0,1	0,1	0,1

Stadsdelsnämnd Kungsholmen

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 084,5	-1 099,9	-1 096,7	-1 096,7
Drift och underhåll	-1 081,4	-1 094,4	-1 091,2	-1 091,2
Avskrivningar	-2,1	-4,0	-4,0	-4,0
Internräntor	-1,0	-1,5	-1,5	-1,5
Intäkter	43,8	45,4	45,4	45,4
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 040,7	-1 054,5	-1 051,3	-1 051,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-11,2	-9,3	-4,1	-4,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-11,2	-9,3	-4,1	-4,1

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Förskola för döva och hörselskadade barn, kostnader	-10,5	-10,5	-10,5	-10,5
Förskola för döva och hörselskadade barn, intäkter	4,3	4,3	4,3	4,3
Habiliteringsenheten i Stadshagen, kostnader	-4,4	-4,5	-4,5	-4,5
Habiliteringsverksamheten, kostnader	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Habiliteringsverksamhet för barn, kostnader	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7

Stadsdelsnämnd Norrmalm

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-998,1	-1 045,5	-1 042,1	-1 042,1
Drift och underhåll	-992,4	-1 039,9	-1 036,5	-1 036,5
Avskrivningar	-4,2	-4,4	-4,4	-4,4
Internräntor	-1,5	-1,2	-1,2	-1,2
Intäkter	34,9	36,5	36,5	36,5
Summa stadsdelsnämnd - netto	-963,2	-1 009,0	-1 005,6	-1 005,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-9,4	-7,1	-4,2	-4,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-9,4	-7,1	-4,2	-4,2
Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Vasaträffen, kostnader	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6

Stadsdelsnämnd Östermalm

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 222,7	-1 244,3	-1 241,0	-1 241,0
Drift och underhåll	-1 219,4	-1 240,4	-1 237,1	-1 237,1
Avskrivningar	-2,2	-2,7	-2,7	-2,7
Internräntor	-1,1	-1,2	-1,2	-1,2
Intäkter	39,4	42,9	42,8	42,8
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 183,3	-1 201,4	-1 198,2	-1 198,2
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-9,3	-8,0	-3,3	-3,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-9,3	-8,0	-3,3	-3,3

Stadsdelsnämnd Södermalm

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 080,1	-2 135,3	-2 129,4	-2 129,4
Drift och underhåll	-2 071,1	-2 126,4	-2 120,5	-2 120,5
Avskrivningar	-5,9	-6,2	-6,2	-6,2
Internräntor	-3,1	-2,7	-2,7	-2,7
Intäkter	65,6	70,2	70,0	70,0
Summa stadsdelsnämnd - netto	-2 014,5	-2 065,1	-2 059,4	-2 059,4
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-17,7	-12,7	-5,7	-5,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-17,7	-12,7	-5,7	-5,7

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Träffpunkt för synskadade, kostnader	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Club Reimers, kostnader	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Club Reimers, intäkter	1,8	1,8	1,8	1,8
Tellus fritidscenter, kostnader	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
Hornskroken, kostnader	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6
Reimers förskola, Maria, kostnader	-6,5	-6,5	-6,5	-6,5
Reimers förskola, Maria, intäkter	0,1	0,1	0,1	0,1
Mariahissen/Tanto servicehus, kostnader	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Språkförskola Bamse, kostnader	-7,5	-7,5	-7,5	-7,5
Språkförskola Bamse, intäkter	0,6	0,6	0,6	0,6
Reimers förskola, Maria, kostnader	0,0	-4,0	-4,0	-4,0
Reimers förskola, Maria, intäkter	0,0	0,1	0,1	0,1

Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 145,2	-2 183,0	-2 184,7	-2 184,7
Drift och underhåll	-2 141,1	-2 178,8	-2 180,5	-2 180,5
Avskrivningar	-2,7	-2,9	-2,9	-2,9
Internräntor	-1,4	-1,3	-1,3	-1,3
Intäkter	62,3	65,1	65,2	65,2
Summa stadsdelsnämnd - netto	-2 082,9	-2 117,9	-2 119,5	-2 119,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-16,4	-12,4	-5,1	-5,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-16,4	-12,4	-5,1	-5,1

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Svedmyrabadet, kostnader	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Svedmyrabadet, intäkter	0,2	0,2	0,2	0,2

Stadsdelsnämnd Skarpnäck

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 011,1	-1 036,6	-1 036,6	-1 036,6
Drift och underhåll	-1 007,5	-1 032,6	-1 032,6	-1 032,6
Avskrivningar	-2,4	-2,8	-2,8	-2,8
Internräntor	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Intäkter	28,7	31,2	31,2	31,2
Summa stadsdelsnämnd - netto	-982,4	-1 005,4	-1 005,4	-1 005,4
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-10,8	-8,3	-3,8	-3,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-10,8	-8,3	-3,8	-3,8

Stadsdelsnämnd Farsta

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 362,2	-1 425,5	-1 426,3	-1 426,3
Drift och underhåll	-1 359,1	-1 422,4	-1 423,2	-1 423,2
Avskrivningar	-2,0	-2,1	-2,1	-2,1
Internräntor	-1,1	-1,0	-1,0	-1,0
Intäkter	40,0	44,0	44,0	44,0
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 322,2	-1 381,5	-1 382,3	-1 382,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-10,2	-7,0	-3,3	-3,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-10,2	-7,0	-3,3	-3,3

Stadsdelsnämnd Älvsjö

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-537,4	-553,2	-551,6	-551,6
Drift och underhåll	-536,1	-551,5	-549,9	-549,9
Avskrivningar	-0,9	-1,1	-1,1	-1,1
Internräntor	-0,4	-0,6	-0,6	-0,6
Intäkter	17,4	18,0	18,0	18,0
Summa stadsdelsnämnd - netto	-520,0	-535,2	-533,6	-533,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-5,2	-5,1	-1,9	-1,9
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-5,2	-5,1	-1,9	-1,9

Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 668,7	-1 742,4	-1 738,8	-1 738,8
Drift och underhåll	-1 664,2	-1 738,4	-1 734,8	-1 734,8
Avskrivningar	-2,9	-2,8	-2,8	-2,8
Internräntor	-1,6	-1,2	-1,2	-1,2
Intäkter	61,6	70,3	70,3	70,3
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 607,1	-1 672,1	-1 668,5	-1 668,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-10,3	-8,6	-2,9	-2,9
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-10,3	-8,6	-2,9	-2,9

Stadsdelsnämnd Skärholmen

Kommunstyrelsens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015 och 2016

Mnkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 011,4	-1 060,5	-1 065,3	-1 065,3
Drift och underhåll	-1 006,2	-1 055,4	-1 060,2	-1 060,2
Avskrivningar	-3,6	-3,6	-3,6	-3,6
Internräntor	-1,6	-1,5	-1,5	-1,5
Intäkter	22,1	22,4	22,5	22,5
Summa stadsdelsnämnd - netto	-989,3	-1 038,1	-1 042,8	-1 042,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-9,3	-6,4	-3,0	-3,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-9,3	-6,4	-3,0	-3,0

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	Antal nystartade företag	öka	öka	öka
	Företagens nöjdhet med effektiviteten	68	69	70
	Företagens nöjdhet med information från staden	71	72	73
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	70	71	72
	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	37 %	38 %	39 %
	Företagens nöjdhet med bemötandet	71	72	73
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal företag som staden har lotsat	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	81 %	81 %	81 %
	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600 st	1 600 st	1 600 st
	Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	4,0 %	4,0 %	4,0 %
	Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,0 %	2,0 %	2,0 %
	Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,2 %	1,2 %	1,2 %
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel aspiranter som har avslutats, exklusive återremitterade, tolv månader efter inskrivning på Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel aspiranter upp till 25 år som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig inskrivningstid för målgruppen personer med ekonomiskt bistånd längre än tio månader som fått arbete/studier via Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig inskrivningstid för målgruppen ungdomar (16-24 år) som fått arbete/studier via Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Bilaga 5:2

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	20 %	25 %	30 %
	Andel elbilar	9 %	10 %	11 %
	Andel markanvisningar med kravet att energianvändningen är högst 55 kwh/m2	100 %	100 %	100 %
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %
	Andel miljöklassade byggnader	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Elanvändning per kvadratmeter	33 kWh	32 kWh	32 kWh
	Energianvändning per m2	165 kWh	160 kWh	155 kWh
	Mängd/andel matavfall som stadens invånare och verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Total fosforhalt i sjöar	83 %	83 %	83 %
	Växthusgasutsläpp per stockholmare (ton/inv)	3,1 ton/inv	3,0 ton/inv	3,0 ton/inv
Obligatoriska nämnd- och bolagsindikatorer				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden/styrelsen	tas fram av nämnden/styrelsen	tas fram av nämnden/styrelsen
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m3 luft	tas fram av nämnd/styrelse	tas fram av nämnd/styrelse	tas fram av nämnd/styrelse
	Andel m2 area som energioptimerats vid större ombyggnad	tas fram av nämnden/styrelsen	tas fram av nämnden/styrelsen	tas fram av nämnden/styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens etanol- och biogasfordon	tas fram av nämnd/ styrelse	tas fram av nämnd/ styrelse	tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnd/styrelse	tas fram av nämnd/styrelse	tas fram av nämnd/styrelse
	Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	tas fram av nämnd/styrelse	tas fram av nämnd/styrelse	tas fram av nämnd/styrelse
	Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd
	Antal dygn över normvärdet för PM 10 i luft	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	5 000 st	5 000 st	7 000 st
	Antal färdigställda bostäder	5 000 st	5 000 st	5 000 st
	Antal färdigställda studentbostäder	300 st	300 st	300 st
	Antal markanvisade bostäder	7 000 st	8 000 st	8 000 st
	Antal påbörjade bostäder	5 000 st	5 000 st	5 000 st
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500 st	1 500 st	1 500 st
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Antal markanvisade studentbostäder	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal påbörjade studentbostäder	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig tid från Start-PM till beslutad detaljplan, alla planer (månader)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal påbörjade bostäder med särskild service	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal färdigställda bostäder med särskild service	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.5 Framkomligheten i regionen är hög	Antalet cyklande	65 500	68 000	70 000
	Genomsnittlig hastighet för stombuss- trafiken i innerstaden	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Genomsnittlig hastighet för stombuss- trafiken i ytterstaden	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, innerstadsgator. Förändring från föregående år.	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, inre infarter. Förändring från föregående år.	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, tvärleder. Förändring från föregående år.	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, yttre infarter. Förändring från föregående år.	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Andel gångpendlare i resvaneundersökningen	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
1.6 Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm	Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms idrottsliv	80 %	80 %	80 %
	Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms kulturliv	87 %	87 %	87 %
	Ungdomars nöjdhet med möjligheterna till eget utövande av kulturaktiviteter	51 %	52 %	52 %

Bilaga 5:4

	Ungdomars nöjdhet med tillgång till spontanidrott	51 %	52 %	52 %
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
	Ungdomars nöjdhet med tillgången till organiserad idrott	51 %	52 %	52 %
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Besökarnas nöjdhet med stadens sim- och idrottsbassänger	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Det fria kulturlivets intäkter exkl. offentliga bidrag	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel invånare som vet var information finns för att komma i kontakt med stadens verksamheter	50 %	51 %	52 %
	Andel personer som tycker att det är lätt att kommunicera med Stockholms stad	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Andelen som upplever Stockholm som en tillgänglig stad för alla	86 %	87 %	87 %
	Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	73 %	74 %	75 %
	Stockholmarnas nöjdhet avseende sanering av klotter/skadegörelse	öka	öka	öka
	Stockholmarnas nöjdhet med rent och städlat	55 %	56 %	56 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park- och grönområden	62 %	62 %	63 %
	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende papperskorgar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende städning	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom barnomsorg	77 %	78 %	79 %
	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning	69 %	70 %	71 %
	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom skola	85 %	85 %	85 %
	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, hemtjänst	90 %	90 %	90 %

	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, vård- och omsorgsboende	84 %	85 %	85 %
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
	Andel medborgare som vet var information finns för att kunna göra sina val	52 %	53 %	54 %
2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden	Andel förskollärare av antal anställda	41 %	42 %	42 %
	Andel nöjda föräldrar	85 %	85 %	85 %
	Antal barn per grupp	16	16	16
	Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	4,9
	Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,7	3,8	3,8
	Andel behöriga lärare i grundskolan	85 %	86 %	86 %
	Andel elever i årskurs 6 som uppnått målen i alla ämnen	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan	87 %	88 %	89 %
	Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen	77 %	78 %	79 %
	Andel elever som uppnått godkänd nivå på delproven i det nationella provet i matematik i årskurs 3	91 %	92 %	93 %
	Andel elever som uppnått godkänd nivå på delproven i det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3	91 %	92 %	93 %
	Andel elever som är behöriga till nationella program	87 %	88 %	89 %
	Ogiltig frånvaro i grundskolan	minska	minska	minska
	Andel behöriga lärare i gymnasieskolan	85 %	86 %	86 %
	Andel gymnasieelever med minst godkänt i alla kurser i slutbetyget vid vårterminens slut	69 %	70 %	71 %
	Andel gymnasieelever som är trygga i skolan	93 %	94 %	95 %
	Andel invånare, 20 år, med fullföljd gymnasieutbildning	70 %	71 %	71 %
	Ogiltig frånvaro i gymnasieskolan	minska	minska	minska
	Andel kursdeltagare inom SFI med godkänt betyg efter fullföljd kurs	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Andel godkända SFI-elever efter 600 timmar	fastställs 2014	fastställs 2014	fastställs 2014
	Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	83 %	84 %	85 %

Bilaga 5:6

	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	85 %	86 %	87 %
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	Andel barn och ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak (IoF)	90 %	-	90 %
	Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen (utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	84 %	84 %	84 %
	Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes (IoF)	80 %	80 %	80 %
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol (IoF)	48 %	-	48 %
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika (IoF)	90 %	-	90 %
	Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (IoF)	77 %	77 %	77 %
	Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	20 %	20 %	20 %
	Antal förmedlade försöks- och träningslägenheter via Bostad Stockholm (IoF)	400	400	400
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	84 %	85 %	86 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	74 %	75 %	76 %
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	91 %	91 %
	Nöjda brukare - daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	91 %	91 %
	Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	91 %	91 %
	Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	91 %	91 %
	Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg)	95 %	95 %	95 %

	Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	85 %	85 %	86 %
	Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)	85 %	85 %	86 %
	Maten smakar bra - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	77 %	78 %	78 %
	Måltiden är en trevlig stund på dagen - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	76 %	77 %	77 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	76 %	77 %	77 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	86 %	86 %	86 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	90 %	90 %	90 %
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel enskilda som ökat sin funktionsförmåga inom socialpsykiatri	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal hemlösa	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel genomförda utredningar enligt DUR inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet. (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	tas fram av nämnderna	tas fram av nämnderna	tas fram av nämnden
	Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andelen personer med funktionsnedsättning som övergår till lönearbete efter deltagande i dagliga verksamheter enligt LSS eller dagverksamheter enligt SoL (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Bilaga 5:8

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	KF:s årsmål 2016
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	5 100	5 100	5 100
	Aktivt Medskapandeindex	80	82	83
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	100 %	100 %	100 %
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	80 %	82 %	83 %
	Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	92 %	93 %
	Sjukfrånvaro	4,4 %	4,4 %	4,4 %
3.1 Budgeten är i balans	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
	Stadens ekonomiska resultat (lägst)	0,1 mnkr	0,1 mnkr	0,1 mnkr
	Stadens kapitalkostnader per netto-driftskostnader (max)	7 %	7 %	7 %
	Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter (lägst)	100 %	100 %	100 %
	Stadens soliditet exkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationens andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	Andel invånare som anser att stadens verksamheter har en god service	48 %	49 %	50 %
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Andel invånare som är nöjda med service och bemötande hos kontaktcenter Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

Peng, schabloner och ersättningsnivåer samt volymer

Förskoleverksamhet

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2013-2016 för det totala antalet barn i förskoleverksamhet.

Verksamhet	2013	2014	2015	2016
Förskoleverksamhet 1-5 år	53 500	53 800	54 700	55 200
<i>varav fristående förskoleverksamhet</i>	<i>18 900</i>	<i>19 000</i>	<i>19 400</i>	<i>19 500</i>

Grundschaablonen för förskoleverksamhet för 2014 utgår enligt följande.

Prestation, kr	1/1 2013	1/1 2014
Grundschaablon 1-3 år*	137 074	141 232
Grundschaablon 4-5 år*	115 070	118 560
Allmän förskoleschaablon	54 690	56 349

* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader
Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden har fått grundschaabloner för förskolan utifrån inskrivningen den 31 mars 2013. Slutlig justering av budget 2014 kommer att göras utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december. I schablonen för förskola ingår statsbidragsmedel för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen samt medel för omsorg på obekvämt arbetstid. Samtliga förskolor som är anslutna till den stadsgemensamma förskolekön bidrar till att minska kostnaderna för barnomsorgsgarantin och får därför en ökad schablon med 1 000 kr per inskrivet barn.

Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet Hel och deltid 1-3 år

Stadsdelsnämnd	Schaablon	Genomsnittlig avgift	Moms komp.	Peng	Pedagogisk omsorg* peng
Rinkeby-Kista	141 232	4 847	8 474	144 859	133 859
Spånga-Tensta	141 232	7 397	8 474	142 309	131 309
Hässelby-Vällingby	141 232	7 956	8 474	141 750	130 750
Bromma	141 232	9 657	8 474	140 049	129 049
Kungsholmen	141 232	10 592	8 474	139 114	128 114
Norrmalm	141 232	10 567	8 474	139 139	128 139
Östermalm	141 232	9 984	8 474	139 722	128 722
Södermalm	141 232	10 066	8 474	139 640	128 640
Enskede-Årsta-Vantör	141 232	8 147	8 474	141 559	130 559
Skarpnäck	141 232	8 789	8 474	140 917	129 917
Farsta	141 232	8 299	8 474	141 407	130 407
Älvsjö	141 232	9 456	8 474	140 250	129 250
Hägersten-Liljeholmen	141 232	9 945	8 474	139 761	128 761
Skärholmen	141 232	5 803	8 474	143 903	132 903

Bilaga 6:2

* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader
Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet Hel och deltid 4-5 år

Stadsdelsnämnd	Schablon	Genomsnittlig avgift	Moms komp.	Peng	Pedagogisk omsorg* peng
Rinkeby-Kista	118 560	4 847	7 114	120 827	109 827
Spånga-Tensta	118 560	7 397	7 114	118 277	107 277
Hässelby-Vällingby	118 560	7 956	7 114	117 718	106 718
Bromma	118 560	9 657	7 114	116 017	105 017
Kungsholmen	118 560	10 592	7 114	115 082	104 082
Norrmalm	118 560	10 567	7 114	115 107	104 107
Östermalm	118 560	9 984	7 114	115 690	104 690
Södermalm	118 560	10 066	7 114	115 608	104 608
Enskede-Årsta-Vantör	118 560	8 147	7 114	117 527	106 527
Skarpnäck	118 560	8 789	7 114	116 885	105 885
Farsta	118 560	8 299	7 114	117 375	106 375
Älvsjö	118 560	9 456	7 114	116 218	105 218
Hägersten-Liljeholmen	118 560	9 945	7 114	115 729	104 729
Skärholmen	118 560	5 803	7 114	119 871	108 871

* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader
Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

Peng till fristående anordnare av allmän förskola

	Schablon	Momskomp.	Peng
Allmän förskola	56 349	3 381	59 730

Fritidshem

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2013-2016 för det totala antalet barn i fritidshem.

Verksamhet	2013	2014	2015	2016
Fritidshem 6-12 år	35 600	37 010	38 490	39 890
<i>varav fristående fritidshem</i>	<i>6 900</i>	<i>7 100</i>	<i>7 400</i>	<i>7 700</i>

Schablonen för fritidshem för 2014 utgår enligt följande.

Prestation, kr	1/1 2013	1/1 2014
Grundschablon*	44 096	45 419

*För barn inskrivna i pedagogisk omsorg och för barn i skolår 4-6 avgår 8 400 kr för lokalkostnader. För barn inskrivna i pedagogisk omsorg lämnas istället ett tillägg på 4 800 kr för slitage.

I schablonen för fritidshem ingår statsbidragsmedel för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen samt medel för omsorg på obekvämt arbetstid.

Utbildningsnämnden har fått grundschabloner för fritidshem utifrån inskrivningen vårterminen 2013. Slutlig justering av budget år 2014 kommer att göras utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december.

**Peng till fristående anordnare av fritidshem
Fritidshem 6-9 år**

Stadsdelsnämnd	Schablon	Genomsnittlig avgift	Moms komp.	Peng	Pedagogisk omsorg* peng	10-12 år exkl. lokal-kostnad
Rinkeby-Kista	45 419	3 420	2 725	44 724	41 124	36 324
Spånga-Tensta	45 419	5 430	2 725	42 714	39 114	34 314
Hässelby-Vällingby	45 419	5 970	2 725	42 174	38 574	33 774
Bromma	45 419	6 870	2 725	41 274	37 674	32 874
Kungsholmen	45 419	6 890	2 725	41 254	37 654	32 854
Norrmalm	45 419	6 810	2 725	41 334	37 734	32 934
Östermalm	45 419	6 810	2 725	41 334	37 734	32 934
Södermalm	45 419	6 760	2 725	41 384	37 784	32 984
Enskede-Årsta-Vantör	45 419	5 830	2 725	42 314	38 714	33 914
Skarpnäck	45 419	5 930	2 725	42 214	38 614	33 814
Farsta	45 419	5 840	2 725	42 304	38 704	33 904
Älvsjö	45 419	6 620	2 725	41 524	37 924	33 124
Hägersten-Liljeholmen	45 419	6 540	2 725	41 604	38 004	33 204
Skärholmen	45 419	4 170	2 725	43 974	40 374	35 574

* Avgår pedagogisk omsorg, 8 400 kr för lokalkostnader
Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

Grundskola

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2013-2016 för det totala antalet elever i grundskola inkl. förskoleklass.

Verksamhet	2013	2014	2015	2016
Grundskola inkl. förskoleklass	82 000	85 200	88 600	91 800
- varav fristående grundskola inkl. förskoleklass	17 200	17 300	18 600	19 700

Grundschablonen för grundskoleverksamhet för 2014 utgår enligt följande

Prestation, kr	1/1 2013	1/1 2014
Grundschablon skolår 0-3	68 746	72 236
Grundschablon skolår 4-6	73 499	75 981
Grundschablon skolår 7-9	85 483	88 370

Utbildningsnämnden har fått grundschabloner för grundskola utifrån inskrivningen vårterminen 2013. Slutlig justering av budget år 2014 kommer att göras utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december.

Peng till fristående grundskola och internationella skolor

	Schablon fr.o.m 1 jan	Moms komp.	Peng fr.o.m. 1 jan
Peng skolår 0-3	72 236	4 334	76 571
Peng skolår 4-6	75 981	4 559	80 540
Peng skolår 7-9	88 370	5 302	93 672

Bilaga 6:4

Grundsärskola

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2013-2016 för det totala antalet elever i särskola.

Verksamhet, antal elever	2013	2014	2015	2016
Grundsärskola inkl. förskoleklass	820	820	850	870
Fritidshem i grundsärskola	410	410	425	435

Grundschaablon för undervisning grundsärskola för 2014 utgår enligt följande.

Kr/elev	1/1 2013	1/1 2014
Behovsgrupp 1 skolår 0-3	176 352	184 147
Behovsgrupp 2 skolår 0-3	234 013	244 114
Behovsgrupp 3 skolår 0-3	333 366	347 441
Behovsgrupp 4 o. 5 skolår 0-3	467 303	486 736
Behovsgrupp 1 skolår 4-6	180 677	187 447
Behovsgrupp 2 skolår 4-6	238 337	247 413
Behovsgrupp 3 skolår 4-6	337 691	350 741
Behovsgrupp 4 o. 5 skolår 4-6	471 628	490 036
Behovsgrupp 1 skolår 7-9	192 717	199 893
Behovsgrupp 2 skolår 7-9	250 377	259 860
Behovsgrupp 3 skolår 7-9	349 730	363 187
Behovsgrupp 4 o. 5 skolår 7-9	483 669	502 483

Skolskjutsschaablon grundsärskola 2014 utgår enligt följande.

Kr/elev	1/1 2013	1/1 2014
Behovsgrupp 1 skolår 0-9	5 498	5 718
Behovsgrupp 2 skolår 0-9	14 659	15 246
Behovsgrupp 3 skolår 0-9	51 307	53 359
Behovsgrupp 4 o. 5 skolår 0-9	80 624	83 849

Tilläggschaablon för särskoleelever i fritidshem

Kr/elev	1/1 2013	1/1 2014
Behovsgrupp 1 skolår 0-6	110 548	114 970
Behovsgrupp 2 skolår 0-6	124 938	129 935
Behovsgrupp 3 skolår 0-6	156 721	162 990
Behovsgrupp 4 o. 5 skolår 0-6	206 641	214 907

I schablonerna för grundsärskolan ingår medel för alla resurser som krävs för att fullgöra skoluppdraget och innefattar även medel till lokaler. Utöver ovanstående schablon utgår ordinarie fritidshemsschaablon.

För elever i behovsgrupp 5 utgår preliminärt schablon enligt samma nivå som behovsgrupp 4. Inför slutlig budgetjustering i december 2014 ska utbildningsnämnden redovisa de faktiska kostnaderna för dessa elever. Utbildningsnämnden kommer, efter prövning, att kompenseras i den mån schablonen inte räckt till.

Utbildningsnämnden har fått grundschaabloner utifrån inskrivningen i mars 2013. Slutlig justering av budget år 2014 kommer att göras utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december.

Gymnasieskola

Tabellen nedan visar prognos för det totala antalet elever i gymnasieskolan.

Verksamhet	2013	2014	2015	2016
Gymnasieskola	26 110	25 320	25 170	25 460
varav fristående gymnasieskola	10 450	10 110	10 250	10 250

Schabloner gymnasieskola

Kr/elev	1/1 2013	1/1 2014
	86 821	93 586

Gymnasiesärskola

Tabellen nedan visar prognos för det totala antalet elever i gymnasiesärskolan.

Verksamhet	2013	2014	2015	2016
Gymnasiesärskola	426	452	440	450

Schabloner gymnasiesärskola

Kr/elev	1/1 2012	1/1 2013	1/1 2014
Behovsgrupp 1	184 811	190 356	201 262
Behovsgrupp 2	246 674	254 075	267 530
Behovsgrupp 3	372 587	383 765	402 408
Behovsgrupp 4	523 731	539 443	564 313
Behovsgrupp 5	523 731	539 443	564 313

Sfi

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2012–2015 för det totala antalet studerande i sfi.

Verksamhet	2013	2014	2015	2016
Antal heltidsstuderande	9 200	9 500	9 500	9500

Schabloner sfi

Kr/elev	1/1 2013	1/1 2014
	24 000	24 924

Vuxenutbildning

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2014–2016 för det totala antalet heltidsstuderande i vuxenutbildningen.

Verksamhet	2013	2014	2015	2016
Grundläggande vuxenutbildning	1 500	1 500	1 500	1 500
Gymnasial vuxenutbildning	5 000	5 000	5 000	5 000
Särvux	200	200	200	200

Bilaga 6:6

Peng till egen regi och fristående anordnare

Område	Maxpris kr/poäng för betyg G eller högre
Yrkesutbildningar – karaktärskurser inom naturbruk	62
Yrkesutbildningar – karaktärskurser inom bygg, el, energi, fordon, hantverk, industri	59
Yrkesutbildningar – karaktärskurser inom restaurang, bageri, konditori, livsmedel	56
Yrkesutbildningar – IT med teknikinriktning inkl multimedia	45
Yrkesutbildning – karaktärskurser inom omvårdnad, barn och fritid, handel och administration, hotell	42
Teoretiska gymnasiekurser	42
Fysik, biologi, kemi, inom de teoretiska gymnasiekurserna	52
Matematik A, B, C, D och E	45
Grundläggande vuxenutbildning	48
Kurser på distans – alla kurser	39
Orienteringskurser	48

Ersättningen till utbildningsanordnare för avslutade kurser med icke godkänt betyg minskas med fem kronor per poäng. Priset per verksamhetspoäng är reglerat i avtal med utbildningsanordnarna från och med 2011-07-01. Möjlighet till indexuppräknning finns från och med 2013-06-30.

Särvux fördelas efter individens bedömda behov.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Schabloner 2014

Samtliga ersättningar är uttryckta i kronor per år. Nivåerna för vuxenboende och barnboende är höjda med 1,5 procent. Övriga ersättningar är oförändrade i jämförelse med 2013. Dock har de nivåer som tidigare funnits för personer på daglig verksamhet som har med sig en personlig assistent tagits bort. Istället ersätts stadsdelsnämnden med den lägsta nivån för denna insats.

Vuxenboende:

Eget boende med boendestöd	69 643
Servicebostad:	
Grundpeng (0-10 poäng)	192 520
Nivå 1 (11-20 poäng)	301 064
Nivå 2 (21-30 poäng)	408 528
Nivå 3 (31-40 poäng)	573 852
Nivå 4 (41-50 poäng)	797 245
Nivå 5 (51-60 poäng)	1 004 889
Nivå 6 (61-70 poäng)	1 155 105
Nivå 7 (71-80 poäng)	1 295 784
Nivå 8 (81-100 poäng)	1 541 463
Gruppboende:	
Grundpeng (0-20 poäng)	296 185
Nivå 1 (21-30 poäng)	512 774
Nivå 2 (31-40 poäng)	678 097
Nivå 3 (41-50 poäng)	901 491

Nivå 4 (51-60 poäng)	1 109 135
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 259 350
Nivå 6 (71-80 poäng)	1 400 029
Nivå 7 (81-100 poäng)	1 645 709
Nattschabloner - Egen regi (per enhet)	440 360
Nattschabloner - Köpt plats (per person)	110 036

Barnboende:

Barnboende över 12 år:	
Grundpeng (0-20 poäng)	310 995
Nivå 1 (21-30 poäng)	538 412
Nivå 2 (31-40 poäng)	712 002
Nivå 3 (41-50 poäng)	946 566
Nivå 4 (51-60 poäng)	1 164 592
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 322 318
Nivå 6 (71-80 poäng)	1 470 031
Nivå 7 (81-100 poäng)	1 727 995
Nattschabloner - Köpt plats (per person)	110 036
Nattschabloner – Egen regi (per enhet)	440 360
Familjehem för barn	253 913
Barnboende under 12 år	1 727 995

Daglig verksamhet - Heltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	97 111
Nivå 2 (16-25 poäng)	195 672
Nivå 3 (26-40 poäng)	249 714
Nivå 4 (41-55 poäng)	319 079
Nivå 5 (56-70 poäng)	388 444
Nivå 6 (71-85 poäng)	431 410
Nivå 7 (86-100 poäng)	492 699
Med personlig assistent	97 111

Daglig verksamhet - Deltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	77 647
Nivå 2 (16-25 poäng)	156 537
Nivå 3 (26-40 poäng)	199 813
Nivå 4 (41-55 poäng)	255 305
Nivå 5 (56-70 poäng)	310 797
Nivå 6 (71-85 poäng)	345 169
Nivå 7 (86-100 poäng)	394 138
Med personlig assistent	77 647
Korttidsvistelse:	
Nivå 1a (0-30 poäng) 1-3 dagar	58 054
Nivå 1b (0-30 poäng) 4-6 dagar	145 015
Nivå 1c (0-30 poäng) 7-9 dagar	232 097
Nivå 1d (0-30 poäng) 10- dagar	319 178
Nivå 2a (31-70 poäng) 1-3 dagar	89 023
Nivå 2b (31-70 poäng) 4-6 dagar	222 500
Nivå 2c (31-70 poäng) 7-9 dagar	355 977
Nivå 2d (31-70 poäng) 10- dagar	489 570
Nivå 3a (71-100 poäng) 1-3 dagar	124 253
Nivå 3b (71-100 poäng) 4-6 dagar	310 576
Nivå 3c (71-100 poäng) 7-9 dagar	496 898
Nivå 3d (71-100 poäng) 10- dagar	683 335

Bilaga 6:8

LSS-peng 2014

Samtliga ersättningar är uttryckta i kr per dygn eller dag. LSS-pengen har höjts med 1,5 procent för barn- och vuxenboende men är oförändrad för övriga verksamheter. Liksom för schablonerna har nivåerna för personer i daglig verksamhet som har med en personlig assistent tagits bort. Istället ersätts utföraren i dessa fall med den lägsta nivån. En annan förändring är att matavgiften från och med 1 januari tas ut av utföraren och inte som tidigare av beställaren. Detta innebär att utföraren får en intäkt för en kostnad som ingår i pengarna. Med anledning av detta har ersättningen för daglig verksamhet sänkts.

	Kommunal regi	Entreprenad	Övrig privat regi
Servicebostad:			
Grundpeng	501	528	528
Nivå 1	784	826	826
Nivå 2	1 063	1 121	1 121
Nivå 3	1 494	1 574	1 574
Nivå 4	2 075	2 187	2 187
Nivå 5	2 615	2 757	2 757
Nivå 6	3 006	3 169	3 169
Nivå 7	3 373	3 555	3 555
Nivå 8	4 012	4 229	4 229
Gruppboend:			
Grundpeng	651	686	806
Nivå 1	1 215	1 280	1 400
Nivå 2	1 645	1 734	1 854
Nivå 3	2 226	2 347	2 467
Nivå 4	2 767	2 916	3 036
Nivå 5	3 158	3 328	3 448
Nivå 6	3 524	3 714	3 834
Nivå 7	4 163	4 388	4 508

	Kommunal regi	Entreprenad	Övrig privat regi
Barnboende över 12 år:			
Grundpeng	689	727	847
Nivå 1	1 281	1 351	1 471
Nivå 2	1 733	1 827	1 947
Nivå 3	2 344	2 470	2 590
Nivå 4	2 911	3 068	3 188
Nivå 5	3 322	3 501	3 621
Nivå 6	3 706	3 906	4 026
Nivå 7	4 378	4 614	4 734
Barnboende under 12 år			
	4 378	4 614	4 734
Nattschablon (max 4 schabloner per boende)			
	286	302	302
Korttidsvistelse:			
Nivå 1	2 002	2 109	2 375
Nivå 2	3 204	3 377	3 644
Nivå 3	4 571	4 818	5 085
Daglig verksamhet - Heltid:			

Nivå 1	197	207	347
Nivå 2	557	587	727
Nivå 3	754	795	935
Nivå 4	1 008	1 062	1 202
Nivå 5	1 261	1 329	1 469
Nivå 6	1 418	1 495	1 635
Nivå 7	1 642	1 731	1 871
Med personlig assistent	197	207	347

Daglig verksamhet - Deltid:			
Nivå 1	157	166	278
Nivå 2	446	470	582
Nivå 3	604	636	748
Nivå 4	806	850	962
Nivå 5	1 009	1 064	1 176
Nivå 6	1 135	1 196	1 308
Nivå 7	1 314	1 385	1 497
Med personlig assistent	157	166	278

Äldreomsorg

Ersättningsnivåer år 2014 för hemtjänst i ordinärt boende

För 2014 föreslås ett nytt ersättningssystem för hemtjänst i ordinärt boende. Ersättningssystemet utgår från timmar istället för som tidigare, i nivåer. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera för att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte enskilda utförare har. Ersättningsnivåerna har räknats upp med 3,0 procent för 2014 och utgår enligt följande:

Insatstyp	Ersättningsbelopp - Kommunal regi	Ersättningsbelopp - Enskild regi
Insats i ordinärt boende dag, kväll och helg (07.00-22.00)	373 kronor per timme	382 kronor per timme
Insats i ordinärt boende natt (22.00-07.00)	188 kronor per insats	193 kronor per insats
Fast månadsersättning per larmkund i ordinärt boende	142 kronor per månad	146 kronor per månad

De nivåer som till och med 2013 använts som ersättning av hemtjänst har, i mer eller mindre modifierad form, använts för hemtjänst i servicehus. Det finns dock ingen styrning från kommunfullmäktige vilken ersättning som nämnder beslutar för servicehus och därmed heller ingen anledning att fastställa dessa nivåer i detta dokument. Som vägledning för att ersätta servicehusen kan de nivåer som angavs i budget 2013 kompletteras med den uppräknings av hemtjänstens ersättning som föreslås i denna budget.

Ersättningsnivåer år 2014 för avlösning och ledsagning

Till och med 2013 var ersättningen för avlösning och ledsagning gemensam med hemtjänst i ordinärt boende. I och med att det nya ersättningssystemet för hemtjänst förutsätter tidsredovisning, vilket inte är möjligt för avlösning och ledsagning, behåller dessa två verksamheter samma ersättningssystem som tidigare. Ersättningen från 2013

Bilaga 6:10

har, liksom hemtjänsten, räknats upp med tre procent. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera för att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte enskilda utförare har. Enligt ramavtalet ska även sex kronor per timme utgå till utförare av ledsagning för att täcka ledsagarens utlägg i samband med aktiviteten.

Insatstyp	Ersättningsbelopp - Kommunal regi	Ersättningsbelopp - Enskild regi
Insats dagtid (07.00-19.00)	329 kronor per timme	337 kronor per timme
Insats kväll (19.00-22.00)	350 kronor per timme	359 kronor per timme
Insats natt (22.00-07.00)	380 kronor per timme	390 kronor per timme
Insatser fredag 19.00 - måndag 07.00	380 kronor per timme	390 kronor per timme
Storhelger	431 kronor per timme	442 kronor per timme

Ersättningsnivåer per dygn till utförare av verksamhet i särskilda boenden för äldre

För 2014 föreslås ett nytt ersättningssystem för vård- och omsorgsboende att gälla. Ersättningssystemet utgår från en ersättning för platser med somatisk inriktning och en ersättning för platser med demensinriktning. En översyn har genomförts av momskompensationen och lokalschablonen. En kommunal utförare har rätt att återsöka moms för samtliga lokalkostnader, vilket en privat utförare inte har. Med anledning av detta är lokalschablonen nu differentierad och privat verksamhet har fått en höjning med 25 kronor per dygn och person i jämförelse med 2013. Momskompensationen för privat verksamhet är sänkt från 5,4 procent till 4,2 procent vilket beror på att lokalkostnader är exkluderade i denna beräkning, vilket de inte var tidigare. Kompensation för avsaknaden av rätt att återsöka moms för lokaler kompenseras genom en högre lokalschablon. Ersättningsnivåerna har räknats upp med 2,49 procent enligt Omsorgsprisindex (OPI) siffra för 2013. Lokalschablonen justeras med konsumentprisindex KPI juli som bas. För 2014 innebär detta en oförändrad schablon.

Ersättningsnivåerna för 2014 är följande:

	Kommunal regi, per dygn	Enskild regi, per dygn
Somatisk inriktning	1 712	1 784
Demensinriktning	1 819	1 895
Tom plats dag 1-7	1 182	1 232
Parboende	472	492
Lokalschablon	105	130

Ersättningsnivåer per dag till utförare dagverksamhet för äldre

Ersättningen är oförändrad jämfört med 2013. Kommunfullmäktige fastställer även nivåerna för stadens egna verksamheter. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5

procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har. Utöver nedanstående ersättning utgår en schablon till privata utförare med 82 kr per närvarodag, för verksamhets- och lokalytor. För egen regi och entreprenader hanteras hyran central på hos beställaren och ingen lokalpeng utgår till utföraren.

Regiform	Demensdagvård kr/dag	Social dagvård kr/dag
Kommunal regi	490	448
Enskild regi	502	459

Socialpsykiatri

I budget 2014 har ett generellt besparingskrav på 1 %, motsvarande 17,1 mnkr, ålagts verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg. Detta medför även justering av peng till verksamheten. Justering av peng i budget 2014 redovisas nedan.

Peng till kommunalt driven verksamhet

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service 365 dgr (per dygn)		Stödboende 365 dgr (per dag)		Boendestöd 260 dgr (per månad)		Sysstelsättning 260 dgr (per pass /halvdag =3 tim)	
	poäng	ersättning	poäng	ersättning	poäng	ersättning	poäng	ersättning
Nivå 1	0-14	1 016	0-12	297	0-10 (1-7 tim)	1 605	0-8	317
Nivå 2	16-38	1 234	14-36	391	12-34 (8-18 tim)	4 638	10-16	367
Nivå 3	40-72	1 338	38-72	491	36- (19-tim)	8 775	18-24	446

Peng till privat driven verksamhet

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service 365 dgr (per dygn)		Stödboende 365 dgr (per dag)		Boendestöd 260 dgr (per månad)		Sysstelsättning 260 dgr (per halvdag =3 tim)	
	poäng	ersättning	poäng	ersättning	poäng	ersättning	poäng	ersättning
Nivå 1	0-14	1 041	0-12	304	0-10 (1-7 tim)	1 635	0-8	325
Nivå 2	16-38	1 264	14-36	400	12-34 (8-18 tim)	4 749	10-16	376
Nivå 3	40-72	1 370	38-72	502	36- (19-tim)	8 986	18-24	457

Ersättning per insatsform	Stödboende
Kväll/natt	325

Bilaga 6:12

Schablonersättning för lokal- och verksamhetsyta

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service (per dygn, 365 dgr)	Stödboende (per dag, 365 dgr)	Boendestöd (per månad)	Sysselsättning (per pass/halvdag)
Kommunal regi/entreprenad			119	25
Privat regi	50	38	119	25

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 6. Peng, schabloner m. m. godkänns.

Avgifter m.m.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Avgifter för förskola och fritidsverksamhet

Taxan är indelad i hel- och deltidstaxa.

Heltidstaxa

Heltidstaxa tillämpas för förskolebarn 1-3 år med en vistelsetid som överstiger 30 timmar per vecka i stadens förskoleverksamhet. I och med riksdagens beslut om allmän förskola för 3-åringar fr.o.m. den 1 juli 2010 tillämpas deltidstaxa även för 3-åringar motsvarande förskolebarn 4-5 år.

Barn 1	3 % av hushållets inkomster	dock högst 1 260 kr/månad
Barn 2	2 % av hushållets inkomster	dock högst 840 kronor/månad
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 420 kronor/månad
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

Deltidstaxa

Deltidstaxa tillämpas för förskolebarn 1-3 år med deltidsvistelse om högst 30 timmar per vecka och förskolebarn 3-5 år fr.o.m. augusti det år barnet fyller tre år med en vistelsetid som överstiger 15 timmar per vecka och skolbarn i stadens fritidshem.

Barn 1	2 % av hushållets inkomster	Dock högst 840 kr/månad
Barn 2	1 % av hushållets inkomster	dock högst 420 kronor/månad
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 420 kronor/månad
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

Den högsta avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det yngsta barnet i hushållet och den närmast lägre avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det närmast äldre barnet. Fr.o.m. det fjärde barnet i hushållet betalas ingen avgift.

I den avgiftsgrundande inkomsten ingår lön före skatt, inkomst av näringsverksamhet och skattepliktiga transfereringar. Skattefria transfereringar som bostadsbidrag och barnbidrag ingår däremot inte.

Avgift debiteras 12 månader per år för förskoleverksamhet och 12 månader per år för fritidshem, innevarande månad.

Barn som behöver särskilt stöd i sin utveckling, har enligt kap 2 a, § 9 och 10 skollagen, rätt till avgiftsfri förskola med max. 15 timmar i veckan eller 525 tim/år.

För barn över 12 år som, efter beslut av stadsdelsnämnden, har korttidstillsyn enligt 9 § 7p LSS, utgår ingen avgift tidigast fr.o.m. månadskiftet efter det att barnet fyllt 12 år.

Öppen fritidsverksamhet

Medlemsavgiften för barn 10-12 år, som deltar i öppen fritidsverksamhet i kommunal regi, fastställs till 350 kronor per termin för 2014.

Avgifter för sommarkoloniverksamhet (kollo)

Kollotaxa 2014

Hushållsinkomst kr/mån	Dygnsavgift per barn i kolloverksamhet, kronor			
	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn
0 – 10 000	50	40	30	20
10 001-20 000	100	80	60	40
20 001-30 000	175	140	105	70
30 001-42 000	250	200	150	100
42 001	350	270	200	140

Avgifter m.m. för äldreomsorg

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård regleras i socialtjänstlagen. Avgifterna baseras på prisbasbeloppet och maxavgiften beräknas som en tolfedel av 0,48 multiplicerat med prisbasbeloppet (44 400 kronor för år 2014), vilket motsvarar 1 776 kronor.

Förbehållsbelopp avser det belopp den enskilde ska förbehållas innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet uppgår till summan av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. I enlighet med socialtjänstlagen ska minimibeloppet per månad lägst utgöra en tolfedel av 135,46 procent av prisbasbeloppet för ensamstående (5 012 kronor per månad) och en tolfedel av 114,46 procent av prisbasbeloppet för var och en av sammanlevande makar och sambor (4 235 kronor vardera per månad).

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet avseende fördyrande kostnader för kost ges till alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg samt till de som äter alla måltider i så kallade våningsmatsalar på servicehus. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräkningar av skäligena kostnader för råvaror för kvinnor 75 år och äldre och vad maten kostar för den enskilde. Ett individuellt avdrag för förbrukningsartiklar görs för alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg. Det individuella avdraget uppgår till 8 procent av en tolfedel av prisbasbeloppet (296 kronor per månad).

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och den omsorg som ges i vård- och omsorgsboende är indelad i sju avgiftsgrupper:

Avgiftsgrupp	1/12 a andel av prisbasbeloppet	Kronor/månad	Tidsbaserade intervaller
1	0,032	118	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus
2	0,11	407	1,0 – 4,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 17,0-20,5 timmar per månad
3	0,201	744	5,0-10,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 21,0-26,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka
4	0,268	992	11,0-25,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 27,0-41,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 3-4 dagar per vecka
5	0,37	1 369	26,0-40,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 42,0-56,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka
6	0,42	1 554	41,0-55,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 57 timmar och uppåt per månad och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka
7	0,48	1 776	Mer än 56 timmar hemtjänst per månad. Korttidsvård samt vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg

Timavgift uppgår till 204 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för hemtjänstinsatser upp till maximalt 2 timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

Avgift för kost i vård- och omsorgsboende med heldygnsvård, korttidsvård, våningsmatsalar på servicehus samt hel nutrition (näringspreparat) är 2 712 kronor/månad (en tolfedel av 73,3 procent av basbeloppet). Halv nutrition på servicehus uppgår till 25 procent och kosttillägg till 10 procent av kostnaden för kost och hel nutrition (678 kronor respektive 271 kronor per månad).

Avgift för kost i dagverksamhet är 49 kronor/dag (0,11 procent av basbeloppet).

Personer som beviljats matlåda och/eller dagverksamhet har rätt till ett individuellt tillägg till minimibeloppet vid beräkning av avgiftsutrymme. Det individuella tillägget för matlådor och mat på dagverksamhet baseras på att varje matlåda samt all kost som ges per dag vid dagverksamhet kostar 0,11 procent av prisbasbeloppet (49 kronor år 2014).

Avgiftsunderlaget beräknas på den inkomst den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna. Med inkomst avses alla former av inkomstgrundande pensioner, privata pensionsförsäkringar med flera. Vidare beaktas aktuella inkomster av tjänst, näringsverksamhet och livränta samt inkomst av kapital. Den enskildes avgiftsutrymme räknas därefter fram genom att den enskildes förbehållsbelopp (minimibelopp samt boendekostnad) dras från nettoinkomsten.

Avgifter m.m. för stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (19 § LSS) får skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader och kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, dagverksamhet och bostad med särskild service samt kommunal hälso- och sjukvård regleras i 8 kap. socialtjänstlagen (SoL). Avgifterna bestäms utifrån prisbasbeloppet som uppgår till 44 400 kronor år 2014. Den enskildes avgifter får per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet (1 776 kronor 2014), för bostad med särskild service till högst en tolfedel av 0,50 gånger prisbasbeloppet (1 850 kronor 2014).

Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde har rätt att behålla av sina egna medel innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet utgörs av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. Merkostnader för yngre personer med funktionsnedsättning ska beaktas i skälig omfattning. Yngre personer ska därför förbehållas ett minimibelopp som överstiger minimibeloppet för äldre med upp till 10 procent.

Ett individuellt tillägg avseende högre normala livsmedelskostnader enligt Konsumentverkets beräkningar för olika åldersgrupper, ges till personer under 61 år som själva står för sina livsmedelsinköp.

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet som avser fördyrande kostnader för kost ges till alla som bor i bostad med särskild service enligt SoL där kost ingår och som betalar kostavgift för sin mat. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräkningar av skäliga kostnader för råvaror för kvinnor 61 år och vad maten kostar för den enskilde. Ett individuellt avdrag motsvarande 8 procent av en tolfedel av prisbasbeloppet (296 kronor per månad) görs för förbrukningsartiklar för personer i bostad med särskild service enligt SoL.

Bilaga 7:4

Nedanstående belopp är uträknade efter fastställt prisbasbelopp för 2014.

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst m.m.

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och för de insatser som ges i bostad med särskild service enligt SoL är indelad i sju avgiftsgrupper

Avgiftsgrupp	1/12 av andel av prisbasbeloppet	Kronor/månad	Tidsbaserade intervaller
1	0,032	118	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus
2	0,11	407	1,0 – 4,5 timmar hemtjänst
3	0,201	744	5,0-10,5 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka
4	0,268	992	11,0-25,5 hemtjänst och/eller avlösning 3-4 dagar per vecka
5	0,37	1 369	26,0-40,5 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka
6	0,42	1 554	41,0-55,5 timmar hemtjänst och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka
7	0,48	1 776	Mer än 56 timmar per månad. Särskilt boende med heldygnsvård, korttidsboende/korttidsvård

Timavgift uppgår till 204 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för hemtjänstinsatser upp till maximalt 2 timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

Avgift för kost

Från och med 2014 upphör staden med att debitera den enskilde avgift för kost i daglig verksamhet enligt LSS. I stället betalar den enskilde för sina måltider direkt till utföraren. Avgiften för kost i daglig verksamhet är 27 kronor per dag år 2014, vilket motsvarar 0,06 procent av prisbasbeloppet.

Avgiften för kost i dagverksamhet enligt SoL är 49 kronor per dag, motsvarande 0,11 procent av prisbasbeloppet.

- Avgiften för kost i korttidsvistelse enligt SoL och LSS för barn och vuxna är 53 kronor per heldag, motsvarande 0,12 procent av prisbasbeloppet och 27 kronor för halv dag, motsvarande 0,06 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i korttidsboende enligt SoL för vuxna är 89 kronor per dygn, motsvarande 0,20 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i boende med heldygnsvård, våningsmatsal samt hel nutrition på servicehus är 2 712 kronor per månad, motsvarande en tolfedel av 73,3 procent av prisbasbeloppet. Avgiften för halv nutrition är 25 procent av avgiften för hel nutrition. nutrition (678 kronor per månad) och avgiften för kosttillskott är 10 procent av avgiften för kost i boende med heldygnsvård och för hel nutrition (271 kronor per månad).
- Avgiften för kost i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar är 1 776 kronor per månad, motsvarande 4 procent av prisbasbeloppet.

Minimibelopp

- Minimibeloppet för ensamstående under 65 år ska per månad utgöra lägst en tolfedel av 149 procent av prisbasbeloppet (5 513 kronor) och för sammanboende makar och sambor under 65 år en tolfedel av 125,92 procent av prisbasbeloppet (4 659 kronor vardera).
- Minimibeloppet för personer i bostad med särskild service enligt LSS ska per månad utgöra lägst en tolfedel av 149 procent av prisbasbeloppet (5 513 kronor).

Övrigt

- Högkostnadsskyddet med maxavgift beräknas till 1 776 kronor vilket motsvarar en tolfedel av 48 procent av prisbasbeloppet.
- Avgift för boende i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar från 19 år som har aktivitetsersättning beräknas till 1 850 kronor vilket motsvarar en tolfedel av 50 procent av prisbeloppet.

Avgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.

Egenavgiften för vård och behandling av missbrukare i HVB och familjehem är 80 kronor/dygn av sjukpenningen (3 kap 15 § AFL). För personer som saknar eller har låg sjukpenning kan avgiften sänkas helt eller delvis. Om personen genom att betala kostnaden blir beroende av försörjningsstöd ska kostnaden efterges. Egenavgiften fastställs av regeringen.

För andra stöd- och hjälpåtgärder (stöd- och omvårdnadsboende) är egenavgiften 156 kronor/dygn, varav 70 kronor är avgift för boende och 86 kronor är avgift för mat.

Vid placering för stöd- och omvårdnadsboende i familjehem är egenavgiften 119 kronor/dygn, varav 33 kronor är avgift för boendet och 86 kronor är avgift för mat.

Egenavgiften för mat i HVB och familjehem är 89 kronor/dag för frukost, lunch och middag, motsvarande 0,2 procent av prisbasbeloppet. Avgiftsnedläggning ska tillämpas när vissa måltider inte intas på institutionen/i familjehemmet. Avgiften reduceras med 20 procent för frukost, 40 procent för lunch respektive middag. En förutsättning är att detta anmälts i förväg till institutionen/familjehemmet.

Egenavgiften för vård och behandling avser endast vuxna missbrukare. Egenavgiften för andra stöd- och hjälpåtgärder (stöd-/omvårdnadsboende) avser samtliga placerade.

Kategori	Vård/boende	Avgift/lagrum	Kostnad för den enskilde
Behandlingshem, LVM-hem (HVB)	Vård och behandling för missbruk	80 kr/dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL
Familjehem	Vård för missbruk	80 kr/dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL om personen saknar behandlingsförmåga
Stöd-/omvårdnadsboende (HVB)	Stödboende/ omvårdnad för missbruk och psykiska problem	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga.
Arbetskooperativ	Stödboende för missbruk	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga.
Familjehem	Stödboende/omvårdnad för missbruk och psykiska problem	119 kr/dag (boende 33 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga.

Bilaga 7:6

Kategori	Vård/boende	Avgift/lagrum	Kostnad för den enskilde
Korttidsboende	Stödboende för missbruk och psykiska problem	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga.
Nattlogi	Boende	50 kr per natt (måltider debiteras inte)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga.

Egenavgift - familjerådgivning

Stockholms stad har kundval för familjerådgivning. Det innebär att den som vill ha familjerådgivning och bor i Stockholm kan välja mellan godkända utförare, både stadens egen familjerådgivning och privata utförare, till samma avgift. Avgiften är 450 kronor/par för 90 minuters samtalstid.

Avgifter för parkering och felparkering

Avgifter för felparkeringar och parkeringsavgifter på gatumark fastställs i kommunfullmäktiges budget. Avgifterna räknas upp årligen med konsumentprisindex (KPI) med maj som basmånad.

En uppräkningsmetod med KPI ger ingen förändring för felparkeringsavgifterna varför avgiften för 2014 bibehålls på 2013 års nivå. Parkeringsavgifter på gatumark räknas upp med maj som basmånad utifrån 2012 års nivå i enlighet med kommunfullmäktiges budget 2013. Parkeringsavgifterna är inklusive moms.

Avgift i kronor	Avgift 2013	Avgift 2014
Trafikfarligt/hindrande	1 000	1 000
Parkeringsförbud/hindrande av servicedag och natt m.fl. förseelser	650	650
Avgiftsbelagd p-plats	550	550

Parkering innerstaden

	Avgift 2013	Avgift 2014
”Grön biljett”	Alla dagar 00 – 24: 41 kr/timme	Alla dagar 00 – 24: 41 kr/timme
”Röd biljett”	Vardagar utom dag före sön- och helgdag kl 9-17 samt dag före sön- och helgdag 9-16: 26 kr/timme övrig tid: 15 kr/timme	Vardagar utom dag före sön- och helgdag kl 9-17 samt dag före sön- och helgdag 9-16: 26 kr/timme övrig tid: 15 kr/timme
”Blå biljett”	Vardagar utom dag före sön- och helgdag kl 9-17 15 kr/timme	Vardagar utom dag före sön- och helgdag kl 9-17 15 kr/timme

Parkering ytterstaden

	Avgift 2013	Avgift 2014
Farsta, Rangstaplan	Vardagar utom dag före sön- och helgdag: 10 kr/timme	Vardagar utom dag före sön- och helgdag: 10 kr/timme
Hägersten-Liljeholmen, Västberga industriområde	Vardagar utom dag före sön- och helgdag: 10 kr/timme	Vardagar utom dag före sön- och helgdag: 10 kr/timme
Bromma, Alviksplan	Avgift dygnet runt 15 kr/timme	Avgift dygnet runt 15 kr/timme
Kista, området Kista Science Tower	Avgift vardagar utom dag före sön- och helgdag kl 9-17 Övrig tid avgiftsfritt 15 kr/timme	Avgift vardagar utom dag före sön- och helgdag kl 9-17 Övrig tid avgiftsfritt 15 kr/timme

Älvsjö, området Stockholmsmäs- san	Avgift alla dagar 8-02. Övrig tid avgiftsfritt 26 kr/timme	Avgift alla dagar 8-02. Övrig tid avgiftsfritt 26 kr/timme
---------------------------------------	--	--

Parkeringsavgifternas storlek baseras på parkeringsplanen antagen av kommunfullmäktige juni 2013.

Avgifter för boendeparkering

	Avgift 2013	Avgift 2014
Boendeparkering, periodbetalning	800 kr/månad	800 kr/månad

Avgifter för upplåtelse av offentlig plats exkl. torgplats

Avgifter för upplåtelse av offentlig plats räknas upp årligen med förändringen i konsumentprisindex (KPI) och fastställs i kommunfullmäktiges budget. Maj 2012 används som basmånad för indexuppräkningen.

Allmänna bestämmelser för samtliga upplåtelseändamål exkl. 1:5 torgplatser

Avgifter i nedanstående tabeller

Avgifterna ska räknas upp vid varje kommande årsskifte med förändringen i konsumentprisindex, KPI. Maj månad ska användas som basmånad och de uppräknade avgifterna avrundas enligt gängse avrundningsregler till närmast jämna 10-tal kronor.

Nolltaxa

Oavsett vad som anges i tabellerna nedan kan avgiften sättas till noll om något av följande kriterier uppfylls:

- Tillståndshavaren är trafikkontoret, exploateringskontoret, stadsdelsförvaltning eller entreprenör till någon av dessa och ändamålet är arbeten på gatu- eller parkmark.
- Av trafikkontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, stadsdelsförvaltning eller idrottsförvaltningen uppförd anläggning eller byggnad för allmänhetens nyttjande.

Övrigt

Avgifterna ska tillämpas strikt för samtliga oavsett vem eller i vilken organisationsform tillståndshavaren är. Detta för att upprätthålla likabehandling och konkurrensneutralitet.

Medför en upplåtelse att en gatuavstängning måste göras eller att större delen av en park stängs av, dubblas avgiften nedan. Detta gäller inte gatuavstängning för byggetablering som har en godkänd TA-plan.

Staden accepterar inte försäljning av tillstånd.

Till innerstaden hör Norrmalm, Östermalm, Södermalm, Kungsholmen, Gamla stan, Riddarholmen, Norra och Södra Djurgården, Skeppsholmen och Blasieholmen, Stora och Lilla Essingen, Långholmen och Reimersholme samt Hammarby Sjöstad. Inom innerstaden ligger cityzonen som begränsas av Kungsgatan - Birger Jarlsgatan - Nybroviken - Karl Johansslussen - Riddarfjärden - Klara Sjö - Kungsbron. Resterande delar av staden utgör ytterstaden.

Vid bestämning av läge för upplåtelsen gäller:

- ändamålet med upplåtelsen
- nyttjarens fördel av upplåtelsen
- kommunens kostnader med anledning av upplåtelsen
- den enskilda platsens belägenhet
- trafikintensitet, både vad avser fordonstrafik och fotgängare
- närhet till andra intressedragande företeelser

1. Kiosker, servering, försäljningsplatser m.m.

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2013	Avgift 2014
<i>Ändamålet med upplåtelser under denna rubrik att bedriva försäljning eller verksamhet i anslutning till försäljning.</i>				
1:1 Permanent kiosk- och serveringsbyggnad Fristående kiosk- och serveringsbyggnader stående på plats hela året		Räknas upp med index vid förlängning. Vid överlåtelse av verksamheten lämnas beräkningsunderlaget tillsammans med yttrandet.	Avgiftsberäkning sker enligt beräkningsformulär	Avgiftsberäkning sker enligt beräkningsformulär
1:2 Säsongsbetonad kiosk- och serveringsbyggnad Stående på plats del av år		Räknas upp med index vid förlängning	Avgiftsberäkning sker enligt beräkningsformulär	Avgiftsberäkning sker enligt beräkningsformulär
1:3 Permanent restaurangveranda Tillbyggnad belägen på offentlig plats men i anslutning till och beroende av lokal på kvartersmark		Avgift per m ² och år.		
	Cityzonen		4 010 kr/m ² och år	4 010 kr/m ² och år
	Innerstad		2 730 kr/m ² och år	2 730 kr/m ² och år
	Ytterstad A-läge		2 160 kr/m ² och år	2 160 kr/m ² och år
	Ytterstad B-läge		1 100 kr/m ² och år	1 100 kr/m ² och år
1:4 Uteservering Yta för bord och stolar i anslutning till serveringslokal. Upplåtelsen sker under sommar-, vintersäsong eller året runt upp till tre år i följd.		Avgift per m ² och år för ianspråktagen yta. Sommarsäsong 1 april-15 oktober. Vintersäsong 16 oktober-31 mars		
	Cityzonen		2 500 kr/ m ² och år	2 500 kr/ m ² och år
	Innerstad		1 720 kr/m ² och år	1 720 kr/m ² och år
	Ytterstad A-läge		1 350 kr/m ² och år	1 350 kr/m ² och år
	Ytterstad B-läge		680 kr/m ² och år	680 kr/m ² och år

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2013	Avgift 2014
1:5 Försäljningsplatser, tillfällig försäljning, kioskvagnar samt glassboxar och liknande utanför butikslokal Försäljning på offentlig plats som inte är avlyst enligt avsnitt 7 torgplatser	Cityzonen	Avgift per m ² och år. Om tillståndet avser helt dygn tas hela avgiften. Om tillståndet avser halvt dygn, kl 07-19 eller kl 19-07, halveras avgiften. För tillfällig försäljning gäller fast avgift per dag, max 5 dagar i följd	12 590 kr/m ² och år	12 590 kr/m ² och år
	Inner- och ytterstad		9 070 kr/m ² och år	9 070 kr/m ² och år
	Tillfällig försäljning innerstad		530 kr/dag	530 kr/dag
	Tillfällig försäljning ytterstad		260 kr/dag	260 kr/dag
1:6 Julgransförsäljningsplats Exakt datum för försäljningsperioden bestäms från år till år av staden i samarbete med polismyndigheten	Innerstad	Avgift per försäljningsperiod	3 630 kr/påbörjad försäljningsperiod	3 630 kr/påbörjad försäljningsperiod
	Ytterstad		2 420 kr/påbörjad försäljningsperiod	2 420 kr/påbörjad försäljningsperiod
1:7 Skyltvaror, demonstrationsobjekt i direkt anslutning till butikslokaler Skyltvaror som upptar gångyta i direkt anslutning till butiksfasad. Ingen försäljning får bedrivas på yta för skyltvaror, i så fall bedöms enligt punkt 1:5	Inner- och ytterstad	Avgift per år, inte kalenderår. Yta: 80 % av lokalens fasadlängd dock längst 10 m. Bredd: innerstad 0,5 m, ytterstad 1 m. För större bredd proportioneras avgiften	2 440 kr/plats och år	2 440 kr/plats och år

2. Reklam och skyltar

Ändamålet med upplåtelser under denna rubrik är reklam, marknadsföring och information som vänder sig till de som rör sig på offentlig plats. Media kan vara av olika teknik – sedvanliga skyltar, affischer, vepor, banderoller, bildskärmar, filmprojicering och målning direkt på olika ytor. Upplåtelseerna kan ha reklam etc som huvudsyfte, men de kan också utgöra del i annan upplåtelse, typ reklamvepa fäst på byggnadsställning.

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2013	Avgift 2014
2:1 Reklam Löpande reklamupplåtelser. Stillastående bilder såväl som bildväxling, belysta som obelysta	Innerstad	Avgift per m ² affischyta och år	3 320 kr/m ² och år + moms	3 320 kr/m ² och år + moms
	Ytterstad		1 660 kr/m ² och år + moms	1 660 kr/m ² och år + moms

Bilaga 7:10

2:2 Tillfällig reklam Stillastående bilder såväl som bildväxling, belysta som obelysta		Avgift per m ² af- fischyta och påbör- jad vecka		
	Innerstad		330 kr/m ² och på- börjad vecka + moms	330 kr/m ² och på- börjad vecka + moms
	Ytterstad		160 kr/m ² och på- börjad vecka + moms	160 kr/m ² och på- börjad vecka + moms
	Inner- och yt- terstad		3 690 kr/föremål + moms	3 690 kr/föremål + moms
2:3 Informations- tavlor och hänvis- ningsskyltar	Inner- och yt- terstad	Avgift per plats och år	Nolltaxa om inget reklamslag 3 690 kr/plats och år om reklam	Nolltaxa om inget reklamslag 3 690 kr/plats och år om reklam
2:3.2 Samlingstavla Endast inom industri- område	Inner- och yt- terstad	Endast utan reklam	Ingen avgift	Ingen avgift
2:4 Banderoll Banderoll, banér, flagga fäst på gatuan- ordning eller hängande över gågata. Tillstyrks inte över trafikerad gata/väg	Inner- och yt- terstad	Avgift per påbörjad dag och reklam- föremål	360 kr/dag + moms	360 kr/dag + moms
2:5 Varumärkesskylt Skylt med enbart firma- eller produkt- namn i direkt anslut- ning till butiklokal eller liknande		Avgift per m ² skyltyta och år		
	Innerstad		3 320 kr/m ² och år + moms	3 320 kr/m ² och år + moms
	Ytterstad		1 660 kr/m ² och år + moms	1 660 kr/m ² och år + moms
	Dock lägst		3 690 kr/föremål + moms	3 690 kr/föremål + moms
2:7 Byggskylt, reklam på byggnadsställning, reklamvepa Avser skylt eller vepa på byggnadsställning eller liknande		Avgift per skyltyta och år. För skylt eller vepa större än 15 m ² krävs bygg- lov	Avgift större än 15 m²	Avgift större än 15 m²
	Innerstad		3 320 kr/m ² skylt- yta och år + moms	3 320 kr/m ² skylt- yta och år + moms
	Ytterstad		1 660 kr/m ² skylt- yta och år + moms	1 660 kr/m ² skylt- yta och år + moms
			Mindre än 15 m² ingen avgift	Mindre än 15 m² ingen avgift
2:8 Över dagen skylt Utformad i enlighet med av staden god- kända principer	Inner – och yt- terstad	Ingen avgift	Ingen avgift	Ingen avgift

3. Markdisposition i samband med evenemang, kultur, sport och idrott

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2013	Avgift 2014
3:1a Evenemang utan av- gift Arrangemang utan direkt koppling till en eller flera produkter eller företag. Om det finns koppling till pro- dukt/produkter och/eller företag som ska marknadsfö- ras bedöms arrangemanget som reklamevent enligt 3:1b	<i>Hjälperksamhet och samhällsinformation</i> Ingen avgift för hjälp- verksamhet eller sam- hällsinformation i mindre omfattning utan inslag av försäljning och reklam. <i>Sammankomst enligt OrdL 2 kap 1§ pl</i> Ingen avgift för sam-	Ingen avgift	Samma	Samma

	mankomst som utgör demonstration eller som annars hålls för överläggning, opinionsyttring eller upplysning i allmän eller enskild angelägenhet. <i>Mindre evenemang med barn- och ungdomsverksamhet</i> Ingen avgift för mindre evenemang utan möblering med ungdomsverksamhet, typ skolor, daghem, scoutföreningar, idrottsföreningar och liknande			
3:1b Evenemang med avgift Arrangemang/evenemang även arrangemang vars huvudsyfte är att marknadsföra en produkt och/eller företag. Exempel på möblering: scen, läktare, tält av olika slag, hoppborg, karusell, bord etc.		Avgift per m ² och dag. Beräkning sker i enlighet med till ansökan inlämnad möbleringsplan. Vid arrangemang med reklam dubblas avgiften då sökandens fördel av upplåtelsen därigenom ökar. Maxavgift/dag dubblas inte.		
	Cityzonen		110 kr/ m ² och dag	110 kr/ m ² och dag
	Innerstad		60 kr/ m ² och dag	60 kr/ m ² och dag
	Ytterstad A-läge		60 kr/ m ² och dag	60 kr/ m ² och dag
	Ytterstad B-läge		30 kr/ m ² och dag	30kr/ m ² och dag
	Banderoll/reklam		Se punkt 2:4 eller 2:2	Se punkt 2:4 eller 2:2
	Evenemang innerstad		18 100 kr maxavgift/dag	18 100 kr maxavgift/dag
	Evenemang ytterstad		9 050 kr maxavgift/dag	9 050 kr maxavgift/dag
Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2013	Avgift 2014
3:1c Evenemang lokal anknytning Avser lokala föreningar som anordnar arrangemang i sitt eget närområde	Inner- och ytterstad	Omfattning max 5 dagar per tillfälle	630 kr/tillfälle	630 kr/tillfälle
3:1d Privata sammankomster Tillåts inte på mark som utgör allmän plats i detaljplan. Undantag kan göras om sammankomsten bara medför	Inner- och ytterstad	Behandlas som evenemang enligt 3:1a eller 3:1b	Avgift enligt 3:1a eller 3:1b	Avgift enligt 3:1a eller 3:1b

Bilaga 7:12

mindre begränsning för allmänheten				
3:1e Cirkus Endast på platser staden har utsett. Cirkus med djurhållning ska anmälas i god tid till staden	Innerstad	Avgift per dag. Omfattning max 5 dagar	5 200 kr/dag	5 200 kr/dag
	Ytterstad		2 610 kr/dag	2 610 kr/dag
3:1f Marknader Större marknad i likhet med Bondens marknad, Spånga marknad och julmarknader. Max 16 m ² per stånd. Marknad i samband med jul från helgen 1:a advent tom 24 december. Avetablering direkt efter julhelgen	Innerstad	Avgift per stånd och dag	140 kr/stånd och dag	140 kr/stånd och dag
	Ytterstad		70 kr/stånd och dag	70 kr/stånd och dag
3:4 Tältmöten Enstaka tält för religiösa möten eller liknande sammankomster	Inner- och ytterstad	Avgift per dag	620 kr/dag dock lägst 2 440 kr	620 kr/dag dock lägst 2 440 kr
3:5 Bangolfbanor Avser bangolfbana eller liknande	Innerstad	Avgift per år och plats. Tillkommer byggnad gäller punkt 5:1	18 160 kr/st	18 160 kr/st
	Ytterstad		9 080 kr/st	9 080 kr/st
3:6 Tennisbanor Avser tennisbana eller liknande	Inner- och ytterstad	Avgift per m ² och år	20 kr/m ² och år	20 kr/m ² och år

4. Byggverksamhet av olika slag

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2013	Avgift 2014	
<i>Ändamålet med upplåtelser under denna rubrik är byggverksamhet eller verksamheter som direkt eller indirekt är en följd av byggverksamhet, underhåll av byggnader eller anordning av olika slag</i>					
4:1 Byggetableringar, inhägnade arbetsområden En byggetablering är ett inhägnat arbetsområde		Avgift per m ² och år. För byggskylt, reklam på ställning eller vepa se punkt 2.7. Markområde som används för schakt/skyddsområde i anslutning till byggnation, se punkt 6:5a			
	Cityzonen		4 240 kr/m ² och år	4 240 kr/m ² och år	
	Innerstad		2 420 kr/m ² och år	2 420 kr/m ² och år	
	Ytterstad		1 220 kr/m ² och år	1 220 kr/m ² och år	
	Dock lägst		3 690 kr per tillfälle	3 690 kr per tillfälle	
4:2 Fristående container, arbetsbod eller liknande En eller flera byggrelaterade föremål som inte utgör ett inhägnat etablerings- eller arbetsområde		Uppställning upp till 15 dagar avgift per dag. Uppställning fler än 15 dagar avgift per m ² och år			
	Upp till 15 dagar:				
		Cityzonen		260kr/dag	260kr/dag
		Innerstad		210 kr/dag	210 kr/dag
		Ytterstad		100 kr/dag	100 kr/dag
	Fler än 15 dagar:				
		Cityzonen		4 200 kr/m ² och år	4 200 kr/m ² och år
		Innerstad		2 420 kr/m ² och år	2 420 kr/m ² och år
		Ytterstad		1 220 kr/m ² och år	1 220 kr/m ² och år
		Dock lägst		3 690 kr/m ² och år	3 690 kr/m ² och år

Bilaga 7:14

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2013	Avgift 2014	
4:3 Fristående mobilkran, saxlift, skylift, motorredskap och liknande Fordon eller liknande arbetsredskap som ställs upp för annat ändamål än parkering enligt gällande parkeringsbestämmelser		Uppställning färre än 6 dagar avgift per objekt. Gäller uppställning 5 dagar i följd eller 5 dagar inom 5 veckor. Uppställning 6-14 dagar avgift per objekt och dag. Uppställning från 15 dagar avgift per m ² och år			
	Färre än 6 dagar inner- och ytterstad		1 040 kr/st	1 040 kr/st	
	6-14 dagar:				
	Cityzonen		530 kr/dag	530 kr/dag	
	Inner- och ytterstad		410 kr/dag	410 kr/dag	
	Från 15 dagar:				
	Cityzonen		4 240 kr m ² och år	4 240 kr m ² och år	
	Innerstad		2 420 kr/m ² och år	2 420 kr/m ² och år	
	Ytterstad		1 220 kr/m ² och år	1 220 kr/m ² och år	
			3 690 kr per tillfälle	3 690 kr per tillfälle	
4:4 Byggställning Ställningar av olika slag avsedda för fasadarbeten. Upplagsytan för ställningsmaterial får högst omfatta 25 m ² i samband med uppmontering under 5 dagar och nedmontering under 5 dagar		Avgiften gäller ställning per fastighet och påbörjad 6 månaders-period. Minst 1,6 m fritt under ställningen eller minst 2 m bredd kvar för gående på gångbanan, om inte tas avgift per m ² enligt punkt 4:1. För ställning/småhusställning på parkmark/grönyta gäller avgift med fri undergång. För upplagsyta debiteras för 5 dagar uppmontering och 5 dagar nedmontering. Ligger upplaget kvar tas avgift ut i 5-dagars perioder till upplaget är borta. För reklam på ställning samt byggskylt, se punkt 2:7.			
	Upp till 6 månader		4 240 kr per fastighet	4 240 kr per fastighet	
	Småhusfastighet ytterstad		2 120 kr per fastighet	2 120 kr per fastighet	
	Upplag 25 m ² cityzonen		2 810 kr/st	2 810 kr/st	
	Upplag 25 m ² inom inner- och ytterstad		1 820 kr/st	1 820 kr/st	

5. Byggnader av olika slag, vars huvudsyfte inte är försäljning eller servering till allmänheten

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2013	Avgift 2014
5:1 Byggnader Exempel vid evakuering i samband med ombyggnad av exempel post, apotek och bostäder		Avgift per m ² och år. Avgiften avser byggnadsytan		
	Cityzonen		4 240 kr/m ² och år	4 240 kr/m ² och år
	Innerstad		2 420 kr/m ² och år	2 420 kr/m ² och år
	Ytterstad		1 220 kr/m ² och år	1 220 kr/m ² och år
	I samband med ombyggnad av bostäder inner- och ytterstad		610 kr/m ² och år	610 kr/m ² och år
	Dock lägst		3 690 kr	3 690 kr
5:2 Nätstation, stadsgasstation, tekniskåp och liknande Mindre byggnad för tekniska installationer av olika slag		Avgift per plats och år		
	Innerstad ovan jord		18 940 kr/plats och år	18 940 kr/plats och år
	Mindre ingrepp ovan jord		9 470 kr/plats och år	9 470 kr/plats och år
	Ytterstad ovan jord		9 470 kr/plats och år	9 470 kr/plats och år
	Mindre ingrepp ovan jord		4 790 kr/plats och år	4 790 kr/plats och år
5:3 Likriktarstation Avser likriktarstation med tillfart och influensområde	Inner- och ytterstad	Avgift per m ² och år	180 kr/m ² och år	180 kr/m ² och år
5:4 Telefonkiosk och liknande Telefonkiosker, IT-kiosker och liknande byggnader med kommunikationsutrustning	Inner- och ytterstad	Avgift per kiosk och år. Om reklamvitrin förekommer debiteras avgift för reklam enligt punkt 2:1	3 690 kr/kiosk och år	3 690 kr/kiosk och år
5:6 Telemaster Master av olika slag		Avgift per mast och år. Tillkommer teknikbod debiteras enligt punkt 5:2.		
	Innerstad	Antenner eller liknande som fästs på masten debiteras enligt punkt 5:7. Om området inhägnas debiteras även avgift för markområde enligt punkt 6:5a	49 690 kr/mast och år	49 690 kr/mast och år
	Ytterstad		24 850 kr/mast och år	24 850 kr/mast och år
5:7 Mobilradioantenn Antenner, parabol av olika slag	Inner- och ytterstad	Avgift per föremål och år	3 730 kr per föremål och år	3 730 kr per föremål och år
5:8 Barnstugor Markområde avsett för förskoleverksamhet	Inner- och ytterstad	Avgift per m ² och år	50 kr m ² och år	50 kr m ² och år

6. Övriga ändamål

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2013	Avgift 2014
6:1 Buntlådor och brev-lådor Avser bunt- och brev-lådor och liknande föremål	Inner- och ytterstad	Avgift per föremål och år	300 kr/låda och år	300 kr/låda och år
6:2 Filminspelning Område som används för film-inspelning eller liknande	Inner- och ytterstad:	Avgift per dygn och plats, gäller vid längre inspelning eller att ändring av lokala trafikföreskrifter krävs. Avgift per påbörjad timme, gäller för kortare inspelningar. Avgift per kabelbundna fordon och påbörjat dygn	6 130 kr/dygn	6 130 kr/dygn
	Filminspelning		260 kr/tim	260 kr/tim
	OB-buss eller liknande		1 040 kr per fordon och dygn	1 040 kr per fordon och dygn
6:3 Boendeparkering Parkeringsplats helt avsedd för boendeparkering. Gäller endast sådana p-platser som strider mot vad detaljplan föreskriver. Planändring ska aktualiseras	Inner- och ytterstad	Avgift per m ² och år	50 kr/m ² och år	50 kr/m ² och år
6:4 Övrig parkering Parkering avsedd för annan parkering än boendeparkering. Gäller endast sådana p-platser som strider mot vad detaljplan föreskriver. Planändring ska aktualiseras	Inner- och ytterstad	Avgift per m ² och år	120 kr/m ² och år	120 kr/m ² och år
6:5a Markområden för tillfarter, trappor, ramper m.m. Markområde där tillståndshavaren har en anläggning för tillfart, ingång eller liknande	Innerstad	Avgift per m ² och år	480 kr/m ² och år	480 kr/m ² och år
	Ytterstad		250 kr/m ² och år	250 kr/m ² och år
	Dock lägst		3 690 kr/ år	3 690 kr/ år
6:5b Handikappramp och liknande Markområde där tillståndshavaren har en anläggning för tillfart, ingång eller liknande men där huvudsyftet är att tillgängliggör för handikappade			Ingen avgift	Ingen avgift

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013
6:6 Övrigt Då det inte finns ett upplåtelseändamål i denna avgiftstabell som stämmer överens med ändamålet i ansökan, använder man sig av närmast likvärdiga ändamål	Inner- och ytterstad		Hänvisas till närmast likvärdig avgift	Hänvisas till närmast likvärdig avgift
6:7a Återvinningsstation Behållare för återvinningsmaterial.	Inner- och ytterstad	Ingen avgift tas för materialbolagens återvinningsstationer	Ingen avgift	Ingen avgift
6:8 Lägsta årsavgift Lägsta årsavgift för diverse, ej specificerade upplåtelser av i yta liten omfattning	Inner- och ytterstad		3 690 kr/år	3 690 kr/år

Avgifter för upplåtelse av torgplats

Avgifter för upplåtelse av torgplats räknas upp årligen med förändringen i konsumentprisindex (KPI) och fastställs i kommunfullmäktiges budget. Augusti månad används som basmånad för indexuppräknningen.

Allmänna bestämmelser för upplåtelse av torgplats

Avgifter i nedanstående tabeller

Avgifterna ska räknas upp vid varje kommande årsskifte med förändringen i konsumentprisindex, KPI. Augusti månad 2011 används som basår för indexuppräknningen. Avgiften avrundas enligt gängse avrundningsregler till närmast jämna tiotal kronor. Avgiftsändringen sker från och med den 1 januari efter det att augustiindex föranlett omräkning.

Övrigt

Staden accepterar inte överlåtelse av tillstånd.

Grunder för avgiftsnivå

Torgplatserna indelas i åtta olika avgiftsnivåer. Grund för i vilken nivå en torgplats placeras i utgörs av följande faktorer.

Faktorer som ger en högre avgift:

- Goda kommunikationer
- Bra läge: Cityläge, innerstadsläge eller stora centrum med många marknadsaktörer
- Hög besöksintensitet
- Om platsen utrustas med elektricitet
- Om salutorget byggs om till det bättre eller platsen flyttas närmare flödesstråk

Faktorer som ger en lägre avgift:

- Dåliga kommunikationer

Bilaga 7:18

- Ytterstadsläge med avsaknad av andra marknadsaktörer
- Låg besöksintensitet
- Avsaknad av elektricitet
- Om salutorgen byggs om till det sämre eller platsen flyttas från befintliga flödesstråk

Faktorer som generellt ska beaktas för avgiftsnivån:

- Kommunens kostnader för upplåtelsen (administrativ, kontrollfunktionen, drift)
- Den på objektiva grunder beräknade vinsten av rörelsen
- Nyttjarens fördel av upplåtelsen
- Övriga omständigheter

7. Avgifter för upplåtelse av torgplats för Stockholms stad

Lägesbeskrivning	Salutorg	Avgift 2014		
Cityläge Ytterplatser	Hötorget	4 200 kr/kvm		
Cityläge Inre saluplatser	Hötorget	3 800 kr/kvm		
Tillfällig försäljning på söndagar (Söndagsmarknad)	Innerstad Ytterstad	520 kr/dag 260 kr/dag		
Mycket frekventa handelstorg belägna vid större köpcentrum	Farsta torg Skärholmstorget Vällingby torg Östermalmstorg	3 400 kr/kvm		
Mycket frekventa handelstorg belägna vid omstigningsplatser eller köpcentrum	Karlaplan Liljeholmen Mälartorget Norrmalmtorg Ryssgården	2 900 kr/kvm		
Mer frekventa handelstorg med bra placering av salustånden på stadscentrala salutorg *saknar elektricitet	Brommaplan* Gullmarsplan Hornsplan Högdalsgången Medborgarplatsen Rinkeby torg Spånga torg Älvsjö stationsplan	2 500 kr/kvm		
Mer frekventa torg med stadscentr- ala lägen *saknar elektricitet	Fridhemsplan Fruängen Husby Hässelby torg Kungsholmstorg* Mariatorget Rörtrandsgatan Spelbomskans torg S:t Eriksplan	2 000 kr/kvm		
Mindre eller något större stads- centrala torg/platser med frekvent potentiellt kundunderlag *saknar elektricitet	Akalla Bredängstorget Dalens allé Jungfrugatan* Kista torg Kärntorp Lagaplan Nytorget Sjövikstorget Tjärhovsplan	1 400 kr/kvm		

	Vintertullstorget			
Lägesbeskrivning	Salutorg	Avgift 2014		
Mindre stadsdelscentrala torg eller medelstora torg med en något sämre placering *saknar elektricitet	Blackebergsplan* Högdalsplan Hökarängsplan* Lumatorget Ropsten* Skarpnäcks allé Stieg Trenters torg* Telefonplan* Västertorps torg Årsta	1 100 kr/kvm		

KURSER OCH TERMINSAVGIFTER FÖR KULTURSKOLANS VERKSAMHETER

Målgrupp

Verksamheten riktar sig i till barn och ungdomar mellan 6-22 år. I begränsad omfattning bedrivs verksamhet för barn yngre än 6 år.

Kurser och terminsavgifter

Terminskurser omfattar minst 12 lärarledda tillfällen under hösten och minst 14 under våren. I detta ingår undervisning och konserter/förställningar/vernissage.

Utomkommunal deltagare

Elev som flyttar från kommunen får gå kvar terminen ut. Efter särskilt beslut av kulturskolchefen kan elev som flyttar från kommunen erhålla fortsatt plats förutsatt att denne inte går före köande elev. Avgiften 3 000 kronor per termin är en subventionerad avgift då en plats kostar betydligt mer. Elever från annan kommun får delta i kör eller orkesterspel mot avgiften 500 kronor per termin.

Avgifter		Termins- avgift, kr	Kurs- avgift, kr
Avgiftsnivå 3 000	Deltagare från annan kommun	3 000	
Avgiftsnivå 2 000	KAP (Kulturskolans avancerade program)	2 000	
Avgiftsnivå 900	Instrumentalundervisning, sång	900	
	Bild & form, dans, teater och cirkus utökad tid, 90-120 min/vecka	900	
	Ämnesöverskridande och övriga ämnen; lektionstid motsvarande ovanstående. T ex musikal	900	
Avgiftsnivå 700	Instrumentalundervisning i större grupper 6-9 elever	700	
	Deltagande vid Resurscentret	700	
	Dans	700	
	Skrivande	700	
	Särskilda kurser som intensivkurser, lovkurser och helgkurser		700
Avgiftsnivå 500	Bild & form	500	
	Teater	500	
	Cirkus	500	
	Kortkurser i olika ämnen. Sex lektioner/tillfällen.		500
	Särskilda projekt	500	
	Ensemble/orkester/kör 10 deltagare eller fler.	500	
Avgiftsnivå 300	Nyfiken på. Tre lektioner		300
Instrumenthyra	Instrumenthyra per påbörjad låneperiod (termin)	300	

Bilaga 7:20

Verksamhet utan kostnad	Ensemble/orkester och kör är gratis för dem som deltar i instrumentalundervisning respektive sång	0	
	Prova på kurs. En lektion		0

Instrument

När elev avslutar sitt deltagande i instrumentalundervisning ska instrumentet återlämnas senast den 15 januari respektive den 20 juni. Instrumentet behövs till nya elever som ska erbjudas en plats. Om instrument inte återlämnas senast den 31 januari respektive den 31 augusti blir låntagaren ersättnings-skyldig för instrumentet.

Rabatter och nedsättning av avgift

Syskonrabatt

Syskonrabatten innebär att deltagande i kulturskolans verksamheter är gratis från och med det tredje barnet. Rabatten föreslås oförändrad. Rabatten gäller inte instrumenthyra.

Övrig rabatt

Deltagare som börjar i verksamheten efter den 15 oktober respektive 15 mars och där avgiften är 900 eller 700 kronor erhåller 200 kronor i rabatt.

Nedsättning av avgift

Systemet innebär en indexreglering för rätt till ansökan av nedsättning av terminsavgift kopplat till en taxerad årsinkomst motsvarande 5 basbelopp. Rätten till nedsättning innebär att terminsavgift för ämneskurs fastställs till 500 kronor per barn oavsett hur många ämnen barnet deltar i.

Avgifter som kommunfullmäktige tidigare har beslutat om

Taxa/avgift	Senast justerad
Barn och ungdom	
Kolloavgift	2007
Kolloavgift, LSS bundet	2007
Trafik- och gata	
Nyttoparkering	2010
Trafikstyrningsavgifter	2009
Nyttjanderättsavtal – vid ledningsdragning	Översyn pågår
Upplåtelseavgifter	2011
Dispenser, för exv. bred transport	2009
Avfall	
Taxa för hushållsavfall och därmed jämförligt avfall	2011
Stadsbyggnad	
Taxa för stadsbyggnadsnämndens verksamhet	2011
Taxor enligt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen	
Revidering av taxa för miljö- och hälsoskydds-nämnden enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa och strålskyddslagstiftningen	2013

Idrottstaxor

Taxor för planhyror (där ej annat anges avser taxorna kostnad per timme i kr).

De nya taxorna gäller fr.o.m. januari 2013 på nya bokningar. Taxorna gäller i de anläggningar idrottsnämnden ansvarar för driften.

När evenemangsavtal tecknas kan priserna avvika från fastställda taxor, exempelvis om evenemangen medför merkostnader för idrottsnämnden. Detta i enlighet med i idrottsnämnden fastställda principer för prissättning av evenemang.

Inomhusanläggningar säsong (vattensport: året runt, övriga v. 34 - v. 21)

Objekt	2013				2014			
	Privat	Förening	7-20 år	Sko-lor	Privat	Förening *	7-20 år	Sko-lor
Eriksdalshallen	800	380		800	800	380		800
Idrottshall > 700 kvm	800	380		800	800	380		800
Idrottshall > 700 kvm, halv	400	190		400	400	190		400
Idrottshall < 700 kvm	680	290		700	680	290		700
Idrottshall < 700 kvm, halv	340	150		350	340	150		350
Motionsrum > 150 kvm	400	190		490	400	190		490
Motionsrum < 150 kvm	200	100		220	200	100		220
Specialutrustad sal	440	180		440	440	180		440
Skyttehall	550	280		550	550	280		550
Skyttehall, halv	280	140		280	280	140		280
Omklädningsrum/tillfälle	210	210		210	210	210		210
Simhall, stor bassäng	1 560	730		1 560	1 560	730		1 560
Simhall, undervisningsbassäng	790	370		790	790	370		790
Bassäng, skolbad	790	370		790	790	370		790
Eriksdalsbadet, 50 m bassäng	5 000	1 000		5 000	5 000	1 000		5 000
Eriksdalsbadet, 25 m bassäng	5 000	1 000		5 000	5 000	1 000		5 000
Eriksdalsbadet, hoppbassäng	1 500	500		1 500	1 500	500		1 500
Eriksdalsbadet, sommarbassäng ute	5 000	1 000		5 000	5 000	1 000		5 000

* Fotbollsföreningar, för ungdom 7- 20 år gäller samma taxor under säsong som inomhusidrotternas taxor för ungdom under ickesäsong (enligt nedanstående tabell).

Övrigt

- bordtennis per bord	110	70			110	70		
- boule	90	70			90	70		
Eriksdalsbadet, stort konferensrum, per påbörjat 4 timmars pass	2 500	500	500	2 500	2 500	1 250	1 250	2 500
Eriksdalsbadet, litet konferensrum, per påbörjat 4-timmars pass	1 200	400	400	1 200	1 200	600	600	1 200
Konferensrum Eriksdalshallen	500	500	500	500	500	250	250	500
Konferensrum, övriga inomhusanläggningar	200	140		200	200	140		200

Gymnastiksal > 150kvm	420	190		490	420	190		490
Gymnastiksal < 150 kvm	200	120		220	200	120		220

Inomhusanläggningar ickesäsong (v. 22 - v. 33)

Objekt	2013				2014			
	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor
Eriksdalshallen	800	450	290	800	800	450	290	800
Idrottshall > 700 kvm	800	450	290	800	800	450	290	800
- " - halv eller del av hall	400	230	150	400	400	230	150	400
Idrottshall < 700 kvm	680	340	220	700	680	340	220	700
- " - halv eller del av hall	340	170	110	350	340	170	110	350
Motionsrum > 150 kvm	420	230	150	490	400	230	150	490
Motionsrum < 150 kvm	200	120	100	220	200	120	100	220
Specialutrustad sal	440	220	140	440	440	220	140	440
Skyttehall	550	310	270	550	550	310	270	550
Skyttehall, halv	280	160	140	280	280	160	140	280
Omklädningsrum/tillfälle	210	210	200	210	210	210	210	210

Övrigt

- bordtennis per bord	110	80	60		110	80	60	
- boule	90	80	60		90	80	60	
Eriksdalsbadet, stort konferensrum, per påbörjat 4 timmars pass	2 500	500	500	2 500	2 500	1 250	1 250	2 500
Eriksdalsbadet, litet konferensrum, per påbörjat 4-timmars pass	1 200	400	400	1 200	1 200	600	600	1 200
Konferensrum Eriksdalshallen	500	500	500	500	500	250	250	500
Konferensrum, övriga inomhusanläggningar	200	140	120	200	200	140	120	200

Utomhusanläggningar vinteridrotter, säsong (ishallar: v. 42 - v. 9; utomhusbanor v. 44 - v. 9)

Konstfrusna banor	2013				2014			
	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor
Isrink	610	330		610	610	330		610
Ishall	1 440	780		1 440	1 440	780		1 440
Bandybana	1 500	780		1 500	1 500	780		1 500
Rundbana	660	360		660	660	360		660

Naturisbanor

Bandybana	Ej bokningsbar
-----------	----------------

Utomhusanläggningar vinteridrotter, för- o eftersäsong (v. 38 - v. 41 samt v. 10 - v. 12)

Konstfrusna banor	2013				2014			
	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor
Ishall	1 460	1 440	780	1 460	1 460	1 440	780	1 460

Utomhusanläggningar vinteridrotter, ickesäsong (ishallar: v. 13 - v. 37; utomhusbanor: v. 10 - v. 43)

	2013				2014			
	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor
Konstfrusna banor								
Isrink	610	610	610	610	610	610	610	610
Ishall	1 460	1 440	1 440	1 460	1 460	1 440	1 440	1 460

Utomhusanläggningar sommaridrotter, säsong (övriga: v. 14 - v. 43*)

	2013				2014			
	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor
Idrottsplatser 1/4 - 31/10								
Gräsplan	850	500			850	500		
Konstgräs 11-manna	700	380			700	380		
Konstgräs 1/2 11-manna	350	190			350	190		
Konstgräs 7-manna	350	190			350	190		
Konstgräs 1/2 7-manna	180	100			180	100		
Konstgräs 5-manna	180	100			180	100		
Grusplan 11-manna	350	200			350	200		
Grusplan 1/2 11-manna	180	100			180	100		
Grusplan 7-manna	180	100			180	100		
Grusplan 1/2 7-manna	90	50			90	50		
Grusplan 5-manna	90	50			90	50		
Friidrott	680	390			680	390		

Övrigt

Omklädningsrum	100	100			210	210		
Konferensrum	200	140		200	200	140		200

* Friidrott har säsong året runt

Utomhusanläggningar sommaridrotter, ickesäsong (v. 44 - v. 13)

	2013				2014			
	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor	Pri- vat	Före- ning	7-20 år	Sko- lor
Vinterplaner 1/11 - 31/3								
Vinterfotbollsplan grus	380	250	210	320	380	250	210	320
Konstgräs 11-manna	720	460	320	600	720	460	320	600
Konstgräs 1/2 11-manna	360	230	160	300	360	230	160	300
Konstgräs 7-manna	360	240	160	300	360	230	160	300
Konstgräs 5-manna	180	120	80	150	180	120	80	150
Konstgräs uppvärmd	1 460	1 260	1 110	1 460	1 460	1 260	1 110	1 460

Övrigt

Omklädningsrum	100	100			210	210		
Konferensrum	200	140	120	200	200	140	120	200

Fotbollshallen

Fotbollshallen	2013				2014			
	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening	7-20 år	Skolor
Ordinarie säsong (v. 14 - v. 43)	800	190		600	800	190		600
Ej säsong (v. 44 - v. 13)	800	800	230	600	800	800	230	600

Kompletterande avgifter i förvaltningens anläggningar

	2013	2014
Bokning efter stängning eller utanför säsong /extra personalkostnad per timme	450	450

	2013	2014
Passerkort per styck	200	200
Bandy/innebandysarg, ej borttagen	1 500	1 500
Öppen ytterdörr	500	500
Öppet fönster	500	500
Gymnastikbänk/övrigt material ej återställda	500	500
Tänd belysning i idrottshall och motionsrum	500	500
Larmutryckning, larmad dörr öppnas alt. ytterdörr öppen för länge	800	800
Uttryckning av ambulering tillsyn (gäller ej vid driftstörning)	500	500
Verksamhet på ej bokad tid – för 0-taxa och subventionerade föreningar	Dubbel privat-taxa	Dubbel privat-taxa
Vuxen verksamhet på bokad 0-taxetid	Dubbel privat-taxa	Dubbel privat-taxa
Privat kund som har verksamhet på ej bokad tid	Dubbel privat-taxa	Dubbel privat-taxa
Bokad tid för verksamhet inom säsong men nyttjas för annan verksamhet som ej har säsong. Ex. bokad för innebandy men spelar fotboll	Dubbel privat-taxa	Dubbel privat-taxa
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för 0-taxa och subventionerade föreningar	Privattaxa	Privattaxa
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för skolor	Privatataxa + 200 kr	Privatataxa + 200 kr
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för ej subventionerade kunder	Privatataxa + 200 kr	Privatataxa + 200 kr

Simhallstaxor 2014

Taxorna avser de simhallar som bassängbad som idrottsnämnden har driftansvar för. Gäller simhallar och bassängbad utomhus med entréavgift. Priserna på kurser gäller nya bokningar fr.o.m januari 2014

I de fall reducerat pris anges gäller detta för studerande, pensionärer, arbetslösa, värnpliktiga och FaR (Fysisk aktivitet på recept)

Badtaxor

	Fr.o.m. jan-13	Fr.o.m. jan-14
Engångs entreavgifter		
Vuxna, Eriksdalsbadet och Husbybadet	90	90
Vuxna, övriga simhallar och bassängbad utomhus	70	70
Vuxna reducerat pris, Eriksdals- och Husbybadet	60	60
Vuxna reducerat pris, övriga simhallar	50	50
Ungdomar 4-19 år, Eriksdalsbadet och Husbybadet	40	40
Ungdomar 4-19 år, övriga simhallar och bassängbad utomhus	20	20
Badtillägg vid inomhusbad sommartid, Eriksdalsbadet	30	30
Familj		
2 vuxna + 2 barn, Eriksdals- och Husbybadet	220	220
1 vuxen + 2 barn, Eriksdals- och Husbybadet	130	130
2 vuxna + 2 barn, övriga simhallar	160	160
1 vuxen + 2 barn, övriga simhallar	90	90
SKIMF och till SKIMF anslutna föreningar		
Engångsavgift bad, Eriksdalsbadet och Husbybadet	50	50
Engångsavgift bad, övriga simhallar	40	40
Rabattkort (Entreavgift 3 ggr, 10 ggr och 100 ggr)		
Rabattkort 3 ggr, endast Eriksdalsbadet, 1 års giltighetstid från inköpsdagen.		
Vuxna	255	255
Vuxna reducerat pris	165	165
Ungdomar 4-19 år	110	110
Rabattkort 10 ggr, 2 års giltighetstid från inköpsdagen.		
Vuxna, Eriksdals- och Husbybadet	800	800
Vuxna, övriga simhallar	600	600
Vuxna reducerat pris, Eriksdals- och Husbybadet	480	480
Vuxna reducerat pris, övriga bad	320	320
Ungdomar 4-19 år, Eriksdals- och Husbybadet	320	320
Ungdomar 4-19 år, övriga simhallar och bassängbad utomhus	160	160
Rabattkort Företag 100 ggr, gäller på den simhall där kortet köpts, två års giltighetstid från inköpsdagen.		
Eriksdalsbadet	7500	7500
Övriga simhallar	5600	5600
	Fr.o.m. jan -13	Fr.o.m. jan -14
Skolans bad, inkl. förskola och fritidshem - barn upp till 19 år		

Bilaga 7:26

Rabattkort 100 bad, Eriksdals- och Husbybadet	3 000	3 000
Rabattkort 100 bad, övriga simhallar	1 500	1 500
Pris per barn, Eriksdals- och Husbybadet	40	40
Pris per barn, övriga simhallar	20	20
<i>Ovanstående priser för förskola gäller även för barn 0-4 år när det kommer barngrupper med ledare. En till två ledare per grupp om 5 barn har fri entré.</i>		
Sommarkort på utomhusbad med entréavgift		
Vuxna	700	700
Vuxna reducerat pris	400	400
Ungdomar 4-19 år	160	160
Årskort, 1 års giltighetstid från inköpsdagen		
Vuxna, bad samtliga simhallar och bassängbad utomhus	2 300	2 300
Vuxna reducerat pris	1 400	1 400
Ungdomar 4-19 år, alla simhallar och bassängbad utomhus	900	900
Tillägg autogiroköp	240	240
Relax Västertorp		
Engångspris	90	90
Kortinnehavare, engångspris	50	50
Rabattkort, 10 ggr	750	750
Årskortstillägg	850	850
Uthyrning 2 tim.	1 600	1 600

TAXOR FRISKVÅRD/TRÄNING

Ungdomar med fysisk aktivitet på recept har cirka 20 % rabatt på angivna ungdomspriser för engångsavgifter och rabattkort.

	Fr.o.m. jan -13	Fr.o.m. jan -14
Engångsavgifter, gäller även bad vid träningstillfället		
Gym/gruppträning, Eriksdals- och Forsgréniska badet, pris per pass	150	150
Gym/gruppträning, exkl. Eriksdals- och Forsgréniska badet, pris per pass, alla målgrupper	110	110
Barn/ungdom upp till 13 år på familjegymna vid vuxen betalande	20	20
Instruktion, återbetalning vid kortköp	110	110
Rabattkort 10 ggr, gym- och gruppträning, gäller även bad vid träningstillfället, giltigt 2 år.		
Samtliga simhallar, gym och gruppträning	950	950
Övriga simhallar, exkl. Eriksdals- och Forsgréniska badet	850	850
Reducerat pris vuxna, samtliga simhallar	700	700
Ungdom 13-15 och 16-19 år, gym- och gruppträning, samtliga simhallar	500	500
Ungdom 13-15 och 16-19 år, gym- och gruppträning, samtliga simhallar, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	400	400
Rabattkort 100 ggr, gym- och gruppträning, gäller även bad vid träningstillfället, giltigt 2 år på anläggning kortet köps		
Eriksdals- och Forsgréniska badet	9 000	9 000
Övriga	8 000	8 000

Reducerat pris pris vuxna, samtliga simhallar	6 000	6 000
Skolor och föreningar, ungdom 13-15 och 16-19 år	4 000	4 000
TRÄNINGSKORT - inkl bad, gym, gruppträning och bassängbad utomhus		
Årskort samtliga simhallar		
Vuxna	4 200	4 200
Reducerat pris	3 400	3 100
Ungdom 13-15 och 16-19 år, bad, gym- och gruppträning	2 600	2 600
Ungdom 13-15 och 16-19 år, bad, gym- och gruppträning, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	2 300	2 300
Årskort, exkl. Eriksdals- och Forsgrénska badet		
Vuxna	3 300	3 300
Reducerat pris, vuxna	2 400	2 400
Ungdom 13-15 och 16-19 år, gäller bad, gym och gruppträning.	2 000	2 000
Ungdom 13-15 och 16-19 år, bad, gym- och gruppträning, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	1 900	1 900
Halvårkort, samtliga simhallar		
Vuxna	2 800	2 800
Ungdom 13-15 och 16-19 år	1 500	1 500
Halvår, exkl. Eriksdals- och Forsgrénska badet, vuxna		
Vuxna	1 900	1 900
Ungdom 13-15 och 16-19 år	1 300	1 300
TRÄNINGSKORT GYM OCH TRÄNINGSKORT GRUPPTRÄNING - inkl. bad och bassängbad utomhus		
Årskort, samtliga simhallar		
Vuxna	3 500	3 500
Årskort exkl, Eriksdals- och Forsgrénska badet		
Vuxna	2 600	2 600
SIMHALLS-/TRÄNINGSKORT- Årskort för stadens anställda Gäller för bad, gym, gruppträning, samtliga simhallar och bassängbad utomhus.	1 800	1 800
Tillägg autogiro (gäller alla ovanstående årskort)	240	240

TAXOR KURSVERKSAMHET

Simundervisning (Personer med Fysisk aktivitet på recept har cirka 20 % rabatt på nedanstående lektions priser)	Fr.o.m. jan -13	Fr.o.m. jan -14
Vuxna/45 min lektion	181	181
Vuxna/40 min lektion	161	161
Barn och ungdomar/40 min lektion	117	117
Barn och ungdomar/30 min lektion	88	88

Bilaga 7:28

<i>Ovanstående priser per lektion är riktlinjer gällande prissättning av kurser av olika längd.</i>		
Tilläggsavgift för boende i annan kommun per kurs	250	250
Privat simundervisning, 45 min per tillfälle, alla simhallar	600	600
Simprov, 1 lärare	100	100
Skolsim		
Skolsim 15 ggr, stadens skolor	8 600	8 600
Skolsim 12 ggr, skolor från andra kommuner	10 200	-
Skolsim 15 ggr, skolor från andra kommuner	-	12 700
Livräddningsundervisning, inkl. två lärare/timme (exklusive moms). Priset inkluderar inte badentré.	1 300	1 300
Övriga kurser, gäller även bad vid träningstillfället.		
Må bra kom i form, vuxna, pris per timme	133	133
Må bra kom i form, ungdom 13-19 år, pris per timme	58	58
Kurser för vuxna med funktionsnedsättning, pris per lektion (45-55 min)	92	74
Övriga kurser, vuxna, pris per lektion (45-55 min.)	92	92
Kurser för barn och ungdom (13-19 år) med funktionsnedsättning, pris per lektion (45-55 min)	58	46
Övriga kurser, barn och ungdom 13-19 år, pris per lektion (45-55 min.)	58	58
Tilläggsavgift för boende i annan kommun per kurs	0	250
<i>Ovanstående priser är riktlinjer gällande prissättning av simundervisning, skolsim och övriga kurser. Pensionärer, arbetslösa och personer med fysisk aktivitet på recept har reducerat pris med cirka 20 % på ovanstående priser för simundervisning och övriga kurser (frånsett kurserna för personer med funktionsnedsättning). Rabatterna gäller endast personer folkbokförda i Stockholm. Personligt intyg krävs.</i>		

Övriga taxor 2013

Taxor för övernattnng i stadens skolor m.fl. lokaler

(Kr)	Taxa fr.o.m. 2013		Förslag taxa fr.o.m 2014	
	Bokningsavgift per uthyrnings- tillfälle och skola *	Avgift per dygn	Bokningsavgift per uthyrnings- tillfälle och skola *	Avgift per dygn
1 klassrum	6 500	1 550	6 500	1 550
2 klassrum, samma skola	6 700	1 550	6 700	1 550
3 klassrum, samma skola	7 000	1 550	7 000	1 550
4 klassrum, samma skola	7 200	1 550	7 200	1 550
5 klassrum eller fler, samma skola	7 400	1 550	7 400	1 550
Idrottshall/motionsrum	5 200	1 550	5 200	1 550

* 1 300 kr av bokningsavgiften avseende uthyrning av klassrum tillfaller utbildningsförvaltningen, resterande avgifter tillfaller idrottsförvaltningen

Ovanstående taxor gäller på bokningar upp till sju nätter.

Vid bokningar gällande fler än sju nätter lämnas en prisoffert.

Övriga avgifter

Ambulerande tillsyn	Ingår i avgiften
Matsal med befintlig utrustning	Ingår inte i hyran, avtalas separat med respektive skola
Skadegörelse	Full kostnadstäckning
Städning:	Förhyrare förutsätts i egen regi städa uthyrda lokal. I annat fall debiteras förhyraren full kostnadstäckning för sådant uppdrag
Falsklarm	5 000 kr
Depositionsavgift	Tas ut av förhyrare enligt av idrottsnämnden utfärdade allmänna villkor

Övrigt

	2013	Förslag 2014
Träffstugans verksamhet för ungdomar med funktionsnedsättning (1 vecka)		
Ungdomar från Stockholm	2 500	2 500
Ungdomar från andra kommuner	3 500	3 500
Registreringsavgift för föreningar		
Avgift för att få nolltaxa/subventionerad taxa noll- och/eller subventionerade taxa.	1 500	1 500
Avgift för allmän båtplats		
Avgift för allmän båtplats per säsong	3 900	3 900

Bilaga 7:30

Köavgift per år för att få allmän båtplats	200	200
Dygnshyra ishallsföreningar*		
Dygnshyra under för-, efter- och icke säsong	5 000	5 000
Kortlås (skolors gymnastiksal)		
Drift och administration per år	8 000	8 000

* För bokade tider för ungdomar (endast Stockholmslag) görs ett avdrag motsvarande skillnaden mellan vuxen- och ungdomspris gånger antal bokade timmar. Gäller endast för- och eftersäsong.

Idrottsnämnden medges rätt att göra mindre nedsättningar av taxor för svåruthyrda tider, förutsatt att förändringarna inte är av principiell natur eller annars av större vikt.

Idrottsnämnden medges rätt att göra mindre justeringar av taxorna i samband med verksamhetsupphandling, förutsatt att förändringarna inte är av principiell natur eller annars av större vikt.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 7 Förslag till avgifter m.m.

Avgifter för **förskola och fritidsverksamhet** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter m.m. för **äldreomsorg** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter m.m. för **stöd och service till personer med funktionsnedsättning** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter för **vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter för **parkering och felparkering** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter för **upplåtelse av offentlig plats exkl torgplats** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter för **upplåtelse av torgplats** enligt bilaga 7 godkänns

Kurser och terminsavgifter för kulturskolans verksamheter enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter för **idrottstaxor** enligt bilaga 7 godkänns

Regler för ekonomisk förvaltning

Inledning

Kommunernas ekonomiska förvaltning regleras i 8 kapitlet i kommunallagen. Där stadgas bl.a. att kommunfullmäktige ska meddela närmare föreskrifter om medelsförvaltningen. Kommunstyrelsen och övriga nämnder ska även tillämpa lagen (1997:614) om kommunal redovisning. Olika regler gäller för verksamheter med beställaransvar och utföraransvar.

För stadens bolag och stiftelser gäller även bokföringslagen, för bolagen aktiebolagslagen och årsredovisningslagen och för stiftelser stiftelselagen. Såvida inte dessa lagar stadgar annat gäller vad som nedan stadgas om nämnd även för stadens stiftelser och aktiebolag. Vad som stadgas om förvaltningschef ska även gälla för verkställande direktör (bolagschef/stiftelsechef). Varje bolag har att besluta härom.

Kommunstyrelsen får medge undantag från vad som stadgas nedan om det föreligger särskilda skäl.

1 kap BUDGET och UPPFÖLJNING

Kommunfullmäktiges budget

1 §

Kommunstyrelsen meddelar riktlinjer för nämnders budgetarbete.

Kompletterande anvisningar utfärdas av stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB.

2 §

Nämnd inger i samband med sin verksamhetsberättelse sitt budgetförslag och sina treårsberäkningar till kommunstyrelsen som underlag för kommunstyrelsens förslag till budget och treårsberäkningar. Förslaget omfattar driftbudget och investeringsbudget.

Investeringsbudgeten ska utgå från Vision Stockholm 2030 och baseras på kommunfullmäktiges verksamhetsmål och översiktsplan. Budgeten ska omfatta fem år och vara uppdelad på planerade och beslutade projekt. Driftkostnader, inklusive kapital- och lokalkostnader, till följd av investering ska rymmas inom nämndens driftbudget, om inte annat beslutats.

Nämnd ska ta fram underlag till förslag för budget och treårsberäkningar i enlighet med kommunstyrelsens riktlinjer och utfärdade anvisningar.

3 §

Budgeten fastställs av kommunfullmäktige. Den ska upprättas i enlighet med kommunallagens balanskrav. Budgeten omfattar nämnder och bolagsstyrelser.

a) Nämnder

1. Plan över verksamheten
  - Planen ska omfatta mål, riktlinjer och anslagsvillkor med en översikt för treårsperioden.
2. Driftverksamhet
  - Verksamhet med utföraransvar erhåller resultatbudget med avkastningskrav.
  - Övrig verksamhet, inklusive sådan med beställaransvar, erhåller ett eller flera anslag. Anslag kan, beroende på ändamål, meddelas brutto eller netto.
3. Investeringar
  - Plan och anslag för investeringsverksamheten med beräknade drift- och kapitalkostnadseffekter samt intäktsmöjligheter.

Bilaga 8:2

4. Stora projekt
  - Projektplan med redovisning av projektets syfte och innehåll samt ekonomiska konsekvenser.

b) Stadens finansiering och ställning

- En plan för finansiering av stadens totala utgifter inklusive försäljningsbeting samt uppgift om stadens budgeterade ställning vid budgetårets slut.

c) Bolagsstyrelser

1. Plan över verksamheten
  - Planen ska omfatta mål och riktlinjer med resultatkrav samt en översikt för treårsperioden.
2. Plan över omsättning och resultat
3. Investeringar
  - Plan för investeringar avseende all anläggningsverksamhet.

Nämndens budget

4 §

Nämnd ska med utgångspunkt från kommunfullmäktiges fastställda budget upprätta en genomförandeplan för det kommande årets verksamhet (nämndens budget/verksamhetsplan). I budgeten ska redovisas uppställda mål för verksamheten och hur tilldelade resurser ska användas.

Nämndens budget för nästkommande år ska fastställas av nämnden senast under december. År då val till kommunfullmäktige ägt rum senast under januari året därpå.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB kan utfärda kompletterande anvisningar och tidplan för budgeten.

5 §

Nämnd ska i samband med upprättande av budgeten redovisa förändrad omslutning hos kommunstyrelsen till följd av ökade externa intäkter för statsbidrag till olika projekt samt olika ersättningar. Nämnd ska även redovisa förändrad omslutning till följd av ökad försäljning av överskottskapacitet till andra nämnder.

Omslutningsförändringar av principiell betydelse ska föras upp till kommunfullmäktige för beslut.

Nämnd ska lämna sin budget till stadsledningskontoret för sammanställning.

Budgetansvar

6 §

Nämnder är ansvariga för att anslag inte överskrids, budgeterade intäkter inflyter, avkastnings- och resultatkrav uppnås, investeringsutgifter och inkomster disponeras för beslutade objekt inom anvisad ram samt att budgeterade försäljningsbeting uppfylls. Nämnder och styrelser ansvarar också för hur verksamheten bedrivs och att kommunfullmäktiges mål uppnås.

Uppföljning

7 §

Uppföljning ska ge underlag för att styra verksamheterna. Ansvar för uppföljning ligger hos nämnderna.

Förvaltningschefen ska kontinuerligt följa upp verksamheten, upprätta erforderliga underlag till nämnden och redovisa om risk för budgetavvikelse föreligger och därvid föreslå erforderliga åtgärder.

Verksamheter med beställansvar ska styras genom regelbunden uppföljning och avstämning mot nämndens budget, redovisa prognostiserad behovs- och prestationsutveckling samt kostnads-/utgifts- och intäkts-/inkomstutveckling.

Verksamheter med utföransvar ska styras genom regelbunden uppföljning mot beslutade resultatplaner samt fastställt avkastningskrav.

Nämnd ska besluta om former och tidpunkter för redovisning av erforderliga beslutsunderlag för sin styrning.

Förvaltningschefen ska tillse att budgetansvaret iakttas vid varje resursanskaffning (anställning, upphandling m.m.).

Finner nämnd med beställansvar att anslag kommer att bli otillräckligt, eller att intäkter inte inflyter i budgeterad omfattning, ska nämnden vidta åtgärder för att rymma sådant överskridande eller intäktunderskott inom nämndens budget respektive beslutade anslag och av kommunfullmäktige angivna mål och anslagsvillkor.

Finner nämnd med beställansvar att förutsättningarna ändrats i förhållande till underlaget för kommunfullmäktiges budgetbeslut samt att mål och anslagsvillkor till följd av detta behöver ändras ska begäran härom underställas kommunfullmäktige.

För investeringar och stora projekt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt uppföljningen av medelsförbrukning, tidplaner, prestationer samt de politiska målen.

För investeringar där investeringsutgiften bedöms överstiga 50 miljoner kronor för stadens nämnder respektive 300 miljoner kronor för stadens bolag eller är av strategisk eller principiell vikt ska ett utredningsbeslut fattas av ansvarig nämnd respektive bolagsstyrelse. För investeringar där investeringsutgiften bedöms överstiga 300 miljoner kronor ska utredningsbeslutet anmälas till berörda nämnder samt till kommunstyrelsens ekonomiutskott. Om beslutet kommer att påverka bolagens verksamhet ska beslutet anmälas till berörd styrelse. Bolagen ska anmäla sina utredningsbeslut till koncernstyrelsen. Utredningsbeslut för investering där utgiften bedöms överstiga 300 miljoner kronor, som avser uppdrag till fastighetsnämnden att utreda utveckling och/eller upprustning av fastighet eller anläggning för annan nämnds räkning, ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott. Initierande (beställande) nämnd ska lämna beslutsunderlag till ekonomiutskottet.

För investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 300 miljoner kronor ska ett beslutsunderlag för inriktningsbeslut lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

För investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 miljoner kronor för stadens nämnder respektive 300 miljoner kronor för stadens bolag eller är av strategisk eller principiell vikt ska ett beslutsunderlag för genomförandebeslut lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

Visar uppföljningen att ett objekt kan medföra större utgifter, mindre inkomster, högre framtida kostnader eller lägre framtida intäkter än vad som ursprungligen kalkylerades eller att andra förutsättningar ändrats i väsentlig mån, ska detta omgående redovisas för nämnden. Nämnden ska snarast vidta åtgärder för att förhindra fördyringar eller göra omprioritering inom ramen för sin totala investeringsbudget. Avvikelse mot investeringsbeslut överstigande 15 procent, dock minst 20 miljoner kronor, av investeringens nettoutgift för stadens nämnder och nuvärde för stadens bolag eller annan avvikelse av strategisk vikt ska tillställas kommunfullmäktige.

Nämnder och bolag ska tillämpa av kommunfullmäktige beslutade regler för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

Bilaga 8:4

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

8 §

Nämnd ska lämna de rapporter avseende utfall och prognoser, beslutade och föreslagna åtgärder som stadsledningskontoret eller revisionskontoret begär.

Resultatenheter

9 §

Huvudregeln är att respektive nämnd beslutar om nya resultatenheter inrättas, förändras eller avvecklas i samband med nämndens ordinarie verksamhetsplan. Nämnden ska i denna definiera vilka enheter som ska utgöra resultatenheter och hur resultatet ska mätas. Samtliga resultatenheter anmäls till kommunstyrelsen i samband med ärendet Avstämning av mål och budget. Varje nämnd har ansvar för att utforma interna överenskommelser med sina resultatenheter.

För att skapa ett trovärdigt och långsiktigt stabilt system, bör nämnden inte upphäva eller förändra förutsättningarna för resultatenheterna under året. Det är viktigt att göra en helhetsbedömning, då en förändring av en resultatenhet kan påverka andra resultatenheter. Enheterna ska verka i enlighet med gjorda överenskommelser.

Nämnden kan endast i undantagsfall upphäva eller förändra förutsättningarna under pågående år. Detta gäller då resultatenheten inte har verkat eller kunnat verka i enlighet med gjorda överenskommelser och detta inte kunnat förutses i samband med upprättandet av verksamhetsplanen. Nämnden kan under vissa speciella förutsättningar, t.ex. om enheten genom upphandling i konkurrens övergår till s.k. intraprenad, korrigera sin verksamhetsplan med avseende på avvikelsen. Samråd ska alltid ske med stadsledningskontoret innan beslut tas om ändring. Ändring ska godkännas av kommunstyrelsen.

Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott till följande år som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, med maximalt 5 procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett överskott med maximalt 10 procent av enhetens bruttobudget. En förutsättning för att resultatenheterna ska få föra över ett överskott är att åtaganden för enhetens verksamhet har uppfyllts.

Verksamhet som upphandlas i konkurrens med externa entreprenörer s.k. intraprenader ska överföra 100 procent av sina resultat för att säkerställa konkurrensneutralitet under den tid som överenskommelsen gäller.

Resultatenhet som avvecklats under innevarande år kan inte föra över resultat till nästkommande år. Enhetens utfall kommer därmed att ingå i nämndens samlade resultat för innevarande år.

Om en resultatenhet visar över- eller underskott som ska föras mellan åren ska nämnden i samband med bokslutet avsätta resultatet till en resultatfond. Uppkomna underskott ska täckas i samband med nästkommande års bokslut. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande år ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslut, varvid underskottet täcks i bokslutet av nämnden. Ansvaret att täcka underskottet ligger därmed ytterst på nämnden. Om en resultatenhet har vidtagit åtgärder för att eliminera ett underskott men inte helt har lyckats med detta under nästkommande år, kan resultatenheten få vara kvar efter kommunstyrelsens prövning av åtgärdernas trovärdighet.

Överfört överskott ska användas i verksamheten till kostnader av engångskaraktär och ej till löpande drift.

Nämnden ska i samband med sin budget/verksamhetsplan redovisa hur planerade över- eller underskott från föregående år avses behandlas.

Kommentar: Med över-/underskott avses bättre/sämre resultat än budgeterat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för resultatfonder.

Slutna redovisningsenheter

10 §

Kommunfullmäktige beslutar i samband med budget vilka enheter som ska vara slutna redovisningsenheter. Enhetens verksamhet regleras i budget och i reglemente/instruktion.

Slutna redovisningsenheter arbetar under bolagsliknande former men är inte egna juridiska personer.

För slutna redovisningsenheter gäller särskilda budget- och redovisningsprinciper. Enheten upprättar resultatbudget, investeringsbudget med förslag till finansiering samt balansbudget.

Kommunfullmäktige fastställer i budgeten kraven på enhetens resultat i form av avkastning som ska levereras till finansförvaltning eller ägartillskott som ska tillföras enheten från finansförvaltning. Kommunfullmäktige kan i anslutning till behandlingen av nämndens bokslut justera avkastningskrav eller ägartillskott. Övriga resultat balanseras som fritt eget kapital.

Nya investeringar finansieras via koncernkonto och belastas med stadens internränta plus en omkostnadsersättning på 0,25 procentenheter. Samtliga anläggningstillgångars finansiering ska likaledes belastas med stadens internränta plus en omkostnadsersättning på 0,25 procentenheter via koncernkonto.

Taxor, avgifter och nämndernas internprissättning

11 §

Beslut om taxor, avgifter, prestationsrelaterade ersättningar till privata utförare (s.k. peng), investering, försäljning av mark och anläggningar samt andra ärenden, som anges i lag, fattas av kommunfullmäktige. För de verksamheter där kommunfullmäktige har beslutat om införande av pengsystem ska ersättningsnivåerna vara samma för alla utförare oavsett egen regi, entreprenad eller privat utförare. Vid köp och försäljning mellan stadsdelsnämnder ska de ersättningsnivåer som kommunfullmäktige beslutat om gälla, inga extra påslag ska göras.

Kommentar: Kommunfullmäktige kan ge uppdrag åt nämnd att besluta i sitt ställe i den omfattning som följer av kommunallagen.

Vid internprissättning mellan nämnder finns ett behov av grundläggande, för alla verksamheter gemensamma, principer. Dessa principer utgår från kommunallagens bestämmelser om självkostnad och stadens allmänna riktlinjer på området vid upphandling.

Köp av verksamhet inom staden behöver inte föregås av någon form av upphandling eftersom staden räknas som en juridisk person om än uppdelad på olika nämnder.

Kommunallagens bestämmelser om självkostnad bör vara styrande vid all prissättning. Enligt kommunallagen får priset för en vara eller en tjänst avse kostnaderna för enbart denna klart urskiljbara tjänst. Ett lägre pris på en tjänst får inte kompenseras med ett för högt pris på en annan tjänst.

En förutsättning för en effektiv hushållning med resurser är möjligheten till långsiktighet i nämndernas planering. Vid förändring av priset ska de nämnder som berörs informeras skyndsamt. Eventuellt kan förändringar av väsentlig natur ske under året till följd av beslut i kommunfullmäktige eller av kommunstyrelsen som kan påkalla behov av förändrade priser. Prisförändringar under året ska alltid beslutas av nämnden och gälla för resterande del av budgetåret.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för nämndernas internprissättning.

2 kap REDOVISNING

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

Kommunal redovisningslag

1 §

Stadens nämnder ska tillämpa lag (1997:614) om kommunal redovisning och reglerna i detta kapitel.

Nämndens löpande redovisning

2 §

Nämnden ansvarar för att fullständiga räkenskaper fortlöpande förs över förvaltningens verksamhet i enlighet med den kommunala redovisningslagen och reglerna för ekonomisk förvaltning samt utfärdade anvisningar.

Nämnden ansvarar vidare för att förvaltningen tillämpar det löne- och redovisningssystem som kommunstyrelsen beslutat om.

Servicekommittén svarar för löne- och ekonomiadministrationen enligt av kommunstyrelsen beslutat gränssnitt. Förändringar i gränssnitt fastställs av kommunstyrelsen.

Interna köp och försäljningar inom en nämnd får inte öka nämndens omslutning.

Nämnden utfärdar anvisningar för redovisningen inom nämndens resultatenheter.

3 §

Nämnden ska på uppmaning tillhandahålla kommunstyrelsen och stadsrevisionen rapporter och ekonomiska uppgifter.

Nämndens bokslut och verksamhetsberättelse

4 §

Nämnden ansvarar för att räkenskaperna avslutas snarast efter räkenskapsårets utgång och att förslag till bokslut upprättas. Varje nämnd ska snarast efter årets slut fastställa bokslut för varje redovisningsenhet med en budget som fastställts av kommunfullmäktige och därefter inom tid och sätt som kommunstyrelsen bestämmer insända bokslutsärendet till stadsledningskontoret. Förslag till eventuella dispositioner med anledning av årets resultat ska lämnas till kommunstyrelsen.

Slutna redovisningsenheters resultat ska, med undantag för avkastning och eventuella ägartillskott, balanseras som fritt eget kapital.

Dispositioner som sammanhänger med resultatenheter anmäls i enlighet med detta reglemente 1 kap. 6 b §.

För nämnd ska budgetavräkning, resultaträkning och balansräkning ingå i bokslutet.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för specifikationer till balansräkningen samt avstämning av interna mellanhavanden.

5 §

Varje nämnd ska årligen avge en verksamhetsberättelse med redogörelse för sin verksamhet under närmast föregående räkenskapsår. Till berättelsen ska nämndens bokslut med noter till stora förändringar bifogas.

Verksamhetsberättelsen ska innehålla en beskrivning av årets verksamhet utifrån resultaträkningen/budgetavräkningen, måluppfyllelse, indikatorer och nyckeltal för nämndens verksamhet och en

jämförelse med föregående räkenskapsår. Vidare ska verksamhetsberättelsen innehålla en redogörelse för mer betydande avvikelser från mål, indikatorer, riktlinjer och anslagsvillkor som angivits i budgeten samt förslag till dispositioner.

Nämnd och bolag ska särskilt redovisa pågående och avslutade investeringsprojekt i samband med nämndens verksamhetsberättelse för respektive år. Detta gäller även andra stora projekt.

I verksamhetsberättelsen ska nämnden redovisa hur den fullgjort sådana uppdrag som kommunfullmäktige har lämnat till den med stöd av 3 kap 10 § första stycket och 3 kap 12 § kommunallagen. Redovisningen ska lämnas i den omfattning som närmare kan anges i nämndernas reglemente och i enlighet med anvisningar från stadsledningskontoret. Verksamhetsberättelsen ska i övrigt innehålla en beskrivning av hur fullmäktiges beslut om nämndens verksamhet efterlevts och hur nämnden bedrivit verksamheten.

Kompletterande anvisningar för verksamhetsberättelsen utfärdas av stadsledningskontoret.

Berättelsen ska, enligt fastställd tidplan, överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet för nämnden.

Nämndens verksamhetsberättelse och revisionsberättelse lämnas till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige beslutar om ansvarsfrihet ska beviljas för nämnden.

Stadens huvudbokslut och årsredovisning

6 §

Stadens huvudbokslut är en sammanställning av de nämndvisa boksluten. Kommunstyrelsen ansvarar för att huvudbokslutet upprättas och redovisas i stadens årsredovisning.

Årsredovisningen upprättas i enlighet med den kommunala redovisningslagen och med iakttagande av god redovisningssed. Årsredovisningen ska i enlighet med den kommunala redovisningslagen innehålla en sammanställd redovisning som, utöver staden, även omfattar övriga juridiska personer där staden har ett röstetal på minst 20 procent. Uppllysning ska lämnas om flöden mellan de olika ingående juridiska personerna. Stiftelser omfattas inte av regeln.

I årsredovisningen ska redovisas stadens åtaganden gentemot andra samägda företag där stadens röstandelar understiger 20 procent. Även av staden använda entreprenader och verksamhetsstiftelser ska redovisas.

Årsredovisningen ska överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet före kommunfullmäktiges behandling av den.

Årsredovisningen ska överlämnas till kommunfullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Delårsrapport

7 §

Kommunstyrelsen ansvarar för att en delårsrapport årligen sammanställs. Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret. Delårsrapporten ska upprättas i enlighet med god redovisningssed. Underlag för delårsrapporten ska lämnas av nämnderna enligt anvisningar från stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret utfärdar kompletterande anvisningar för delårsrapporter.

Bilaga 8:8

Anläggningstillgångar

8 §

Med en investering avses all anläggningsverksamhet, inklusive om- och tillbyggnad, som medför standardhöjning och reinvestering samt anskaffning av utrustning till ett värde av ett prisbasbelopp eller därutöver med en ekonomisk livslängd på tre år eller mer.

9 §

Varje nämnd ansvarar för att det fortlöpande förs ett register över nämndens anläggningstillgångar.

10 §

Anläggningstillgångar ska årligen belastas med kapitalkostnader. Räntesatsen för interna ränteersättningar fastställs årligen i samband med budget.

11 §

Vid försäljning och köp av anläggningstillgångar gäller, som huvudregel, att transaktionen hänförs till dagen för tillträdet.

När planer finns på försäljning av kommunal verksamhet, ska redovisningen för verksamheten, som avses avyttras, ordnas så att samtliga kostnader och intäkter kan särredovisas.

Vid försäljning av anläggningstillgångar i mark och fastigheter redovisas realisationsvinsten alternativt realisationsförlusten under kommunstyrelsens finansförvaltning.

Den nämnd som förvaltar tillgången redovisar en försäljningsinkomst som motsvarar det bokförda värdet på den försålda tillgången. Nämnden ersätts av kommunstyrelsen för verifierade externa försäljningskostnader.

Vid försäljning av goodwill-värde redovisas realisationsvinsten alternativt realisationsförlusten under kommunstyrelsens finansförvaltning.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av investeringar, nedskrivning och återföring av nedskrivning, praktisk investeringsredovisning och investeringsinkomster.

Dokumentation av ekonomisystem, kontoplan m.m.

12 §

Kommunstyrelsen ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över tillämpade förvaltningsgemensamma delar av ekonomisystemet i enlighet med den kommunala redovisningslagen (gemensam ekonomimodell).

Nämnden ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över förvaltningsspecifika delar av ekonomisystemet.

Kommunstyrelsen utfärdar årligen Centrala krav för kodplan (omfattande kontoplan, verksamhetskoder, motparter och stora projekt).

3 kap PENNINGHANTERING och VÄRDEHANDLINGAR

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av regler för penninghantering och värdehandlingar samt för finansiella redovisningsprinciper.

Uppbörd och inkomstkontroll

1 §

Varje nämnd ansvarar inom sitt verksamhetsområde för uppbörd, kontroll och redovisning av stadens pengar.

Nämnden ansvarar för att inbetalda pengar omedelbart sätts in på anvisat bank- eller plusgirokonto och i övrigt använder sig av anvisade förmedlingstjänster för betalningsströmmar.

Vad som stadgats ovan gäller även för pengar som staden får och har hand om för annans räkning.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för egna medel.

Fakturering, krav och inkasso

2 §

Varje nämnd ansvarar för sin fakturering och krav- och inkassoverksamhet.

1. Fakturering

Räkningar ska snarast möjligt skrivas ut och föras upp i kundreskontran.

2. Krav och inkasso

- a) En fordran anses som osäker om kunden inte betalat den, då betalningstiden enligt inkassokravet löpt ut. En osäker fordran ska bokföras som en befarad kundförlust.
- b) En osäker fordran ska skrivas ned i bokföringen då alla inkassoåtgärder vidtagits och senast efter ett år. En fordran som uppenbarligen inte kommer att kunna drivas in kan skrivas av direkt utan att först bokföras som osäker. Om åtgärder avseende en fordran är vidtagna i stadens ekonomisystem skrivs fordran ned först när åtgärderna är avslutade (t.ex. pågående avbetalningsplan) Nämnd eller delegat beslutar om nedskrivning av fordran. Nedskrivning av fordran ska bokföras som en konstaterad kundförlust.
- c) Indrivning av en fordran får avbrytas om ytterligare indrivningsförsök är utsiktslösa eller inte är försvarliga med hänsyn till kostnaderna och inte krävs ur allmän synpunkt.

3. Överlåtande av krav och inkassoverksamhet

Stadens nämnder ska anlita det inkassoföretag som staden centralupphandlat för kravverksamhet. Ett sådant uppdrag får inte innefatta överlåtelse av fordringar.

Inkassoföretaget utför enbart de nödvändiga krav- och inkassoåtgärderna medan respektive nämnd behåller beslutanderätten i alla ärenden.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för fakturering, krav och inkasso.

Leasing

3 §

Nämnd eller bolag får ingå avtal om operationell leasing av utrustning i de fall avtalet innebär en lägre kostnad för staden, sett över utrustningens hela ekonomiska livslängd, än om utrustningen anskaffats genom köp. Hyra/leasing kan vara en ofördelaktig finansieringsform jämfört med andra tillgängliga finansieringsformer. Kostnaderna för hyra/leasing ska därför jämföras med kostnaderna för köp.

Bilaga 8:10

Om det samlade värdet av framtida betalningsförpliktelser inte kan anses ringa i förhållande till nämndens balansomslutning, eller om dessa betalningsförpliktelser överskrider av ekonomiutskottet fastställd beloppsgräns ska de underställas kommunstyrelsen.

Alla avtal om hyra eller hyrköp (leasing) i syfte att endast finna en alternativ finansieringsform ska underställas kommunstyrelsen.

Vad som sägs ovan gäller även avtal med annan rubricering, men med verklig innebörd av hyra, hyrköp eller leasing.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av leasingavtal.

Kontroll och attest

4 §

Omfattning och definition

Paragrafen gäller för stadens samtliga ekonomiska händelser, inklusive interna transaktioner samt medel som staden ålagts eller åtagit sig att förvalta eller förmedla. Med ekonomiska transaktioner avses bokföringsposter i stadens samtliga bokföringssystem som omfattas av lagen om kommunal redovisning.

Attest innebär att intyga att kontroll utförts utan anmärkning. Kontroll utförs av kontrollansvarig (tidigare attestant).

Syfte

Syftet med reglerna för kontroll av ekonomiska händelser är att säkerställa att transaktioner som bokförs är korrekta avseende:

<i>Prestation</i>	Att varan eller tjänsten har levererats till eller från staden och/eller att transaktionen i övrigt stämmer med avtalade villkor.
<i>Bokföringsunderlag</i>	Att verifikationen uppfyller kraven i den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.
<i>Betalningsvillkor</i>	Att betalning sker vid rätt tidpunkt.
<i>Bokföringstidpunkt</i>	Att bokföring sker vid rätt tidpunkt och i rätt redovisningsperiod.
<i>Kontering</i>	Att transaktionen är rätt konterad.
<i>Beslut</i>	Att transaktionen överrensstämmer med beslut av behörig beslutsfattare.

Kommentar: För stadens gällande betalningsvillkor se stadsledningskontorets anvisningar till ”Regler för ekonomisk förvaltning” kapitel 3.

Ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för utfärdandet av för staden gemensamma anvisningar till denna paragraf. Kommunstyrelsen ansvarar också för övergripande uppföljning av dessa anvisningar.

Stadens nämnder ansvarar för att fastställa regler och anvisningar för kontroll och attest. Nämnderna kan till regler för kontroll och attest enligt § 4 och 5 besluta om kompletteringar för sitt verksamhetsområde.

Varje nämnd utser kontrollansvariga (tidigare attestanter) samt ersättare för dessa. Kontrollansvar knyts till person eller befattning och kopplas till kodplan med angivande av eventuella begränsningar. Varje nämnd svarar för att det upprätthålls aktuella förteckningar över utsedda kontrollansvariga (tidigare attestanter).

Förvaltningschefen ansvarar för att vid behov aktualisera beslut om kontrollansvariga (tidigare attestanter). Förvaltningschefen ansvarar inom nämndens verksamhetsområde för att handläggarna är informerade om reglerna och anvisningarnas innebörd. Nämnden kan genom beslut om delegation ge ansvaret till fler befattningshavare än förvaltningschefen. En sådan delegation ska omfatta högst fem befattningshavare. Detta ska framgå av nämndens delegationsordning.

Kontrollansvarigas (tidigare attestanternas) ansvar är att tillämpa fastställda anvisningar samt när brister upptäcks rapportera dessa till närmast överordnad chef, annan överordnad eller till ansvarig för intern kontroll. Det åligger förvaltningschefen eller annan delegat att ansvara för att samtliga kontrollansvariga är informerade om rapporteringsvägar vid brister.

Kontroller

Följande kontrollmoment (tidigare attest) finns i staden. Kontrollerna ska i tillämpliga fall utföras.

<i>Prestation</i>	Vara eller tjänst har mottagits eller levererats.
<i>Kvalitet</i>	Mottagen eller levererad tjänst håller avtalad kvalitet.
<i>Pris</i>	Pris överensstämmer med avtal, taxa, bidragsregler eller beställning.
<i>Villkor</i>	Betalningsvillkor m.m. är uppfyllda.
<i>Beslut</i>	Behöriga beslut finns.
<i>Behörighet</i>	Nödvändiga kontroller (attester) har skett av behöriga personer.
<i>Kontering</i>	Konteringen är korrekt.
<i>Formalia</i>	Verifikationen uppfyller krav enligt lagstiftningen.

Kontrollernas utformning

Kontrollåtgärderna ska utformas så att den interna kontrollen inom respektive nämnd är tillräcklig och att kontrollkostnaden står i rimlig proportion till riskerna. Vid utformningen av kontrollåtgärderna ska följande krav beaktas:

<i>Ansvarsfördelning</i>	Ansvarsfördelningen ska vara tydlig. Ingen person ska ensam hantera en transaktion från början till slut.
<i>Kompetens</i>	Den som har rollen att utföra en kontrollåtgärd ska ha kompetens för uppgiften.
<i>Integritet</i>	Den som utför kontroll av en annans persons transaktioner ska ha en självständig ställning gentemot den kontrollerade.
<i>Jäv</i>	Den som utför kontrollen får ej kontrollera in- och utbetalningar till sig själv eller närstående. Detsamma gäller utgifter av personlig karaktär. Detta innefattar också bolag och föreningar där den kontrollansvarige eller närstående har ägarintressen eller ingår i ledningen.
<i>Dokumentation</i>	Vidtagna kontrollåtgärder (attester) ska dokumenteras på ändamålsenligt sätt.
<i>Kontrollordning</i>	De olika kontrollmomenten ska utföras i en logisk ordning så att effekten av en tidigare kontrollåtgärd inte förtas av en senare kontrollåtgärd.

Genomförda kontroller

Obligatoriska manuella kontroller som utförts med godkänt resultat ska dokumenteras genom attest. Attest dokumenteras i enlighet med anvisningarna. Maskinellt utförda kontroller ska framgå av systemdokumentation och behandlingshistorik. Om kontrollansvarig (tidigare attestant) ej kan godkänna en ekonomisk transaktion ska den som beslutat om transaktionen underrättas. Kan inte rättelse uppnås ska underrättelse ske enligt fastställd rutin.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

Begäran om utbetalning av pengar

5 §

Varje nämnd ska utse person med befogenhet att på nämndens vägnar beordra utbetalning av pengar. Nämnden ska ge denna befogenhet till förvaltningschefen samt till förvaltningschefen för serviceförvaltningen.

Förvaltningschefen ska utse ett lämpligt antal ställföreträdare med befogenhet att begära utbetalning av pengar. Rätten att begära utbetalning av pengar ska ges till namngivna personer.

Person med rätt att begära utbetalning av pengar ska innan sådan begäran säkerställa att nödvändiga kontroller har skett av behöriga personer (behörighetskontroll).

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

Fullmakter till stadens bankkonton

6§

Respektive nämnd ansvarar för att fullmakter och behörigheter avseende stadens bankkonton till personal inom staden är korrekt utfärdade genom signering enligt delegationsordning. Fullmakten undertecknas därefter av kommunstyrelsens delegat. Det åligger respektive nämnd att kontinuerligt meddela borttag av fullmakter/behörigheter till stadsledningskontoret.

Förskottskassa m.m.

7 §

Kommunstyrelsen beslutar på nämndens begäran om limit för förskottskassa.

Nämnden ansvarar för att förvaltningschefen utser person med ansvar för förskottskassan. Förvaltningschefen ska se till att utnyttjandet av förskottskassan redovisas och kontrolleras enligt gällande regler och anvisningar.

Förvaltningschefen kan fördela förskottskassan på flera underförskottskassor. Summan av underförskottskassorna får inte överstiga förskottskassans limit. Underförskottskassorna ska redovisas, kontrolleras och inventeras enligt gällande regler och anvisningar.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för förskottskassor.

Betalkort

8 §

Se kommunstyrelsens policy avseende betalkort.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för betalkort.

Utbetalning

9 §

Kommunstyrelsen svarar för alla utbetalningar om kommunstyrelsen inte medgett undantag. Stadsledningskontoret verkställer stadens utbetalningar.

Likviditetshantering

10 §

Kommunstyrelsen ansvarar för stadens likviditetshantering, upplåning och skuldförvaltning, utlåning samt tecknande av stadens borgen i enlighet med vad som föreskrivits i instruktionen för stadsledningskontoret och i Stockholms stads finansiella policy samt i andra beslut av kommunfullmäktige.

Nämnden ska på anmodan av kommunstyrelsen upprätta en likviditetsprognos.

Förvaring av värdehandlingar**11 §**

Nämnden svarar för att värdehandlingar förtecknas och förvaras tillfredsställande. Nämnden kan anlita stadsledningskontoret för förvaring av värdehandlingar, som nämnd innehar för stadens räkning.

4 kap UPPHANDLING

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

Övergripande**1 §**

Stadens nämnder ska tillämpa lag om offentlig upphandling (LOU 2007:1091) samt de lagar som kompletterar eller ersätter denna lag, liksom nedan angivna regler, samt av kommunfullmäktige beslutad konkurrens- respektive upphandlingspolicy samt till ovannämnda dokument tillhörande anvisningar.

2 §

Följande begrepp används nedan och i övriga inom staden styrande dokument på upphandlingsområdet:

Upphandling

Som upphandling räknas en transaktion som innebär ömsesidiga ekonomiska förpliktelser för de inblandade parterna. Som ekonomisk förpliktelse räknas motprestation såsom ekonomisk ersättning, arbetsinsats eller upplåtelse av någon annan slags nyttighet. Exempel på upphandling är köp av en vara, tjänst, verksamhet eller entreprenad, liksom ingående av samarbetsavtal. Även hyra och leasing av varor faller under begreppet upphandling.

Upphandlande myndighet

Den beslutande församling som ansvarar för att anskaffning sker i enlighet med lag, regler och policy. Utgörs inom staden av nämnd respektive bolag.

Lokal upphandling

Upphandling som utförs av en upphandlande myndighet för att lösa behovet av en viss vara eller tjänst inom nämnden.

Gemensam upphandling

Upphandling som genom samverkan mellan två eller flera nämnder genomförs för att lösa behov inom samtliga deltagande nämnders ansvarsområde. Deltagande i sådan upphandling är frivillig och beslutas av respektive nämnd eller tjänsteman inom nämnden som med stöd av delegation äger fatta sådant beslut.

Central upphandling

Upphandling där samtliga nämnders ansvar för upphandling överförs till en nämnd som i enlighet med beslut i kommunfullmäktige genomför upphandling för hela stadens behov. Deltagande i central upphandling är tvingande för stadens nämnder såvida fullmäktige inte beslutat om undantag för viss nämnd. Stadens bolag deltar efter inbjudan i central upphandling som i gemensam upphandling.

Ramavtal

Med ramavtal avses ett avtal som ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer i syfte att fastställa villkoren för senare tilldelning av kontrakt under en given tidsperiod.

Avrop

Inköp/beställning som görs med grund i ramavtal benämns avrop.

Direktupphandling

3 §

Direktupphandling definieras i LOU och får endast användas under de omständigheter som föreskrivs där. Kommunstyrelsen utfärdar och beslutar om de riktlinjer som ska gälla för direktupphandling.

Direktupphandling får normalt inte förekomma på områden där ramavtal finns.

Utöver kommunstyrelsens riktlinjer kan stadsledningskontoret utfärda anvisningar för rutiner kring direktupphandling.

Ramavtal

4 §

Ramavtal får användas på områden där det är till gagn för konkurrensen och för stadens ekonomiska och verksamhetsmässiga intressen.

Av förfrågningsunderlaget ska framgå hur tilldelning av kontrakt kommer att ske inom ramavtalet.

Ramavtal ska i första hand följas av exklusivitet. Detta innebär att om en nämnd genomfört eller deltagit i ramavtalsupphandling ska nämnden inte teckna andra avtal avseende samma vara eller tjänst att gälla under ramavtalets avtalstid (s k avtalstrohet ska gälla). Om ramavtal inte avses innebära exklusivitet ska detta tydligt framgå av såväl avtal som förfrågningsunderlag.

Dokumentation

5 §

Information om alla beställningar som görs genom avrop eller upphandling ska dokumenteras. Kraven på dokumentation styrs dels av lag, dels av stadens behov av att kunna analysera och förklara sitt agerande i upphandlingsärenden.

Grundregeln är att alla beslut om genomförande av upphandling, direktupphandling eller avrop ska dokumenteras på ett sådant sätt att det framgår vem som fattat beslutet, i vilket syfte samt det ungefärliga värdet av den gjorda beställningen. Utöver detta ska dokumentation upprättas i enlighet med vad reglerna för respektive upphandlingsförfarande kräver.

Stadsledningskontoret ska utfärda anvisningar och råd kring hanteringen av handlingar i upphandlingsärenden.

Vad gäller gallring ska de av stadsarkivet utfärdade gallringsbesluten följas.

Systemstöd för inköp

6 §

Stadsledningskontoret har rätt att utfärda anvisningar kring beställningar via elektroniskt inköpsstöd.

5 kap DONATIONSMEDEL

Mottagande av donation

1 §

Mottagande av donation ska underställas kommunfullmäktige för prövning då det är fråga om ett stiftelseförordnande. Även gåva ska underställas kommunfullmäktige när gåvans värde överstiger 500 000 kr. I övriga fall beslutar respektive nämnd.

Placering av fondtillgång

2 §

Tillgångar tillhörande stadens anknutna stiftelser ska placeras i enlighet med av kommunstyrelsen beslutade placeringsföreskrifter.

Förvaltning av fondtillgång**3 §**

Förvaltas fond eller stiftelse av nämnd ska denna anlita kommunstyrelsen för handhavande av fondens eller stiftelsens tillgångar i den mån stiftelseförordnandet inte föreskriver annat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för donationer och gåvor.

6 kap INTERN KONTROLL

Nämnderna ska enligt kommunallagen 6 kap. 7 § var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 3 kap. 16 § har lämnats över till någon annan.

Revisorernas uppgift är enligt kommunallagen 9 kap. 9 § att pröva om bl.a. den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för nämndernas interna kontroll av följande regler.

1 §

Den interna kontrollen inom en nämnd ska bygga på en helhetssyn på den kommunala verksamheten. Detta betyder att den ska omfatta mål och strategier, styrning och uppföljning samt skydd av tillgångar. Inom dessa områden ska det finnas inbyggda uppföljnings- och kontrollsystem som säkrar en effektiv förvaltning och förebygger allvarliga fel eller förluster.

Nämnd ansvarar för att ett system för intern kontroll upprättas inom respektive verksamhetsområde med övergripande riktlinjer, regler och anvisningar i syfte att säkerställa att

- verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt
- lagar, avtal och andra för nämnden gällande regler, föreskrifter och beslut följs
- anskaffningen och användningen av resurser är effektiv och ändamålsenlig
- stadens tillgångar skyddas
- redovisningen och uppföljningen av verksamhet och ekonomi är rättvisande, tillförlitlig och ändamålsenlig samt att
- säkerheten i redovisningsrutiner, administrativa rutiner och it-system är tillfredsställande.

Nämnden ansvarar för att internt kontrollsystem för nämnden upprättas och ska tillse att konkreta regler och anvisningar utformas för att upprätthålla en god intern kontroll inom alla verksamhetsområden.

Verksamhetsansvariga chefer på olika nivåer i organisationen ska bidra till utformningen av konkreta regler och anvisningar för en god intern kontroll inom sina verksamhetsområden och ska informera övriga anställda om reglernas och anvisningarnas innebörd.

Samtliga anställda är skyldiga att följa gällande regler och anvisningar för intern kontroll.

2 §

Nämnd ska årligen fastställa en internkontrollplan för att följa upp att det interna kontrollsystemet fungerar tillfredsställande inom nämndens verksamhetsområden. Utifrån en risk- och väsentlighetsanalys ska nämnden välja ut ett antal områden/rutiner som ska granskas särskilt under verksamhetsåret för att verifiera att mål uppnås samt att riktlinjer och fastlagda kontroller upprätthålls/genomförs.

Förvaltningschef ska tillse att en risk- och väsentlighetsanalys genomförs och dokumenteras och med denna som underlag upprätta förslag till internkontrollplan för nämnden.

3 §

Nämnd ska försäkra sig om att internkontrollplanen genomförs och vid behov vidta åtgärder som säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Förvaltningschef ska regelbundet rapportera till nämnden om hur internkontrollplanen genomförs, hur den interna kontrollen fungerar samt föreslå nämnden erforderliga åtgärder för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig.

Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad.

Vid misstanke om brott av förmögenhetsrättslig karaktär ska nämnden utan oskäligt dröjsmål vidta åtgärder. Förvaltningschef ska omgående informera nämnden och revisionskontoret om det hos förvaltningen uppdagas förhållanden som medför misstanke om att sådant brott föreligger. Förvaltningschef ska också tillse att nämnden och revisionskontoret informeras om de åtgärder som vidtas.

7 kap LOKALER

1 §

Nämnder och bolag ska i första hand hyra lokaler av staden eller stadens egna fastighetsbolag.

2 §

Beslut om inhyrningar av lokaler och lägenheter kan medföra bindning av stora kostnader under lång tid för staden. Vid högre hyresnivåer, och/eller långa hyrestider, ska inhyrningar godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott. Detta gäller även om en fastighetsförvaltande nämnd är hyresvärd.

För att minska detaljstyrningen och fokusera på större ärenden gäller följande för vilka inhyrningar som nämnderna ska ansöka om godkännande:

- Om den sammanlagda hyran under kontraktstiden (hyrestiden) överstiger 6 miljoner kronor, räknat i hyresnivå år 1, ska inhyrningen godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott. Om hyrestiden är tills vidare eller längre än 5 år sker beräkningen motsvarande en tid om 5 år.

Vid mycket stora inhyrningar är det väsentligt att beslutsprocessen ger möjlighet till samordning och prioritering i ett tidigt skede. Nämnderna ska förbereda sådana inhyrningar via ett inriktningsärende som ska anmälas till kommunstyrelsens ekonomiutskott innan beslut fattas i egen nämnd. Anmälan ska vara godkänd av ekonomiutskottet innan nämnden fattar eget beslut. Detta gäller följande ärenden:

- Om den sammanlagda hyran under kontraktstiden (hyrestiden) beräknas överstiga 60 miljoner kronor, räknat i hyresnivå år 1. Om hyrestiden är tills vidare eller längre än 5 år sker beräkningen motsvarande en tid om 5 år.

Vad som sagts ovan om inhyrningar gäller även om-, ny- och tillbyggnader med motsvarande hyreskostnadsökningar.

För fastighetsnämndens investeringar i lokaler överstigande 300 miljoner kronor ska ett utredningsbeslut godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott (se 1 kap. Budget och uppföljning, 7§ Uppföljning). Be-

ställande (initierande hyresgäst) nämnd ska lämna beslutsunderlag till ekonomiutskottet under förutsättning att den hyresgenererande delen av investeringen överstiger 300 miljoner kronor. Om investeringen totalt överstiger 300 miljoner samtidigt som den hyresgenererande delen av densamma understiger 300 miljoner kronor ska fastighetsnämnden och beställande nämnd lämna ett gemensamt beslutsunderlag till ekonomiutskottet.

3 §

Beslut om avveckling/omstrukturering av lokaler fattas av ansvarig nämnd. Utbudet av biståndsbedömda boenden är en gemensam resurs för hela staden. För att säkerställa den centrala samordningen i samband med avveckling/omstrukturering av dessa boenden ska kommunstyrelsens ekonomiutskott, efter begäran av respektive nämnd, godkänna större avvecklingar/omstruktureringar av särskilda boenden för äldre och bostäder med särskild service.

4 §

För att få en effektiv hantering av lokalärenden som ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott ska alltid samråd ske med kommunstyrelsen, genom stadsledningskontoret, innan beslut fattas i egen nämnd. Genomfört samråd ska redovisas i underlaget och är en förutsättning för vidare beredning av ärendet.

5 §

I stadens ramavtal med SISAB och Micasa regleras hur kapitalkostnaderna årligen ska bestämmas. Räntan beräknas utifrån stadens internränta plus omkostnadsersättning. Samtliga räntekostnader mellan staden och stadens samtliga bolag, rörande hyrestillägg för lokalanpassningar, ska beräknas till motsvarande ränta.

6 §

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för lokalfrågor.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 8 Förslaget till Regler för ekonomisk förvaltning godkänns.

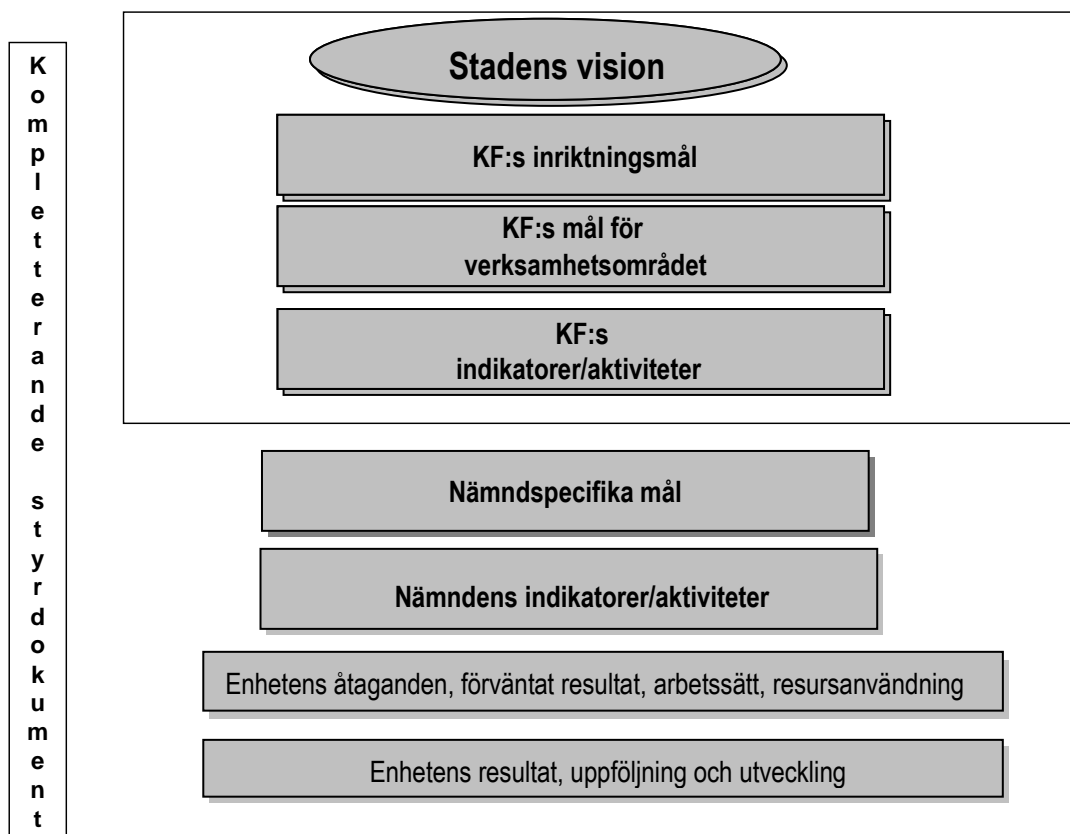
Stadens ledning och styrning

Vision 2030 är den gemensamma långsiktiga visionen om hur staden ska utvecklas och redovisar stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför, samt strategier för en långsiktig och hållbar utveckling.

Kommunfullmäktige fastställer budget för staden. Budgeten är överordnad och styrande för stadens alla verksamheter. Övriga styrdokument har att förhålla sig till denna. Utifrån de mål som kommunfullmäktige fastställer i budgeten finns styrdokument inom olika områden. I stadens budget fastställer kommunfullmäktige inriktningsmål, mål för verksamhetsområdet, indikatorer som mäter måluppfyllelsen samt aktiviteter som ska bidra till att målen uppfylls.

Stadens system för integrerad ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi, ILS, se bild nedan, omfattar hela koncernen Stockholms stad. Det innebär att ILS gäller för såväl nämndernas som bolagens verksamheter. ILS-webb är det huvudsakliga verktyget för att styra mot och följa upp kommunfullmäktiges mål genom kommunfullmäktiges indikatorer och aktiviteter. Uppföljning av program och riktlinjer inordnas i budgeten genom indikatorer och aktiviteter. Därigenom följs programmen upp tillsammans med uppföljningen av nämnders och bolags ekonomi och verksamhet. Programmen är övergripande och långsiktiga. Därav följer att de övergripande målen som anges i programmen kan sträcka sig över mandatperioder, men att aktiviteter och indikatorer kan komma att förändras utifrån förändringar av budgetens inriktning

Stadens styrning enligt ILS

Stadens vision

Är det dokument som samlat redovisar stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför och strategier för en långsiktig hållbar utveckling. Tidsperspektivet är långsiktigt.

Budget

Budgeten är det övergripande och överordnande styrdokumentet för stadens nämnder och bolag. I den läggs följande fast:

- kommunfullmäktiges inriktningsmål
- kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet
- kommunfullmäktiges indikatorer
- kommunfullmäktiges obligatoriska nämndindikatorer
- kommunfullmäktiges aktiviteter

Tidsperspektivet är treårigt med fokus på budgetåret.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är verksamhetsövergripande och tydliggör vad som är viktigt att nämnder och bolag uppfyller. Tidsperspektivet är en mandatperiod.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i staden. Tidsperspektivet är flerårigt.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer fastställs i budgeten. De mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller KF:s mål. För varje indikator fastställer kommunfullmäktige ett årsmål. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna avser det målvärde kommunfullmäktige har för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer.

Kommunfullmäktiges obligatoriska nämnd/bolags indikatorer

Kommunfullmäktige kan besluta om nämnd/bolags indikatorer som är obligatoriska för respektive nämnd/bolag att följa upp. Dessa redovisas i nämndens verksamhetsberättelse som lämnas till kommunfullmäktige. Till varje obligatorisk nämnd/bolags indikator fastställer nämnden/bolaget ett årsmål.

Kommunfullmäktiges aktiviteter

En aktivitet är en riktad insats under en begränsad tidsperiod, under budgetåret. Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen och ska ha start- och slutdatum samt en ansvarig nämnd. Aktiviteterna följs upp i tertiärrapporterna och verksamhetsberättelsen med kommentarer på avvikelser. Aktiviteter är inte ordinarie arbetssätt för att genomföra nämndens eller bolagets uppdrag.

Övrig uppföljning

Nyckeltal

Kommunfullmäktige har beslutat om nyckeltal för stadens verksamheter. Dessa förändras inte över tid om inte synnerliga skäl föreligger. Nyckeltalen redovisas löpande och i samband med stadens årsredovisning.

Kompletterande uppgifter

Stadsledningskontoret begär in kompletterande uppgifter från nämnder och bolagen. Uppgifterna används för att fördjupa uppföljningen inom vissa områden.

Kompletterande styrdokument

Program

Program är måldokument som är långsiktiga och stadsövergripande. Programmen syftar inte till att slå fast detaljerade åtgärder, men kan innehålla förslag på aktiviteter och indikatorer samt metoder för hur programmets mål ska nås. Stadens nämnder och bolag ska följa de program som finns inom respektive verksamhetsområde. Kommunfullmäktige kan peka ut enskilda nämnder och bolagsstyrelser såsom uppföljningsansvariga för hela eller delar av program. I de fall uppföljningen av programmen ska integreras i ILS, ska nämnden eller bolagsstyrelsen fastställa indikatorer och aktiviteter i sina verksamhetsplaner.

Riktlinjer

Riktlinjer är en följd av ett fattat beslut i kommunfullmäktige och anger hur verksamheten ska agera för att nå kommunfullmäktiges mål.

För att skapa en enhetlighet i begrepp och benämningar av styrdokument har staden för avsikt att fortsättningsvis benämna styrdokument i termer av program eller riktlinjer. Det är i dagsläget svårt att definitionsmässigt se skillnaden mellan program, plan, policy och strategi. De tre senare begreppen kommer därför att utgå. Framtida styrdokument som utarbetas och beslutas är antingen program eller riktlinjer utifrån de definitioner som beskrivs ovan.

Styrning och uppföljning på nämnd- och bolagsnivå

Nämndens/bolagets mål

Nämndens och bolagets nämndspecifika mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och beskriver vilket resultat som ska uppnås (förväntat resultat).

Nämndens/bolagets indikatorer

Nämnden och bolaget kan fastställa egna indikatorer för att mäta i vilken mån nämnden/bolaget uppfyller sitt mål.

Nämndens/bolagets aktiviteter

Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

Risk- och väsentlighetsanalys

Nämndens ansvar för den interna kontrollen är styrt via kommunallagens 6 kap. 7 §. Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är till-

Bilaga 9:4

räcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 3 kap. 16 § har lämnats över till någon annan.

Nämndens internkontrollarbete ska bestå av tre delar. Nämnden ska ha fastställt ett aktuellt system för internkontroll, årligen genomföra en risk- och väsentlighetsanalys samt utifrån denna fastställa en internkontrollplan. Risk- och väsentlighetsanalysen genomförs i två delar, dels utifrån kommunfullmäktiges indikatorer, dels utifrån de processer nämnden ansvarar för. I risk- och väsentlighetsanalysen uppskattar nämnden sannolikheten för att risken ska inträffa, väsentlighetsgraden av bedömda risker samt tar ställning till hur riskerna ska behandlas. Utifrån den genomförda risk- och väsentlighetsanalysen tar nämnden fram en aktuell internkontrollplan. Internkontrollplanen samt risk- och väsentlighetsanalysen fastställs i samband med verksamhetsplanen och följs upp i samband med verksamhetsberättelsen.

Risk- och väsentlighetsanalysen och internkontrollplanen redovisas i ILS-webb.

Styrning och uppföljning på enhetsnivå

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska leda till att verksamheten utvecklas. Genom ett systematiskt kvalitetsarbete med tydliga åtaganden, arbetssätt och uppföljning av dessa får enheten svar på vad som leder till en effektiv resursanvändning och en utveckling av verksamheten.

Åtagande

Enheten konkretiserar nämndens/bolagets mål genom egna åtaganden i enhetens verksamhetsplan. Åtagandena ska beakta brukarnas behov och efterfrågan. Åtagandena ska vara tydliga, fånga syftet med verksamheten, fokusera på väsentliga kvalitetsaspekter och rymmas inom enhetens ekonomiska ram. Innan de fastställs ska trovärdigheten i åtaganden bedömas av respektive nämnd eller förvaltningsledning. Åtagandena fastställs årligen.

Förväntat resultat

Till varje åtagande ska enheten beskriva det förväntade resultatet under året. Vad har enheten för målvärde/målbild, vilket tillstånd ska uppnås?

Arbetssätt

Enheterna måste ha tydliga arbetssätt som säkerställer att åtagandena uppfylls och de förväntade resultaten nås, en utveckling av kvaliteten i verksamheten och ett effektivt resursutnyttjande.

Resursanvändning

Användningen av resurserna ska vara effektiv för att nå åtagandena och de förväntade resultaten. Genom att utveckla arbetssätten och uppföljning av resultat används resurser såsom budget, lokaler, it-stöd, materialåtgång, medarbetarnas kompetens och energiförbrukning på bästa sätt. Det ska gå att mäta hur resurser används.

Uppföljning

Enheterna ska ha metoder för att löpande följa upp sitt arbete. Uppföljningen ger underlag för beslut om åtgärder när resultat visar att valda arbetssätt riskerar att försvåra att åtagandet nås. Uppföljningen ger underlag för att säkerställa att åtaganden och de förväntade resultaten uppnås samt att erfarenheter tas tillvara för lärande och utveckling. Enheten ska följa upp hur väl de lever upp till nämndens, åtaganden, arbetssätt, resursanvändning och ekonomiskt utfall.

Enhetens indikatorer

Enheterna kan fastställa egna indikatorer för att mäta i vilken mån enheter uppfyller sitt åtagande.

Enhetens aktiviteter

Enheten kan ta fram aktiviteter som ska bidra till att enhetens åtagande uppnås. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

Resultat och analys - utveckling

För all verksamhetsuppföljning och framgångsrik utveckling är det av yttersta vikt att regelbundet analysera sitt arbete och se i vad mån detta leder till en effektiv verksamhet med brukaren i fokus. För att kunna nå dit måste varje enhet säkerställa att de prioriterar rätt områden i förhållande till avsatt budget och befintliga resurser. Genom att ta fram tydliga underlag som visar vilka resultat som leder till måluppfyllelse uppnås en kunskap om vad som leder till en utveckling av verksamheten utifrån ett brukarperspektiv och vad som inte gör det. Denna kunskap underlättar för politiker och tjänstemän att utarbeta relevanta mål, åtaganden och kvalitetsgarantier, men även till att utveckla effektiva arbetssätt och ett optimalt resursutnyttjande. På sikt kan detta innebära en möjlighet för staden att kunna budgetera per mål. Analyser, inte enbart uppföljning, är grunden för en effektiv verksamhet.

Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier beskriver vad varje verksamhet åtar sig gentemot brukare/kunder och vad de åtar sig att göra för att genomföra dem. Kvalitetsgarantierna kan underlätta dialogen med brukarna/kunderna, vilka sedan kan ta ställning till hur verksamheten fungerar och engagera sig i att förbättra den. Kvalitetsgarantierna visar samlat enhetens verksamhetsidé, åtaganden och rutiner för att hantera synpunkter och klagomål och beslutas tillsammans med enhetens verksamhetsplan.

Dialog

Stadens nämnder ska ha en strukturerad dialog i organisationen om enheternas arbete med åtaganden, kvalitetsgarantier, förväntat resultat, arbetssätt, resursanvändning, uppföljning, utveckling och analys kopplade till nämndens mål.

Kommunstyrelsen ska ha en strukturerad dialog med nämnderna om utformning och uppföljning av nämndernas mål kopplade till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet.

Sammanställning över stadsövergripande styrdokument

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande	Kommentar
Övergripande styrdokument					
	Stockholms stads budget	KF	2012-11-15	111-636/2012	Uppdateras varje år
	Reglementen för kommunstyrelsen och nämnder				
	Stadens ledning och styrning				Antagen i budget, bilaga 9
	Ett Stockholm i världsklass - Vision 2030 - Strategisk inriktning.				
	Kommunfullmäktiges indikatorer				Antagna i budget, bilaga 5
Barn, ungdom och utbildning					
	Förslag på Stockholms stads förskoleprogram, Stockholms stads förskoleplan - Framtidens förskola	KF	2013-10-14	321-348/2013	Beslut i oktober 2013
	IT-strategi för ett bättre lärande	KF	2011-05-02	031-2674/2010 2011:59	Kvarstår
	Skolprogram för Stockholms stad ”Skola i världsklass”	KF	2013-05-27	322-1460/2012 2013:62	Kvarstår
	Riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa	KF	2010-06-21	325-2740/2009 2010:60	Kvarstår
	Riktlinjer för tillämpning av lagen om kommunalt vårdnadsbidrag	KF	2009-11-12	111-859/2009 Budget 2010 bilaga 13	Kvarstår
Ekonomi					
	Försäkringspolicy för Stockholms stad	KF	2004-03-01	009-4489/2003 2004:22	Kvarstår
	Styrning och uppföljning av investeringar och andra betydande projekt			114-596/2010 Bilaga 9 i budget 2013	Kvarstår
	Regler för ekonomisk förvaltning	KF	2012-11-15	Kfs 2012:10	Revideras varje år i budget
	Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad	KF	2012-12-17	113-1325/2012 (Kfs 2013:04)	Bilaga A uppdateras kontinuerligt i KS/EKU
	Placeringspolicy för Stockholms stads samförvaltade donationsstiftelser	KS/EKU	2013-09-18	140-1333/2013	Beslut i KS/EKU

Bilaga 10:2

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande	Kommentar
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning					
	Stockholm – en stad för alla Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016.	KF	2011-06-13	326-2538/2010 2011:106	Kvarstår
	Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och Stockholms stad om hälso- och sjukvårdsansvar för äldre samt personer med fysisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning eller autismspektrumstillstånd samt för personer med förvärvad hjärnskada eller annan kognitiv svikt	KF	2010-02-22	327-2157/2009 2010:16	Kvarstår
Information - kommunikation					
	Kommunikationsprogram för Stockholms stad	KF	2012-04-02	050-2895/2010 2012:37	Kvarstår
Infrastruktur					
	Framkomlighetsstrategi för Stockholm 2030	KF	2012-12-17	314-1226/2012 2012:143	Kvarstår
	Bostadsförsörjningsprogram	KF	2010-03-15	311-2636/2009/ 2010:26	Kvarstår
	Byggnadsminnesförklaring – policy för Stockholms stads egna byggnader	KF	1992-11-09	000-403/1992/ 1992:215	Kvarstår
	Renhållningsordning för Stockholms kommun	KF	2007-12-11	303-4278/2007/ 2007:158	Kvarstår
	Avfallsplan för Stockholm 2013-2016	KF	2013-02-18	303-1728/2012 2013:25	Kvarstår
	Stockholms parkprogram, handlingsprogram 2005-2009, för utveckling och skötsel av parker och natur	KF	2006-01-23	302-3871/2004 2006:13	Under revidering
	Trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad, del 2, inriktning, mål och åtgärder 2010-2020	KF	2010-11-08	314-1099/2010/ 2010:113	Kvarstår
	Vision Järva 2030	KF	2009-04-20	319-2070/2008 2009:46	Kvarstår
	Vision för Söderort	KF	2010-04-12	302-838/2009/ 2010:40	Kvarstår
	Översiktsplan för Stockholm stad - Promenadstaden	KF	2010-03-15	311-2636/2009 2010:26	Kvarstår

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande	Kommentar
Internationellt arbete					
	Övergripande mål, inriktning och riktlinjer för det internationella arbetet – Internationell strategi	KF	2008-12-15	006-1137/2007 2008:204	Kvarstår
	Stadens strategiska engagemang i Eurocities	KS	2012-02-08	006-2020/2011	Kvarstår
	Policy om EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna – positionspapper om EU, staden och stockholmarna	KF	2013-04-29	024-2011/2011	Kvarstår
IT och telefoni					
	E-strategi för Stockholms stad	KF	2008-06-16	051-823/2008/ 2008:108	Kvarstår
	Grön IT – Strategi för Stockholms stad	KF	2010-04-14	031-1104/2009 2010:45	Kvarstår
	Nytt IT-program för Stockholms stad (ett program för digital förnyelse 2013-2018)	KF	2013-04-29	031-786/2012 2013:46	Kvarstår
Kris- och säkerhetsfrågor					
	Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013 – 2016	KF	2013-04-29	307-643/2012 2013:47	Kvarstår
Kultur och fritid					
	Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2013-2017	KF	2013-04-29	328-1899/2012	Kvarstår
	Strategisk plan för bibliotek i Stockholms stad 2011-2015	KF	2012-02-20	328-1296/2011	Kvarstår
	Kultur i ögonhöjd – För med och av barn och unga, Strategisk plan för barn- och ungdomskultur 2014-2016	KF		328-323/2013	Under revidering
	Kulturvision 2030	KF	2012-06-11	328-1850/2011 2012:91	Kvarstår

Bilaga 10:4

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande	Kommentar
Miljö					
	Miljöprogram för Stockholms stad inkluderar följande riktlinjer – Vattenprogram – Åtgärdsprogram mot buller enligt förordningen (SFS 2004:675) om omgivningsbuller – Stockholms åtgärdsprogram för klimat och energi 2010-2020	KF KF KF KS	2012-01-30 2006-06-12 2009-01-26 2010-04-14	303-1207/2010 304-5104/2005 2006:122 314-194/2009/ 2009:176 303-368/2010	Kvarstår Kvarstår Revideras Kvarstår
Näringsliv, arbetsmarknad, omvärld					
	Näringslivspolitiskt samarbete i Stockholmsregionen	KS	2010-03-24	022-2621/2009	Kvarstår
	Evenemangsstrategi	KF	2012-06-11	053-1394/2011	Kvarstår
Personalpolitik					
	Personalpolicy i Stockholms stad	KF	2009-02-16	201-295/2007/ 2009:12	Kvarstår
	Rökfri arbetstid i Stockholms stads verksamheter	KF	2010-04-12	219-1255/2009 2010:43	Kvarstår
Socialtjänst					
	Gemensamt policydokument för Stockholms läns kommuners och Stockholms läns landstings missbrukar- och specialiserade beroendevård	KS	2010-03-24	2196/2009	Kvarstår
	Stockholms stads program för kvinnofrid - mot våld i nära relationer 2012-2014	KF	2012-04-23	325-2183/2011 2012:43	Kvarstår
	Riktlinjer för stadens budget- och skuldrådgivning	KF	2012-09-24	114-1193/2011 2012:108	Kvarstår
	Riktlinjer för handläggning av dödsboärenden			325-607/2006 2006:162	Kvarstår
	Överenskommelse om samverkan kring vuxna med psykisk sjukdom-/funktionsnedsättning	KS	2012-08-22	326-570/2012	Kvarstår
	Stockholms stads brottsförebyggande program	KF	2009-09-28	325-3051/2008/ 2009:136	Kvarstår

Om-råde	Styrdokument	Anta-gen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande	Kommen-tar
Socialtjänst - fortsättning					
	Stockholms stads sociala program för att minska prostitutionen	KF	2006-06-12	325-5130/2005/2006:119	Kvarstår
	Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotika-politiska program	KF	2010-11-08	329-2475/2009/2010:115	Kvarstår
Styrning och uppföljning					
	Program för kvalitetsutveckling (ersätter strategi för kvalitetsutveckling samt stadens kvalitetsarbete)	KF	2012-03-20	009-1322/2011	Kvarstår
	Uppföljning av förbättringsförslag, synpunkter och klagomål – en del i stadens strategi för kvalitetsutveckling av verksamheter	KF	1999-05-10	009-271/1999	Kvarstår
Upphandling					
	Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar (upphandlingspolicy)	KF	2007-03-26	125-1694/2012 2007:32	Under revidering
	Riktlinjer för direktupphandling	KS	2013-03-20	125-200/2011 2013:39	Kvarstår
Äldreomsorg					
	Stockholms stads äldreomsorgsplan 2007-2011	KF	2007-11-26	327-1781/2007 2007:148	Kvarstår
	Planering av boenden för äldre i Stockholms stad	KS	2009-04-15	327-2510/2008	Kvarstår
	Anhörig-/närståendepolicy för Stockholms stads äldreomsorg	KF	2010-06-21	327-194/2010/ 2010:61	Utgår
	Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2012-2016 (som vårdar och stödjer närstående)	KF	2013-02-18	325-1035/2012	Kvarstår
	Införande av trygghetsboende - äldreomsorg i Stockholms stad	KF	2009-11-12	327-1178/2009/ 2009:186	Kvarstår
	Kostpolicy för Stockholms stads äldreomsorg	KF	2008-04-07	327-4347/2007/ 2008:48	Kvarstår

Bilaga 10:6

Om- råde	Styrdokument	Anta- gen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande	Kommentar
Äldreomsorg - fortsättning					
	Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorg	KS	2011-10-05	327-390/2010	Kvarstår
	Gemensam värdegrund för äldreomsorg i Stockholms stad	KF	2011-03-14	327-1325/2010 2011:35	Kvarstår
	Metodhandledning för biståndshandläggare inom äldreomsorg	KF	2009-11-30	327-1460/2009 2009:187	Kvarstår
	Tillämpningsanvisningar för köhanteringssystem för vård- och omsorgsboende	KF	2012-11-15	327-1133/2012	Kvarstår

Organisationsförändringar

Ny ansvarsfördelning inom it-verksamheten

Kommunstyrelsen ansvarar för den strategiska ledningen av it-verksamhet samt för hanteringen av stadens övriga leverantörer inom it-området. Vid beslut om gemensam it-service infördes ett operativt uppföljningsansvar för leveranserna inom gemensam it-service hos servicenämnden. Det delade leveransansvaret har lett till frågor om ansvarsfördelning mellan kommunstyrelsen och servicenämnden. De nämnder och bolag som nyttjar olika delar av de centrala och gemensamma it-leveranserna upplever även en otydlighet som skapar problem. Mot bakgrund av detta har kommunstyrelsen låtit externa konsulter genomföra en analys av leverantörsstyrningen inom it-området. Utifrån genomförd analys föreslås en ny organisation för leverantörsstyrning inom it-området.

I syfte att skapa ett tydligt ansvar och en effektiv it-organisation införs en funktion för sammanhållen styrning av it-leveranserna vid kommunstyrelsen. Servicenämndens ansvar för uppföljning av den gemensamma it-servicen upphör därmed. Den funktion för sammanhållen styrning av it-leveranserna som införs vid kommunstyrelsen ska införlivas i det ansvar som kommunstyrelsen redan har för övriga delar av stadens it-leverans.

Förändringen ger en utökad service och dialog med stadens nämnder och bolag, en tydligare samordning av stadens leverantörer och ett utökat stöd till stadens centrala system- och infrastrukturförvaltare. Kostnaden för den centrala it-organisationen minskar genom synergieffekter med stadens existerande organisation för styrning av it-leveranser. Kostnadsminskning sker även till följd av minskat arbete med samordning inom it-organisationen. Justering av kommunstyrelsens samt servicenämndens budget, till följd av den nya organiseringen, ska ske i samband med ärendet ”Nämndernas verksamhetsplaner med budget för 2014”. En ny organisation ska efter beslut träda i kraft den 1 januari 2014.

Ärende Ansvarsfördelning inom it-verksamheten, dnr 039-668/2013, har remitterats till servicenämnden. Remissvaret har beaktats och är tillgängligt vid kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges budgetutlåtande.

Flytt av organisatorisk tillhörighet för verksamhet för frivillig återvandring

Våren 1997 etablerade Stockholms stad ett återvandringskontor, idag benämnt frivillig återvandring, för nya stockholmare som frivilligt önskar återvända till sina hemländer. Verksamheten placerades inom det som idag är utbildningsnämnden. Frivillig återvandring erbjuder individuellt stöd till enskilda som frivilligt önskar återvända till sina hemländer, stöd till stadens anställda när det gäller återvandringsfrågor samt samverkan med myndigheter samt nationella och internationella organisationer gällande frivillig återvandring.

Sedan ett par år tillbaka ansvarar arbetsmarknadsnämnden för flyktingfrågor och arbetsmarknadsåtgärder. Frivillig återvandring har mer gemensamt med den verksamhet som idag bedrivs inom arbetsmarknadsnämnden än den verksamhet som bedrivs inom utbildningsnämnden. Budget och personella resurser överförs till arbetsmarknadsnämnden, då detta är att anses som en verksamhetsövergång.

Ärende Flytt av organisatorisk tillhörighet för verksamhet för frivillig återvandring, dnr 021-901/2013, har remitterats till arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden. Remissvaren har beaktats och är tillgängligt vid kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges budgetutlåtande.

Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 11. Organisationsförändringar godkänns.

Ärenden som avslutas eller besvaras i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2014 för Stockholms stad

Dnr 325-1301/2013

Framställan till socialnämnden och kommunstyrelsen om anslag för sociala merkostnader år 2014

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm har hemställt hos socialnämnden och kommunstyrelsen om anslag för sociala merkostnader för år 2014, dels om driftanslag avseende genomgångsbostäder för vuxna och ungdomsbostäder på 17,0 mnkr, dels om driftskostnadsersättning på 10,9 mnkr avseende genomgångsbostäder för familjer. Framställan avslutas med hänvisning till att ansvaret för Stiftelsen Hotellhem i Stockholm ingår i kommunfullmäktiges budget 2014 för socialnämnden.

Dnr 303-1067/2011

Motion (2011:38) av Jan Valeskog (S) om införande av obligatorisk matavfallsinsamling i Stockholm

Jan Valeskog (S) föreslår att Stockholms stad skall följa riksdagens beslut om att samla in 35 procent av allt matavfall och att Stockholms stad ändrar i renhållningsföreskriften så att det blir obligatoriskt med matavfallsinsamling. Motionären föreslår även att staden tillsätter nödvändiga informationsinsatser gentemot fastighetsägare och hushåll. Stadsledningskontoret anser motionen vara besvarad med hänvisning till kommunfullmäktiges budget 2014 där det framgår att Stockholms stad har höjt ambitionen avsevärt när det gäller matavfallsinsamling i syfte att öka tillgången av biogas i regionen. Insamlingen ska ske genom modern optisk teknik och vara anpassad efter stadens olika förutsättningar. Avseende förbehandlingssteget i processen ser staden gärna att privata intressen etablerar sig. Staden har antagit inriktningen att påbörja en utökad insamling från såväl privathushåll som storhushåll och ska nå det nationella målet om 50 procent år 2018 avseende insamling av matavfall.

Dnr 331-300-2013

Motion (2013:17) av Emilia Bjuggren (S) om kvinnor utanför arbetsmarknaden

I en motion om kvinnor utanför arbetsmarknaden yrkar Emilia Bjuggren (S) att lämplig förvaltning i staden ges i uppdrag att kartlägga gruppen som står helt utanför arbetsmarknaden i Stockholm. Stadsledningskontoret anser motionen vara besvarad med hänvisning till kommunfullmäktiges budget 2014 där särskild satsning görs för att utveckla arbetet med invandrarkvinnors etablering på arbetsmarknaden samt för att stärka arbetet för unga. Invandrarkvinnor med låg utbildning tillhör en grupp som möter svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och riskerar därmed att hamna i ett utanförskap. Arbetsmarknadsnämnden ska i samverkan med övriga berörda aktörer arbeta för att fler invandrarkvinnor erbjuds språkutvecklande insatser samt arbetsmarknadsinsatser som ökar deras möjligheter att komma ut i arbete. Inom ramen för detta utvecklingsarbete bör bland annat behoven av uppsökande insatser i miljöer där målgruppen finns uppmärksammas liksom behoven av en utökad samverkan med invandrarorganisationer.

Dnr 021-901-2013

Flytt av organisatorisk tillhörighet för verksamhet för frivillig återvandring till arbetsmarknadsnämnden

Ärendet avslutas med hänvisning till kommunfullmäktiges budget, bilaga 11 Organisationsförändringar, där ärendet behandlas.

Dnr 305-1461/2013

Avgiftsuttag för upplåtelse av torgplats

Avslutas med hänvisning till bilaga 7 i kommunfullmäktiges budget 2014. I bilagan anges grunderna för avgiftsnivåerna och tabell över de avgifter som tas ut under 2014 för upplåtelse av torgplats på de olika salutorgen.

BILAGA 11:2

Fastighetsnämnden har den 24 september 2013 beslutat att godkänna avgifter för upplåtelse av torgplats och grunderna för de olika avgiftsnivåerna. Nämnden har hemställt att kommunfullmäktige ska anta förslaget.

Avgifter för upplåtelse av torgplats räknas upp årligen med förändringen i konsumentprisindex (KPI) och fastställs i kommunfullmäktiges budget. Augusti månad 2011 fastställs som basmånad för indexuppräknningen. Torgplatserna indelas i åtta olika avgiftsnivåer. Grund för i vilken nivå en torgplats placeras i utgörs av ett antal faktorer. Dessa är tillgång till kommunikationer, läget på torget med avseende på innerstads/ytterstadsläge och antalet marknadsaktörer, besöksintensitet, om platsen är utrustad med elektricitet och vid ombyggnad av salutorget detta blir till det bättre eller sämre och om platsen flyttas närmare eller längre från befintligt flödesstråk. Faktorer som generellt ska beaktas för avgiftsnivån är kommunens kostnader för upplåtelsen (administrativ, kontrollfunktionen, drift), den på objektiva grunder beräknade vinsten av rörelsen, nyttjarens fördel av upplåtelsen och övriga omständigheter.

Stadsledningskontoret konstaterar att antalet avgiftsnivåer behållits till åtta stycken vilket har visat sig fungera väl. Utöver dessa avgiftsnivåer beslutas även om två nivåer för söndagsmarknader för innerrespektive ytterstad. Stadsledningskontoret anser att det är positivt att avgifterna nu räknas upp med index så att dessa anpassas till prisutvecklingen och att grunderna för avgiftsnivåerna tydliggjorts.

Dnr 328-1067/2013

Förslag till ändrade taxor, idrottsnämnden

Avslutas med hänvisning till bilaga 7 i kommunfullmäktiges budget 2014. I ärendet föreslås endast marginella ändringar av simhallstaxorna och taxorna för planhyror. Ändringar avser främst taxor som är inkonsekventa samt avseende vilka som har rätt till reducerat pris.

Dnr 327-1046/2013

Översyn av ersättningsmodellen för vård- och omsorgsboenden inom valfrihetsmodellen

Ärendet avslutas med hänvisning till kommunfullmäktiges budget, bilaga 6, där nytt ersättningssystem för vård- och omsorgsboende föreslås. Valfrihetssystemet inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden infördes den 1 juli 2008. I samband med detta infördes också en ersättningsmodell med tre ersättningsnivåer. Nivåerna baserar sig på individuella vårdnivåmätningar av den enskildes omvårdnadsbehov. Syftet med modellen var att utförarna skulle kunna anpassa bemanningen utifrån den enskildes behov.

Såväl beställare som utförare har i olika sammanhang framfört synpunkter på ersättningsmodellen. Utförarna anser bland annat att de mätinstrument som används för vårdnivåmätningar inte alltid kan fånga upp den enskildes faktiska omvårdnadsbehov, i synnerhet när det gäller personer med demenssjukdomar och personer med behov av omfattande hälso- och sjukvårdsinsatser. Utförare anser också att det finns alltför stora skillnader i vilken ersättning utförare får, vilket medför att de har svårt att planera för sin verksamhet.

Äldrenämnden beslutade den 21 maj om ett nytt ersättningssystem för vård- och omsorgsboenden. Äldrenämndens förslag innebär en fast vårddygnersättning som är differentierad beroende på om boendet har demens- eller somatisk inriktning. Förslaget innebär vidare att inga vårdbehovsmätningar kommer att behöva göras av biståndshandläggare. Dessa resurser kan istället användas till att säkerställa att den enskilde får sina behov tillgodosedda i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter om ansvaret för personer med demenssjukdom och bemanning i särskilda boenden.

Stadsledningskontoret är positivt till äldrenämndens förslag till nytt ersättningssystem för vård- och omsorgsboende och anser att det ger större möjligheter till en långsiktig planering när ersättningen är mer förutsägbar än tidigare. Till äldrenämndens förslag har lagts en ersättning vardera för demensrespektive somatisk inriktning, en ny lokalpeng samt ett index som ska gälla för en årlig uppräknings av ersättningen till vård- och omsorgsboenden. Detta redovisas i bilaga 6.

Dnr 327-68/2012

Översyn av ersättningssystemet för hemtjänst

Ärendet avslutas med hänvisning till kommunfullmäktiges budget där nytt ersättningssystemet föreslås börja gälla den 1 januari 2014. Dock kommer införandet av ett tidsredovisningssystem att ske successivt under första halvåret 2014. Timersättningen för 2014 redovisas i bilaga 6.

Sedan det nuvarande ersättningssystemet för hemtjänst infördes 2002 har hemtjänstutförarens uppdrag förändrats på flera sätt. Flertalet hemtjänstutförare uppger att de har svårt att genomföra uppdragen med nuvarande ersättningsmodell samtidigt som det finns flera indikationer på att de äldre inte får insatser i den omfattning de är beviljade. Det föreslagna ersättningssystemet utgår från utförda timmar istället för som idag, 17 nivåer och avvikelserapportering av bedömda timmar. För att ersättning efter utförda timmar ska vara möjlig föreslås att ett tidsredovisningssystem införs. Tiden hos den enskilde ska dokumenteras elektroniskt och rapporteras till stadens verksamhetssystem för att utbetalning ska kunna ske. Den debiterbara tiden beräknas sjunka då ersättning sker efter utförd tid istället för bedömd tid, vilket innebär att utrymme inom befintlig ram finns för att höja ersättningen i jämförelse med idag.

Stadsledningskontoret anser att en förändring av ersättningssystemet för hemtjänst är helt nödvändig. Framför allt för att det nuvarande systemet med ersättning för bedömda timmar, där ej utförda timmar ska avvikelserapporteras, inte fungerat tillfredsställande. Stadsledningskontoret anser att det föreslagna systemet med ersättning för utförd tid är mer rättvist och att den föreslagna ersättningen ger utförarna bättre förutsättningar för att utföra en hemtjänst av god kvalitet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 12. Ärenden som avslutas eller besvaras i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2014 för Stockholms stad godkänns.

Kompletterande basnyckeltal 2014

Förslaget är en komplettering till antagna basnyckeltal dnr 119-1062/2010.

1.2 Andel 23-åringar som är etablerade på arbetsmarknaden eller som studerar

Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 13 Kompletterande basnyckeltal i budget 2014 godkänns